

የኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት ጉባኤ

ቃለጉባኤ

ጥራዝ

1

ጥቅምት 19-1987 ዓ.ም

አዲስ አበባ

T6211

[illegible]

ጥቅምት 18 ቀን 1987 ዓ.ም ከሰዓት በኋላ የተጀመረው የኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት ጉባኤ ጊዜያዊ የአመራር አባላትን እስኪመርጥ ድረስ በአቶ ዳዊት ዮሐንስ የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት የተወካዮች ምክር ቤት አባልና የሕገ መንግሥት ኮሚሽን ፀሐፊ የተመራ ሲሆን አጀንዳውም ፤

የጉባኤው ቋሚ የአመራር አባላት የሚያስመርጥ ጊዜያዊ ኮሚቴ መምረጥ ይቻል ዘንድ የጉባኤውን ጊዜያዊ ሊቀመንበር መመረጥ ፤

የሚል መሆኑን ክቡር አቶ ዳዊት ዮሐንስ አጀንዳውን ካስተዋወቁ በኋላ የሚመረጠው የጉባኤው ጊዜያዊ ሊቀመንበር ተግባርና ኃላፊነት ከጉባኤው ጊዜያዊ አመራር አባላት መካከል እንዲመረጡ ማድረግ እንደሆነ ጠቁመው ጊዜያዊ ሊቀመንበሩ ሆነ ቀጥሎ የሚመረጡ ጊዜያዊ የጉባኤው አመራር አባላት ምርጫ እጅ በማውጣት እንደሚከናወን ገልጸዋል ።

አያይዘውም ቋሚ የጉባኤው አመራር አባላት ግን በፓርላሜታዊ ምርጫ ሥርዓት መሠረት ምርጫው በሚስጥር እንደሚካሄድ ገልጸው ጊዜያዊ ሊቀመንበሩን ለመምረጥ ሦስት ያህል ዕጩዎች ከመጠቀማቸው በፊት የተለየ አስተያየት ካለ ማቅረብ እንደሚቻል አሳስበዋል ።

በዚህም መሠረት ከክልል አንድ አቶ ዓለምሰገድ ገ/አምላክ የጊዜያዊ ሊቀመንበሩ ተግባርና ኃላፊነት የጊዜያዊ ጉባኤው አመራር አባላት ማስመረጥ ብቻ ሳይሆን የሕገ መንግሥቱ ሂደት እና የሕገ መንግሥቱ ጉባኤ አባላት ምርጫ ዲሞክራሲያዊነት እንዲገመገም ማድረግ ጭምር መሆን እንዳለበት ገልጸዋል ።

አቶ ዳዊት ዮሐንስ የሀሳቡን ጠቃሚነት በማመን በሕገ መንግሥት ጉባኤ መክፈቻ ወቅት ስለሕገ መንግሥቱ አረቃቀቅና ስለሕገ መንግሥት ጉባኤ አባላት ምርጫ በአቶ ክፍሌ ወዳጆ የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት የተወካዮች ምክር ቤት አባልና የሕገ መንግሥት ኮሚሽን ሰብሳቢ እንዲሁም በአቶ ከማል በድሪ የማዕከላዊ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንትና የብሔራዊ ምርጫ ቦርድ ሰብሳቢ ሰፊ ማብራሪያ መስጠቱን ፤ የምርጫ ቦርድ ሪፖርትም ሊያንዳንዱ አባል መታደሉን ጠቁመው የረቂቅ ሕገ መንግሥቱ ዝግጅት ሂደትና የሕገ መንግሥት ጉባኤ አባላት ምርጫን ዲሞክራሲያዊነት በቅድሚያ መገምገምና የጉባኤውን ቋሚ የአመራር አባላት የሚያስመረጥ ጊዜያዊ ኮሚቴ መምረጥ እንደሚገባ ያቀረቡት ሀሳብ ጉባኤው ተቀብሎታል ።

በሌላ በኩል ጊዜያዊ አመራሩን የሚያስመርጠው ሰው እንደ ከሚሆን ሦስት ሰዎች እንዲሆኑና ሥራውን በጋራ እንዲያከናውኑ የተለያዩ የጥባቃው አባላት ያተረቡት ሀሳብ ጥባቃው ተቀብሎ 5 ሰዎች እንዲጠቀሙ ወስኗል ።

በዚህም መሠረት ፤

1. ዶ/ር ነጋሶ ጊዳዳ ፣ የማስታወቂያ ሚኒስትርና የጥባቃው አባል
2. አቶ አዲሱ ለገሠ ፣ የክልል ሦስት ፕሬዚዳንትና የጥባቃው አባል
3. አቶ አባተ ኪሾ ፣ የደቡብ ኢትዮጵያ ብሔር/ብሔረሰቦችና ሕዝቦች

ክልል ፕሬዚዳንትና የጥባቃው አባል

4. ዶ/ር አብዱልመዲኖ ሁሲን ፣ የውጭ ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስትርና የጥባቃው አባል

5. ዶ/ር አድማሱ ለማ ፣ የጥባቃው አባል

ተጠቀመው ፈታኞች ተራ በተራ ለጥባቃው አባላት ካስተዋወቁ በኋላ ድምፅ

ተሰጥቶ ፤

1. ዶ/ር ነጋሶ ጊዳዳ	474 ድምፅ
2. አቶ አዲሱ ለገሠ	501 ድምፅ
3. አቶ አባተ ኪሾ	491 ድምፅ
4. ዶ/ር አብዱልመዲኖ ሁሲን	24 ድምፅ
5. ዶ/ር አድማሱ ለማ	9 ድምፅ

አዎንተዋል ። ከፍተኛ ድምፅ ያገኙት ፤

ዶ/ር ነጋሶ ጊዳዳ ፣ አቶ አዲሱ ለገሠ ፣ አቶ አባተ ኪሾ የሥራ

ክፍል አድርገው ፤

1. ዶ/ር ነጋሶ ጊዳዳ ፣ የጥባቃው ጊዜያዊ ሊቀመንበር
2. አቶ አዲሱ ለገሠ ፣ የጥባቃው ጊዜያዊ ፀሐፊ
3. አቶ አባተ ኪሾ ፣ የጥባቃው ጊዜያዊ ም/ ፀሐፊ

በመሆኑ መድረኩን ተረክበዋል ።

በመጀመሪያ የጥባቃው ጊዜያዊ ሊቀመንበር አጀንዳዎቹ ፤

1. የሕገ መንግሥት ጥባቃ ቋሚ አመራር የሚያስመርጡ ሰዎችን መምረጥ
2. የረቂቅ ሕገ መንግሥት ዝግጅት ሂደትና የሕገ መንግሥት ጥባቃ አባላት ምርጫን መገምገም ፤

የሚሉ እንደሆነ ገልጸው በመጀመሪያ በተራ ቁጥር 2 አጀንዳ ላይ ወደይቁ ከመቀጠሉ በፊት ጥባቃው በሕገ መንግሥቱ ዝግጅት ሂደትና በምርጫ ውሳኔ ወደይቅ ይካሄድ እይነሂድ የሚለው ላይ እንዲወስን አሳስበዋል ።

በዚህም መሠረት ከክልል 1 አቶ ዓለምስገድ ገ/አምላክ የሕገ መንግሥቱ አረቃቀቅ ሂደት ሕዝቡን ያሳተፈ መሆኑ እንዲገልጽ መሆኑን ጠቁመው በጥባቃው የሚሳተፈው ሰው ሁሉ በሕዝብ ተመርጦ የመጣ ስለሆነ የሂደቱ ዲሞክራሲያዊነት ሳያረጋግጥ ቋሚ አመራር አይመረጥም ከሚል መነሻ ቀደም ሲል ሀሳብ እንዳቀረቡ አስረድተዋል ።

አያይዘውም በመጀመሪያ በሕገ መንግሥቱ አረቃቀቅ ሂደት ዲሞክራሲያዊነት ላይ ቀጥሎ በምርጫው ክንውን ላይ ወደይቅ ከተደረገ በኋላ ጥባቃው በእነዚህ ዲሞክራሲያዊ መሆን አለመሆን ላይ ወስኖ አስመራጭ ከሚገኙት መምረጥ እንዳለበት አሳስበዋል ።

በሌላ በኩል ዶ/ር ነጋሶ ጊዳዳ የተረበውን ሀሳብ የሚቃወም ካለ ሀሳቡን ማቅረብ እንደሚችል በጠየቁት መሠረት ከክልል 14 ሻሊቃ አድማሱ ዘለቀ ስለምርጫው ሂደት በጋዜጦች ደጋጋሚው የጻፉ መሆናቸውን ጠቁመው መድገሙ እንደማይገባ አብረርተዋል ።

አያይዘውም የሕዝብ ተሳትፎ እንዳልነበረ ፣ ለምሳሌም 17,000 ያህል ነዋሪዎች ባለባት ቀበሌ ብዙ ሺህ የጥሪ ወረቀት ተልኮና በድምፅ ማጉያ ተነግሮ የመጣው ሰው 119 ብቻ እንደሆነ ፣ 5000 ነዋሪ ያለበት ቀበሌ ለስብሰባ የመጣው 32 ሰው ብቻ እንደነበር ፣ ሰው ያልመጣቸው ቀበሌዎችም እንደነበሩ ፣ የቀበሌ ሊቀመንበር ሚስቱና ልጆቹ ይዞ በመምጣት ሕዝቡ ተሳትፏል መባል እንደሌለበት ገልጸዋል ።

ዶ/ር ነጋሶ ጊዳዳም በመጀመሪያ በጉዳዩ ላይ እንወያይበት ወደጓስ እንዲሁ እንወስን በሚለው ላይ መወሰን እንደሚገባ በጠየቁት መሠረት የጥባቃው አባላት ወደይቱ እንዲቀጥል ተስማምተዋል ። በሌላ በኩል ግን አንድ የጥባቃው አባል የጥባቃው ቋሚ አመራር ከተመረጠ በኋላ በጉዳዩ ላይ ብንወያይ የሚል ሀሳብ ሊያቀርቡም በጥባቃው ተቀባይነት አላገኘም ።

በመቀጠልም ለብሰበረው በመጀመሪያ የሕገ መንግሥት ማርቀቅ ሂደት ዲሞክራሲያዊ ነበር የሚለውን ሀሳብ የሚደግፉ ሰዎች አስተያየታቸውን እንዲያቀርቡ ባሳስቡት መሠረት ከክልል 5 አቶ መሀሙድ ድረር ጊድ ረቂቅ ሕገ መንግሥቱ የማዘጋጀት ሂደት ከኢትዮጵያ ሰማሌ ዲሞክራሲያዊ ድርጅት አቋም ረቂቅ ሕገ መንግሥቱ በኢትዮጵያ ለመጀመሪያ ጊዜ ዲሞክራሲያዊ እንደሆነ ፣ ከዚህ በፊት

በአዲስ አበባ ዘመን መንግሥት የተጻፈው ሕገ መንግሥት ይህ ይሁንታችሁ ተብሎ የተሰጠ ቢሆንም በቅርጽም እውቀትና ምህንድስና ሕዝቡ ያልተሳተፉበት እንደነበር ፣ ቀጥሎም የደርግ ሕወሓት ሥርዓት ጎሳፊነት አለብኝ በሚል ከኮሚሽን ሕግ አዲሳዊ አገልግሎት እንደነበር ፣ ሕወሓት የተቀረጸው ሕገ መንግሥት ግን መጀመሪያ

አዲሳዊ አገልግሎት እንደነበር ፣ ሕወሓት የተቀረጸው ሕገ መንግሥት ግን መጀመሪያ ሕወሓት ሕዝቡ ብቻ ለሕዝብ ቀርቦ ስለሕገ መንግሥቱ አደረጃጀት ፣ ስለሰብአዊና ዲሞክራሲያዊ ፣ ስለሃይማኖት እኩልነት ፣ ስለቋንቋዎች ወዘተ... ተጓጋጅ ማዘጋጀት ፣ የተለያዩ አመለካከት ካላቸው የፖለቲካ ድርጅቶች ፣ ከሃይማኖት መሪዎች ፣ ከሕግ ባለሙያዎች ፣ ከሰላም ወዘተ... የተወጣጡ አባላት ያሉበት አካል የሕዝብ አስተያየት መሠረት በማድረግ ያረቀቀው እንደሆነ

አብራርተዋል ። አያይዘውም የሕገ መንግሥት ኮሚሽን የሃይማኖት መሪዎችን ሌቶችን ፣ የአገር ሽማግሌዎችን ፣ በአጠቃላይ ደግሞ ሕዝቡን / ዘላኑ ጨምሮ / በማወያየት ያረቀቀው ስለሆነ የተወካዮች ምክር ቤትም ከ12 ቀናት ተወያይቶበት እንዳሳለፈው አስገንዝበዋል ።

የእነዚህን ሁሉ አመለካከት በዲሞክራሲያዊ መንገድ አካትቶ ከመቅረቡም በፊት በሰላም የሕገ መንግሥት ጉባኤው ይህንን ረቂቅ ሕገ መንግሥት የማይጸፍ ወይም የማይሻሻል ወይም ይህን በመተው አዲስ ሕገ መንግሥት የማይቀር መብት እንዳለው በፕሬዚዳንት መለስ ዜናዊ መገለጽን አብራርተው በዲሞክራሲያዊነት ላይ ሊመርጡት እንደሚገባ አስገንዝበዋል ።

በተጨማሪም ከክልል 4 የተወከሉት አቶ ኩማ ደመቅሳ ሕዝቡ ከፅንሰ ሐሳቡ ጀምሮ በረቂቅ ሕገ መንግሥቱ ላይ ውይይት በማካሄድ ይወከሉኛል የሚላቸውን በሃገር ለመምረጥ እንዲችሉ መብቱ ስለተረጋገጠለት ሕገ መንግሥቱ ዲሞክራሲያዊ እንደሆነ ፣ በሕገ መንግሥት ጉባኤ መካፈቻ ወቅት በኢትዮጵያ ብሔራዊ ምርጫ ቦርድ ለሰብሊ ሪፖርት ላይ ለመምረጥ ከተመዘገበው ሕዝብ ውስጥ 87.6% እንደመረጠ መጠቀሱ የሕዝቡን ተሳትፎ እንደሚያረጋግጥና እርሳቸው በተመረጡበት አካባቢ 90% ያህል ሕዝብ በምርጫው እንደተሳተፈና ይህም የሆነው አሠራሩ ዲሞክራሲያዊ በመሆኑ እንደሆነ ፣ ተቃዋሚዎችም ለመወዳደርና ሀሳባቸውን በሃገር ለመግለጽ እንደቻሉ እንዲሁም የተለያዩ አመለካከት ያላቸው ሰዎች ለሕገ መንግሥት ጉባኤ አባልነት ተወክለው እየተሳተፉ መሆናቸውን ጠቁመው የሕገ መንግሥቱ አረቃቀቅ ሂደት ዲሞክራሲያዊ መሆኑን ገልጸዋል ።

በማስከተልም ሊቀመንበሩ የሕገ መንግሥቱ የማርቀቅ ሂደት እንዲሁም የምርጫው ሂደት ዲሞክራሲያዊ እንዳልሆነ የሚገልጹ ወገኖች ሀሳባቸውን በአዲስ አበባ ዘመን መንግሥት የነበረው ሕገ መንግሥት እንደሰጠታ የሚታይ በደርግ ዘመን ወቅትም የነበረው ደግሞ የኢትዮጵያ ሠራተኞች ፓርቲን የሚያንጸባርቅ ስለነበረ በሁለቱም ዘመን መንግሥታት የነበሩ ሕገ መንግሥቶች ያህል የተሻለ እንደሆነ ማየት እንደሚቻለበት በመጠቀም ባደረጉት ገለጻ ረቂቅ ሕገ መንግሥቱን የሕገ መንግሥት ኮሚሽን ከዚያም የተወካዮች ምክር ቤት ተወያይቶበት ለሕዝብ የቀረበ ቢሆንም ሕዝቡ እንደ ቀን ብቻ ተወያይቶ ሀሳብ እንዲሰጥ ስለተደረገና ይህ 106 አንቀጾች ያካተተው ሕገ መንግሥት ከሕዝቡ የትምህርት ደረጃ አኳያ አንድ ቀን ብቻ እንዲወያይባት መደረጉ በቂ ስለሆነ እንደነና ለሕዝብ እንዲቀርብ የሚል አስተያየት ሰገዝበዋል ።

እንዲሁም ሌላው ክክልል 14 የተወከሉት ሻለቃ አድማሴ ዘሰቀ በቀበሌ ተመራጮች አማካይነት የተካሄደው የማወያየትና የማሸጉ ተግባር በትክክል እንዳልተከናወነና በተወካዮች ምክር ቤት በተካሄደው ውይይት የምክር ቤቱ ሰብሊክ ክርክር ውስጥ ስለገቡ ትክክለኛ አመራር እንዳልነበረ ጠቁመው የሕገ መንግሥት ጉባኤው ኢትዮጵያን ለሚመክል ለኢትዮጵያ ሕዝብ መቆም እንደሚቻለበት ጠቅሰዋል ።

ከዚያም ሰብሳቢው ሕገ መንግሥቱን የማርቀቅና የሕገ መንግሥት ጉባኤ አባላት ምርጫ ሂደት ዲሞክራሲያዊ አልነበረም የሚል ሀሳብ ካለ እንዲቀርብ ቢያሳስቡም ምንም ሀሳብ ባለመቅረቡ ሂደቱ ዲሞክራሲያዊ ነበር የሚል ሀሳብ ካለ ሀሳቡን እንዲያቀርብ ጠይቀዋል ።

በዚህም መሠረት ከክልል 1 የተወከሉት አቶ አለምስገድ ዝ/አምላክ የሕገ መንግሥት ኮሚሽን ሲቋቋም በተወካዮች ምክር ቤት አባል ከነበሩትና አባል ካልነበሩት ድርጅቶች በኮሚሽኑ ተሳትፎ እንዲኖራቸው ጥረት መደረጉንና እንዳንደቹ ድርጅቶች ግን አኩረፊው በመውጣት ሊያደርጉት የሚችሉትን አስተዋፅኦ ሳያከናውኑ መቅረታቸውን ፣ ኮሚሽኑ ከተቋቋመ በኋላ የራሱ አቋም ሳይወስድ ሊነሱ የሚችሉ የተለያዩ አማራጭ ሀሳቦችን ወደሕዝቡ ማውረድና የረቂቅ ሕገ መንግሥቱን ሀሳብ ያመነጨው ሕዝቡ ሰፊና ጥልቅ ውይይት በማድረግ መሆኑን፣ ከዚያም ኮሚሽኑ የቀረበለትን የሕዝብ ሀሳብ መያዝ አስተዋፅኦ በማድረግ

የሕገ መንግሥት ቅጽ ሕጋዊ በሆነ ሁኔታ ለተወሰኑ ምክር ቤት በግንባር ምክር ቤት መሆኑን ያሳያል።

የሕገ መንግሥት ቅጽ ሕጋዊ በሆነ ሁኔታ ለተወሰኑ ምክር ቤት በግንባር ምክር ቤት መሆኑን ያሳያል።

የሕገ መንግሥት ቅጽ ሕጋዊ በሆነ ሁኔታ ለተወሰኑ ምክር ቤት በግንባር ምክር ቤት መሆኑን ያሳያል።

የሕገ መንግሥት ቅጽ ሕጋዊ በሆነ ሁኔታ ለተወሰኑ ምክር ቤት በግንባር ምክር ቤት መሆኑን ያሳያል።

የሕገ መንግሥት ቅጽ ሕጋዊ በሆነ ሁኔታ ለተወሰኑ ምክር ቤት በግንባር ምክር ቤት መሆኑን ያሳያል።

የሕገ መንግሥት ቅጽ ሕጋዊ በሆነ ሁኔታ ለተወሰኑ ምክር ቤት በግንባር ምክር ቤት መሆኑን ያሳያል።

የሕገ መንግሥት ቅጽ ሕጋዊ በሆነ ሁኔታ ለተወሰኑ ምክር ቤት በግንባር ምክር ቤት መሆኑን ያሳያል።

የሕገ መንግሥት ቅጽ ሕጋዊ በሆነ ሁኔታ ለተወሰኑ ምክር ቤት በግንባር ምክር ቤት መሆኑን ያሳያል።

የሕገ መንግሥት ቅጽ ሕጋዊ በሆነ ሁኔታ ለተወሰኑ ምክር ቤት በግንባር ምክር ቤት መሆኑን ያሳያል።

የሕገ መንግሥት ቅጽ ሕጋዊ በሆነ ሁኔታ ለተወሰኑ ምክር ቤት በግንባር ምክር ቤት መሆኑን ያሳያል።

የሕገ መንግሥት ቅጽ ሕጋዊ በሆነ ሁኔታ ለተወሰኑ ምክር ቤት በግንባር ምክር ቤት መሆኑን ያሳያል።

የሕገ መንግሥት ቅጽ ሕጋዊ በሆነ ሁኔታ ለተወሰኑ ምክር ቤት በግንባር ምክር ቤት መሆኑን ያሳያል።

የሕገ መንግሥት ቅጽ ሕጋዊ በሆነ ሁኔታ ለተወሰኑ ምክር ቤት በግንባር ምክር ቤት መሆኑን ያሳያል።

በተጨማሪም ለመምረጥ ከተመዘገበው ሕዝብ ውስጥ 87% በላይ እንዲሁም ለመምረጥ ከሚገባው ውስጥ ቢያንስ 150 % በላይ መሳተፍ አመጥኖ የሕዝብ ተሳትፎ እንዲሆንና ምንም እንኳን ለህዝቡ ዓመታት የፀረ-ዲሞክራሲያዊ አሠራር የነበረበት አገር ቢሆንም ከሌሎች ብዙ አገሮች የተሻለ የሕዝብ ተሳትፎ መኖሩ እንደሚታይ የሕገ መንግሥት ገቢዳ አባላትም በሰፊው ሕዝብ ተሳትፎ ተወካዮች መምሳታቸውን ስለሚያሳዩ ሕገመንግሥት አድማሳ ዘላቀ የሕዝብን ማከራከሪያ በምርጫው አስመሳተፍ በማንሳት የቀበሌ ሊቀመንበር ከሚሰሩና ከሌሎች ጋር ወጥቶ ቢመርጥ የሕዝቡን መሳተፍ እንደሚታይ የጠቀሙት በወላቸው ሕዝብ ላይ መሳላት መሆኑን ጠቅሰዋል።

በመቀጠልም ከክልል 14 የተወከሉት አቶ አብዱራሣች መሐመድ ባቀረቡት ሀሳብ ሕገ መንግሥቱ የረቀቀበት ሂደት ቢታይ በዲሞክራሲያዊ ሥርዓት ውስጥ ሊቀርቡ ይችላሉ የሚባሉ አማራጮችን በማካተት ለሕዝቡ የተረጋገጠ ሕዝቡ ጥቅሜን ያስከብሩልኛል እንዲሁም እስከ አሁን ድረስ ያካሄድኩትን ትግል ያረምዳልኛል የሚለውን አማራጭ ሀሳብ እንዲመጥር መደረጉንና ረቂቅ ሕገ መንግሥቱ እንደገና ለሕዝቡ ቀርቦ እንዲነበር፤ በመጨረሻም ለተወካዮች ምክር ቤት ቀርቦ እንደ ቀን ብቻ ሳይሆን ከህግ አፈጻጸም አፈጻጸም በላይ በሰፊው እንደተወያየበት፤ ይህም ሂደቱን የተከታተሉ የሕገ መንግሥት ገቢዳ አባላትና ባለቤቱ ላይ ቢታዘባበት የተገኙ የተወካዮች ምክር ቤት አባላት እንደሚያስታውሱት በተጨማሪም አማራጭ ፅንሰ ሐሳቦች እንዲቀርቡ ለማድረግ በተቻለ መጠን በሽግግር ዘመን ወቅት በሰላማዊ መልክ ትግል የሚያደርጉ የፖለቲካ ድርጅቶችና የብዙሃን ግብረትን አካትቶ መሄዱ የአሠራሩን ሚዛናዊነት እንደሚያሳይ፤ በመሆኑም ሕገ መንግሥቱ በሕዝብ ተወካዮች ሊፀድቅ የቀረበ ሰነድ መሆኑን አመልክተዋል።

አያይዘውም ሰነዶቹ ቢታሹትም ሆነ ሲከራቱ የተወዳዳሪዎች ተወካዮች ተገኝተው የሚረጋገጥና ድምፁን የመስማት መብታቸው በመጠቀም ሲፈርሙበት እንደሆነና ይህም መከናወኑን ቢታዘባበት አማካኝነት በየገደቡ ጣቢያዎች መረጋገጡን ጠቁመዋል።

በተጨማሪም በምርጫው ለመወዳደር ዕድሜው የሚፈቅድሉት፤ ጤነኛ አእምሮ ያለው፤ የመወዳደር መብቱን ያስተገፈፈና በሚወዳደርበት አካባቢ ቢያገኝ ሁሉን ዓመት የኖረ ለመወዳደር እንዳልተከሰሰ፤ የሚፈለገውን ያህል ተቃዋሚ በርካታ መሆናቸውን በሁለቱም በኩል ተሳትፎ እንደነበር አመልክተዋል።

ታይሎች ነብተው አስተዋፅኦ ሊያደርጉ የሚችሉበት ሁኔታ ሲኖርም ታግለው ለማታገል ባለመቻላቸው ከተቃዋሚዎች ጋር የተነሳሩው ውድድር የቀዘቀዘ መሆኑን

ሆኖም በውድድሩ ወቅት 900 ያህል የግልና 500 ያህል የድርጅት ተወዳዳሪዎች ቀርቦው እንደተሰተናገዱ ፤ እያንዳንዱ ዕድሜ ለውድድር ሲልገበት እነባቢ በገዛ በመንቀሳቀስ ዓላማውን ለማስገንዘብ የሞከረበት የተሟሟቀ ውድድር እንደነበረ ፤ እንዲሁም በሕገ መንግሥት ጉባኤ መካሄድ ወቅት በኢትዮጵያ ብሔራዊ ምርጫ ቦርድ ሰብሳቢ እንደተጠቀሰው ከሰ የቀረተባቸው ጣቢያዎች በአግባቡ ተመርምረው እፋጣኝ ምላሽ እንዳገኙ ፤ አላግባብ የክስሱትም አግባብ አለመሆኑን እንደተገለጸላቸው ፤ በልዩ ልዩ እኩልነት ምክንያት ምርጫው የዘገየባቸው ደግሞ ሁሉም የኢትዮጵያ ሕዝቦች የወደፊት ዕድል በሚመስላቸው ሕገ መንግሥት ጉባኤ እንዲሳተፉ ሲባል የጊዜ መራዘም መደረጉን ፤ ስለዚህ በልዩ ልዩ ታዛቢዎች የተገለጸውና በጉባኤውም አባላት ላይ ከሚገጸበረቁ የተለያዩ አመለካከቶችም በመነሳት ምርጫው ዲሞክራሲያዊ መሆኑን ለመመልከት እንደሚቻል

አስታውቋል ።

ከዚያም አቶ አሊ አብደ ከክልል 14 ባቀረቡት ሀሳብ ከክልል 14 በግል ከተመረጡት የጉባኤው አባላት ውስጥ የሕገ መንግሥቱን መዋቅርና የምርጫው ሂደት ዲሞክራሲያዊ እንዳልነበረ የጠቀሱት ሁሉን አባላት መልስው ሀሳባቸውን እንዲመለከቱ በማሳሰብ የየቀበሌዎቹ ነዋሪዎች ቁጥር የተለያየ ሲሆን ሕዝቡ የተለያዩ አገሮችን ልምዶች በማገናዘብ ከሦስት በማያንሱ ተከታታይ ዕሁዶች ሀሳቡን እንደገለጸና በኋላም ለተወካዮች ምክር ቤት ቀርቦ በሰፊው ውይይት እንደተነሳረበት ከዚያም መሠረታዊ በሆኑ ጉዳዮች ላይ ሕዝቡ በአንድ ቀን ውስጥ ሀሳቡን መገለጹንና በዚያም ወቅት አወያዮች እንደነበሩት ፤ እንዲሁም ከክልል 14 ሁለት የፖለቲካ ድርጅቶችና ሌሎች የግል ተወካዮች በጉባኤው መገኛታቸው ሲታይ ሕገ መንግሥቱን የማርቀቅ ሂደት ዲሞክራሲያዊ መሆኑን እንደሚያረጋግጥና ለጉባኤው አባላት ምርጫው የተማረው የኅብረተሰብ ክፍል ብቻ ሳይሆን ጉባኤውን የሚወክለው ሁሉም ሕዝብ መሳተፉንና በሽሊቃ አድማሴ ዘለቀንም ተወላጅ በሌለበት ሂደት ፍላጎታቸውን የሚያፀባርቁ በሺህዎች የሚቆጠሩ እንደሚረግባቸው አመልካታል ።

በማስከተልም አቶ ጦቻ ኡቃ ከደቡብ ሕዝቦች ክልል በኃይለ ሥላሴና በደርግ ዘመን የነበረው ሀገ መንግሥት ዲሞክራሲያዊ እንዳልነበረና ሕዝቡም ለ17 ዓመት እንደታገለ አስታውሰው የኢሁኑ ሕግ መንግሥት ግን ከወንሰ ሐሰቡ ጀምሮ ግለሰቦች ምሁራንና የፖለቲካ ድርጅቶች ተወካዮች የተሳተፉበት ፤ የተወካዮች ምክር ቤት በሰፊው የተወያየበትና ለሕዝቡ ሁሉን ጊዜ ቀርቦ የሚፈልገውን ሀሳብ እንዲካተቱበት

መደረጉን ፤ ሕዝቡም ለሚቱን ለመጠበቅ የተሻለውን መርጦ መላኩን ረቂቅ ሕገ መንግሥቱን ለመሻርም ሆነ ለማፅደቅ የሚችል አካል መሰየሙን ፤ በምርጫውም

ወቅት ተወላጅ ተደርጎብኛል የሚል የጉባኤው አባል መገኘቱ የምርጫው ዲሞክራሲያዊነት እንደሚያሳይ ገልጸዋል ።

ጉባኤው የ15ደ ደቂቃ ዕረፍት ካደረገ በኋላ ጊዜያዊ ሲቀመጥበሩ እስከ አሁን ከሁለት የሕገ መንግሥት ጉባኤ አባላት በስተቀር የሕገ መንግሥት ማርቀቅ ሂደቱና የሕገ መንግሥቱ አፅዳቂዎች ምርጫ ዲሞክራሲያዊ ነበር የሚለው ሀሳብ በብዙ ሀሳቦች በመደገፉ ሂደቱ ዲሞክራሲያዊ አልነበረም የሚል ሀሳብ እንዲቀርብ ጠይቀው አንድ የክልል 5 ተወካይ በጉባኤው ውስጥ ብዙ የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች በመኖራቸው የመስገሻ ሰዓት በመድረሱ የሻይ ዕረፍቱ ገፋ ብሎ ጊዜ እንዲሰጣቸው ጠይቀው ጥያቄው ትክክለኛ መሆኑንና ከሚቀጥለው ቀን ጀምሮ ተግባራዊ የሚሆን መሆኑን ለነፈ ግን ይቅርታ በመጠየቅ ጊዜያዊ ስብሰባው ጉባኤው ውይይቱን እንዲቀጥል አሳስበዋል ።

በመቀጠልም አቶ ዳንኤል በሳይነህ ከክልል 14 የሕገ መንግሥቱ አፅዳቂዎች ምርጫን አስመልክቶ በውጭ ሀገር ያሉትን ተቃዋሚዎች ሆነ የደርግ ኢሠጋ አባላትን እንኳን ቢሆን ከስህተታቸው በሚማሩበት መንገድ ተቀስቅሰው በምርጫው ባለመሳተፋቸው ምርጫው ዲሞክራሲያዊ አልነበረም የሚል አቋም እንዳላቸው ተናግረዋል ።

በማስከተልም ሻሊቃ አድማሴ ዘለቀ ከክልል 14 የሕገ ዳንኤል በሳይነህ ሀሳብ በመደገፍ ማንኛውም ሰው በፈጸመው ወንጀል በግሉ መቀጣት እንጂ በጥቅሉ ወደው ሳይሆኑ ተገደው በመንጀላኛ ድርጅት የታቀፉትን ነገር ግን ከመንጀላ ነፃ የሆኑትን ንፁሐን ዜጎች ስለሚገዳ እንዲህ ዓይነቱ ድርጊት የሰብአዊ መብቶችን ቻርተር ስለሚቃወም የተነሳሩው ምርጫ ዲሞክራሲያዊ አልነበረም የሚል አቋም እንዳላቸው ገልጸዋል ።

ከዚያም ዶ/ር አብዱልመጅድ ሁሴን ከክልል 5 በጉዳዩ ላይ በቂ ሀሳብ ስለተሰጠበት ወደ ውሳኔ እንዲከድ ባሳሰቡት መሠረት ገባኤው ወይይቱን አቁሞ ወደ ውሳኔ እንዲሂድ ወይም እንቀጥል በሚሉት ሀሳቦች ላይ ድምፅ ተሰጥቶ ወደ ውሳኔ እንሂድ የሚለው ሀሳብ በሌላቸው የጉባኤው አባላት በመደገፉ ጉባኤው ወደ ድምፅ መስጠት አምርቷል ።

በዚሁ መሠረትም የሕገ መንግሥት ማርቀቅ እና የአፅዳቂዎች ምርጫ ሂደት ዲሞክራሲያዊ ነበር የሚለው 520 የጉባኤው አባላት ፤ ሂደቱ ዲሞክራሲያዊ አልነበረም የሚለው በ2 የጉባኤው አባላት ሲደገፉ ፤ 5 የጉባኤው አባላት ደግሞ ድምፅ ተሰጥቦ አድርገዋል ። በተሰጠው ድምፅ መሠረትም ጥቂት ድምፅ ያልሰጡ

አባላት በድሩም ገብአው የስን መንግሥቱ የማርቀቅና የስን መንግሥት አፅዳቂዎች ምርጫ ሂደት ዲሞክራሲያዊ እንደነበረ ወሰኖ አልፏል ።

ገብአው ቀጥሎ የተመለከተው አጀንዳ የገብአውን አመራር አባላት የሚያስመርጥ አስመራጭ ኮሚቴ መምረጥ ሲሆን የጊዜያዊ ኮሚቴው ዋና ፀክራ ሉቀ ሉዲሶ ለንሠ ለአስመራጭ ኮሚቴው ሰባት አባላት በፅሁፍነት ተጠቁመው አምስት አባላት የሚመረጡበትን ሀሳብ ኮሚቴውን በመወከል አቅርቧል።

በአባላቱ ቁጥር ላይ ሀሳብ ካለው ሊያቀርብ እንደሚችል ገልጿል ። በዚህም መሠረት ሻለቃ አድማሴ ዘለቀ ከክልል 14 ገብአው ከተለያዩ ፓርቲዎችና ብሔር/ብሔረሰቦች ተመርጦ የመጣ በመሆኑ በጥቆማና በድምፅ ከተመረጠ በእንደ ፓርቲ ሊያዝ ስለሚችል ዲሞክራሲያዊነቱን ለመጠበቅ የአስመራጮች ሆን የተመረጡ ተዋጽኦ ከተለያዩ ፓርቲዎች እና ብሔር/ብሔረሰቦች እንዲሆን ሀሳብ አቅርበዋል ።

ጊዜያዊ ሰብሳቢው በገብአው የሚገኙ አባላት የመምረጥም ሆን የመመረጥ መብት ስላላቸው ገብአውን የሚመሩትንም ሆን አስመራጮቹን ለምርጫ አቅርቦ ድምፅ ሰጥቶ የሚመረጡበትን አሠራር ገብአው እንደሚከተለና ከዚህ የተለየ አሠራር ሊኖር እንደማይችል አስታውቀዋል ።

በሌላ በኩል አቶ ሀሳን መካመድ ከክልል 4 ጊዜያዊ ኮሚቴው አስከ አሁን ድረስ ተገቢውን አመራር አያስጠ በመሆኑ የሹው ኮሚቴ የአመራር አባላቱን እንዲያስመርጥ ሀሳብ አቅርቦው የተለያዩ ሀሳቦች የተወከሉበት ገብአ በመሆኑ ለጊዜው ገብአውን የሚመሩት 3 አባላት በቂ እንደሆኑና የአመራር አባላቱን ለመምረጥ ሰፊ ግለት እንደሚገባው ደ/ር ነጋሶ ጊዳዳ ከአሳሰቡ በኋላ ከቤቱ 5 ሰዎች በፅሁፍነት ተጠቁመው 3 ሰዎች ለአስመራጭነት ይመረጡ የሚል ሀሳብ ቀርቧል ።

በመቀጠልም አቶ አባይ ፀሐይ ከክልል 1 ለአስመራጭ ኮሚቴነት 5 ሰዎች በቂ ናቸው የሚል ሀሳብ እንዳላቸው ገልፀው ሻለቃ አድማሴ ዘለቀ ደጋግመው ያኩት በግልፅ ተመልሰላቸው እንዲሄድ ማስፈለጉን ጠቁመው ማየት የሚገባው ለገብአው የተመረጡ አባላት ምን ያህል ነፃና ዲሞክራሲያዊ በሆነ መንገድ ተመርጡ የሚለውን እንጂ ሁሉም ያታዎች ከተለያዩ ሃይማኖቶችና ብሔር/ብሔረሰቦች እንዲሁም ከ30 በላይ ፓርቲዎች በተወከሉበት ገብአ ሁሉንም መወከል እንደሚገባው ሁሉም የገድ መወከል አላቸው የሚለው ሀሳብ ምን ያህል ዲሞክራሲያዊ እንደሆነ ጠይቀው ሕዝቡ የወከለው ግለሰብ ሀሳቡን በትክክል ካላንፀባረቀ ተወካዩ መቀየር ስለሚችል ችግር እንደሌለበትና ሌላ ሀሳብ ካላቸው በግል እንዲያስቀምጡ አሳስበዋል ።

በዚህ ላይ መወሰን የሚገባው የአስመራጭ ኮሚቴው አባላት ቀጥሮ ብቻ ካይሆን ተዋፅኦም እንደሆነ ፣ የክልል ምክር ቤት አባላት ምርጫ አስከ አሁን የብሔር ተዋፅኦ አያተጠበቅ ሲመረጥ እንደቆየ ለአስመራጭ ኮሚቴ አባላት ምርጫም በዚህ

መልክ እንዲሆን ሀሳብ ቀርቦ በገብአው የተወከሉ አባላት የመምረጥና የመመረጥ መብት ያላቸው መሆኑን የገብአው አባላት የሕዝብ ተወካዮች እንጂ የድርጅት ተወካዮች አለመሆናቸውን ነገር ግን ድምፅ በሚሰጥበት ጊዜ በድርጅት ወይም በብሔር/ብሔረሰብ ሊሆን እንደሚችልና ድህንንም የድምፅ ውጤት እንደሚያስታውቅ ጊዜያዊ ሰብሳቢው አስረድተዋል ።

በመጨረሻም አቶ ዓለምስገድ ገ/አምላክ ከክልል 1 በገብአው የተወከሉ ተወካዮች የተለያዩ ብሔር/ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ወከለው የመጡ መሆናቸውንና በተቻለ መጠን የሚመረጡት የተለያዩ ኮሚቴዎች አባላት ምርጫ ሁኔታ በፈቀደ መጠን የተለያዩ ሕዝቦችን ወክልና እና ተሳትፎ እየታየ መፈጸም እንደሚገባውና ደህን ዋነኛ መርህ መሆኑን እንደሚገባና በተለያዩ የአመራር ቦታዎች የተለያዩ ሕዝቦች ፍትሐዊ የሆነ ውክልና ማግኘት እንደሚገባቸው ጠቁመው በገብአው ላይ ሊሕስደግ ከ85% በላይ መቀመጫዎች ስላሉት ሁሉንም የአመራር ቦታ ጠቅልሎ መያዝ ለሌብኝ የሚል ፅምንት እንደሌለው ፣ ሊሕስደግ ከማይንቀሳቀሰባቸው ክልሎች የተወከሉ የገብአ አባላት የገብአውን ሂደት የማሳካትና የሀገሪቱን የበላይ ሕግ የማፅደቅ ከፍተኛ ኃላፊነት ስላላቸው እና የሕዝብ ተወካዮች መሆናቸውን እና በአመራር ኃላፊነት ቦታ እንዲሰጣቸው ሊሕስደግ እንደሚያምን ገልፀዋል ።

ደ/ር ነጋሶ ጊዳዳ የጊዜያዊ ኮሚቴው ሰብሳቢ በገብአው ውስጥ ከተለያዩ ድርጅቶች የተመረጡ አባላት ያሉ በመሆኑ የተለያዩ ሀሳብ እንዳላቸው እንደሚያምኑና ገብአው ወደኮሚቴዎች በሚያመራብት ጊዜ የሚመርጠውን ሰው የመወሰን መብት እንዳለው በግልጽ የተቀመጠ በመሆኑ ለአስመራጭ ኮሚቴ አባላት 3 ፣ 5 ፣ 7 ይመረጡ የሚል ሀሳብ በመቅረቡ እንዲን በድምፅ መርጦ ወደአስመራጭ ኮሚቴ ምርጫ እንዲሄድ ማስባቸውን አቅርበዋል ። በዚህ ጊዜ 3 አባላት ይመረጡ የሚለው ሀሳብ ያቀረቡት የገብአው አባል ሀሳባቸውን በማንገታቸው ገብአው 5 ወይም 7 አባላት ይመረጡ በሚሉት ድምፅ ሰጥቷል ። በዚህም መሠረት 6 አባላት ለአስመራጭ ኮሚቴ አባልነት 7 አባላት ይበቃሉ ሲሉ፣ 478 አባላት ደግሞ 5 አባላት ይበቃሉ በማለታቸውና 2 ድምፅ ተላትቦ በመመዝገቡ የገብአው አስመራጥ ኮሚቴ ቁጥር 5 እንደሆነ ገብአው ወሰኗል ።

በውሳኔው መሠረት 5 የአስመራው ኮሚቴ አባላትን ለመምረጥ 7 አባላት በዕቅድነት እንደሚከተው ጥቀማው ተካሂዷል ፤

1. አቶ ገዝሙ ቀልበ ከደበበ-ብ ሕዝቦች ክልል

2. አቶ አሊ አብዱ ከክልል 14

3. ኢ/ር አብዱል ፍላቴ ከክልል 6

4. ዶ/ር አብዱልመጂድ ሁሴን ከክልል 5

5. አቶ ኃይሉ ገመዳ ከክልል 4

6. ወ/ሮ ወጌ አስፋው ከክልል 3

7. አቶ ሸዊት ገበርክቶስ ከክልል 1

የጠላው 1/3ኛ ድምፅ በማግኘት በዕቅድነት የተመረጡት በድምፅ መሠረት ፤

1. ዶ/ር አብዱልመጂድ ሁሴን ከክልል 5 463 ድምፅ

2. አቶ ገዝሙ ቀልበ ከደበበ ክልል 422 ድምፅ

3. ወ/ሮ ወጌ አስፋው ከክልል 3 416 ድምፅ

4. አቶ አሊ አብዱ ከክልል 14 410 ድምፅ

5. ኢ/ር አብዱል ፍላቴ ከክልል 6 280 ድምፅ

በማግኘት ለጠላው አመራር አባላት አስመራው ኮሚቴ አባላት ሲመረጡ

1. አቶ ሸዊት ገበርክቶስ ከክልል 1 254 ድምፅ

2. አቶ ኃይሉ ገመዳ ከክልል 4 165 ድምፅ

በማግኘታቸው ሳይመረጡ ቀርተዋል ።

በመጨረሻም የጊዜያዊ ኮሚቴው ሰብሳቢ የተመረጠው አስመራው ኮሚቴ

የሥራ ክፍል አድርጎ እንዲያድር አሳስበው ጉባኤው ለሚቀጥለው ቀን 3 ሰዓት

ተቀጥሮ ስብሰባው ከምሽት 1 ፡ 15 ሰዓት ተጠናቋል ።

የኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት ገቢዕ ጥቅምት 19 ቀን 1987 ዓ.ም የተጠለ ሲሆን በቅድሚያ የአስመራው ኮሚቴው አባላትን ለመምረጥ ቀደም ሲል የተቋቋመው ጊዜያዊ ኮሚቴ ሰብሳቢ ዶ/ር ንጋቦ ጊዳዳ ከክልል 4 የዕለት አጀንዳ የጠላውን አመራር ኮሚቴ አባላት መምረጥ እንደሆነ አሳስበው የአስመራው ኮሚቴ አባላት ቢታቸውን እንዲይዙ ጠይቀዋል ።

በዚህም መሠረት የአስመራው ኮሚቴው አባላት መድረኩን የተረከቡ ሲሆን ዶ/ር አብዱልመጂድ ሁሴን ከክልል 5 በሰብሰቡት መርጠዋል ።

ሊቀመንበሩ የሕገ መንግሥቱ ገቢዕ የሚመራ ኮሚቴ አባላት 3 ቢሆኑ እንደሚሻልና አመራራቸውም በቅድሚያ 5 ሰዎች ከተጠቀሙ በኋላ በሚጥሩዊ ድምፅ አሰጣጥ ሥርዓት እንደሚሆን ገልጸው ከተመረጡት 3 ሰዎች መካከል ሊቀመንበሩ ፤ ዐሐፊውና ምክትል ዐሐፊው ራሳቸው እንዲመርጡ ቢደረግ በሚለው ሳይ የቤቱን ሀሳብ ጠይቀዋል ።

እያደዘውም ወደ ጥቀማው ከመግባቱ በፊት በቅድሚያ በዕቅድነት የሚቀርቡት አባላት ብዙት መወሰን እንደሚገባው አቶ አዲሱ ሰገሠ ከክልል 3 በማሰባሰባቸው ይህንኑ ሀሳብ ቢቴ እንዲወሰንበት ሰብሳቢው አሳስበዋል ።

አቶ አዳሙ ደገፋው ከክልል 14 ደግሞ ምንም እንኳን እያንዳንዱ የጉባኤ አባል የሕዝብ ተወካይ ቢሆንም በምርጫው ጊዜ ግን ከፍተኛ ድምፅ ያለው እስክደግ ብቻ አሸናፊ በመሆን የሌሎች ድርጅቶችና ግለሰቦች ወከልና እንዳይኖር ያደርጋል የሚል ሥጋት እንዳላቸው ገልጸዋል ።

ይህንን በተመለከተም የአስመራው ኮሚቴው ሰብሳቢ በዲሞክራሲያዊ ፓርላሜንታር አሠራር ሁሉጊዜ ተቀባይ የሚሆነው አብዛኛውን የድምፅ ድጋፍ የሚያገኝ ሀሳብ ብቻ ሳይሆን አንስተኛ ድምፅ የሚስተናገድበት ሁኔታ እንዳለ ይህ አሠራርም የሕገ መንግሥት ገቢዕ የሚከተለው ስለሚሆን ሰፊ ያለ የሕዝብ ወከልና ያለው ድርጅት ሀሳብ ብቻ ይፈመዳል ማለት እንደሚያስከድ ፤ ኮሚቴዎች በሚዋቀሩበት ጊዜም በአመራሩ ውስጥ ዕድል ያላገኙ አንስተኛ ወገኖች የመካተት ዕድል እንዳይሰጥባቸው ገልጸው በቅድሚያ ግን ዕቅዶች ስንት ይሁን የሚለው ጉባኤው እንዲወሳን አሳስበዋል ።

በዚህም መሠረት ለገቢው አመራር አባቶች 5 ዕድሜዎች ተጠቅመው 3 እንደመረጡ ሀሳብ የቀረበ ሲሆን አቶ ዓለምበርሃኑ ገሰገሰ ከነበረው 15 ዕድሜዎች ተጠቅመው 3 ደመረጡ የሚለውን ሀሳብ እንደሚደግፉ ገልጸው ከዚህ በተጨማሪ ግን በእነ መንግሥቱ ሰነድ ላይ ወይም ሲሄድ የሚቆዩት ከሚታዩት አመራር አባቶች አሁን ቢመረጡ እንደሚጠቅምና የሚታዩት ቀጥሮና የአባቶች ብዛት ግን የእነ መንግሥቱን ሰነድ ለሌላላዊ በሆነ መልኩ ገቢው ከተረገበ በኋላ የሚወሰን እንደሆነ ጠቅሷል ።

በሰባቸው በስራዊቱ የአመራር ዕድሜዎች መጠቀምና መግረፍና የሚታዩትን በተመለከተ ግን ቀጥሎ ሲታይ እንደሚሻል አሳስበዋል ።

አቶ ታደሰ ካሳ ከነበረው 3 በስጦት አስተያየት በቅድሚያ 3 የአመራር አባቶች እንደመረጡና ከመካከላቸው ሊቀመንበር ፣ ፀሐፊና ምክትል ፀሐፊ የሚሆኑት ደግሞ በኋላ ቢወሰን ይሻላል የሚል ሀሳብ አቅርበዋል ።

ሻሊቅ አድግሎ ዘላቀ ከነበረው 14 ደግሞ በዲሞክራሲያዊ ፓርላሜንታሪ አሠራር የአወያይ ኮሚቴ አባቶች የሥራ ድርሻ ሀሳብ ከሌላ በሚሰዘርበት ጊዜ ለድምፅ አቅርቦ ማስወሰን እንጂ ይሻሻል አድንጓ ከሲያኖው መቅድም አለበት የሚል ብይን የመስጠት መብት እንደሌለ ፣ በዚህ ረገድ በአባቶቹ ኮሚቴው በኩል በቅድሚያ የአመራር አባቶች ይመረጡ ተብሎ የቀረበው ሀሳብን የሚቀረብ መብት የሚገድብ ዲሞክራሲያዊ አሠራርን ያልተከተለ ለሀላፊ እንደሆነ ገልጸው በድምፅ ብቻ የሚወሰነው ውሳኔ 80% በላይ የገባሉ አባቶችን ያካተተው ሊሰራጩ ብቻ የሚጠቀሙበት እንደሚሆን አመልክተዋል ።

በዚህም ስብሰባው በስጦት ምላሽ በቅድሚያ ጥቆማና ምርጫ ይካሄድ በሚል ከአባቶቹ ኮሚቴው የተሰጠው አስተያየት የሀሳቡ አንድረገው እንጂ ብይን እንደሌለ ፣ የሚቀርብ ሀሳብንም ለመግታት እንደሌለባቸው ፣ ሊገድርሚሽን መስጠት ደግሞ የፓርላሜንታሪ አሠራር የሚፈቅድው እንደሆነ ሁሉን መሆኑን ገልጸው ማንም የገቢ አባል ሀሳቡን የመግለጽ መብቱ ማንም እንደማይገደበውና ሊሰራጩ ላይ ወክልና ያለው ስለሆነ የሚያረምደውን አመለካከት በጥቁን መቀበል ይኖራል ማለት እንደሚያቻል አስታውቀዋል ።

ዶ/ር ንጉሰ ጊዳዳ ከነበረው 4 በስራዊቱ የሚጠቀሙት ዕድሜዎች ስማቸውና ማንነታቸው ስለሚገለጽ የሚፈልጉትን ስሙ ለይቶ ለመግረጥ እንደሚቻል ፣ ለአመራሩ

ኮሚቴው ቢመረጥ እንደታዩትም ሊሰራጩ ገደብ ወክልና ስለሰው ብቻውን ይመረጣል የሚለው ትክክል አለመሆኑን እንደሚያረጋግጥ አመልክተዋል ።

ከዚህም የዕድሜዎች ጥቆማ ተነሳጽ ፤

1. አቶ አባተ ኪሾ	ከደቡብ ሕዝቦች ክልል
2. ዶ/ር ንጉሰ ጊዳዳ	ከነበረው 4
3. አቶ አዲሱ ሰገሠ	ከነበረው 3
4. አቶ ዐመር ለብዱሠታር	ከነበረው 13
5. አቶ ቶሎሞ መሐመድ	ከነበረው 2

በዕድሜዎች ተጠቅመዋል ።

በመቀጠልም ስብሰባው የሚሰጥ ድምፅ መሰላላት ነገር ታትሞ እስከሚመጣ ድረስ ከተረቡት ዕድሜዎች ተመርጠው አመራሩን ከሚያዩት ሰዎች መካከል ሊቀመንበር ፣ ፀሐፊና ምክትል ፀሐፊ የሚሆኑት ራሳቸው በሚያደርጉት ውሳኔ ወይስ በሚመረጡበት ጊዜ ከፋተኛውን ድምፅ ያገኘው ሊቀመንበር ፣ በሁለተኛ ደረጃ ከፋተኛውን ድምፅ ያገኘው ፀሐፊ ፣ ሦስተኛውን ከፋተኛውን ድምፅ ያገኘው ምክትል ፀሐፊ በሚለው ላይ ሀሳብ እንዲሰጥበት ሀሳብ አቅርበዋል ።

በዚህም መሠረት ገቢው መብቱን ተጠቅሞ የአመራር አባቶችን ከመረጣቸው በኋላ ሊቀመንበርና ፣ ፀሐፊውንና ምክትል ፀሐፊውን ራሳቸው ተመክረው ቢወሰኑ ትግር እንደሌለው በአቶ ታደሰ ካሳ ከነበረው 3 እና በአቶ ቶሎሞ ቤሩካ ከደቡብ ሕዝቦች ክልል አስተያየት ቀርቧል ።

በሌላ ኩል ደግሞ ዕድሜዎች ቢመረጡ የሚያገኙት ድምፅ በአመራር የሚኖራቸውን ድርሻ መወሰን ስለሚገባውና የገቢውን ሂደት ለሚከታተለው ሕዝብም ተገቢ ሆኖ የሚገኘው ይኸው አሠራር ስለሆነ እንዳገኙት ድምፅ ቅድም ተከተል ሊቀመንበር ፣ ፀሐፊ እና ምክትል ፀሐፊ መሆን እንደሚሻል ከነበረው 14 አቶ ዘላለ ፀጋሥላሴ እና አቶ መኮሪያ ታደሰ ሀሳብ አቅርበዋል ።

አቶ አባይ ፀሐፊ ከነበረው 1 ደግሞ በቅድሚያ ምርጫው ቢሄድ እንደሚሻል አሳስበው የአመራሮችን የሥራ ድርሻ አለያም ግን ራሳቸው ተመራጮቹ ይወሰኑ ወይም እንዳገኙት ድምፅ ቅድም ተከተል ይሰጡ የሚለው ሁኔታ በኋላ ቢወሰን የተረቡትን አስተያየቶች ለማስተረቅ እንደሚረዳ ገልጸዋል ።

አቶ ዘላለ ፀጋሥላሴም የአቶ አባይ ፀሐፊ ያቀረቡትን ሀሳብ እንደሚቀበሉትና የአመራር አባቶች በምርጫ መመዘኛ ከሁሉም በላይ ብቃት መሆን እንደሚገባው ጠቅሰዋል ።

የአስመራጭ ኮሚቴው ሰብሳቢ በበኩላቸው አቶ አባይ ፀሐፍ ያቀረቡት ሀሳብ አስታራቂነት ገልጸው የኮሚቴው አመራር አካላትንም ይጨምር በሚል የተሰነዘረው ሀሳብ ተብራርቶ እንዲቀርብና ካርዱ እስኪዘጋጅ ድረስ ውይይት እንዲካሄድ ጠይቀዋል።

በዚህም መሠረት አቶ ዓለምአካይ ገ/አምላክ በስጡት ማብራሪያ የሕገ መንግሥት ጉባኤ አባላት የተለያዩ የጥብረተሰብ ክፍሎች ተወካዮች ከመሆናቸው አንፃር 3 አመራር አካላት ቢመረጡ የሚያጡትን የአመራር ውክልና ለማካከል እንዲቻል ሚዛናዊ በሆነ መልኩ የጉባኤ አባላት አመራር እንዲያገኙ የኮሚቴ አመራር አባላትንም አብሮ መመረጥ እንደሚሻል ገልጸው፣ በሰነዳቸው ያሉትን ጥያቄዎች ከሰነዱ ርክክብ በፊት መናገር እንደማይቻል ጠቅሰዋል።

አቶ ሸምስዲን አህመድ ከክልል 5 በአመራሩ ውስጥ የውክልና ስብጥር እንደሚደግፉ ገልጸዋል።

አቶ ደረጀ ዳኪነች ከደቡብ ሕዝቦች ክልል እና አቶ ታደሰ ካሳ ከክልል 3 ባቀረቡት ተመሳሳይ ሀሳብ ደግሞ ጉባኤው እንዲያከናውን የሚጠበቅበት ቢርካታ ተግባሮች ለማሳካት እንዲረዳ የሚቋቋሙት ኮሚቴዎች የአመራር አካላት የዋናው አመራር አባላት አካል መሆናቸውን አብረውም መመረጣቸው ተገቢ እንደሆነ ገልጸዋል። ከክልል 4 አቶ አስፋው ቀኖም ጉባኤውን ቤ3 ሰዎች መምራት ስለሚከብድ የኮሚቴ አባላት አብረው መመረጣቸው እንደሚደግፍ ተናግረዋል።

አቶ ግርማ ተሰማ ከክልል 14 በበኩላቸው የኮሚቴው አመራር አካላት አብረው ይመረጡ የሚለውን ሀሳብ የሚቃወም ስለሌለ በጉዳዩ ላይ የሚካሄደው ውይይት በዚሁ እንዲያበቃ ያሳስቦ ሲሆን አቶ መስሙድ ድረር ከክልል 5 ደግሞ የቀረበውን ሀሳብ እንደሚደግፉትና ድምፅ ሊሰጥ ግን በአማርኛ ፊደል ጽፈው ድምፅ መስጠት የሚችሉባቸው የጉባኤ አባላት ሁኔታው እንዲመቻችላቸው አሳስበዋል።

የአስመራጭ ኮሚቴው ሰብሳቢም በአማርኛ ፊደል መጠቀም የማይችሉ የጉባኤ አባላት ረዳት እንደሚመደባላቸው ጠቅሰው፣ የአመራር አባላት ውክልና ሚዛናዊና የጥብረተሰቡ ስብጥር ያለው እንዲሆንና የኮሚቴ አባላትም አብረው ይመረጡ በሚለው ላይ ቤቱ ስምምነት እንደሚታይ ገልጸዋል።

አቶ ጀንበሬ ገ/መድሀን ክልል 14 ደግሞ ዕጩ የአመራር አባላት የሕይወት ታሪካቸው ለጉባኤው እንዲናገሩ አሳስቦ፣ የምርጫ ካርዱ ተዘጋጅቶ እስከሚመጣ ድረስ ግን ራሳቸውን ማስተዋወቅ እንደሚያስፈልግ አመልክተው ጉባኤው ለሻይ ዕረፍት ተነስቷል።

ከሻይ ዕረፍት በኋላም የጉባኤው አመራር ዕጩ አባላት ራሳቸውን ያስተዋወቁ ሲሆን የአስመራጭ ኮሚቴው ሰብሳቢም የምርጫ ካርዱ ተዘጋጅቶ እንዳልደረሰ አስታውቀዋል።

ከዚህም አቶ ግርማ ብሩ ከክልል 4 ድምፅ ከተሰጠ በኋላ ስብሰባው እንደገና የሚጀመርበት ሰዓት እንዲወሰን አሳስበዋል።

በዚህም መሠረት የአስመራጭ ኮሚቴው ሰብሳቢ ድምፅ ለመቀጠር ጊዜ ስለሚወስድና የፀሎት ጊዜ የሚፈልጉ አባላት ከመኖራቸው አንፃር ጉባኤው ከቀኑ 9 ሰዓት ቢጀመር እንደሚሻልና የውይይቱ አጀንዳም የአመራር አባላት የሥራ ድርሻ እስያምን በተመለከተ የቀረበው አማራጭ ሀሳብ እንዲሆን የገበዱ ሲሆን፣ ቤቱም በዚሁ ተሰማምቶ ከጧቱ ቤ5 ሰዓት ከ15 ደቂቃ በሚሰጥር ድምፅ የመስጠቱ ሂደት ተጀምሯል።

ከሰዓት በኋላ በቀጠለው ጉባኤም የአስመራጭ ኮሚቴው ጧት የተካሄደውን የጉባኤው ቋሚ አመራር አካላት ምርጫ ውጤትን በተመለከተ ሪፖርት አቅርቧል።

በዚሁ መሠረትም ቋሚ የአመራር አካላትን ለመምረጥ በድምሩ 522 የጉባኤ አባላት ድምፅ መስጠታቸውን፣ ከእነዚህም ውስጥ አራቱ 141 የዕጩዎች ስም በትክክል ወይም በግልጽ ያልተጻፈባቸው ሆነው በመገኘታቸው እንዳልተያዙ ተገልጿል።

የአስመራጭ ኮሚቴው በትክክል ድምፅ የሰጡ ናቸው ብሎ ከተቀበላቸው 518 ድምጾች ውስጥ ፡-

1. ዶ/ር ንጋሶ ጊዳዳ	ከክልል 4	504 ድምፅ
2. አቶ አባተ ኪሾ	ከደቡብ ሕዝቦች ክልል	491 ድምፅ
3. አቶ አዲሱ ለገሠ	ከክልል 3	475 ድምፅ
4. አቶ ዩሱፍ መሐመድ	ከክልል 2	26 ድምፅ
5. አቶ ዑመር አብዱሲታር	ከክልል 13	25 ድምፅ

አግኝተዋል።

በዚህም መሠረት ከፍተኛ ድምፅ ያገኙት ሦስት ሰዎች ወደ መድረኩ እንዲ መጡና የሥራ ክፍፍል እንዲያደርጉ የአስመራጭ ኮሚቴው ሰብሳቢ ዶ/ር አብዱልመሂድ ሁሴን ባሳሰቡት መሠረት ተመራጮች ተወያይተው ፡

1. ዶ/ር ንጋሶ ጊዳዳ የጉባኤው ሊቀመንበር
2. አቶ አዲሱ ለገሠ የጉባኤው ፀሐፊ
3. አቶ አባተ ኪሾ የጉባኤው ምክትል ፀሐፊ

ሆነው የሥራ ክፍል ግድረጋቸውን የአስመራው ከሚታወቀው ለባባሊ ገልጸው ይህን የሥራ ድልድል ጉባኤው እንዲያጸድቀው በጠየቁት መሠረት ጉባኤው በሙሉ ድምፅ ያፀደቀው ሲሆን የጉባኤው ቋሚ አመራር አባላትም መድረኩን ተረክበዋል ።

የጉባኤው ሊቀመንበር ዶ/ር ነጋሶ ጊዳዳ በደረጃት ንግግር ጉባኤው እምነት ጥሎ እነሱን በመምረጡ አመስግነው በቤቱ ውስጥ የተሰለፉ ህሰቦች ፍትሐዊ በሆነ መንገድ እንዲሸራሸሩ ለማድረግ እንደሚጥሩ ቃል ገብተው ጉባኤውም ለሥራቸው መቃናት ከነናቸው እንደሚቆም እምነታቸው መሆኑን ገልጸዋል ።

ከዚያም በሕዝብ አስተያየት የዳበሩትን የሕገ መንግሥት ጽንሰ ሐሳቦች መሠረት በማድረግ የሕገ መንግሥት ኮሚሽን ያረቀቀውን ሕገ መንግሥት

ለተወካዮች ምክር ቤት አቅርቦት ምክር ቤቱ ለ12 ቀናት ሰፊ ውይይት አድርጎ ያሻሽለውን ረቂቅ የተወካዮች ምክር ቤት ምክትል ሊቀመንበር ዶ/ር ፈቃደ ገዳሙ ሲያስረክቡ የሚከተለውን ንግግር ካደረጉ ፤

ከቡር የሕገ መንግሥት ጉባኤ ሊቀመንበር ፤

ከቡራትና ከቡራን የሕገ መንግሥት ጉባኤ አባላት ፤

በዚራው ታሪካዊ ቀን የሽግግሩ መንግሥት የተወካዮች ምክር ቤትን በመወከል የኢትዮጵያ ሕዝቦች ብሔሮችና ብሔረሰቦች የወከልዋቸው የሕገ መንግሥት ጉባኤ አባላት ፊት ቆሚ የሕገ መንግሥት ረቂቅ ለማስረከብ በመታደሉ ታላቅ ክብርና ልዩ ደስታ ይሰማኛል ።

የሚፀድቀው ሕገ መንግሥት የምንገነባቸው የዲሞክራሲ መዋቅር የማዕዘን ድንጋይ ለመሆን ስለሚችል የህላችንም ተቀዳሚ ተግባር እንደሆነ መታወቅ

አለበት ። ስለሆነም በተለያዩ የፖለቲካ ሀሳቦች ፣ ፖሊሲዎች ወይም ፓርቲዎች ብንለያይም የዲሞክራሲ መሠረት የሆነውን ሕገ መንግሥት እንዲኖረን ጥረት ማድረግ የጋራ ታላላቅነታችን ነው ። ይህ ካልሆነ ዲሞክራሲ ባልገነባተባት ሁኔታ በምን መመዘኛና ሥርዓት የፖለቲካ ልዩነቶችን አንፀባርቆ በሌላውኛው የሚቀርቡት ፖሊሲዎች በሕዝብ አስመርጦ ተግባራዊ ለማድረግ ይቻላል ? ነገር ግን በሕገ መንግሥቱ በመንደርደር የዲሞክራሲን ሂደት እዳብሮ ወደ ተፈላገው ውጤት ለመድረስ ይቻላል ።

ይህ ሕገ ረቂቅ ሕገ መንግሥት በውስጡ ያካተታቸው ጽንሰ ሐሳቦች በሚከተለው አኳሃን የተገነቡ በመሆናቸው ዲሞክራሲያዊና ለችግሮቻችን ፍቱን ይዘት እንዳላቸው እምነት ሊያድርብን ይገባል ። እነዚህም ፤

- በተለያዩ ደረጃ በሽግግሩ መንግሥት መዋቅሮችና በሕዝብ ወይይቶች የዳበሩ መሆናቸውን

- በግልም ዲሞክራሲ ዕድገት ከተደረሰበት ደረጃ የተገናዘቡ ሀሳቦች በግዝሉ የአገራችን ልዩ የማህበራዊና የፖለቲካ ችግሮችን ሁኔታዎች አጠና መፍትሔዎችን ለማስገኘት የሚያስችል በመሆኑ ፤
- የተለያዩ የፖለቲካ ሀሳቦችን ያዘለ ፣ ግሉትም በጠቃሚና በአናሳ ድምፅ የተደገፉትን እንቅጽጾች ስላካተተ ነው ።

ከሁሉም በላይ በሕገ መንግሥቱ ሊፀድቅ የቀረበው በኢትዮጵያ ሕዝብ ተወካዮች ስለሆነ፤ ዲሞክራሲያዊነቱ እሙን ያደርገዋል ።

ሕገ መንግሥቱ ለሚወጡ ሕጎች ሁሉ ምንጭ ከመሆኑም በላይ በሁኑ ወቅት ለምንገነባው ሕይወታችን መሠረት እንደሚሆን አሉ አይባልም ። ዋና ዋናዎቹ ለመጠቀሉ ፤ በትግልና በተከፈለው መሰዋዕትነት የተገኘው ሰላምና እስከ ሌሁን የተገነባው ዲሞክራሲ ዘላቂ ለማድረግ ፤ እንድ ጠንካራ የኢኮኖሚና የፖለቲካ ማህበረሰብ ለመገንባትና ፍትሕ የሰፈነበት የሰብሐዊ መብትና የብሔረሰቦች መብቶች የተረጋገጡበት ሥርዓት ለመዘርጋት ያስችላል ።

ስለዚህ የሕገ መንግሥት ጉባኤ የኢትዮጵያ ሕዝብ የግልበትን ታላቅ አደራ በብቃት እንዲወጣ እምነቴንና መልካም ምኞቴን እየገለጽኩ ፤ በጥልቀትና በሰፊ መርምሮችሁ ታፀድቁት ዘንድ ሚያዚያ 25 ቀን 1986 ዓ.ም በተወካዮች ምክር ቤት የፀደቀውን የሕገ መንግሥት ረቂቅ እነሆ በታላቅ አካባቢ ሕሰብሰሁ ።

ከቡር ዶ/ር ፈቃደ ገዳሙ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ምክትል ሊቀ መንበር ንግግራቸውን ከጨረሱ በኋላ የሕገ መንግሥት ረቂቁን ለጉባኤው ሊቀመንበር አስረክበዋል ።

የጉባኤው ሊቀመንበር በጉባኤው ስም የኢትዮጵያ ሽግግር መንግሥት የተወካዮች ምክር ቤትን ካመሰገኑ በኋላ ጉባኤው ረቂቅ ሰነዱን የማሻሻል ወይም የማዳበር አሊያም ሌላ ረቂቅ የማዘጋጀት ሥልጣን እንዳለው አስታውሰው በቅድሚያ ረቂቅ ሕገ መንግሥቱን ለውይይት መነሻነት እንቀበል ወይም እንቀበል በሚለው ላይ ተወያይቶ መወሰን እንደሚያስፈልገው ገልጸው በጉዳዩ ላይ ሀሳብ እንዲሰጥባት ጠይቀዋል ።

በዚሁ መሠረትም ጉባኤው ጥቅምት 18 ቀን 1987 ዓ.ም ከሰዓት በኋላ ሕገ መንግሥት የሚርቀቅ ሂደቱ ሆነ የጉባኤ አባላት ምርጫን ዲሞክራሲያዊነት በተመለከተ በአደረገው ውይይት 520 ዲሞክራሲያዊነቱን በመደገፍ ፤ 2 በመቃወም 5 ድምፅ ተአትቦ በመመዝገቡ ፤ ረቂቁን ለውይይት መነሻነት መቀበሉን እንደሚያመለክት ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል አቶ አህመድ ሀሰን ገልጸዋል ።

ይህንን ሀሳብ በመደገፍ ከክልል 5 አቶ መስመድ ድረረ በስጦት አስተያየት በረቂቅ ሕገ መንግሥቱ ፅንሰ ሐሳቦች ላይ ሕዝቡ ከቀበሉ ጀምሮ በተላይ በኢትዮጵያ ታሪክ ለመጀመሪያ ጊዜ በክልል 5 እና በክልል 2 የሚገኙ ዘላቂ ባይቶና የተወያይባት ከመሆኑም በባይ የተወካዮች ምክር ቤትም በርካታ ቀናት በመወሰድ ተወያይቶ ያሻሻለው መሆኑን ገልጸው ፣ ይህ ጉሳኤ ከተወካዮች ምክር ቤት ይበልጥ ስረ ውክልና ለኢትዮጵያ ሕዝብ ዘላቂ ሕገ መንግሥት የማዘጋጀት ሥልጣን ያለው በመሆኑ ረቂቅ ሕገ መንግሥቱን ለውይይት መነሻነት ቢቀበለው የተሻለ እንደሚሆን አስረድተዋል ።

በሌላ በኩልም ሻለቃ አድማሴ ዘለቀ ከክልል 14 ረቂቅ ሕገ መንግሥቱን ለውይይት መነሻነት መቀበሉን በመቃወም በስጦት አስተያየት ሕዝቡ በሕገ መንግሥቱ ፅንሰ ሀሳቦች ላይ ሲወያይ እርሳቸው ከተመረጡባቸው 20 ቀበሌዎች ውጭም ተዘዋውረው ሂደቱን መመልከታቸውን ፣ ነገር ግን በቀበሌ አመራር የሚሰጠው ግምገማና ሕዝቡ ተሳታፊነት የሚናገረው የተለያዩ መሆኑን ፣ ለዚህም በምሳሌ ሲያስረዱ በቀበሌ ግምገማ የራሳን ዕድል ቢራሳ መወሰን እስከ መገንጠል መሬት በመንግሥት ቁጥጥር ሥር እንደሆነና ሰንደቅ አላማ እንዲሻሻል ሕዝቡ መደገፋት ፣ በሌላ በኩል የክልል 14 ፕሬዚዳንት ባሉበት ሕዝቡ ተጠርቶ በስጦት አስተያየት መሬት በግል ካልተያዘ ነፃነት እንደሚገኝና ሊዝ ከታወጀ እንደ እዲስ እንደሚቆጥረው መናገሩን ገልጸው ሕዝቡን ወይንስ የቀበሌ አመራር በሌላው ሀገራዊ የሚነግሩን እንስሳ ጥሎ ጠይቀዋል ።

አያይዘውም በእዲስ አበባ ከተማ በወረዳ 12 ቀበሌ 06 የሕዝቡ ብዛት 17,700 ሆኖ ባለ ሌላ ሕገ መንግሥት ፅንሰ ሀሳቦች ውይይት የተገኘው 19 ብቻ መሆኑን ፣ ከእነዚህ ውስጥም አብዛኛዎቹ ወጣቶችና ሕገ መንግሥቱን በመደገፍ በፖሊስ ሠራዊት ለመቀጠር ብለው እንደመጡ የገለጹላቸው መሆኑን ጠቁመው ሕዝቡ በሂደት ያለውን ተቃውሞ ባለመሰብሰብ መግለጹን ፣ ረቂቅ ሕገ መንግሥቱ ሕዝብ ያወዘው የእንድ ፓርቲ ሥራ እንደሆነ አመልክተዋል ።

አስከትለውም ሕዝቡ በራራረንደም ቢጠየቅ 10,000 አንድ አንኳን የመንግሥት ጭሰኛ ልህን ወይም ንብረትን መሸጥ ለክልል የሚል እንደሚገኝና መንግሥት ዕውነታኛ ዲሞክራሲ የሚሰጥ ከሆነ የሕዝቡን ሀሳብ በቀበሌ ሳይሆን በራራረንደም ቢጠየቅ የተሻለ እንደሚሆን አስረድተዋል ።

ቀጥለውም ምርጫውን በተመለከተ ተቃዋሚን አስሮ ውድድር ማካሄድ በአንድ ፈረስ ለብቻ ጋልቦ እንደማሸነፍ እንደሚቆጠርና ኢ-ዲሞክራሲያዊ

መሆኑን በሂደቱ የመንግሥትና የሕዝብ ፍላጎት ቢጋጭ አሳቸው ሕዝቡን እንደሚደግፉ የኢሕአዴግ ተወካይ ግን የድርጅቱ ፍላጎት ከሕዝቡ ፍላጎት ጋር ቢጋጭ የድርጅቱን እንደሚመርጥ ጠቁመው ጉባኤው ረቂቅን ለመወያየት እንዳይቀበለው ጠይቀዋል ።

ዶ/ር አብዱልመጅድ ሁሴን በበኩላቸው ዋናው ጉዳይ ረቂቅ ሕገ መንግሥቱን ለውይይት መነሻነት እንደቀበለ ወይም አንደኛው የሚል ቢሆንም ከትናንት ጀምሮ በሻለቃ አድማሴ ዘለቀ የተነሱት አንዳንድ ጉዳዮች ስላሉ ለሪከርድ መልስ መስጠት እንደሚረዱ ገልጸው በሳቸው እምነት ሊዝ እዲስ መባሉ እንዳስገረማቸውና ይህንንም የሚሉት ፖሊሲው የከነክናቸው ጥቂት ባለሀብቶችና የባረቱ የመሬት ሥራት እንዲመለስ የሚረዱት ወገኖች መሆናቸውን በአንጻሩም ሊዝ ችግር እንዳልሆነና ችግሩ ሊዝ እንዴት ይቀቀር የሚለው መሆኑን አስረድተዋል ።

አያይዘውም ለሰብሰባ የመጣው ሕዝብ አንስተኛ ነው በተባለበት ቀበሌ የወጣው ሕዝብ ከሕዝብ የወጣ እንጂ ከሌላ አለመሆኑ መታወቅ እንዳለበት ገልጸዋል ።

አስከትለውም ትናንት ስለአየር ኃይል በተወሰበት ጊዜ ምን እንዲጥል ትፈልጋላችሁ ብርትኳን ወይንስ ሚንደረን የሚል ጉዳይ ተነስቶ እንደነበር አስታውሳው ይህንን ጉዳይ በተመለከተ መታወስ ያለበት በክልል 5 በአይኸና ደጋህቡር ቤቶች ፣ ሕፃናትና አረጋዊያን ሳይቀሩ በሆሞብ የተወሰደውን የተረፉት በሳንጃ የታረፉበት ሁኔታ መኖሩንና በቅርቡም በሐውዜን የተፈጸመውን መታሰብ እንዳለበት ፣ ነገር ግን ወደኋላ ተመልሶ ያለች ጉዳዮችን ለማገላት የሚፈልጉ መሆናቸውን ፣ ተቃዋሚዎች ታስረዋል የተባለውንም በተመለከተ መንግሥት ተቃዋሚዎችን የሚያስር ቢሆን ኖሮ እዚህ ሊት ካሉ ሰዎች ጀምሮ በሚለያየ የሚቆጠሩ ሰዎች ይታሰሩ እንደነበረ ፣ የታሰሩትም ከባድ ወንጀል ፈጽመው በፍርድ የሚጠየቁ መሆናቸውን አስገንዝበዋል ።

ቀጥሎም አቶ ሙሉኒታ ሀ/ሕይወት ከክልል 1 ረቂቅ ሕገ መንግሥቱ ለውይይት መነሻነት እንዲያገለግል የሚያግደው ምንም ነገር እንደሌለ ፣ ሻለቃ አድማሴ ዘለቀ የሕዝብ ተሳትፎ አልነበረም ሲሉ ያቀረቡት አስተያየት የምርጫ ቦርድ ካቀረበው መረጃ አንፃር የተሳሳተ መሆኑን ለምሳሌ አሳቸው በተመረጡበት ወረዳ 25,000 ሰው በላይ ድምፅ መስጠቱንና ከእነዚህም ውስጥ 8,000 ሰው በላይ አሳቸውን መምረጡ የሕዝብ ተሳትፎ የነበረ መሆኑን እንደሚያሳይ አስረድተዋል ። በመጨረሻም በቀበሌ የሚካሄደውም ውይይት የሕዝብ ውይይት መሆኑን መታወቅ እንዳለበትና በተወካዮች ምክር ቤት የተሻሻለው የሕገ መንግሥት ረቂቅ ስነድ የባዙሀኑን ብቻ ሳይሆን የአናሳውንም ወገን ሀሳብ ያካተተ መሆኑን አመልክተዋል።

አቶ ረሺድ መንግሥቱ ከደቡብ ሕዝቦች ክልል አንዳንድ ሰዎች ኢሕአዴግ በሕዝብ ተወካዮች አንዳልቀረቡና ሀሳብም የማቅረብ መብት እንደሌለው አድርገው አስተያየት የሚሰጡ መኖራቸውን ፤ ይህ ደግሞ መብትን እንደመጋፋት ስለሚቆጠር ጥንቃቄ እንዲደረግ አላስበው ማንም ሰው ያመነበትን ዓላማ የመደባዩ መብት እንዳለው መታወቅ እንዳለበት ፤ ቤቱም ወይይቱ በተነሳው ሀሳብ ዘራያ ብቻ ቢያካሄድው እንደሚሻል ገልጸዋል ።

በመቀጠልም የሕገ መንግሥት ኮሚሽን የተለያዩ አካሎችንና ሙያተኞችን በማርቀቁ ሂደት እንዲሳተፉ በማድረግ የሌሎች አገሮችንም ልምድ በመቅሰም እንዲሁም ሁሉም ሕዝቦች በረቂቁ ላይ ወይይት አድርገው እንዲያሳቡሩት በማድረግ አርቅቆ ለተወካዮች ምክር ቤት በማቅረብ ምክር ቤቱም ረቂቁን በመገምገም ያሻሻለው መሆኑን ፤ በትናንሽው ወይይትም የረቂቁ ሕገ መንግሥቱ ዝግጅት ሂደት ዲሞክራሲያዊነት የተረጋገጠ በመሆኑ ረቂቁን ለመወያየት መነሻነት እንቀበለው ሲሉ አቶ ታሪኩ ፅጌ እና አቶ መኮሪያ ታሪኩ ከክልል 14 ፤ አቶ ሕጅጉ ገ/ሚካኤል ፤ አቶ ተስፋዬ ፉቻላ እና አቶ ደረጀ ዳኩንን ከደቡብ ሕዝቦች ክልል በተናጠል አስተያየት ሰጥተዋል ።

ከዚያም በጉዳዩ ላይ ባይ ወይይት መደረጉን ሊቀመንበሩ ገልጸው ከቤቱ በቀረበው አስተያየት መሠረት በጉዳዩ ላይ ድምፅ እንዲሰጣቸው ተደርጎ ረቂቁ ሕገ መንግሥቱን ለውይይት መነሻነት እንቀበለው የሚለውን በመደገፍ 518 ፤ በመቃወም 3 ፤ ድምፅ ተሰጥቶ 1 ተመዝግቦ ረቂቁ ሕገ መንግሥቱ ለውይይት መነሻነት ተቀባይነት አግኝቷል ።

በሌላ በኩል የጉባኤው አባላት ስለሕገ መንግሥት አረቃቅና ግንዛቤ እንዲኖራቸው የሌሎች አገሮች ልምድና በመያው ፅውቀት ያላቸው ሰዎች የሀገሪቱን ተጨባጭ ሁኔታን በመጨመር ማብራሪያ እንዲሰጡ ቢደረግ የሚል ሀሳብ ከአቶ ዘላለ ፀጋሥላሴ ከክልል 14 ቀርቧል ።

በማስከተልም የጉባኤውን አደረጃጀት በተመለከተ አጀንዳ የቀረበ ሲሆን አደረጃጀቱን ሆኖ ውስጠ ደንቡ ከጉባኤው አመራር ቀርቦ ጉባኤው ይወያይበት የሚል ሀሳብ ከአቶ አዳሙ ደንፋው ከክልል 14 እና አቶ አባይ ፀሐዬ ከክልል 1 ያቀረቡትን ሀሳብ ለድምፅ ቀርቦ 518 የድምፅ ድጋፍ ተመዝግቦ ያለምንም ተቃውሞ ተቀባይነት አግኝቷል ።

በመጨረሻም የጉባኤው ሊቀመንበር የጉባኤው ውስጠ ደንብ አሁን ለጉባኤው አባላት እንደሚሰራጭ ገልጸው ፤ የጉባኤውን አደረጃጀት በተመለከተ አመራሩ ጥናት አድርጎ ጥቅምት 21 ቀን 1987 ዓ.ም በ230 ለሚቀሉው ጉባኤ እንደሚያቀርብ አስታውቅው የስላቱ ስብሰባ ከቀኑ 11.55 ሰዓት ተጠናቋል ።

ጥቅምት 21 ቀን 1987 ዓ.ም ከሚቱ በ3:00 ሰዓት የቀጠለው የሕገ መንግሥት ጉባኤ የተመራው በጉባኤው ሊቀመንበር በደ/ር ንጋሶ ጊዳዳ ሲሆን በሌላ የቀረበው አጀንዳም የጉባኤውን አደረጃጀት የሚመለከት ነበር ።

በመጀመሪያ ሊቀመንበሩ የጉባኤውን አደረጃጀት በሚመለከት የአመራር አካሉ የመንደርደር ሀሳብ ይዞ መቅረቡን ጠቁመው ይህም በጉባኤው ምክትል ፀሐፊ በአቶ አባተ ኪሾ እንደሚገባሉ አስታውቀዋል ።

በዚህም መሠረት አቶ አባተ ኪሾ አመራሩ የጉባኤውን አደረጃጀት በማጥናት ኮሚቴዎች ማቅዳት እንደሚገባው መገንዘቡን ጠቁመው የኮሚቴዎች አስፈላጊነትም ሰያብረሩ ፤

1. ጉባኤው የተለያዩ ባሕር /ባሕረሰቦች እና አናሳ ባሕሮች ፤ ገጠቦችና የፖለቲካ ድርጅቶች ያሉበት በመሆኑ ተሳትፎአቸውን ለማሰፋት ፤
2. ከጉባኤው ውስጥም ሆነ ከጉባኤው ውጭ የጉባኤውን ተልዕኮ ለማሳካት ፤
3. ረቂቁ ሕገ መንግሥቱ በርካታ እንቀጾች ያሉት በመሆኑ በኮሚቴ ተከፋፍሎ በጥልቀት ለመመርመር እንዲቻል ፤

የሚሉትን ምክንያቶች ጠቅሰዋል ።

- አያይዘውም ከረቂቁ ሕገ መንግሥቱ አባይት ክፍሎችን በማንሳት 10 ኮሚቴዎች እንዲቋቋሙ የጉባኤው አመራር አስፈላጊ መሆኑ ያመነበት መሆኑን ገልጸው እነዚህም
1. የሰብአዊና የዲሞክራሲያ መብት ኮሚቴ
 2. የባሕር/ባሕረሰቦች መብት ኮሚቴ
 3. የንብረትና የእኩልነት መብት ኮሚቴ
 4. የፈዴራልና የክልል ሥልጣን ክፍፍል ኮሚቴ
 5. የፕራዚዳንትና የጠቅላይ ሚኒስትር ጉዳይ ኮሚቴ
 6. የፍርድ ቤቶች ጉዳይ ኮሚቴ
 7. የብሔራዊ ፖሊሲ መርሆዎች ኮሚቴ
 8. የታክስና ግብር ጉዳዮች ኮሚቴ
 9. የሕገ መንግሥት ቅርፅ ኮሚቴ
 10. የሌሎች ጉዳይ ኮሚቴ

መሆናቸውንና እያንዳንዱ ኮሚቴ 11 አባላት እንደሚኖረው ገልጸዋል ።

አቶ አባተ ኪሾ አስከትለውም አመራርባቸውን በተመለከተ ሲገልጹ የኮሚቴዎች ሰብሳቢዎች ከጉባኤው ቋሚ አመራር አባላት ጋር ሆነው አብረው በሰላማዊ በሚሰጥ

የድምፅ አስጣጥ ፣ ሌሎች የኮሚቴው አባላት ግን እጅ በማውጣት እንደሚመረጡ ጠቁመው ሲያንጸገሩ ኮሚቴ 10 አባላት ለመምረጥ 13 ዕድሜዎች እንደሚጠቁሙ

አብራርተዋል ።

ቀጥሎም ሊቀመንበሩ የጉባኤውን አደራጃጀት በሚመለከት በአቶ አባተ ኪሾ የቀረበውን ፣

• በአኮሚቴዎች አስፈላጊነት ፣

• በአኮሚቴዎች ብዛት እና ፣

• የአባላት ብዛትና አመራር ፣

አስመልክቶ የተለያዩ አስተያየት ካሉ ሊቀርብ እንደሚችል ቢያሳስቡም ባለመቅረቡ የቀረበውን ሀሳብ በመደገፍ አስተያየት እንዲሰጥ ጠይቀዋል ።

በዚህም መሠረት ከክልል 5 ዶ/ር አብዱልመጅድ ሁሲን ፣ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል አቶ ኤሊያስ ተሮ ፣ ከክልል 14 አቶ አብዱራሣን መሐመድ እና አቶ አላሙ አንቁ ፣ ከክልል 13 ሐጂ አብዱራሣንን አብዱርቃድር የኮሚቴዎችን አስፈላጊነት ፣ ብዛትና የአባላት ቁጥር እንደሚደግፉ ገልጸው የኮሚቴዎቹ አወቃቀር ረቂቅ ሕገ መንግሥቱን በጥልቀት ለማየትና ለመመርመር እንደሚያስችል አመልክተዋል ።

በሌላ በኩል የጉባኤው ዋና ፀሐፊ የኮሚቴዎች ሰብሳቢዎች በሚጥር ድምፅ አስጣጥ ከተመረጡ በኋላ ግን ለየትኛው ኮሚቴ ሰብሳቢ እንደሚሆን ከጉባኤው አመራር ጋር በመመካከር ድልድሉ እንደሚከናወን ገልጸዋል።

በኮሚቴዎች አስፈላጊነት ፣ ብዛትና የአባላት ቁጥር ላይ የጉባኤው አባላት ድጋፍ በድምፅ እንዲገለጽ ተጠይቆ ከአንድ ተቃውሞ በስተቀር በተቀሩት ሁሉ ተደግፏል ።

በመቀጠልም የኮሚቴዎች ሰብሳቢዎችና የጉባኤው አመራር አካል የሚሆኑትን 10 ሰዎችን ለመምረጥ 13 ሰዎች እንዲጠቁሙ ተደርጓል ። እያንጸገሩ ዕድሜ ተወዳዳሪ ከተጠቆመ በኋላ የሕይወት ታሪክ ፣ በተመረጠበት ለማገልገል ያለውን ፍላጎት ገልጾ ድጋፍ ሲጠቀሙት ከጉባኤው አባላት 1/3ኛና ከዚያም በላይ ያገኙት ዕድሜ ሆነው ተመዝግበዋል ።

ምርጫው በሚሰጥር ድምፅ አስጣጥ ከመካሄዱ በፊትም የጉባኤውን አመራር እንዲያገዙና ድምፅ እንዲቆጥሩ ፣

1. አቶ ሱፊያን አህመድ	ከክልል 4
2. አቶ ኩሚል አህመድ	ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል
3. ኢ/ር ሐሰን ኢብራሂም	ከክልል 5
4. አቶ መኩሪያ ታረሰ	ከክልል 14
5. አቶ ገዙ እሸቴ	ከክልል 3

ከጉባኤው አባላት መካከል ተመርጠዋል ።

ከዚያም የድምፅ አስጣጥ እንዲቀጥልና እያንጸገሩ የጉባኤው አባል ድምፅ ከሰጠ በኋላ መውጣት እንደሚችል ሊቀመንበሩ ጠቁመው የከሰጡት በኋላ ሰብሳቢም ከቀን 9 00 ሰዓት እንደሚጀመር ገልጸዋል ።

ጉባኤው ከምሳ በኋላ ሰብሳቢው በምርጫው ውጤት ላይ ወይይቱን የቀጠለ ሲሆን በመጀመሪያ የጉባኤው ሊቀመንበር በጉባኤው 530 አባላት በምርጫው ወቅት እንደተመዘገቡ ፣ ከእነዚህም ውስጥ 529 ሰዎች በምርጫው ቢሳተፉም 11 የጉባኤው አባላት የምርጫውን ቴክኒካሊቲ ሳያሟሉ በመቅረታቸው የሰጡት ድምፅ ውድቅ እንደሆነ አስረድተው የምርጫውን ውጤት ገልጸዋል ።

በዚህም መሠረት ፣

1. ዶ/ር አብዱልመጅድ ሁሲን	ከክልል 4	520 ድምፅ በማግኘት 1ኛ
2. ኢ/ር ኢቢያሌ ፍላቴ	ከክልል 6	495 ድምፅ በማግኘት 2ኛ
3. ወ/ሮ እንወይን ገ/መድህን	ከክልል 3	492 ድምፅ በማግኘት 3ኛ
4. አቶ ሀሰን ኢሊ	ከክልል 4	492 ድምፅ በማግኘት 3ኛ
5. ወ/ሮ አረጋሽ አዳኝ	ከክልል 1	490 ድምፅ በማግኘት 4ኛ
6. አቶ አህመዴን ኢብራሂም	ከክልል 4	482 ድምፅ በማግኘት 5ኛ
7. አቶ ታደሰ ካሳ	ከክልል 3	481 ድምፅ በማግኘት 6ኛ
8. አቶ ዩሱፍ መሐመድ አይራ	ከክልል 2	471 ድምፅ በማግኘት 7ኛ
9. አቶ አህመድ ሀሰን ከደቡብ ኢትዮጵያ	ከክልል 460 ድምፅ በማግኘት 8ኛ	
10. አቶ ግርማ ብሩ	ከክልል 4	407 ድምፅ በማግኘት 9ኛ

ሆነው ወደፊት ለሚቋቋሙት 10 ኮሚቴዎች በሰብሳቢትና የጉባኤው አመራር አካል ሆነው ተመርጠዋል ።

በሌላ በኩል ከፊርማዎች መካከል

አቶ አሊ አብዱ	ከክልል 14	118	ድምፅ
አቶ ደረጀ ሐኪማደ	ከደቡብ ኢት/ሕዝቦች ክልል	88	ድምፅ
ሻሊቃ አድማሴ ዘለቀ	ከክልል 14	64	ድምፅ

በማግኘታቸው ሳይመረጡ ቀርተዋል ::

በከፍተኛ ድምፅ የተመረጡት ከባይ ከተራ ቀጥሮ 1-10 የተዘረዘሩት አባላት ከአመራሩ ጋር በመሆን ማን የትኛውን ኮሚቴ ለብላቢ እንደሚሆን ጥቂት ከተመክሩ በኋላ ሲፈ ጊዜ ወሲዶ በመመካከር የሥራ ድልድሉን ለማድረግ ስለተስማሙ ድልድሉ ለሌላ ጊዜ መተላለፉን ሊቀመንበኙ ገልጸዋል ::

በማስከተልም ገብአው ለ10 ኮሚቴዎች ለእያንዳንዳቸው 10 አባላት ለመመረቅ ገብአው በሚቴ ለብላቢ በተስማማበት መሠረት ምርጫው እንደሚቀጥል ሊቀመንበኙ ገልጸው የእንድ ኮሚቴ 10 አባላትን ለመምረጥ 13 ፅሁፎች እንዲቀርብና ፅሁፍ እንደሆኑ ፤ የሚጠቆሙ ሰዎችም ራሳቸውን ለገብአው እንዲያስተዋውቁ ፤ እንዲሁም ፅሁፍ ሆነው ለመመዝገብ በገብአው አባላት ቢያንስ 1/3ኛው መደገፍ እንደሚገባቸው ዕድሜ ሆነው ለመመዝገብ በገብአው አባላት ቢያንስ 1/3ኛው መደገፍ እንደሚገባቸው አስገንዝበዋል ::

በዚህም መሠረት ፤

ለሰብአዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች ኮሚቴ አባልነት ከተጠቆሙት ሰዎች መካከል 1/3ኛውና ከዚያም በላይ ድምፅ ያገኙት ፅሁፍ አባላት ተጠቅመው ምርጫው እጅ በማውጣት ቀጥሎ በሂደት ለእንድ ፅሁፍ ተወዳዳሪ መጠየቅ ያለበት ድጋፍ እንጂ ተቃውሞና ድምፅ ተአቅቦ መታከል እንደሌለባቸው ሀሳብ ቀርቦ በዚሁ ሀሳብ ላይ ቤቱ እንዲወሰን ለድምፅ ቀርቦ በምርጫው ወቅት ተቃውሞና ድምፅ ተአቅቦ መጠየቅ የለበትም የሚለው ሀሳብ ከፍተኛ ድጋፍ አግኝቷል ::

ከዚያም ለሰብአዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች ኮሚቴ አባልነት የተረቡት ፅሁፎች ምርጫ ቀጥሎ ፤

1. አቶ ወንድሙ ተሮ ከደቡብ ኢት/ ሕዝቦች ክልል /ብሔረሰብ ገዲህ/	510	ድምፅ በማግኘት	1ኛ
2. አቶ ዳንኤል ደሴ ከክልል 4 /ብሔረሰብ ኦሮሞ/	507	ድምፅ	2ኛ
3. ዶ/ር ግርማ ከበደ ከክልል 3 /ብሔረሰብ አማራ/	501	ድምፅ	3ኛ
4. አቶ በሽር ሼህ ሰላድ ከክልል/ብሔረሰብ ቤንሻንጉል /	501	ድምፅ	3ኛ
5. አቶ ሳህሌ ገራር ከክልል 1 /ብሔረሰብ ትግራይ/	496	ድምፅ	4ኛ

6. ዶ/ር ተከተል ፎርሲዶ ከደቡብ ኢት/ ሕዝቦች ክልል /ብሔረሰብ ከንባታ/	494	ድምፅ	5ኛ
7. ዶ/ር አዲሱ ሰማ ከክልል 4 /ብሔረሰብ ኦሮሞ/	494	ድምፅ	6ኛ
8. አቶ አብዛከር ሙሳ ከክልል 2 /ብሔረሰብ ኦፋር/	459	ድምፅ	7ኛ
9. አቶ አብዱራህማን አብዱርቃድር ከክልል 13/			

/ብሔረሰብ ሐረረ / 458 ድምፅ " 8ኛ

10. አቶ ክረር ዩስፍ ክልል 6 /ብሔረሰብ ቤንሻንጉል /	458	ድምፅ	9ኛ
--------------------------------------	-----	-----	----

ሆነው ለኮሚቴ አባልነት የተመረጡ ሲሆን ከተረቡት ፅሁፎች መካከል ፤

1. ሻሊቃ አድማሴ ዘለቀ	ከክልል 14	170	ድምፅ
2. አቶ ኢብራሂም ሕመድ	ከክልል 6	132	ድምፅ
3. አቶ ደቪድ ኢኮወር	ከክልል 12	83	ድምፅ

በማግኘት ለኮሚቴ አባልነት ሳይመረጡ ቀርተዋል ::

ገብአው የሌሎች ኮሚቴዎች አባላትን ምርጫ ለመቀጠል ቢፈልግም በዕለቱ ጊዜው እንደማይባቃ በመገንዘብ የዕለቱን ሰብሰባ 11.30 አብቅቷል ::

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

ጥቅምት 22 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧት 3:00 ሰዓት በኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት

2. የብሔር/ብሔረሰቦች መብት ኮሚቴ

ለብሔር/ብሔረሰቦች ኮሚቴ ዕድል ሆነው ከተረቡት መካከል 1

1. አቶ ደበበ አበራ ክፍለ-ባህር/ሕዝቦች ክልል/ብሔረሰብ ነዳጽ / 484 ድምፅ በማግኘት 1ኛ

2. ዶ/ር አደም ሊብራሂም ክክል 4 /ብሔረሰብ ነዳጽ / 482 ድምፅ በማግኘት 2ኛ

3. አቶ መሐመድ አሳው ክክል 2 /ብሔረሰብ ነዳጽ / 482 ድምፅ በማግኘት 2ኛ

4. አቶ ደመቀ መኮንን ክክል 3 /ብሔረሰብ ነዳጽ / 482 ድምፅ በማግኘት 2ኛ

5. አቶ አብዱራሂም መሐመድ ክክል 6 /ብሔረሰብ ነዳጽ / 474 ድምፅ በማግኘት 3ኛ

6. አቶ መሐረቃ ሂ/ሕይወት ክክል 1 /ብሔረሰብ ነዳጽ / 468 ድምፅ በማግኘት 4ኛ

7. ሻለቃ እድግበ ሠለቀ ክክል 14 /ብሔረሰብ ነዳጽ / 468 ድምፅ በማግኘት 4ኛ

8. አቶ ደቪድ አክመር ክክል 12 /ብሔረሰብ ነዳጽ / 464 ድምፅ በማግኘት 5ኛ

9. አቶ ወልደሰ አበሩ ክፍለ-ባህር/ሕዝቦች ክልል /ብሔረሰብ ነዳጽ / 460 ድምፅ በማግኘት 6ኛ

10. አቶ ዐመር አብዱላሠታር ክክል 13 /ብሔረሰብ ነዳጽ / 445 ድምፅ በማግኘት 7ኛ

የብሔረሰብ ዲሞክራሲያዊ መብቶች ኮሚቴ አባላት ሆነው ሲመረጡ 1

አቶ ኃይለ ገመዳ ክክል 4 133 ድምፅ

አቶ ሊብራሂም ዘነሪያ ክክል 13 97 ድምፅ

አቶ አብዱራሂ መሐመድ ክክል 14 37 ድምፅ

በማግኘታቸው ሳይመረጡ ቀርተዋል ::

3. የጋብረትና የኢኮኖሚ መብት ኮሚቴ

ለጋብረትና ኢኮኖሚ ኮሚቴ ከተመዘገቡት 13 ዕድል አባላት መካከል 1

1. አቶ ዐመድ አሊ ክክል 2 /ብሔረሰብ ነዳጽ / 491 ድምፅ በማግኘት 1ኛ

3. ወ/ሮ ኑሪያ መሐመድ ክክል 1 /ብሔረሰብ ነዳጽ / 491 ድምፅ በማግኘት 1ኛ

491 ድምፅ በማግኘት 1ኛ

491 ድምፅ በማግኘት 1ኛ

3. አቶ ሱፊያን አህመድ ከክልል 4 /ብሔረሰብ አርሞ/ 491 ድምፅ በማግኘት 1ኛ
 4. አቶ አብዱራሂም ሐጂ ሀሳን ከክልል 6 /ብሔረሰብ ቢንሻንጉል/ 486 ድምፅ በማግኘት 2ኛ
 5. አቶ ሀሰን ኢብራሂም ከክልል 5 6 /ብሔረሰብ ሶማሌ/ 486 ድምፅ በማግኘት 3ኛ
 6. አቶ ዓለሙ አብሩው ከክልል 3 /ብሔረሰብ አማራ/ 479 ድምፅ በማግኘት 4ኛ
 7. አቶ ካራቴ ጉሉ ከደቡብ ኢት/ ሕዝቦች ክልል ብሔር ከገሰ/ 472 ድምፅ በማግኘት 5ኛ
 8. አቶ ዱጋርባ ማርቲ ከደቡብ ኢት/ ሕዝቦች ክልል /ብሔረሰብ ቀቢያ/ 463 ድምፅ በማግኘት 6ኛ
 9. አቶ ታሪክ ፀጌ ከክልል 14 /ብሔረሰብ አማራ/ 451 ድምፅ በማግኘት 6ኛ
 10. አቶ ተመላ ብሩ ከደቡብ ኢት/ ሕዝቦች ክልል /ብሔረሰብ ጋሞ/ 441 ድምፅ በማግኘት 5ኛ
- ሆነው ለንብረትና ኢኮኖሚ መብት ኮሚቴ ሲመረጡ ፤
- አቶ ቫረራው ገለታ ከደቡብ ኢት/ ሕዝቦች ክልል 145 ድምፅ
- አቶ ጫላ ወርዶፋ ከክልል 4 137 ድምፅ
- አቶ ሙደር ሰማን ከደቡብ ኢት/ ሕዝቦች ክልል 70 ድምፅ
- በማግኘታቸው ሳይመረጡ ቀርተዋል ።
- ከዚያም ገብአው ለሻይ ዕረፍት ተገብደዋል ።
3. የፌዴራልና የክልል ሥልጣን ክፍፍል ኮሚቴ አባልነት ጥቆማ ተካሂዶ ከተመዘገቡት 13 ዕጩዎች መካከል ፤
 1. አቶ አባበ አብባር ከክልል 6 /ብሔረሰብ ቢንሻንጉል/ 504 ድምፅ በማግኘት 1ኛ
 2. አቶ ወይናቶ አበራ ከክልል 12 /ብሔረሰብ መዝናገር/ 497 ድምፅ በማግኘት 2ኛ
 3. አቶ ዳትራ ዳራ ከደቡብ ኢት/ ሕዝቦች ክልል /ብሔረሰብ ሲዳሞ/ 496 ድምፅ በማግኘት 3ኛ

4. አቶ ሸምቤን አህመድ ከክልል 5 /ብሔረሰብ ሶማሌ/ 493 ድምፅ በማግኘት 4ኛ
 5. አቶ መኮንን ከበደ ከክልል 4 /ብሔረሰብ አርሞ/ 492 ድምፅ በማግኘት 5ኛ
 6. አቶ ኃይለ ሐላፎም ከክልል 14 /ብሔረሰብ ትግራይ/ 481 ድምፅ በማግኘት 6ኛ
 7. አቶ ገዙ እሸቴ ከክልል 3 /ብሔረሰብ አማራ/ 476 ድምፅ በማግኘት 7ኛ
 8. አቶ ታደሰ ዓለማሁ ከደቡብ ኢት/ ሕዝቦች ክልል /ብሔረሰብ ሐድያ/ 472 ድምፅ በማግኘት 8ኛ
 9. አቶ መሐመድ ዋድአዴ ከክልል 2 /ብሔረሰብ አፋር/ 467 ድምፅ በማግኘት 9ኛ
 10. አቶ አህመድ ሉብማን ከደራጃዎ ልዩ ብሔረሰብ አርሞ/ 436 ድምፅ በማግኘት 9ኛ
- የፌዴራልና የክልል ሥልጣን ክፍፍል ኮሚቴ አባላት ሆነው ሲመረጡ ፤
- አቶ ሳይድ ፊድዋን ከደቡብ ኢት/ ሕዝቦች ክልል 50 ድምፅ
- አቶ መሐመድ ጣሂር ከክልል 5 38 ድምፅ
- አቶ ማሞ አጣይሌ ከደቡብ ኢት/ ሕዝቦች ክልል 36 ድምፅ
- በማግኘታቸው ሳይመረጡ ቀርተዋል ።
- ቀጥሎም እንደ የገብአው አባል ለድምፅ የሚቀርቡት ዕጩ የኮሚቴ አባላት በተመዘገቡበት ተራ መሆኑ ቀርቶ ከላይ ፤ ከታችና ከመሀል ሆኖ እንዲቀርብ የሰጡት ማሳሰቢያ ሲቀመጥ በመቀበል ገብአው ከቀኑ 6:45 ሰዓት ለምሳ ተገብደዋል ።
- ከሰዓት በኋላ ገብአው በ9:10 ሰዓት ሥራውን ጀምሮ በሌሎች ኮሚቴዎች አባላት ምርጫ ሳይ ወደድቱን ቀጥሏል ፤
5. የፕሬዚዳንትና ጠቅላይ ሚኒስትር ገዳይ ኮሚቴ ፤
 - የፕሬዚዳንትና ጠቅላይ ሚኒስትር ገዳይ ኮሚቴ አባልነት ጥቆማ ተካሂዶ ከተመዘገቡት 13 ዕጩዎች መካከል ፤
 1. አቶ መኮንን ነጋ ከክልል 4 /ብሔረሰብ አርሞ/ 491 ድምፅ በማግኘት 1ኛ
 2. አቶ ታምራት በዋን ከደቡብ ኢት/ሕዝቦች ክልል /ብሔረሰብ ጊዲሊ/

472 ድምፅ በማግኘት 2ኛ

5 አቶ መሀመድ ድረር ከክልል 5 /ብሔረሰብ ሰማሊ/

ከክልል 5 /ብሔረሰብ ሰማሊ/

470 ድምፅ በማግኘት 3ኛ

ከክልል 1 /ብሔረሰብ ትግራይ/

3. አቶ አብዱመሊክ መሐመድ

6. አቶ ምህረቱ ሀርያ

452 ድምፅ በማግኘት 5ኛ
ከደቡብ ኢት/ሕዝቦች ክልል /ብሔረሰብ ዲህ/

7. አቶ ዮናስ ጆረኔ

444 ድምፅ በማግኘት 6ኛ
ከደቡብ ኢት/ሕዝቦች ክልል /ብሔረሰብ ጎሳ/

4. አቶ አብይ ወልዱ

467 ድምፅ በማግኘት 4ኛ
ከደቡብ ኢት/ሕዝቦች ክልል /ብሔረሰብ ቤርኪ/

8. አቶ ዲሉ ኢዲሰ

441 ድምፅ በማግኘት 7ኛ
ከደቡብ ኢት/ሕዝቦች ክልል /ብሔረሰብ ማረቆ/

5. አቶ ወጌ ባስ

466 ድምፅ በማግኘት 5ኛ
ከክልል 12 /ብሔረሰብ ኦሳር/

9. አቶ አብዱራቂት መሐመድ

400 ድምፅ በማግኘት 8ኛ
ከክልል 14 /ብሔረሰብ ኦርሞ/

6. አቶ ኒሃጋች ዲጎጎ

459 ድምፅ በማግኘት 6ኛ
ከክልል 4 /ብሔረሰብ ኦርሞ/

10. አቶ አበበ ጎበና

336 ድምፅ በማግኘት 9ኛ
ከክልል 6 /ብሔረሰብ ሽናሻ/

7. አቶ ጌሳ ወርዶቶ

458 ድምፅ በማግኘት 7ኛ
ከክልል 3 /ብሔረሰብ አማሪ/

አፍርድ ቤቶች ጉዳት ኮሚቴ አባልነት ሲመረጡ ፣

1. አቶ ሀሰን በከር

127 ድምፅ
ከክልል 4

8. አቶ አገዳወቀ ገላው

458 ድምፅ በማግኘት 7ኛ
ከክልል 3 /ብሔረሰብ አማሪ/

2. አቶ ቀኝያለው ሃሊ

122 ድምፅ
ከደቡብ ኢት/ሕዝቦች ክልል

9. አቶ መሐኒታ ሰይፍ

457 ድምፅ በማግኘት 8ኛ
ከደቡብ ኢት/ሕዝቦች ክልል /ብሔረሰብ ጎሳ/

3. አቶ ከድር መሐመድ

54 ድምፅ
ከክልል 4

10. አቶ ካሚል አህመድ

453 ድምፅ በማግኘት 5ኛ
ከደቡብ ኢት/ሕዝቦች ክልል /ብሔረሰብ ጎሳ/

በማግኘታቸው ባይመረጡ ቀርተዋል :: ገብአው በ10:55 ሰዓት ለሻይ ዕረፍት ተደረገል ::

አፍርድ ቤቶች ጉዳት ኮሚቴ አባልነት የተመረጡ ሲሆን ፣

7. የብሔራዊ ፖሊስ መርሆዎች ኮሚቴ

ሰነዱ ሲሆን በመጀመሪያ ፣

1. አቶ ገዝመ ቀልበ

131 ድምፅ
ከደቡብ ኢት/ሕዝቦች ክልል

ሰነዱ ሲሆን በመጀመሪያ ፣

2. አቶ አበበ ጎበና

23 ድምፅ መካከል ፣

3. አቶ ኦሪ ሞሳ

23 ድምፅ መካከል ፣

6. የፍርድ ቤቶች ጉዳት ኮሚቴ

1. ፕሮፌሰር ጀግላ አብዱልቃድር

491 ድምፅ በማግኘት 1ኛ
ከክልል 1 /ብሔረሰብ ትግራይ/

2. አቶ ታደሰ ወርዶቶ

496 ድምፅ በማግኘት 1ኛ
ከክልል 4 /ብሔረሰብ ኦርሞ/

2. ዶ/ር አረጋዊ አክሊሉ

460 ድምፅ በማግኘት 2ኛ
ከክልል 1 /ብሔረሰብ ትግራይ/

3. አቶ ልጅዓለም ወልደ

476 ድምፅ በማግኘት 2ኛ
ከክልል 3 /ብሔረሰብ አማሪ/

3. አቶ መደር ሰማን

456 ድምፅ በማግኘት 3ኛ
ከደቡብ ኢት/ሕዝቦች ክልል /ብሔረሰብ ቀቢና/

4. አቶ ተቢብ አብማን

462 ድምፅ በማግኘት 3ኛ
ከክልል 2 /ብሔረሰብ አፋር/

4. አቶ ቀኝያለው ሃሊ

455 ድምፅ በማግኘት 4ኛ
ከክልል 14 /ብሔረሰብ አማሪ/

458 ድምፅ በማግኘት 4ኛ

6. ዶ/ር መከታር ረሺድ

ከክልል 4 /ብሔራዊ አርማ/

448 ድምፅ በማግኘት 6ኛ

7. አቶ ማቅላብ መንታቸ

ከደቡብ ኢት/ሕዝቦች ክልል /ብሔራዊ ጠንባቢ/

446 ድምፅ በማግኘት 7ኛ

8. አቶ ትግራይ በሻ

ከደቡብ ኢት/ሕዝቦች ክልል /ብሔራዊ ስነ/

437 ድምፅ በማግኘት 8ኛ

9. አቶ ፀጋይ ገላታ

ከደቡብ ኢት/ሕዝቦች ክልል /ብሔራዊ ሚኒስትር/

429 ድምፅ በማግኘት 9ኛ

10. አቶ አላማ ምስጋና

ከክልል 1 /ብሔራዊ አርማ/

374 ድምፅ በማግኘት 10ኛ

የብሔራዊ ፖለቲካ መርሆዎች ኮሚቴ አባላት ሆነው ሲመረጡ 1

1. አቶ ተስፋይ ሐጎስ ከክልል 4

134 ድምፅ

2. አቶ አሊ አብዱ ከክልል 14

101 ድምፅ

3. መ/ር ዓለመ አንቱ ከክልል 14

83 ድምፅ

በማግኘታቸው ባይመረጡ ቀርተዋል ::

በመጨረሻም ሊቀመንበሩ የኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት ጉባኤ አዳራሽ ገቢ

ከምሽት 4:00 በኋላ ባይ የሚዘጋ መሆኑና ከዚያ በኋላ ማንም መውጣትና መግባት እንደማይችል ማሳሰቢያ ሰጥተው የዕለቱ ጉባኤ ከምሽት 12:10 በኋላ

ተጠናቋል ::

ጥቅምት 23 ቀን 1987 ዓ.ም ከሚያ 3:00 በኋላ መንግሥት ጉባኤ አዳራሽ የተጠለው የኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት ጉባኤ የተመራው በሊቀመንበሩ በዶ/ር ነጋሶ ጋዳጃ ኒሆን አጀንዳውም የቀረደው የኮሚቴዎች አባላት ምርጫ ማካሄድ ነበር ::

8. የግብርና ደብዳቤ ጉዳይ ኮሚቴ

በዕለቱ በቅድሚያ የግብርና ደብዳቤ ጉዳይ ኮሚቴ አባላትን ለመምረጥ ጥቅማ ተካሂዶ የጠቅሚዎቹ ራሳቸውን ለጉባኤው አባላት በአቀፍ አስተዋወቅ በጊዓ ከጉባኤው 1/3ኛና ዚያም በላይ የድጋፍ ድምፅ በማግኘት ከተመዘገቡ ዕድሜዎች መካከል ፣

1. አቶ መሐመድ አህመድ ከክልል 5 /ብሔራዊ ሶማሊ/

483 ድምፅ በማግኘት 1ኛ

2. አቶ ተስፋይ ሐጎስ ከክልል 1 /ብሔራዊ ትግራይ/

483 ድምፅ በማግኘት 1ኛ

3. አቶ ተጫን ተፈራ ከክልል 3 አርሚያ ዞን /ብሔራዊ አርማ/

479 ድምፅ በማግኘት 2ኛ

4. አቶ መሠረት ተሾመ ከክልል 14 /ብሔራዊ ሰማራ/

472 ድምፅ በማግኘት 3ኛ

5. አቶ መከታር መሐመድ ከክልል 4 /ብሔራዊ አርማ/

471 ድምፅ በማግኘት 4ኛ

6. አቶ ቴዎድሮስ ባካፋ ከክልል 3 /ብሔራዊ ሰማራ/

468 ድምፅ በማግኘት 5ኛ

7. አቶ ዓለማየሁ ዓለሙ ከደቡብ ኢት/ሕዝቦች ክልል /ብሔራዊ ሸክቶ/

459 ድምፅ በማግኘት 6ኛ

8. አቶ ጃቢሳ ጃጌ ከደቡብ ኢት/ሕዝቦች ክልል /ብሔራዊ ወላይታ/

459 ድምፅ በማግኘት 7ኛ

9. አቶ አህመድ ሞደሐደ ከክልል 2 /ብሔራዊ አፋር/

441 ድምፅ በማግኘት 8ኛ

10. አቶ ጋደልማርያም ተክሌ ከደቡብ ኢት/ሕዝቦች ክልል /ብሔራዊ ባብሌቶ/

412 ድምፅ በማግኘት 7ኛ

ለግብርና ታክስ ጉዳይ ኮሚቴ አባላት የተመረጡ ሲሆኑ፤

አቶ ተሰማ ገሰሴ ክስል 4 2306 ደ.ምፅ

አቶ ሰዶድ ፌደራል ክስል 124 ደ.ምፅ

አቶ ዘበሌ ወገሥባሉ ክስል 14 32 ደ.ምፅ

በማህተሞች ላይ መረጠው ተርጉሞል ።

9. የአባል መረጠው ተርጉሞል

የአባል መረጠው ተርጉሞል አባላት ለማህተም ማረጋገጥ የሚያገለግል ነው።

1. አቶ መስፈርት አሰማ ክስል 4 /ብሔራዊ አድራሻ/ 488 ደ.ምፅ በማህተም 17
2. አቶ መስፈርት ሌላ መስፈርት ክስል 3 /ብሔራዊ አድራሻ/ 459 ደ.ምፅ በማህተም 27
3. አቶ አብይላላ አብይላላ ክስል 5 /ብሔራዊ አድራሻ/ 457 ደ.ምፅ በማህተም 37
4. አቶ ሰዶድ አብይ ክስል 4 /ብሔራዊ አድራሻ/ 456 ደ.ምፅ በማህተም 47
5. አቶ አብይላላ አብይ ክስል 3 /ብሔራዊ አድራሻ/ 455 ደ.ምፅ በማህተም 57
6. አቶ ሰዶድ አብይ ክስል 3 /ብሔራዊ አድራሻ/ 448 ደ.ምፅ በማህተም 67
7. አቶ አብይላላ አብይ ክስል 3 /ብሔራዊ አድራሻ/ 447 ደ.ምፅ በማህተም 77
8. አቶ ሰዶድ ፌደራል ክስል 124 ደ.ምፅ በማህተም 87
9. አቶ አብይ አብይ ክስል 14 32 ደ.ምፅ በማህተም 97
10. መ/ር ገሰሴ አብይ ክስል 3 /ብሔራዊ አድራሻ/ 436 ደ.ምፅ በማህተም 97

በማህተም የአባል መረጠው ተርጉሞል አባላት ለማህተም ማረጋገጥ የሚያገለግል ነው።

1. አቶ ሰዶድ አብይ ክስል 6 145 ደ.ምፅ

2. አቶ ሰዶድ መስፈርት አብይ ክስል 4 112 ደ.ምፅ

3. አቶ አብይ መስፈርት አብይ ክስል 73 ደ.ምፅ

በማህተሞች ላይ መረጠው ተርጉሞል ።

10 የአባል መረጠው ተርጉሞል

1. የአባል መረጠው ተርጉሞል አባላት ለማህተም ማረጋገጥ የሚያገለግል ነው።
2. አቶ መስፈርት አሰማ ክስል 4 /ብሔራዊ አድራሻ/ 488 ደ.ምፅ በማህተም 17
3. አቶ መስፈርት ሌላ መስፈርት ክስል 3 /ብሔራዊ አድራሻ/ 459 ደ.ምፅ በማህተም 27
4. አቶ አብይላላ አብይላላ ክስል 5 /ብሔራዊ አድራሻ/ 457 ደ.ምፅ በማህተም 37
5. አቶ ሰዶድ አብይ ክስል 4 /ብሔራዊ አድራሻ/ 456 ደ.ምፅ በማህተም 47
6. አቶ አብይላላ አብይ ክስል 3 /ብሔራዊ አድራሻ/ 455 ደ.ምፅ በማህተም 57
7. አቶ ሰዶድ አብይ ክስል 3 /ብሔራዊ አድራሻ/ 448 ደ.ምፅ በማህተም 67
8. አቶ አብይላላ አብይ ክስል 3 /ብሔራዊ አድራሻ/ 447 ደ.ምፅ በማህተም 77
9. አቶ ሰዶድ ፌደራል ክስል 124 ደ.ምፅ በማህተም 87
10. አቶ አብይ አብይ ክስል 14 32 ደ.ምፅ በማህተም 97
11. መ/ር ገሰሴ አብይ ክስል 3 /ብሔራዊ አድራሻ/ 436 ደ.ምፅ በማህተም 97

በማህተም የአባል መረጠው ተርጉሞል አባላት ለማህተም ማረጋገጥ የሚያገለግል ነው።

1. አቶ ተስማ ጌዳባ ከክልል 4 349 ድምፅ
2. ወ/ሮ አይሻ ሁመር ከክልል 4 181 ድምፅ
3. ወ/ሮ ደብታ አበፋ ከክልል 14 146 ድምፅ

በማግኘታቸው ሳይመረጡ ቀርተዋል ።

በመቀጠልም የጉባኤው ሊቀመንበር ጉባኤው ከሰዓት በኋላ ፤

1. የጉባኤውን ቃለጉባኤ ቁጥር አንድ እና ሁለት ማፅደቅ ፤
2. የጉባኤውን ውስጠ ደንብ ማፅደቅ ፤

የሚሉ አጀንዳዎች ላይ ወይይት እንደሚደረግ ገልጸው ጉባኤው ከቀኑ 6:55

ሰዓት ስምሳ ተነስቷል ።

ጉባኤው ከሰዓት በኋላ በ9:10 ሰዓት የጉባኤው ቃለጉባኤ ቁጥር አንድ ላይ

ወይይት ጀምሯል ።

በዚህም መሠረት በቅድሚያ ሊቀመንበሩ ቃለጉባኤ ቁጥር 1 ላይ ያልተካተተ ሀሳብ ሆኖ አስተያየት ካላቸው ማቅርብ እንደሚችሉ ባሳስቡት መሠረት ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል አቶ ዓለሙ ፍቼ ቃለጉባኤው ጉባኤው የተመለከታቸውና የተነጋገረላቸው ቁምነገሮች እንዲሁም ያከናወናቸውን ድርጊቶች ነጥብ በነጥብ ያስቀመጠ ቢሆንም ጉባኤው በይፋ የተከፈተው ከሰዓት በፊት ስለሆነ በቃለጉባኤው ገጽ 1 ላይ " ... ከሰዓት በኋላ የተጀመረው የኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት ጉባኤ... "

የሚለው ከሰዓት በፊት ተብሎ እንዲስተካከልና ለታሪካዊነቱም ጉባኤው የተጀመረበት ሰዓት እንዲሁም በጉባኤው የሚገኙትን ለማረጋገጥ የተወካዮች ስም ዝርዝር ከነተወከሉበት ክልል በቃለጉባኤው መግቢያ ላይ እንዲካተቱ ፤ በጉባኤው መካከል ወቅት በከቡር ፕሬዚዳንት መለስ ዜናዊ ፤ በአቶ ከማል በድረና በአቶ ክፍሌ ወዳጆ የተደረጉት ታሪካዊ ንግግሮች ደግሞ በአባሪነት ወይም በመግቢያነት እንዲገቡ ጠይቀዋል ።

ሊቀመንበሩ ለሰሎት ምላሽ በጉባኤው መካከል ወቅት የተደረጉ ንግግሮችና በጉባኤው ላይ የተገኙ አባላት ስም ዝርዝር እንደ አባሪ ሊሆን እንደሚችል ጠቀመው ለወደፊቱም ቢሆን በኢያንዳንዱ ስብሰባ የተሳታፈዎች ስም ዝርዝር ከቃለጉባኤው ጋር ተያይዞ መግባት እንዳለበት አመልክተዋል ።

በተጨማሪም ሟት የጉባኤው መካከል ያለ ሥርዓት ቢከናወንም ዝግጅቱም ሆኖ ወይይቱ / ንግግሩ / በጉባኤው ላይሆን ከምርጫ ቢድና ከሕገ መንግሥት ኮሚሽን እንደነበር ፤ ጉባኤው በራሱ አመራር ወይይቱን የጀመረው ከሰዓት በኋላ

ሞሆንን ፤ ሆኖም የጉባኤው መካከል ያለ ሥርዓት ራሱን ችሎ እንደሚሠራ በዚህም የአባላት ስም ዝርዝር እንደሚዝና ከሌሎች ቃለጉባኤዎች ጋር እንደሚጠረዝ ከቃለጉባኤ ፀሐፊዎች አስተያየት እንደተሰነዘረ ጠቅሰዋል ።

አያይዘውም ሌላ በቃለጉባኤ ቁጥር 1 ላይ ያልተካተተ ሀሳብ ሌላ የሚል ሀሳብ ካለ እንዲቀርብ ለጠየቁት መሠረት ፤ በረቂቅ ሕገ መንግሥቱ ውስጥ የተካተተውን የሕገ መንግሥት ጉባኤው መርያዎችና ተመልክቶ ማግኘትም ሆነ ማስተካከል የሕገ መንግሥት ፕሬዚዳንት መለስ ዜናዊ ለጉባኤው ባስተላለፉት መልዕክት መሠረት እንደሚችል ፕሬዚዳንት መለስ ዜናዊ ለጉባኤው ባስተላለፉት መልዕክት መሠረት ጉባኤው በኢያንዳንዱ ጉዳይ ላይ ተከራካሪ ፈር ማስያዝ እንዳለበት ከክልል 14 አቶ ታሪኩ ገልጸው እንደነበር ሆኖም ከኦርጋኖችው ቀድመውና በኋላ ከተናገሩት ሰዎች ቅደም ተከተል አኳያ ሲመለከቱት ሀሳባቸው በቃለጉባኤው እንዳልተካተተ አስታውቀዋል ።

ከክልል 4 አቶ ሁሴን መስመድ ጊዜያዊ ኮሚቴው ተገቢውን አመራር ስለሰጠ ለወደፊቱም በዚሁ ቢቀጥል ተገቢ አመራር እንደሚሰጥ በማመን በቋሚነት እንዲያገነገል ለዜቴ ጥያቄ አቅርበው እንደነበር በማስታወስ በቃለጉባኤው ገጽ 10 ላይ ግን ጊዜያዊ ኮሚቴው አስመራጭ ኮሚቴ ሆኖ እንደገና እንዲሠራ እዳሉ ተደርጎ ስለተጠቀሰ ያልተናገሩት እንደሠፈረ አመልክተው እንዲስተካከል ጠይቀዋል ።

ከክልል 14 ደግሞ አቶ ኦሊ አብይ በቃለጉባኤው ገጽ 8 ፓራግራፍ 2 በአራተኛው መሥመር ላይ "...የቀበሌዎቹ ኗሪዎች ቁጥር የተለያየ ቢሆን ... " የሚለው ከተናገሩት ሀሳብ ጋር እንደሚይዘው እና ሕዝቡ በወይይቱ ወቅት ተወካዮች በየአንቀጹ እንዲነጋገሩበት መርሟል የሚል ሀሳብ የነበራቸው ሲሆን በ7ኛ መሥመር ላይ ግን " ... ሕዝቡ በአንድ ቀን ውስጥ ሀሳቡን መግለጹንና በዚህም ወቅት አወያዮች እንደነበሩት ... " ስለሚል በድምፅ ከተቀረጸው ታይቶ እንዲስተካከል ሀሳብ አቅርበዋል ።

በማስከተልም በቃለጉባኤ ቁጥር 2 ላይ ወይይቱ ቀጥሎ ፤ ከክልል 5 አቶ መሀመድ ድሬር በቃለጉባኤው ገጽ 9 ላይ በማቸው አቶ አህመድ ድሬር ስለተባለ እንዲስተካከል ፤ እንዲሁም በሌላው ቃለጉባኤ ላይ የክልላቸው ስም ሳይጠቀስ የታሰረበት ሁኔታ ስላለ ክልል 5 ተብሎ ተብሎ እንዲጻፍ አመልክተዋል ።

[illegible][illegible]

በቀዳማዊ ኢየሱስ ክርስቶስ ለወደደብኝ ጥሪ ምሽት ለጊዜው የጥቅም ሆኑትን
 የሰጠው የግልጽ ቤተሰብ ሊቃውንት እንደሚገኝ ለጥቅም ሆኑትን
 የሰጠውን መግለጫ ለወደደብኝ እንደሚገኝ ለጥቅም ሆኑትን
 የሰጠውን ጥሪ ምሽት ለጊዜው የጥቅም ሆኑትን ለወደደብኝ ጥሪ ምሽት
 ለጊዜው የጥቅም ሆኑትን ለወደደብኝ ጥሪ ምሽት ለጊዜው የጥቅም ሆኑትን

[illegible]

ለርዕዩ ቀረጠው ሌላ ቀን በሰዓቱ ጸጋን ማግኘት ሲችል
 ተገባው በገቢው ውስጠ ጸጋብ ላይ ወይም የተጸመረ ሊሆን በችሏል
 ሊተመገብ ድረ ነጋሪ ግዳና ውስጠ ጸጋቡን በገቢው ፈራፍት ጊዜ ለሚገኝ
 አብዮት ያሳይ አንዳንድ ዕውቀትና በችሏል ለሌሎችም ገቢውን ዋና ዋና
 አቶ ሊገኝ ይገባል ማሳሰቢያ ከዚህ በኋላ ገቢው በየገናል በየገናል ቢመለከተው
 ለጸጋሚዬል አባቶች አቅርቦታ ።

[illegible]

የፕሮፌሰር ገሰገሠ ለተመዝገቡ የብሪ ጋራ ጋራው ጥላቻ የሆኑትን ልዩነቶች በመጠቀም ጥሪያው እንዲሟሟሽ፣ ሌሎች ልዩነቶች እና ልዩነቶች ካሉ እንዲቀርብ እንጠይቃል።

በህግ መሠረት ከፊልል 5 ከተ መገምገሙ ድረስ በአንተው አንድ ገደብ አንተን
 ለይ በገቢው ውስጥ በሕልንት መጥተድ የሚችል ናል። እንደሆነ በመጠቀም
 የአጠቃላይ ተግባር ያን ያህል እንዲሆን ገልግል።

[illegible][illegible]

ገጠም ለሽላል 1 አቶ መስጊድ ሄሴያውን በየርግ ኮሚሽን ተወካዮች ባለሙያዎች 18 ተን 1987 ዓ.ም ለገቢው በተሰጠው ሪፖርት ላይ ድርሰን የየርግ ግብትም ሆኖ 543 አግባት አንደተመረጠና ሌሎች 5 ወረያዎች ግብትም ሆኖ 6 መቶ 2 ወረያዎች ፣ ሽላል 6 አና 4 መስጠል አገዛዝ 3 ወረያዎች በተለያዩ ያንገረደደደ የየርግ ያልተሰጠ መሆኑን ለሰሚዳይ የየርግ ድርሰት ለባለቤቱ ባተረፉት ሪፖርት መሠረት በመሰጠ ድንብ አንተጠ 1 ንዑስ አንተጠ 1 ላይ በገቢው መቶ መቶና የሚችሉት አሳቶ 548 አንደኛን የሚያመስሉት 543 ተብሎ አንደተሰጠል አንደሆነ በገቢው መቶና ለግብ ወለድ ሲሆን ለአንተጠ 1 ንዑስ አንተጠ 2 ላይ ግን የገቢውን ፣ ግራ የተደረገችው አንደኛዎች ባለሙያዎች ተባቶይ እንደ ገቢዳቸው አንደኛዎች መሰሉት አስተያየት ግብተዋል ።

[illegible]

በክልል 5 ውስጥ በ3 ወረዳዎች ማለትም በኦረር ፣ በአዋሬና ደጋቢር በአዲስ መልክ ምርጫ ስለተዘደ 3 ተጨማሪ አባላት ስለተመረጡ ጠቅላላው የጉባኤ አባላት ቁጥር 544 እንደሚሆን ፣ ይሁን እንጂ የቀረቡት ሰነዶች የተለያዩ የአባላት ቁጥር በሰሚያመለካት ቁጥሩን አረጋግጦ ማካተት እንደሚሻል ገልጸው አንቀጽ 1 ንዑስ አንቀጽ 2ን በተመለከተ እንደተጠቀመው ሁሉ ታዛቢውንና ተስታቢውን ገጠሙትም/ የማይለይ ስለሆነ ለይቶ ለማመልከት እንዲቻል ንዑስ አንቀጽ ተገባሉው አባላት በተጨማሪ በጉባኤው ፈቃድ በብዕሩ ውስጥ በታዛቢነት የሚገቡ ጋዜጠኞች ፣ ጥሪ የተደረገላቸው እንግዶችና ባለሙያዎች ሊሳተፉ ይችላሉ" በሚል እንዲሻሻል ሀሳብ አቅርበዋል ።

በማስከተልም ከክልል 4 አቶ ግርማ ብሩ ክፍል 1 ስለተባሉው አባላት ስለሚገልጹ በውስጡ የሚካተቱ አንቀጾችም ሆኑ ንዑሳን አንቀጾች ስለተባሉው አባላት ማመልከት ስላለባቸው በአንቀጽ 1 ንዑስ አንቀጽ 2 ያለው " በጉባኤው ፈቃድ በብዕሩ ውስጥ የሚገቡ ጋዜጠኞች ፣ ጥሪ የተደረገላቸው እንግዶችና ባለሙያዎች በአድማዊነት ፣ በታዛቢነትና በአስረጅነት ሊሳተፉ ይችላሉ" በሚል ተሻሽሎ ስለተባሉው አባላት መሳተፍ ከሚገልጸው በስተመጨረሻ ለብቻው ተስይቶ አንዲቀመጥ አስተያየት ሰንገዢዋል ።

ቀጥሎም ከክልል 14 አቶ አዳሙ ደገፉ ውስጠ ደንቡ ብዙ የሚሻሻሉ ነገሮች እንዳሉበት በመጥቀስ የጉባኤው አባላት ውስጠ ደንቡን ወስደው ለአንድ ቀን በማየት የሚሻሻያ ሀሳብን ይዘው እንዲመጡ እንዲደረግ ሀሳብ አቅርበዋል ።

ሊቀመንበሩ ባለፈው የጉባኤው ስብሰባ የኮሚቴ አባላት ምርጫና ቃለጉባኤዎችን የማፅደቅ ሁኔታ ከተከናወነ በኋላ ውይይቱ በውስጠ ደንብ እንደሚሆን ተገልጾ ውስጠ ደንቡ በአጀንዳነት ተይዞ እንደቆየ ገልጸው በዚያን ወቅት በሥነ ሥርዓት ማስቆም ይቻል እንደነበረ ፣ በአሁኑ ሰዓት ግን በውስጠ ደንቡ ላይ ውይይቱ ተጀምሮ ሀሳብ ከተንሸራሸረ በኋላ እናንብበው ማለት ከሥነ ሥርዓት ውጭ እንደሆነ አስገንዝበዋል ።

በመቀጠልም ከክልል 14 አቶ አሊ አብዶ በጉባኤው የሚሳተፉትን በአንቀጽ 1 በተቀመጠው መንገድ አንድ ላይ ስብስቦ ማስቀመጡ የተሻለ ስለሆነና ክፍል 1 ግን በጉባኤው ስለመሳተፍ ብቻ ሳይሆን የመናገር ነፃነት ፣ ያለመታሰር መብት ፣ ከጉባኤው አባልነት ስለመሰረዝና የቅጣት ደረጃዎችን ስለሚያካትት የክፍሉ

አጠቃላይ ርዕስ የሆነው " ... ስለጉባኤ አባላት " የሚለው" ስለገቡአው አባላትና ተባታሪዎች " በሚል እንዲሻሻል ሀሳብ አቅርበዋል ።

እንዲሁም ከክልል 4 አቶ አህመዴን አብራሂም አንቀጽ 1 ንዑስ አንቀጽ 1 እና 3 በጉባኤው የሚሳተፉትን ሰዎች የሚመለከቱ እንደሆነ ፣ አንቀጽ 1 ንዑስ አንቀጽ 2 ግን " ... በተጨማሪ ... " ስለሚል ከጉባኤ አባላት በተጨማሪ በልዩ ሁኔታ የሚገኙትን ለማለት ስለሆነ ንዑስ አንቀጽ 2 እና 3 በታቸው ቢሆዋወር ሊጣጣም እንደሚችል ጠቅሰዋል ።

ቀጥሎም ከክልል 4 አቶ አበረ ዮሴፍ አንቀጽ 1 ንዑስ አንቀጽ 1 እና 2 "እንዲሁም " በሚል አያያዥ ቃል ተጣምረው አንድ ንዑስ አንቀጽ ቢሆኑ እንደሚሻል አስተያየት ሰንገዢዋል ።

በማስከተልም ሊቀመንበሩ በተነሳው ሀሳብ ላይ ቤቱ ከተሰማግበት ቋንቋውን የሕግ ባለሙያዎች ሊያስተካክሉት ስለሚችሉ በጉዳዩ ላይ ብዙ ጊዜ ማጥፋት እንደማያስፈልግ ገልጸዋል ።

ቀጥሎም ከክልል 4 አቶ ኩማ ደመቅሳ ቀደም ሲል አቶ አዲሱ ለገሠ ፣ አቶ አህመዴን አብራሂምና አቶ አሊ አብዶ ያቀረቡትን የማሻሻያ ሀሳብ እንደሚደግፉና ይህን መሠረት በማድረግ የሕግ ባለሙያዎች ሊያስተካክሉት እንደሚገባ ሀሳብ አቅርበዋል ።

በሌላ በኩልም ከክልል 14 ሻለቃ አድማሴ ዘለቀ 20 የሚሻሻሉ ጉዳዮች እንዳላቸውና አሁን በተያዘው መንገድ መቀጠሉ ብዙ ጊዜ ስለሚፈጅ ማንኛው ሰው ሊታረም ይገባል የሚለውን የማሻሻያ ሀሳብ በጽሑፍ አዘጋጅቶ ለኢክስፐርቶች ቢሰጥና ኢክስፐርቶች የሁሉንም ሀሳብ አጠናቅረው አሻሽለው ሊያቀርቡት እንደሚሻል አስተያየት ሰንገዢዋል ።

አንድ የጉባኤ አባል ደግሞ ጊዜን መቆጣብ አስፈላጊ ቢሆንም እያንዳንዱ የጉባኤው አባል የሕዝብን ውክልና ይዞ የመጣው በአንቀጾቹ ላይ ተነጋግሮ ይሆነኛል የሚለውን እንዲቀመጥለት በመሆኑ በፊት ለፊት ሀሳብ መለዋወጥ ፣ መቃወምና አስተሳሰቡን መግለጽ ሲችል በጽሑፍ ለኢክስፐርቶች ወይም ለሕግ ባለሙያዎች ማቅረቡ ሕጋዊና ትክክል እንደማይሆን ጠቁመዋል ።

ከዚያም ከክልል 4 አቶ ግርማ ብሩ አንቀጽ 1 ንዑስ አንቀጽ 2 በታው እንዲቀየር ቀደም ሲል ሀሳብ ያቀረቡት ለውስጠ ደንቡ አቀማመጥና ስለጉባኤው አባላት የተጠቀሱትን ለማየት የሚፈልግ ሰው በፍጥነት ለማግኘት እንዲችል በማለት አንጂ " ... ጋዜጠኞች ፣ ጥሪ የተደረገላቸው እንግዶችና ባለሙያዎች በአድማዊነት፣

በታዛቢነትና በአበረጃነት ሊሳተፉ ይችላሉ"፡፡ ከተባለ አሁን ካለበት ቦታ ወጥቶ ራሱን በባላቸውን ለመባባል እንደሚችሉ አስታውቀዋል ፡፡

በሌላ በኩል ከደቡብ ሊቅተሉም ሕዝቦች ክልል አቶ ደራቆ ዳራ እና ከክልል 5 አቶ መሀመድ ድረር የግብአ አባላት ኪንዚላቦቾች ፣ ጥሪ ከተደረገባቸው እንግዶችና ባለሙያዎች የተሰየ ተልዕኮና መብት ስለሌላቸው እያንዳንዳቸው የሚኖረባቸው ተባብሮ እንደሚለያይ ፣ አንቀጽ 1 ንዑስ አንቀጽ 2 ማን የግብአ አባላትና ሌሎች ተባብሮውን ልዩነት በደንብ በሰላብተመጠ ከክልል 4 አቶ ማርማ ብሩ ንዑስ አንቀጽ...ጋዜጠኞች ፣ ጥሪ የተደረገባቸው እንግዶችና ባለሙያዎች በታዛቢነት፣ በአድማዳነትና በአስረጅነት ሊሳተፉ ይችላሉ ፡፡ በሚል አቅርበውት የባረው ማሻሻያ ሀሳብ ጉዳዩን ግልጽ ስለሚያደርገውና በዚህ መልክ መቀመጥ ሰላሰቦች አቶ ግርማ ብሩ ሀሳባቸውን ቢሰቡትም አቋማቸውን አቶ ዳዩራ ዳራ እና አቶ መሀመድ ድረር እንደሚያግኙት ፣ ንዑስ አንቀጽ 2 እና 3 ግን ቅድም ተከተላቸው መዛወር እንደሚኖርበት ሀሳብ አቅርበዋል ፡፡ ይህንኑ ሀሳብ ከደቡብ ሊቅተሉም ሕዝቦች ክልል አቶ ለማ ለማሳ እንደሚያግኙት ገልጸዋል ፡፡

ከዚያም አንድ የግብአው አባልና ከክልል 5 ዶ/ር አብዱልመጅድ ሁሊን እስከ አሁን ድረስ አንቀጽ 1 ንዑስ አንቀጽ 2ን በተመለከተ በተካሄደው ውይይት በተለያዩ ሰዎች የቀረበው ሀሳብ መሠረታዊ ልዩነት ስለሌለው ተቃራኒነት በሌለው ሀሳብ ላይ መከራከር እንደሚያስፈልግ አስተያየት ያቀረቡ ሲሆን ሁሉን የግብአው አባላት ደግሞ ንዑስ አንቀጽ አቶ አዲሱ ለገሠ ባቀረቡት ማሻሻያ መሠረት እንዲሰተካከል ጠይቀዋል ፡፡

በዚህ ወቅትም ሊቀመንበሩ አንቀጽ 1 ንዑስ አንቀጽ 2 ይዘት ላይ ሁሉም የግብአው አባላት ቢስማሙም ልዩነቱ ንዑስ አንቀጽ ሌላ ርዕስ ተዘጋጅቶለት ለባቸው ይሁን የሚልና አሁን ባለባት ላይ ሆኖ ተሰተካከሎ ይቀመጥ በሚል ሀሳብ መነሻል እንደሆነ አመልክተዋል ፡፡

በማስከተልም ከክልል 3 አቶ ቴዎድሮስ ባካፋ የካፍል አንድ ርዕስ "ሰላጊነት" ስለሚል የግብአው አባላትን ጉዳይ እንዲያስታውቅ መደረግ እንዳለባትና አንድ ፣ ንዑስ አንቀጽ 2 ማን አቶ ግርማ ብሩ እንደጠቀሙት አንድ ራሱን በቻለ ርዕስ መካተት እንዳለበት ፣ ወይም የካፍሉ ርዕስ "ሰላ ግብአው አባላትና ሌሎች ተባብሮዎች" በሚል ተገኝሎ አንቀጽ 1 ንዑስ አንቀጽ 2 "...በሥራ ሀብታቸው የተነሳ

የሚገኙ ጋዜጠኞች ፣ ታዛቢዎች ፣ አይማራሞችና ጥሪ የተደረገባቸው እንግዶች "...ተሳሉ በሚል መቀመጥ እንደሚገባው አስታይዋል ሰንዚሳዊል ፡፡

ከዚያም ሊቀመንበሩ አንቀጽ 1ን በተመለከተ የቀረቡ አማራጭ ሀሳቦች በንዑስ አንቀጽ 2 ላይ የቃላት ማስተካከያ ተደርጎበት ከነዚህ አንቀጽ 3 ጋር ቅድም ተከተሎ ያለውን የሚልና ንዑስ አንቀጽ 2 የተሰየ ርዕስ ተዘጋጅቶለት ተለይቶ ለብቻው ይቀመጥ የሚል መሆኑንና በሁሉም አማራጭ ላይ ቤቱ በበቂ ሁኔታ ስለተወያየ በደምፅ እንዲጠሳን ጠይቀዋል ፡፡

አያይዘውም የግብአው ዋና ፅሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ በግብአው ውስጥ የተከተው ልዩነት ይዘት ለሁጥ ሳይሆን የቅርጽ ጉዳይ መሆኑንና በድምፅ አሰጣጥ ላይ ችግር እንዳይፈጠር የአንቀጽን ርዕስ በመሰማት ወይም የግብአው አባላትና የሌሎች በስብሰባው የሚገኙ ሰዎች ለየብቻ በማስቀመጥ ማስማማት ስለሚቻል ቤቱ ወደ ድምፅ ከመሄዱ በፊት መጠነኛ ወይይት እንዲካሄድ በማሰብ የካፍል 1 ርዕስ ከክልል 3 አቶ ቴዎድሮስ ባካፋ እንደጠቀሱት "ሰላጊነት" ስለሆነው አባላትና ሌሎች ተካታፊዎች " በሚል በማሻሻል ወይም " ሰላጊነት" በሚል ርዕስ "ሰላጊነት" መሳተፍ" በሚለው ውስጥ ቀደም ሲል እንደተጠቀሰው ተካታፊን ስለሚያመለክት በመጀመሪያ የግብአ አባላትን የሚመለከተውን ፣ ከዚያም ቀጥሎ በሌላ አንቀጽ ደግሞ የሌሎች ተካታፊዎች መሀለጽ እንደሚቻል ሀሳብ አቅርበዋል ፡፡

በማስከተልም ከክልል 1 አቶ ሸዊት ገበርስቶስ ክርክሩ ክፍት ሆኖ ሀሳብ ሊሰጥበት እንደሚገባ ጠቁመው እስከ አሁን ድረስ በአቶ ግርማ ብሩ የቀረበውን ሀሳብ ስህተት የሆነበት ሁኔታ እንዳልቀረበና አማራጭ ትክክል አይደለም የሚል ሀሳብ ካለ ጉዳዩ ሊቀርብ እንደሚገባ ፣ ሀሳቡን የሚደግፍ አስተያየት ብቻ የሚቀርብ ከሆነ ግን ወደ ድምፅ መሰጠት መሄድ እንደሚሻል ገልጸዋል ፡፡ በተጨማሪም አቶ ታሪኩ ፅጌ አቶ ግርማ ብሩና አቶ አህመዴን ኢብራሂም ያቀረቡት ሀሳብ ግልጽ ስለሆነ የቀረቡት አማራጮች ለድምፅ እንዲቀርቡ አሳስበዋል ፡፡

በመጨረሻም ሊቀመንበሩ ዶ/ር ንጋሶ ጌዳዳ የዕለቱ ጉባኤ መጠናቀቂያ ሰዓት ስለደረሰ በነሁው ዕለት ወይይቱ እንደሚቀጥል አስታውቀው የዕለቱ ስብሰባ ከተካ 12.00 ሰዓት ተጠናቋል ፡፡

ጥቅምት 24 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧቱ በ3:00 ሰዓት በተጀመረውና በአገ

መንግሥት ጉባኤ አዳራሽ በተካሄደው የኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት ጉባኤ 525

አባላት የተገኙ ሲሆን የተመራውም በጉባኤው ሊቀመንበር በደርጅ ንጋሥ ጌዳጃ ነው።

በመጀመሪያ ሊቀመንበር ትናንት ጉባኤው በሙጦ ደንቡ ጉባኤው ሆራ ላይ

የጀመረውን ውይይት እንደሚቀጥል አባላቸው ውስጠ ደንቡ ጉባኤው ሆራ ላይ

ሰሚቆይባቸው ጊዜያት ብቻ የሚያገለግል በመሆኑ በጉዳዩ ላይ ብዙ ጊዜ ግጥፋት

እንደሌለበት ገልጿል።

እያይዘውም አንቀጽ 1 ንዑስ አንቀጽ 2ን በተመለከተ የተወሰኑ ቃላት

ተጨምረውበት እንደሌ ይቀመጥ የሚልና ከተቀመጠበት አንቀጽ ወጥቶ ለብቻው

ይቀመጥ የሚሉ ሀሳቦች ቀርበው እንደነበር ጠቁመው ይህንኑ ጉዳይ በተመለከተ

ንዑስ አንቀጽ ስለ ሌሎች ተባታፊዎች የሚያመሳ በመሆኑና የነዚህ ወገኖች መብትና

ግዴታ ከጉባኤው አባላት የተለየ በመሆኑ ንዑስ አንቀጽ አሁን ካለበት ወጥቶ

አንቀጽ 6 ሆኖ ቢገባ የተሻለ ይሆናል የሚል ሀሳብ ያቀረበ መሆኑን ገልጸው ቤቱ

በጉዳዩ ላይ አስተያየት እንዲሰጥበት ጠይቀዋል።

በአንድ በኩል ንዑስ አንቀጽ አንቀጽ 6 ሆኖ ከሚቀመጥ ሌሎች በስብስባው

ስለሚከሰቱ ሰዎች ተብሎ ባለበት እንዲሆን ከክልል 5 በአቶ መሀመድ ድረር፣

ከክልል 3 በአቶ አቡኔ መንገሻ ሀሳብ ሊቀርብ በሌላ በኩል ደግሞ ቆሞንገሩ የጉባኤ

አባላቱን ሚና ከሌሎች ተባታፊዎች መለየት በመሆኑ ከመድረኩ የቀረበው ሀሳብ

በቂ ነው የሚል ሀሳብ ከክልል 1 በአቶ ተስፋይ ሐሕን እና ከደቡብ ኢትዮጵያ

ሕዝቦች ክልል በአቶ ታደሰ ግርማስ ቀርቧል።

ከዚያም ከተለያዩ የጉባኤው አባላት ከመድረኩ በቀረበው ሀሳብ መሠረት ንዑስ

አንቀጽ የቃላት መሻሻል ተደርጎበት ባለበት ይቀመጥ የሚል ሀሳብ ቀርቧል።

በመቀጠልም በጉዳዩ ላይ በበቂ ሁኔታ ውይይት እንደተደረገበት ተገልጾ

ውይይቱ ቆሞ በቀረቡት ሁለት ሀሳቦች ላይ ድምጽ እንዲሰጥ በመወሰኑ፣

-አንቀጽ 1 ንዑስ አንቀጽ 2 የቃላት ማሻሻያ ተደርጎበት ባለበት ይሁን

የሚለውን በመደገፍ 128፣

-ንዑስ አንቀጽ ተሻሽሎ አንቀጽ 6 ሆኖ ለብቻው ይቀመጥ የሚለውን

በመደገፍ 398፣

-ድምፅ ተአቅቦ 4

ድምፅ በመመዝገቡ ንዑስ አንቀጽ ተሻሽሎ አንቀጽ 6 ሆኖ እንዲገባ ተወስኗል።

በዚሁ መሠረት ጠቅላይ አንድ ባሉ ሌሎች አንቀጾች ላይ አስተያየት ካለ

ተጠይቆ በትድሚያ በአንቀጽ 5 ንዑስ አንቀጽ 2/ሐ/ ላይ የተቀመጠውን የደግባኝ

ጉዳይን በተመለከተ አንድ የጉባኤው አባል በጉባኤው ውባኔ ከተሰናበተ በኋላ ደግባኝ

የሚያሳግው ለየትኛው አካል ነው የሚል ጥያቄ አንድ የጉባኤ አባል አቅርበው ከዚህ

ጉባኤ በላይ ይግባኝ ሰሜ አካል ባለመኖሩ ንዑስ አንቀጽ የዲሲፕሊን ስርዎጃ

የተወሰደበት ማንኛው አባል በ /ሀ/ እና በ /ለ/ የተቀመጡትን ቅጣቶች በተመለከተ

ማስረጃውን በሚያዝ ለጉባኤው ይግባኝ ማቅርብ ይችላል በሚል ሊሻሻል እንደሚችል

አቶ አዲሱ ለገሠ ገልጸዋል።

የተደረገው ማሻሻያ ተገቢ ቢሆንም እያንዳንዱ ማስጠንቀቂያ የደረሰው አባል

ማሰራጃ ስላለኝ ማስጠንቀቂያ የተሰጠኝ በጠላት ነው ይታይልኝ እያለ የጉባኤውን

ሂደት እንዲያንቅተው ጉዳዩ በአጀንዳ ተይዞ ሊታይ የሚችለው የተወሰነ ድጋፍ ያገኘ

አንደሆን ብቻ መሆኑ መቀመጥ አለበት ሲሉ ከክልል 1 አቶ ዓለምስገድ ገላምላክ

ሀሳብ አቅርበዋል።

ጉዳዩን ለማየት 1/3ኛ የድጋፍ ድምፅ ያስፈልጋል የሚል ቢታከልበት ጉዳት

እንደሌለው አቶ አዲሱ ለገሠ ገልጸው ይኸው ሀሳብ ከክልል 3 በአቶ ታደሰ ካሳ

የተደገፈ ቢሆንም ጉባኤው ራሱን የቻለ የአጀንዳ አቀራረብ ሥርዓት ስላለው

አጀንዳን በተመለሰተ ምንም ተጨማሪ ነገር አያስፈልጋቸውም የሚል ከክልል 5 በአቶ

ከምስዲን አህመድ ቀርቧል።

በዚሁ አንቀጽ 1/ሐ/ የተቀመጠው ዲሲፕሊን ኮሚቴው አንድን አባል ለተወሰነ

ጊዜ የማገድ ሥልጣን እንዳለው ተደርጎ የቀረበ ስለሆነ የዲሲፕሊን ኮሚቴው

ሥልጣኑ እስከምን ድረስ እንደሆነ እንዲብራራ ከክልል 3 አቶ ታደሰ ካሳ ጠይቀው

በተሰጠው ማሰራሪያ የጉባኤው አባላት የሕዝብ ተወካዮች በመሆናቸው የጉባኤ

አባልነት መብትም እንደተላለ መታየት እንደሌለበት አንድ የጉባኤ አባል

አስገንዝበዋል።

እያይዘውም አቶ አዲሱ ለገሠ የጉባኤው ዋና ፀሐፊ ጉባኤው ሳያውቀው

ከስብሰባ ስለንድ ቀን እንኳን መታገድ የለበትም የሚል ግንባቤ እንዳለና የዲሲፕሊን

ኮሚቴ ሥልጣንም የቃልና የፅሑፍ ማስጠንቀቂያ በመስጠት ብቻ መወሰን

እንዳለበት ገልጸዋል።

በሌላ በኩል አቶ አብዱራህመድ መሐመድ ከክልል 14 ጠቅላላቸው አንድ አባል

ጉባኤው ከተጀመረ በኋላ በጉባኤው ሂደት ላይ ትግር ቢፈጥር ጉዳዩ ወደ ዲሲፕሊን

ኮሚቴ ሳይሄድ ጉባኤው በሞሽን መልክ እርምጃ ሊወሰድ ስለሚችል ይህ ጉዳይ

መቀመጥ እንዳለበት ጠቁመው አንድ አባል የሚታገደውም ሆነ ከጉባኤው

የሚሰናበተው በጉባኤው 2/3ኛ ድምፅ ሲደገፍ ነው በሚል ቢቀመጥ የተሻለ ይሆናል የሚል ሀሳብ አቅርቦዋል ።

በማያያዝም አቶ መኮሪያ ታሪሰ ከክልል 14 ጉባኤው አንድ አባል አንዲትና በምን ሁኔታ ከጉባኤው ይወገዳል ? የሚለውን ከማየቱ በፊት አንድ በሕዝብ የተወከለ የጉባኤ አባል በጉባኤው ውሳኔ ሊባረር ይችላል ? የሚለውን መወሰን እንዳለበት ገልጾልኝ ።

አቶ ዓለምባድ ገ/አምላክ ከክልል 1 ለሕዝብ ክብር ከመስጠት አኳያ ሲታይ ሕዝብ የወከለው የጉባኤ አባል በጉባኤው አባላት ውሳኔ መባረር የለበትም የሚለው ሀሳብ ትክክል መሆኑን ፣ በአንፃሩ ግን የአንድን አካባቢ ሕዝብ ተወካይ የተጣለበትን አደራ በመዘንጋት የሕዝቡን የወደፊት ዕድል ለመወሰን የተቀመጠ ጉባኤን ቢያውክና የጠቅላላ ሕዝቡን ክብር ወሳኝ ችግር ላይ የሚጥል ከሆነ ዝም ብሎ መመልከት አግባብ እንዳልሆነና በጉባኤው 2/3ኛ ድምፅ እንዲወገድ ማድረጉ በአንድ በኩል ጉባኤው ለሕዝብ ያለውን ከበሬታ ሲያሳይ በሌላ በኩል ደግሞ ውሳኔው ኃላፊነት በተሞላበት ሁኔታ መወሰኑን ያመለክታል የሚል ሀሳብ አቅርቦዋል ።

ከዚያም በጉዳዩ ላይ የሚደረገው ውይይት በቂ በመሆኑ ይቁም የሚል ሀሳብ ቀርቦ ከ3 የተቃውሞና ከ6 ድምፅ ተአቅቦ በስተቀር አብዛኛው ደግፎታል ።

በዚህም መሠረት አንቀጽ 5 ንዑስ አንቀጽ 1/ሐ/ " ከጉባኤው አባላት ውስጥ ለተወሰነ ጊዜ የማገድ ወይም ባጠቃላይ ከጉባኤው መሰረዝን በተመለከተ በጉባኤው 2/3ኛ ድምፅ ሲደገፍ ይፈጽማል " በሚል ተሻሽሏል ።

የአንቀጽ 5/2/ የዲቦፕሊን እርምጃ የተወሰደበት ማንኛውም አባል ማስረጃውን ለጉባኤው አቅርቦ በጉባኤው 1/3ኛ ድምፅ ሲደገፍ ይግባኝ ይታያል በሚል እንዲሻሻል 498 የድጋፍ 3 የተቃውሞና 6 የተአቅቦ ድምፅ ተመዝግቧል ። ቀጥሎም አንቀጽ 5/2/ ላይ በተደረገው ውይይት "የመናገር ነፃነት" የሚለው ርዕስ "ሀሳቡን የመግለጽ ነፃነት" በሚል ተከትሎ በአንቀጽ "ማንኛውም የጉባኤ አባል በጉባኤው ሀሳቡን" ከሚለው ቀጥሎ "ቢታልም ሆነ በፅሁፍ" የሚል ሐረግ እንዲታከልበት አቶ አህመድ ሰይድ ከክልል 3 ሀሳብ ያቀረቡ ሲሆን በሌላ በኩል ደግሞ ርዕሱ ብቻ ተከትሎ ሌላው እንዳለ ቢቀመጥ ተፈላጊውን መልዕክት ያስተላልፋል የሚል ሀሳብ ከበርካታ የጉባኤው አባላት ቀርቧል ።

በመቀጠልም የመናገር ነፃነት ለሁሉም ኢትዮጵያዊ የተፈቀደ በመሆኑ ጉባኤው እየተነጋገረ ያለው በኢሙኒቲ ጉዳይ ላይ ስለሆነ ርዕስ "ያለመከሰስ መብት" ተብሎ እንዲቀመጥ ከክልል 14 ሻለቃ አድማሽ ዘለቀ አስተያየት ስለአቀረቡ ሲቀመጥበት

የኢሙኒቲ ጉዳይን የሚያነሱ ሌሎች አንቀጾች እንዳሉ ገልጸው በዚሁ አንቀጽ እየታየ ያለው ሀሳቡን የመግለጽ ጉዳይ ብቻ መሆኑን አብራርተዋል ።

ከዚያም ርዕሱ ብቻ ይሻሻል የሚለውና ርዕስ ተሻሽሎ በተረበው የአንቀጽ ከፋል «ቢቃልም ሆነ በፅሁፍ» የሚል ሐረግ ይታከልበት የሚሉት ሁሉን ሀሳቦች ለድምፅ ቀርቦ የመጀመሪያው 482 የድጋፍ አገኝቶ ሲያልፍ ሁለተኛው ደግሞ 9 ድምፅ በማግኘት ውድቅ ሆኗል ። 5 ድምፅ ተአቅቦም ተመዝግቧል ። በዚህ ርዕስ ብቻ «ሀሳቡን የመግለጽ» በሚል ተሻሽሎ አንቀጽ እንዳለ ፀድቋል ።

ከሻይ ዕረፍት በኋላ ውይይቱ በአንቀጽ 3 ላይ ቀጥሎ በተሰጠው አስተያየት ርዕሱ የጉባኤ አባላት ያለመታሰር መብት ተብሎ እንዲሻሻል አቶ ጉዲላ ጁ ከክልል 4 የጠየቁ ሲሆን በክፍል 1 ከቀጥሮ 1-5 ያሉት አንቀጾች የሚወሰኑ ስለገባኑ አባላት ብቻ በመሆኑ ርዕሱ እንዳለ ቢሆን እንደማያሻማ አቶ አዲሱ ለገሠ የጉባኤው ዋና ፀሐፊ አሰረድተዋል ።

የአንቀጽ መንሻ ሀሳብ የሕዝብ እንደራሴን ግበር ሕዝብን መቅጣት ስለሆነ አንድ የፓርላማ አባል የሆነ ሰው ከጉባኤ እንዳይለናከል ለመከላከል መሆኑን ሻለቃ አድማሽ ዘለቀ ከክልል 14 ገልጸው አንድ የጉባኤ አባል የሆነ ሰው ሳይታሰርም ተከላ ፍርድ ቤት ወይም ፖሊስ ጣቢያ እንዳይመለስ በማድረግ ከጉባኤ እንዳይሰናበል ማድረግ ስለሚቻል ርዕሱ "ያለመታሰር መብት" የሚል ሳይሆን " ያለመከሰስ መብት " በሚል መቀመጥ እንዳለበት አስገንዝበዋል ።

ይህንኑ ጉዳይ በተመለከተ አቶ አህመዲን ኢብራሂም ከክልል 4 በስጡት ማብራሪያ ማንም ሰው ሊከሰስ እንደሚችል ፣ መሠረታዊው ጉዳይ ሰውዬው ተከሰ ምን ይሆናል? የሚለው መሆኑን አንድ የጉባኤ አባል ሆነ ሰው የጉባኤውን ሥራ ሳይጠናቅቅ ስለተከሰሰ ብቻ ፍርድ ቤት ወይም ፖሊስ ጣቢያ እንዳይመለስ የሽውም የሕዝብ ተወካይ ሆኖ ጉባኤ ላይ በመሆኑ በቂ ምክንያት ስላለው ልዩ አስተያየት እንደሚሰጠው አብራርተው ከመከሰሱ ይልቅ አሳሳቢው መታሰሩ መሆኑን ገልጾልኝ ።

አንቀጽ አንድ የጉባኤ አባል ከባድ ወንጀል ፈፅሞ እጅ ከፍንጅ ከተያዘና ጉባኤው ሲፈቅድ ሊታሰር እንደሚችል የሚያመለክት በመሆኑ አንድ የጉባኤ አባል በሁለት መንገዶች ሊታሰር ይችላል የሚል እንድንቃ ስላለው ያለ ጉባኤው ፈቃድ የሚለው ሐረግ ጉባኤው አንድ አባል እንዲታሰር የሚፈቅድ ምን ምን ጉዳዮች ሲሟሉበት ነው ወደሚል ዝርዝር ጉዳይ ውስጥ ስለሚያስገባ ሐረጉ ቢወጣ የተሻለ ይሆናል የሚል ሀሳብ አቶ ሻምሲን አህመድ ከክልል 5 አቅርበዋል ።

ይህንኑ ጉዳይ በተመለከተ አቶ አዲሱ ለገሠ የጉባኤው ዋና ፀሐፊ በስጡት አስተያየት ከባድ ወንጀል የሚለው በሀገሪቱ በሚሠራበት የወንጀልኛ መቅጫ ሕግ

የተተረጎመ መሆኑን፤ ዋናው ሀሳብ እንደ የገቢው አባል እጅ ከፍንጅ ወንጀል ቢሠራ ቢያዝ ሕጋዊ እርምጃውን የወሰደው እኩል ጉዳዩን ለገቢው ግብዓት አለበት የሚል መሆኑን እስከገቢው ሐረግን በማውጣት ይህንን ሀሳብ የያዘ ዐረፍተ ነገር በአንተዱ መሠረት ላይ ግዝል እንደሚቻል አመልክተዋል።

በሌላ በኩል ደግሞ እንደ የገቢው አባል ከባድ ወንጀል ባርቶ እጅ ከፍንጅ ባይያዝም ፖሊስ ግብረኛ ይዞ በመቅረብ የገቢውን ፈቃድ ጠይቆ ሊያስረው የሚችልበት ሁኔታ ስላለ ፖሊስ ገቢው ፈቃድ የሚለው መቀመጥ እንዳለበት አቶ አህመዲን አብራሂም ከክልል 4 ገልጸዋል።

እንተሆነም ሲቀመጥ እንደ ወንጀል ፈጽሞ እጅ ከፍንጅ ሳይያዝ የቀረ የገቢው አባል በገቢው ጊዜ ለፈጽመው ወንጀል ሳይቀጣ እንዳይቀር እና የሕዝብ ተወካይ የሆነ እንደ ባወ ሕዝብ የሰጠው ኃላፊነት ስላለ ከገቢው እንዲቀር በሕግ አስፈጻሚ አዛታ ጫና እንዳይደረግበት መከላከል የሚሉ ሁሉን ፍላጎቶች እንዳሉና ሊጋወድ እንደሚችሉ አቶ ዓለምአገሮ ሄአምላክ ከክልል 1 ገልጸው እንተሆነ ከፍተኛ ከሰላ መስጠት ስለሰበት እና የተፈጸመው ወንጀል ተላል ነው ከባድ ነው ብሎ ሕገን የመተርጎም ሥልጣንም የሌላ እኩል በመሆኑ ፖሊስ ገቢው ፈቃድ የሚለው ቃል ቢመጣ እንደሚሻል አመልክተዋል።

ወር እራጋሽ አዳኝ ከክልል 1 በበኩላቸው እንተሆነ ሕጋዊ እርምጃ የወሰደ እኩል ለገቢው ግብዓት አለበት የሚለውና ወንጀል ፈጽሞ እጅ ከፍንጅ ሳይያዝ የተረገ የገቢው አባል ለግብር የገቢውን ፈቃድ ግጥምን አለበት የሚሉትን ሁሉን ሀሳቦች ግንግረን እንደሚሰጥ አሳስበዋል።

ፖሊስ ገቢው ፈቃድ የሚለው ሐረግ አፅንኦት ከመስጠት ሌላ አባሉ ተራ ባወ አሳመሆኑን እንደሚያመለክት አቶ መሠራድ ድረስ ከክልል 5 ገልጸው ሕጋዊ እርምጃ የወሰደ እኩል ለባድ ግብዓት አለበት የሚለው ተባቢ እንደሆነ ጠቅሰዋል።

መሠረቱም ፡ ግንኙነትም የገቢው አባል ከባድ ወንጀል ሲፈጽም እጅ ከፍንጅ ካልተያዘ በስተቀር የሰጠው ፈቃድ በግንኙነትም እኩል አይታለርም / አንታታለርም በተጠቀሰው ወንጀል ሕጋዊ እርምጃ የወሰደ እኩል ለገቢው የግብዓት ግድታ አለበት። ፡ ፡ በሚል እንዲቀመጥ የገቢው ዋና ፅሕፈ አቶ አዲሱ ለገሠ ያተረጎሱት የውሳኔ ሀሳብ በባድ ከፍተኛ ድምፅ ተደግፎ አልፏል።

ተጉሎም በአንተዱ 4 ላይ በተሰጠው አስተያየት ርዕሱ ለትግት የሚያበቁ ምክንያቶች በሚል እንዲሻሻልና ተጉሎ በሥራ ያለው ዐረፍተ ነገር ወጥቶ በ "ሀ" እና "ላ" የተቀመጡት ንዑሳን አንተዶች እንዲሉ እንዲቀመጡ አቶ ተፈራ መስቀለ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል ሀሳብ አቅርበዋል።

ርዕሱ እንደተባለው ሊስተካከል እንደሚችል አቶ አዲሱ ለገሠ የገቢው ዋና ፅሕፈ ገልጸው ተጉሎ ያለው ዐረፍተ ነገር ግን የተሟላ እንዲሆን በስተመሠረት "..." ተፈጻሚ ይሆናል" በሚል ቢታከልበትና መንገደርደርያ ቢሆን እንደሚሻል አመልክተዋል።

አቶ ደበበ አባራ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል ገቢው በጋ/ያኛ ድምፅ ከተስማማበት ሲፈጸም ይችላል የሚል ታከሎባት ዐረፍተ ነገሩ ስሜት በሚሰጥ መልኩ እንዲቀመጥ አሳስበዋል።

በሌላ በኩል ደግሞ ርዕሱ "ለመሰረዝ የሚያበቁ ምክንያቶች" ተብሎ ይቀምጥ የሚል ሀሳብ በአቶ አብዱራሳት መሐመድ ከክልል 14 የተረገ ባሆን በአንተዱ 5 ከተደነገጉት ቅጣቶች እንዴ ለተወሰነ ጊዜ መታገድ እና ከገቢው መሰናበት በመሆኑና በአንተዱ 4 "ሀ" እና "ላ" የተቀመጡትም ከገቢው አባልነት ሊያስርዙ የሚችሉ ምክንያቶች በመሆናቸው ርዕሱ መቀየር እንደሚያስፈልግ "ተፈጻሚ ይሆናል" የሚለው መታከል እንዳለበት አቶ አሊ አብዱ ከክልል 14 ሀሳብ አቅርበዋል።

ይህንን ጉዳይ በተመለከተ አቶ ታደሰ አለማዬ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል ከገቢው መሰረዝ የመሠረቱ ወንጀል በመሆኑ ይህን እርምጃ የሚያስወሰዱ ምክንያቶች በዘርዘር ተቀምጠው ሊገቡ እንደሚገባቸው ገልጸዋል።

በአንተዱ "ሀ" እና "ላ" የተቀመጡት ከገቢው ለመሰረዝ በሚል ንዑሳ ርዕሱ ሥር ሆነው ለዲስፒሊን ኮሚቴ መሃል የሚሆኑ ነጥቦች በአንተዱ 24 ንዑሳ አንተዱ 2 ሥር ይቀመጥ የሚል ሀሳብም በአቶ ዓለምአገሮ ሄአምላክ የተረገ ባሆን የተቀመጡት ጥፋቶች ያጠፋ ለሰላም በአንተዱ 5 መሠረት ይቀጣል በሚል ቢቀመጥ የተሻለ ይሆናል ብሎ አቶ አህመዲን አብራሂም ከክልል 4 ጠቅመዋል።

ከባድ በተረገው አስተያየቶች መሠረት አንተዱ ተስተካክሎ የውሳኔ ገሰብ እንደሚቀርብበት ሊቀመንበት ገልጸው ገቢው ከቀኑ 7:00 ለምሳ ተካቷል።

ከፃላ ዐረፍት በኋላ ከቀኑ 9:10 ሰዓት የገቢው ዋና ፅሕፈ 521 የገቢው አባላት በአዲሱ ወበጥ እንደሚገኙ ጠቁመው ምልላት ገቢው መሟላት ገቢው ወይይቱን መቀጠል እንደሚችል አሳስበዋል።

የገቢው ሊቀመንበር ሚት በወፍል እንደ አንተዱ 4 ላይ በአፋት ወይይት መደረጉን ጠቆመው አመራሩ የአንተዱን ግጥም እንዳላተረፈ በገቢው ዋና ፅሕፈ በአቶ አዲሱ ለገሠ እንደሚገልጽ አመልክተው አቶ አዲሱ ለገሠ ግጥምን እንደሚከተለው አቅርበዋል።

" አንቀጽ 4 ለቅጣት የሚያደርጉ ምክንያቶች

አንድ የጉባኤው አባል

ሀ. በጉባኤው ውስጥ ሆኖ ከጉባኤው ውጭ ሁከት መፍጠር ወይም ለሁከት ማናሳሳትና ጉባኤው እንዲያሳርፍ አንቅጥቶ ሲሆን ፤

ለ. በተከታታይ 8 ቀናት ያልበቂ ምክንያቶች ከሰብሰባ ሲቀር፤

ሐ. የሰብሰባ ሥነ ሥርዓት በተከታታይ ጥሶ ሲገኝ ፤ መ. ሌሎች የዲሲፕሊን ግድፈቶች ሲገኙ

በአንቀጽ 5 ያለው ቅጣት ሊፈጸምበት ባት ይችላል ፡፡"

በቀረበው ማሻሻያ አንቀጽ 4 / ሐ / "የሰብሰባ ሥነ ሥርዓት በተከታታይ ጥሶ ሲገኝ " ሲል ተከታታይነቱ ለሰንጠረዥ ጊዜ እንደሆነ እንዲብራራ ተጠይቆ ጉባኤው በአጠቃላይ በፀንሰ ሐሳቡ ላይ ከተሰማ ጥኩስነቶች ለምን ያህል ጊዜ እንደሆነ እንዳስፈላጊነቱ ሊወሰን እንደሚችል የጉባኤው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ አስረድተዋል ፡፡

በሌላ በኩል ከክልል 14 ሻለቃ አድማሴ ዘለቀ የቀረበውን ማሻሻያ ሀሳብ በመቃወም የጉባኤው አባላት በሕዝብ የተመረጡ በመሆናቸው አልወከሉኝም ብሎ ማንሳት የሚችለው የመረጣቸው ሕዝብ እንጂ 85% አንድ ድርጅት በሚሳተፍበት ጉባኤ መሆን እንደሌለበት ፤ ጉባኤው ያለውን ከተባለም አንስተኛውን ወገን በድምፅ ብልጫ ስለሚያስወጣው የመረጣቸውን ሕዝብ እንደሚጓዝ ፤ ከሰብሰባ መቅረት የማከራፍ ምልክት መሆኑና ምልዓት ጉባኤ እንደሚጓዝ ፤ ከሰብሰባ መቅረት ፍላጎትን ማስፈጸሚያ መንገድ እንደሆነ ገልጸው በአንቀጽ 4 "ሀ" እና "ለ" ላይ የቀረበው ማሻሻያ እንደሚቃወሙት አስታውቀዋል ፡፡

ሻለቃ አድማሴ ዘለቀ ያቀረቡትን አስተያየት በመቃወም የተለያዩ የጉባኤው አባላት ማንኛው የጉባኤው አባል ሀሳቡን የመግለጽ መብት እንዳለው ፤ ሆኖም የቀረበው የማሻሻያ ሀሳብ አጣምሞ ማቅረብ ከሥነ ሥርዓት አኳያ ተቀባይነት እንደሌለው ፤ ከጉባኤው አባላት መካከል 85% የኢሕአዴግ አባል ነው የተባለው በተጨማሪ ሲታይ ይህን ያህል አሳመሆኑን ሊሰመርበት እንደሚገባ ገልጸዋል ፡

በመቀጠልም የቀረበው የማሻሻያ ሀሳብ በድምፅ እንዲወሰን ተጠይቆ ክፍል አንድ አንቀጽ 4ን በተመለከተ ከጉባኤው አመራር የቀረበው ማሻሻያ በመደገፍ 499

2 በመቃወም ፤ 1 ድምፅ ተአቅቦ በመመዝገቡ አንቀጽ በቀረበው ማሻሻያ መሠረት አንዲሻሻል ተወስኗል ፡፡

በማስከተልም ጉባኤው በክፍል 2 ስለጉባኤው እና ስለልዩ ልዩ ኮሚቴዎች ሥልጣንና ተግባር በተቀመጡት አንቀጾች ላይ ቀጥሎ የተለያዩ የጉባኤው አባላት በክፍሉ የተካተቱት አንቀጾች የጉባኤውንና ጉባኤው ያቋቋማቸውን ኮሚቴዎች ሥልጣንና ተግባር በግልጽ ያስቀመጡ መሆናቸውን ጠቅሞው በእነዚህ ላይ በሰፊው በመወያየት ጊዜ ከማጥፋት በድምፅ በመወሰን እንዲታሰፍ አሳስበዋል ፡፡

በሌላ ክፍል 2 አንቀጽ 1/1/ ውስጥ ጉባኤው በረደቅ ሕገ መንግሥቱ ላይ ተወያይቶ የማሻሻል ፤ የመቀበል ወይም ካስፈለገው አዲስ ሕገ መንግሥት ከመጀመሪያ ጀምሮ የማርቀቅ ሥልጣን እንዳለው በአቶ መለስ ዜናዊ የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት ፕሬዚዳንትና የተወካዮች ምክር ቤት ሊቀመንበር የተሰጠው እንዲገባ ከክልል 14 በአቶ አብዱራሳቅው መሐመድና በአቶ አዳመ ደገፋው ሀሳብ ቀርቦ ጉባኤው የረደቅ ሕገ መንግሥቱን ዝግጅት ሂደትና የጉባኤው አባላት አመራሩ ዲሞክራሲያዊነትን በተመለከተ አርብ ጥቅምት 18 ቀን 1987 ዓ.ም ተወያይቶ ውሳኔ ስላሰፈለበትና ቅዳሜ ጥቅምት 19 ቀን 1987 ዓ.ም ጉባኤው ረደቅ ሕገ መንግሥቱን ከተረከበ በኋላ በመነሻ ሰነድነት ረደቅን መቀበል ፤ ስለዚህም በድጋሚ ስለረደቅ ሕገ መንግሥቱ መወሰን እንደሚደገባ የጉባኤው ሊቀመንበር አሳገንዘበዋል ፡፡

በማያያዝም አቶ አብዱራሳቅ መሐመድ በክፍል 3 አንቀጽ 5 ንዑስ አንቀጽ 5 ላይ ፤

" ጉባኤው በኮሚቴዎች በየጊዜው የሚቀርቡለትን ሥራዎች በመመልከት ቀደም ሲል በጉባኤው ከተሳለፈው ወሳኔ ወይም ከተደገፈው የክርክር

መንፈስ ጋር የሚመሳሰሉ መሆናቸውን ወይም አላመሆናቸውን ይገመግማል

የሚመሳሰሉ ሆነው ያላገኛቸው እንደሆነ ከመመሪያው ጋር እንደገና እንዲሠሩ ያደርጋል ፡፡ "

የሚለው በክፍል 2 አንቀጽ 4 ሆኖ እንዲገባ ሀሳብ አቅርቦው በጉባኤው ተቀባይነት አግኝቷል ፡፡

ከዚያም የጉባኤው ሊቀመንበር የተደረገው ማሻሻያ ታክሎቦት ክፍል 2 በአጠቃላይ በድምፅ እንዲጸድቅ ሀሳብ አቅርቦው በመደገፍ 491 ፤ በመቃወም 12 ፤ ድምፅ ተአቅቦ 9 ተመዝግቦ ክፍል 2 ከነማሻሻያው ጋር በቀረበበት መልኩ እንዲቀመጥ ተወስኗል ፡፡

አስከትሎም ወደይቱ በክፍል 3 ሥር ባሉት አንቀጾች ላይ ቀጥሎ በአንድ በኩል በክፍሉ የተጠቀሱት አንቀጾች የጉባኤው ሊቀመንበር ዋና ፀሐፊ እና ምክትል ፀሐፊ

ሥልጣንና ተግባር የሚመለከቱና በግልጽ የተቀመጡ መሆናቸውን ገንዲሁም ገብአው የመረጣቸው የአመራር አባላት ውስጠ ደንብ ከመቅረቡ በፊት ጀምረው ሊያከናውኑት የነበሩ ተግባሮቻቸው እንደሆኑ በተግባር በግልጽ የታዩ በመሆናቸው በክፍል 3 የተቀመጡት አንቀጾች እንዳሉ በድምፅ እንደታሰሩ ሲገልጽ በሌላ በኩል ተጨባጭ የሥልጣን ጉዳዮች በመሆናቸው ግብአው በአንቀጾቹ ላይ እንደወያይበት ሀሳብ ቀርቧል ።

በመቀጠልም ከክልል 14 ሻለቃ አድማሴ ዘለቀ ክስገር ውስጥም ሆነ ከውጭ ፓርላማዎች አሠራር ሰብሳቢው በማንኛውም ዓይነት ውይይት ለአንዱ ወገን ወግና እንደሚይከራከር ጠቅመው የግራና የቀኙ ሀሳብ ለበቱ አቅርቦ ውይይት እንዲደረግበት ማድረግ መሆኑ ገልጿል ።

እስከትለውም የገብአው ሊቀመንበር ይህ ግብአ እንጂ ፓርላማ አላመሆኑን በተደጋጋሚ መገለጹን ፣ ግብአው ለፓላማ አሠራር ብቻ ሳይሆን ከማንኛውም የሰብሰባ ሥነ ሥርዓት የሚሟረው ነገር ሊኖር እንደሚችል አብራርተዋል ።

በሌላም በኩል ከክልል 14 አቶ ታሪኩ ፅጌ ግብአው በሥነ ሥርዓትና አግባብ ባለው መንገድ እንዲመራ አመራር መርጦ የውስጠ ደንብ በማውጣት ላይ እንደሚገኝ ጠቅመው የአመራር አባላት እንደጉባኤ አባልነታቸው ቢያጠፉ የሚቀጠባት አንቀጽ ሲኖር ፣ እንደአመራር አባልነታቸው ሲያጠፉ የሚጽኙበት ወይም ግብአው ሊቆጣጠራቸው የሚችልበት አንቀጽ እንዲጨመር ጠይቀዋል ።

የግብአው ዋና ፀሐፊ ለዚህ በስጡት ምላሽ የግብአው አመራር አባላት እንደማንኛውም የግብአ አባል ጥፋት ክጠፉ በደንቡ መሠረት እንደሚቀጡ የገብአው አመራር አባላት ራሳቸውን የሾሙ ሳይሆኑ በግብአው ስለተመረጡ ከማንኛውም የግብአ አባል ራሳቸውን የበላይ እንደማያደርጉ ፣ የአመራር አባላት በአመራር ተግባራቸው ጥፋት ቢያጠፉ የተለየ የቅጣት አንቀጽ ይኑር ከተባለ ሀሳቡን ያቀረቡት አባል የመነሻ ሀሳብ ማቅረብ እንደሚችሉ ቢጠቅሙ የመነሻ ሀሳብ አላቀረቡም ።

ቀጥሎም አቶ ዓለምባህድ ገ/አምላክ ከክልል 1 አቶ ግርማ ብሩ ከክልል 4 ለአመራሩ የተለየ የመቆጣጠሪያ ደንብ የስፈልጋል የተባለውን ሀሳብ በመቃወም እስከ አሁን በታዩው ልምድ ለአመራር አባላት ተብሎ የተለየ ሕግ እንደሚያመጣ ፣ ይውጣ እንኳን ቢባል ከተለመደው አሠራር ውጭ ከመሆኑም በላይ ለአፈጻጸም አስቸጋሪ እንደሚሆን ፣ ግብአው በአመራር አባላቱ በኩል ችግር አል ብሎ ካመነ ራሱ የመረጣቸው ስለሆኑ የመሻር መብት እንዳለው ገልጸው እንደማንኛውም አባል ደግሞ በውስጠ ደንቡ መሠረት መቅጣት እንደሚቻል አስረድተዋል ።

በዚሁ ውስጠ ደንብ ክፍል 3 ውይይቱ ቀጥሎ የግብአው አመራር ሁለት ፀሐፊዎች ከሚኖረው አንድ ፀሐፊ ፣ አንድ ሊቀመንበርና ምክትል ሊቀመንበር

አንዲኖሩት ቢደረግ የሚል ሀሳብ ቀርቦ ሀሳቡ የአመራር አባላቱ ከመመረጣቸው በፊት መቅረብ የነበረበት እንደሆነ ተገዷል ።

በሌላም በኩል የዲሲፕሊን እርምጃዎች መወሰዳቸውን የሚቆጣጠረው ግን እንደሆነ እንዲብራራ ከክልል 5 በአቶ መሀመድ ድሬር ተጠይቀ ፣ ከምክትል ፀሐፊው ሥልጣንና ተግባር አንዱ የስልተኛደር ነክ ጉዳዮችን ይመራል እንደሚልና የዲሲፕሊን ኮሚቴው በስልተኛደር ሥር ስለሆነ ምክትል ፀሐፊው እንደሚቆጣጠር በግብአው ዋና ፀሐፊ በአቶ አዲሱ ለገሠ ምላሽ ተስማሟል ።

በምክትልም ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል አቶ ተስፋዬ ፋታላ የግብአው ተሳታፊዎች የሕክምና ፣ የምግብና የመገኛ አገልግሎት ግን እንደሚቆጣጠረው በውጠ ደንቡ ውስጥ በግልጽ ስላልተመጠ በማን ሥር እንደሆነ ጠይቀው በውስጠ ደንቡ ግንባሩ አስፈላጊ ስላልሆነ እንጂ በስልተኛደር ኮሚቴ ሥር እንደሆነ የግብአው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ አስታውቀዋል ።

በውስጠ ደንቡ ክፍል 3 ሰባተኛው አንቀጽ 5 የተባለው አንቀጽ 4 ተብሎ እንደሰቀከክል " የመሠረታዊ ኮሚቴዎች ተግባርና ኃላፊነት " የሚለው አንቀጽ 5 " የመሠረታዊ ኮሚቴዎች ሰብሳቢዎች ተግባርና ኃላፊነት " የሚለው አንቀጽ 6 እንደሆነ የግብአው ሊቀመንበር ዶ/ር ንጋሶ ጊዳዳ አስባለዋል ።

በመቀጠልም ከክልል 14 አቶ አብዱራሳቅ መሐመድ ግብአው የሥራውን ሂደት ለማቀላጠፍ 10 ኮሚቴዎች ማቆራረፍን አውስተው ኮሚቴዎቹ በውይይታቸው ወቅት የሀሳብ ልዩነቶች ካጋጠሟቸው የአናሳና የአብላጫ ሀሳቦችን ቢረጋገጥቻቸው አካትተው ለግብአው እንዲያቀርቡ የሚል አንድ አንቀጽ ቢታከል ግብአው ልዩነቶቻቸውን አይቶ ጠቃሚውን ሀሳብ ለመውሰድ እንደሚችል ሀሳብ አቅርበዋል ።

ከላይ ለቀረበው ሀሳብ የግብአው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ በስጡት ምላሽ እያንዳንዱ ኮሚቴ በተለያዩ ጉዳዮች ተወያይቶ ሀሳቡን ለግብአው ሊያቀርብ እንደኮሚቴው ሀሳብ የአብላጫው ድምፅ ፣ የአናሳውን ሀሳብ ደግሞ በልዩነት በአናሳው የኮሚቴው አባላት እንደሚቀርብ በመጠቀም መቅረብ እንዳለበት አስገንዝበው በፊት በዚህ ፅንሰ ሐሳብ በመስማማቱ ክፍል 3" የመሠረታዊ ኮሚቴዎች ሥልጣንና ተግባር " በሚለው ሥር" ኮሚቴው በኮሚቴነቱ ካለው ሀሳብ በተጨማሪ ልንቶችን ለግብአው ያቀርባል " የሚል ማሻሻያ ተጨምሮና በአጠቃላይ በክፍል 3 የተደረጉ ማሻሻያዎች ታከለው ድምፅ እንዲሰጡት ተጠይቆ 513 ድጋፍ ፣ 1 ተቃውሞ ፣ 1 ድምፅ ተአቅቦ በመመዝገቡ ክፍል 3 ከማሻሻያው ተቀባይነት እግኝቶ ግብአው ለሻይ ዕረፍት ተነስቷል ።

ከሻይ ዕረፍት በኋላም ግብአው ውይይቱን በክፍል 4 ላይ የቀጠለ ሲሆን በክፍል 4 አንቀጽ 1 እና 2 የስብሰባ ቀናትንና የሥራ ሰዓትን የሚመለከት ሲሆን

በአንድ በኩል አንቀጾች እንዴት አንቀሳቸው የሚል ሀሳብ ሲቀርብ በሌላ በኩል የአሰልጥኝ ሃይማኖት ተከታዮች አርብ ከቀኑ 5.00 ሰዓት ጀምሮ የሃይማኖታቸውን ሥርዓት ማከናወንና መከታተል ስለሚልፉ የሰዓት መሻሻል እንዲደረግ ሀሳብ ቀርቧል ።

ሊቀመንበሩ በበኩላቸው የአሰልጥኝ ሃይማኖት ተከታዮች መብት መጠበቅ ስለሰበት አርብ በመደበኛው የመንግሥት የሥራ ሰዓት ጉባኤው የሟት ውይይትና ነበቃ ችግሩ እንደሚቃለል አስገንዝቧል ።

በሌላ በኩል የጉባኤው የሥራ ሰዓት ከሰዓት እስከ ቅዳሜ 3.00-5.00 ፣ ከሰዓት በኋላ ከ8.00-11.00 ሰዓት እንዲሆን ሀሳብ ሲቀርብ ከሰዓት በኋላም ዕረፍት እንዲሆን ተጠይቋል ።

በማስከተልም አርብ ዕረፍት ሆኖ ዕኩድ ሥራ ቢሆን ከክፍለ ሀገር የመጣጣ ሰዎች እንዳንድ ዕቃዎች እንድንገነዘብ ቢደረግ የሚል ሀሳብ ተሰገዝሯል ።

አስተያየቶቹን በተመለከተ የጉባኤው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ በስጦት ምላሽ ቅዳሜ ከሰዓት በኋላ ጉባኤው እንዲያርፍ የአመራር አካሉ ቢያሳከብም ተግባሩን ለማፋጠንና ጊዜን ለመሻማት ቅዳሜ መሉ ቀን መመያየት እንዳለበት ማመኑን ፣ ጉባኤው በውስጥ ደንብና በሌሎች ጉዳዮች አንድ ሳምንት ማጥፋቱን ፣ ከዚህ አኳያ የአርብ ሟቱን ሰዓት ማሻሻል ብቻ በቂ እንደሆነ አመልክተዋል ።

ከዚህም በማያያዝ የጉባኤው ሊቀመንበር ዶ/ር ነጋሳ ጊዳዳ የሕገ መንግሥት ጉባኤ አባላት በሕገ መንግሥቱ ላይ ተወያይተው ለማዕደቅ ስለመጡ ሌላ ሥራ እንደሌላቸው ከከሰበሰበው ሰዓት ውጭ ባለው ጊዜ ዕቃ ለመግዛት እንደሚችሉ ገልጾው በአዲስ አበባ ያሉ የመንግሥት ሠራተኞች ሚኒስቴሮች ጊዜ ሥራቸውን ማከናወን እንደሚችሉ አስገንዝበዋል ።

ክፍል 4 አንቀጽ 2 የሥራ ሰዓት በሚለው ሥር የአርብ ቀን የጉባኤው የሥራ ሰዓት ሟት 3.00 እስከ 5.30 ፣ ከሰዓት በኋላ ደግሞ ከ9.00 እስከ 12.00 ሰዓት ሆኖ ተሻሽሎ አንቀጽ 4 ንዑስ አንቀጽ 1 እና 2 ለድምፅ ቀርቦ በአብዛላዊው የጉባኤው አባላት ተደግሮ አልፏል ።

በመቀጠልም አንቀጽ 3 የውሳኔ ሀሳብ አቀራረብ ሊል አንቀጽ 4 ደግሞ የአጀንዳ አቀራረብ ስለሚል የውሳኔ ሀሳብ የሚቀርበው አጀንዳ ከቀረበና ውይይት ከተደረገበት በኋላ ስለሆነ ቅድም ተከተላቸው እንዲስተካከል ቢደረግ ሲሉ አቶ ደብሩ አጥናፉ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል ሀሳብ አቅርበው ቤቱ ተቀብሎታል ።

በሌላ በኩል ጉባኤው የተለያዩ ኮሚቴዎች እንዳይቋቋሙ አቶ መሀመድ ደረፎ ከክልል 5 ጠቁመው በአንቀጽ 4 ንዑስ አንቀጽ 2/ሰ 4ይ...ኮሚሽኖች...የሚለውን ለምን በውስጥ ደንብ እንደገና እንዲብራራቸው ጠይቀዋል ።

ለዚህም የጉባኤው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ ጉባኤው ኮሚሽኖች ያቋቋማል የሚል ሀሳብ እንደነበረ ጠቁመው ሕሁን ግን የተጻፉትም ኮሚቴዎች ሥራውን ለመሥራት ስለሚችሉ "ኮሚሽኖች" የሚለው ቃል ሊሰረዝ እንደሚችል ገልጸዋል ።

በማስከተልም አቶ ሚላ ወርዶሩ ከክልል 4 በአንቀጽ 4 ንዑስ አንቀጽ 1 እና 2 የተቀመጡት ነጥቦች እንዲብራሩላቸው ስለጠየቁ የጉባኤው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ በአንቀጽ 4 ንዑስ አንቀጽ 1 ላይ የተቀመጠው ሀሳብ የሰብሰቡ አጀንዳ ሲያዝ የጉባኤው 1/3ኛ የድጋፍ ድምፅ ማግኘት እንዳለበት ለመግለጽ እንደሆነ ፣ ንዑስ አንቀጽ 2 ግን የጉባኤው አጀንዳዎች ቅደም ተከተል የማይገለጽባቸው ጉዳዮች የሚያሳይ መሆኑን አብራርተዋል ።

በመቀጠልም አቶ ካሚል ሕሀመድ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል አንቀጽ 5 "ባላኤው በሌላ አኳያ ካልተወሰነ በስተቀር የጉባኤው ስብሰባ ለሕዝብ ግልጽ እንዲሆን አፈጻጸሙ በዝርዝር መመሪያ ይወስናል " የሚለው ምን ለማለት እንደሆነ እንዲብራራላቸው ጠይቀዋል ።

ለዚህም የጉባኤው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ በስጦት ምላሽ "ካልተወሰነ" የሚለው "ካልተወሰነ" በሚል እንዲስተካከል ካሳለቡ በኋላ ጉባኤው ወይይት በሚገኝ ይሁን ብሎ ካልወሰነ ጋዜጠኞች ፣ እንግሊዝኛና ታዛቢዎች ሊገኙ እንደሚችሉና የጉባኤው ወይይትም በመገናኛ ብዙሃን እንደሚተላለፍ ለመግለጽ ተፈልጎ እንደሆነ ፣ "አፈጻጸሙ በዝርዝር መመሪያ ይወስናል" የሚለውም ጉባኤው ለማንም ይፋ በመሆኑ አዳራሹ ከሚያዘው በላይ በሰው እንዳይጨናንቅ የአመራር አካሉ ከጉባኤው ውክልና አግኝቶ የማስተናገጃ ሥነ ሥርዓት ለማውጣት እንዲችል ታስቦ የተቀመጠ አንቀጽ መሆኑን አስረድተዋል ።

ከአንቀጽ 5 እስከ አንቀጽ 7 ያሉት ግልጽ መሆናቸውን የተለያዩ የጉባኤው አባላት ጠቁመው ጉባኤው በድምፅ እንዲወስንና እንዲያሳልፋቸው በቀረበው ሀሳብ መሠረት ባሉበት መልክ እንዲያልፉ በሙል ድምፅ ተቀብሏቸዋል ።

አቶ ሕፃሙ ደገፋው ከክልል 14 አንቀጽ 8 ንዑስ አንቀጽ 2 " ሊቀመንበሩ እንደሰበሰቡላቸው መዝገብ በያዘው የተናጋሪዎች ቅደም ተከተል መሠረት እንደሰበሰቡላቸው መዝገብ በያዘው የተናጋሪዎች ቅደም ተከተል መሠረት ሀሳባቸውን እንዲገልጹ ይፈቅድላቸዋል " የሚለው ምን ያህል ተግባራዊ እንደሚሆን ጠይቀው

ገዕሱ አንቀጽ" የተናጋሪዎችን ቅድም ተከተል በመመዝገብ በተራ ያወያያል" ተብሎ እንዲሻሻል ሀሳብ አቅርቦዋል ።

ለዚህም የጉባኤው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ ሊቀመንበሩ እንደአስገባሊነቱ በቅድም ተከተል ሊሟዘግብ እንደሚችል ፣ ሁሉጊዜ ይመዘግባል ማለት አስቸጋሪ እንደሚሆን ፣ ሆኖም አወያይ ነጥቦች ከሆኑ በቅድም ተከተል መዝግቦ ማወያየት እንደሚችል አስገንዝበዋል ።

ቀጥሎም ሻሊቃ አድማሴ ዘለቀ ከክልል 14 በአንቀጽ 8 ላይ 3 ገጽ ጽፈው እንደመጡ ፣ በዚህ ጉባኤ ላይ በርካታ ተሳታፊ ሰላላ በየገንዘብ ጉዳይ ላይ ደጋፊና ተቃዋሚን መዝግቦ ማወያየት ቢከብድም ጉዳዩ አከራካሪ ከሆነ ደጋፊና ተቃዋሚ በቅድሚያ ተመዝግበው እኩል በእኩል ማወያየት አስፈላጊ እንደሆነ አሳስበው በርካታ ሰዎች ሀሳባቸውን ለመግለጽ እጃቸውን አውጥተው ዕድል ሳያገኙ እንደሚቀሩ ገልጸዋል ።

ለዚህም የጉባኤው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ ማሳሳቢያው መድረኩ ዲሞክራሲያዊ እንዳልሆነ የሚጠቁም ስለሆነ ትክክል አልመሆኑንና ተቀባይነት እንደሌለው ገልጸው ማንኛውም የጉባኤው አባል ሀሳቡን የመግለጽ መብቱ የተጠበቀ መሆኑን ፣ እስከአሁን አመራሩ ከሁሉም አቅጣጫ እያየ ሲያወያይ እንደቆየና ከተናጋሪዎች ብዛት እኳያ ጥቂት ሰዎች እጃቸው አውጥተው ከቤቱ ወደ ውሳኔ እንዲሄድ በመጠየቁ ሳይናገሩ እንደቀሩ አመልክተዋል ።

በማያያዝም አቶ ግርማ ብሩ ከክልል 4 በ1955 ዓ.ም በኢትዮጵያ ፓርላማ ደጋፊና ተቃዋሚ በሚል ከተመዘገቡ በኋላ ውይይት ይካሄድ እንደነበር ጠቆመው ይህ ግን ቋሚ የፓርላማ ደንብ እንዳልሆነ አብራርተዋል ።

በመጨረሻም አንቀጽ 8 እንዳለ እንዲቀመጥ ተቀባይነት አግኝቶ ጉባኤው የዕለቱን ውይይቱን ከምሽት 12:05 ሰዓት ተጠናቋል ።

ጥቅምት 25 ቀን 1987 ዓ.ም በኋላ መጓገሥት አዳራሽ ሰላሳዎች ከጧቱ በ3:00 የተጀመረው የኋላ መጓገሥት ጉባኤ ሰላሳዎች 523 የጉባኤ አባላት የተገኙ ሲሆን ጉባኤው የመሩት የጉባኤው ሊቀመንበር ዶ/ር ነጋሱ ጊዳዳ በቅድሚያ የዕለቱን እጀንዳዎች ፣

1. በኋላ መጓገሥት ጉባኤ ውስጠ ደንብ የተጀመረውን ውይይት ማጠናቀቅ ፣
2. ቀደም ሲል ለጉባኤ ተኞች የተበተነውን ቁጥር 3 ቃልገባኤን ማዕደቅ እና
3. አስተዳደራዊ ጉዳዮችን በተመለከተ መወያየት ፣

የሚሉ እንደሆኑ ገልጸው በውስጠ ደንቡ ረቂቅ ክፍል 4 አንቀጽ 9 ላይ አስተያየት ካለ ሊቀርብ እንደሚችል ጋብዘዋል ።

በዚህም መሠረት አንድ የጉባኤው አባል ምክር ስለመጠየቅ የሚለው አንቀጽ 9 በጉባኤው ሥልጣንና ተግባር ሥር ሊካተት የሚችል በመሆኑ ወደ ክፍል 2 እንዲዛወር አሳስበዋል ።

ለዚህም የጉባኤው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ በጉባኤው ሥልጣንና ተግባር የተካተተው ለጉባኤው ስኬት ማንኛው ሰው ጠርቶ የማንጋገርና ስነድ የመመርመሩ ጉዳይ በውይይት ጊዜ ለቤቱ ግንዛቤ እንዲረዱ የውይይቱን አካሄድ የተሻለ ፈር ሊያስይዙ የሚችሉ የባለሙያዎችና የሌሎች ሰዎች ምክር ከመጠየቁ ሁኔታ በባህርይው የተሰየ መሆኑን መገንዘብ እንደሚገባ ገልጸዋል ።

በሌላ በኩል ደግሞ አቶ አባይ ፀሐዬ ከክልል 1 በሰነዝሩት አስተያየት አንቀጽ 9 በክፍል 2 ሥር መጠቃለሉን ተቀብለው በሁለቱም አንቀጾች ያልተጠቀሰው የኋላውን አስተያየት ተቀብሎ ማስተናገጃ መንገድ ግን በውጠ ደንቡ መካተት እንደሚገባው አመልክተዋል ።

ለዚህም የጉባኤው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ የኋላውን አስተያየት የሚስተናገድበት መንገድ በጽሑፍ ሆኖ ለጉባኤው ዋና ፀሐፊ ወይም ከተቋቋሙት ከሚቴዎች መካከል ለሚመለከተው ወይም በጽሑፍ የመጣውን አስተያየት ከሚቴው ተመልክቶ ከመዘነው በኋላ አስተያየት አቅራቢው ቀርቦ በማስረዳት ሊሆን እንደሚችል ገልጸዋል ።

የጉባኤው ሊቀመንበር ዶ/ር ነጋሱ ጊዳዳ አስተያየትን በጽሑፍ የማቅረብ ዕድል ቀድሞውንም ቢሆን በክፍል 2 የተቀመጠ እንደሆነ ገልፀው ያልተጠቀሰው ግን በአካል ቀርቦ ማስረዳት እንደሆነ አስገንዝበዋል ።

አቶ አባይ ፀሐዬ ከክልል 1 አስተያየት የማቅረብ ሀሳብ በፍጹም አልተጠቀሰም
አለማለታቸውን ጠቆመው በውስጥ ታዋቂ የተቀመጠ ስለሆነ በግልጽ እንዲታይ
ተደርጎ እንዲቀመጥ አሳስበዋል ::

የገባኤው ሊቀመንበር ዶ/ር ንጋሶ ጊዳዳ በበኩላቸው ቤት ከተቀበለው የሕዝብ
አስተያየት መቀበልን በተመለከተ የቀረበውን ሀሳብ ራሱን ችሎ በእንደ አንቀጽ
ማስቀመጥ የሚለውንና አንቀጽ 9ን ደግሞ ወደ ክፍል 2 አንቀጽ 1 ግዝወር
የተባለውን ማድረግ እንደሚቻል ገልጸዋል ::

ቀጥሎም አንቀጽ 9 የመንግሥት ባለሥልጣናትንም ሆነ ሌሎች ግለሰቦችን
ለምክር መጥራት የሚመለከት ተፈላጊ አንቀጽ ስለሆነ እንዳለ ቢቀመጥ ይሻላል
የሚል አስተያየት ቀርቧል ::

ዶ/ር ተከተል ፎርሲዶ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል ደግሞ አንቀጽ 9
ወደ ክፍል 2 ከማዛወር ይልቅ :

አንቀጽ 9 . ምክር ስለመጠየቅና አስተያየት ስለመቀበል :

ሀ. ገብኤው አስፈላጊ ሆኖ ቢያገኘው የመንግሥት ባለሥልጣንንም
ሆነ ሌሎች ግለሰቦችን ለምክር መጥራት ይችላል ::

ለ. ከተላያዩ ግለሰቦችም ሆነ አካባቢዎች የሚመጡት አስተያየቶች
መቀበል ይችላል ::

ተብሎ ተሻሽሎ ቢቀመጥ በአቶ አባይ ፀሐዬ የቀረበውን ሀሳብም ሊያካትት
እንደሚችል የሚል ሀሳብ አቅርበዋል ::

አቶ አጅቱ ህ/ሚካኤል ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል በበኩላቸው የዶ/ር
ተከተል ፎርሲዶ ማሻሻያ እንደሚደግፉት ገልጸው በ «ላ» ሥር ያለውን ግን ከውጭ
የሚቀርቡ አስተያየቶችንም ሆነ ሀሳቦች መርምሮ ማየት ይቻላል ተብሎ እንዲቀመጥ
ሀሳብ አቅርበዋል ::

በሌላ በኩል አቶ ኑሚል አህመድ ከደቡብ ኢትዮጵያ ክልል በሰነዝናት
አስተያየት ምክር መጠየቅ የሚለው ገብኤው በሚወያይባቸው ጉዳዮች ላይ
ገብኤተኛው ማብራሪያ ከፈለገ የሆነ አካል ጦርቶ ምክር እንዲሰጥ ማድረጉ ሲሆን
የሕዝብ አስተያየት መቀበል ደግሞ ከዚህ የተለየ ስለሆነ ሁለቱን አደባባይ በእንደ
አንቀጽ ሥር ማቀመጥ እንደሚይገባ ጠቅሰዋል ::

ከዚያም አቶ ዓለምገነድ ህ/አምካክ ከክልል 1 በሰጡት አስተያየት በክፍል 2
አንቀጽ 3/መ/ ላይ ፀሐዬው ወደ ገብኤው የሚላኩትን ወይም በእጅ የሚሰጡትን
ጽሑፎችና ደብዳቤዎች ተቀብለው እንደሚመሩ የተቀመጠ ስለሆነ አንቀጽ 9
ያለምንም ተጨማሪ እንዳለ መታላፍ እንዳለበት አሳስበዋል ::

ቀጥሎም የገባኤው ሊቀመንበር ዶ/ር ንጋሶ ጊዳዳ አንቀጽ 9 በተመለከተ 3
አስተያየቶች መስጠታቸውን ፣ እነሱም 1ኛ አንቀጽ 9 ያለ ቦታ የገባ ስለሆነ ወደ
ክፍል 2 ይዛወር 2ኛ በአንቀጽ 4ይ አስተያየት የመቀበል መንገድ ተጨምሮበት
በሁለት ገፅ ላይ አንቀጾች ተከፍሎ ይቀመጥ ፣ 3ኛ አስተያየት መቀበል ምክር ከመ
ጠየቅ የተለየ ስለሆነ ለብቻው ሌላ አንቀጽ ይከፈታል የሚሉ እንደሆኑ ገልጸው
የተነሱትን ነጥቦች ደረጃ በደረጃ ለማየት እንዲቻል ቅድሚያ ስለቅርጹ ማለትም
በአንቀጽ 9 መዛወር አስተያየት እንዲሰጥበት አሳስበዋል ::

በሌላ በኩል አቶ ዓለምገነድ ህ/አምካክ ከክልል 1 በሰጡት አስተያየት ቅርጹ
የመጨረሻው ረቂቅ ቢዘጋጅ ቢስተካከል እንደሚሻል ገልጸው አስተያየትን የመቀበል
ጉዳይ እንዳንድ የሥራ መንገድና የሕዝብ መብት ራሱን በቻለ አንቀጽ
እንዲካተት ሀሳብ አቅርበዋል ::

ከዚያም ሊመንገድ ዶ/ር ንጋሶ ጊዳዳ አስተያየት መቀበል ራሱን በቻለ
አንቀጽ ይቀመጥ ከሚለው የተለየ አስተያየት ካለ እንዲቀርብ ቤቱን ጠይቀዋል ::

ሻሊቃ አድማሴ ዘለቀ ከክልል 14 በበኩላቸው ዶ/ር አብዱልመጂድ ባቀረቡት
ላይ በመሠረተ ሀሳቡ እንደሚሰማው ገልጸው የሚለዩበት ግን በጽሑፍ ለማቅረብ
እንዲፈቀድላቸው ጠይቀው ተፈቅዶላቸዋል ::

ቀጥሎም አቶ ማሞ ኃይቤ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል በበኩላቸው ምክር
መጠየቅ አንዳንድ ሕግን ፣ ሰብአዊ መብትን ወዘተ...በተመለከተ ለገብኤው
ማብራሪያ ቢያስፈልግ ዕውቀትና ብቃት ያላቸውን ሰዎች መጥራት የሚመለከተው
በአብዛኛው ቴክኒካዊ በመሆኑ ለብቻው እንዲቀመጥ ፣ አስተያየት መቀበል የሚለው
ደግሞ ሌላ አንቀጽ እንዲከፈታለት የሚለውን እንደሚደግፉ ገልጸዋል ::

ከዚያም አቶ መኩሪያ ታፈሰ ከክልል 14 የገባኤው ተግባር የኢትዮጵያን ሕገ
መንግሥት ማፅደቅ ስለሆነና ለዚህ ደግሞ በተቻለ መጠን ከሕዝብ የሚመጣውን

ሀሳብ ተቀብሎ ማስተናገድ ሊታለፍ የማይገባው በመሆኑ አስተያየቱን የሚቀበል አንድ ኮሚቴ ተቋቁሞ ወይም ከተቋቋሙት ኮሚቴዎች መካከል አንዱ ኃላፊነቱን ተረከቦ በተቀበለው አስተያየት መሠረት የተለየ ፊፖርት አጠናቅቂ ክረቂቅ አገ መንግሥቱ ጋር አብሮ እንዲያቀርብ ቢደረግ የሕዝብ መብት በተሻለ መልኩ

እንደሚጠበቅ አመልክተዋል ።

ሆኖም ኃላኬው ቀደም ሲል 10 ኮሚቴዎችን በማቋቋም የተቋቋሙት ኮሚቴዎች ከኃላኬው የሚመሩላቸውን አጀንዳዎች ብቻ ሳይሆን ከኃላኬውም ውጭ የሚመጡ አስተያየት እየተቀበሉ በመመርመር አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኙትን ባለሙያ ጤናተኛ በማገኘት በጉዳዩ ላይ ተወያይተው ለበሌት እንዲያቀርቡ የወሰነበት ስለሆነ የቀረበው ጥያቄ ቀደም ብሎ መመለከትን የኃላኬው ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ አስረድተው አንቀጽ 9 ዶ/ር ተከተል ፎርሶዲ ባቀረቡት ማሻሻያ መልክ ቢቀመጥ እንደሚሻል አሳስበዋል ። ከዚያም የሻው ሀሳብ ለድምፅ ቀርቦ 514 ድጋፍ ፣ 3 ድምፅ ተአቅቦ ተመዝግቦ ያለማንም ተቃውሞ ፀድቋል ።

ቀጥሎም አቶ መኰሪያ ታፈሰ ከክልል 14 ድምፅ ያልጠጡበት ምክንያት ለመግለጽ ጤይቀው ስለተፈቀደላቸው ኃላኬው ከውጭ የሚመጣን ተቃውሞ ማስተናገድ እንዳለበት ያቀረቡት ሀሳብ ስለተያዘላቸው ድምፅ ከመስጠት እንደታቀቡ ገልጸዋል ።

ከዚያም ዶ/ር አብዱልመጂድ ሁሴን ከክልል 5 አንቀጽ 10 ፣ 11 ፣ 12 እና 13 ፍሬ ነገር ከዚህ ቀደም በተጠቀሙት ምክንያቱና በኃላኬውም በሥራ ላይ የዋለ ስለሆነ ተቃውሞ ከሌለ እንቅጽኛ ታልፈው ወይይቱ በአንቀጽ 14 ላይ እንዲቀጥል የውሳኔ ሀሳብ አቅርበዋል ፡

ሻሰቃ አድማሴ ዘለቀ ከክልል 14 በበኩላቸው ዶ/ር አብዱልመጂድ ባቀረቡት ላይ በመሠረት ሀሳቡ እንደሚሰማሙ ገልጸው የሚለዩበት ግን በጽሑፍ ለማቅረብ እንዲፈቀድላቸው ጤይቀው ተፈቅዶላቸዋል ።

ከዚያም አቶ ተመባገን ማሞ ከክልል 14 ደግሞ በአንቀጽ 10 ሊተላለፍ የተፈለገው መልዕክት የበለጠ ግልጽነት እንዲኖረው ንዑስ አንቀጽ 2 ሊቀመንበት አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ሀሳቡ በጽሑፍ እንዲቀርብ ያደርጋል ተብሎ እንዲሰተካከልና ንዑስ አንቀጽ 3 ደግሞ አብሎ ማሻሻያውን ከተቀበለው የሚለው ስሜት ስለማይለኮ እንዲሰተካከል ሀሳብ አቅርበዋል ።

የኃላኬው ሊቀመንበር ዶ/ር ንጋላ ጊዳዳ የቀረበው የሰዓባው ማስተካከያ የመጨረሻው ረቂቅ ሲጻፍ የሚደረግ እንደሚሆን ገልጸው በአንቀጽ 10 ላይ ሌላ አስተያየት ካለ እንዲቀርብ በጠየቁት መሠረት አቶ ታሪኩ ዕጄ ከክልል 14 የማሻሻያ ሀሳብ ማቅረብ የማገኛውም አባል በቀደም ተከተል የሚያገኘው መብት ስለሆነ እንዳለ እንዲያልፍ ያቀረቡት ሀሳብ ተቀብሯት አግኝቶ ፀድቋል ።

ቀጥሎም የኃላኬው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ በአንቀጽ 11" ነገር ግን የቀረበውን ሀሳብ አተግልበትአለሁ የሚል ነሐ ወይይቱ ሲቀጥል ይችላል። ሻሰቃ አድማሴ ዘለቀ ከክልል 14 በበኩላቸው ዶ/ር አብዱልመጂድ ባቀረቡት ላይ በመሠረተ ሀሳቡ እንደሚሰማሙ ገልጸው የሚለዩበት ግን በጽሑፍ ለማቅረብ እንዲፈቀድላቸው ጤይቀው ተፈቅዶላቸዋል ። የሚል ዕረፍተ ነገር እንዲታከልበት አሳስበዋል ።

ዶ/ር አብዱልመጂድ ሁሴን ከክልል 5 በበኩላቸው ከአንቀጽ 11 እስከ 13 ያሉት አንቀጾች እንዳሉ እንዲታሉት ቢያሳስቡም በአንቀጽ 11 ላይ እንዲተካል የቀረበው ማሻሻያ አንድ አባል ለውይይት ያቀረበውን ሀሳብ ሊቀጥልበት እንደሚችል የተገነዘበው ሀሳቡ ያገላው ሰው እንደገና ሊቀጥል ካለመቻሉ አንገር ትክክል እንዳልሆነ አቶ አሰማየሁ ወርዶፋ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል አሳስበዋል ።

ሆኖም የተጠመረው ዕረፍት ነገር የሚገልጸው ሀሳቡን ያገላ ሰው ሃሳቡን እንደገና እንደሚቀጥል ሳይሆን ከሀሳብ አቅራቢው ሌላ ሰው እንደሆነ የኃላኬው ምክትል ፀሐፊ አቶ አባተ ኪሾ ገልጸዋል ።

ከዚያም አቶ አዳሙ ደገቱ ከክልል 14 በአንቀጽ 14 ንዑስ አንቀጽ 13 የተቀመጠው አንድ የኃላኬ አባል አሳማኝ ምክንያቶች በማቅረብ ወይይቱ እንዲቀጥል የማስደረግ መብቱ ሊቀመንበሩ እንዲገድብባት የሚያደርግ በመሆኑ " ተቃዋሚው ወገን አሳማኝ ምክንያቶች ካለው ኃላኬውን ጤይቆ ክርክሩን እንዲቀጥል ለማድረግ ይችላል ። " የሚል ዕረፍተ ነገር እንዲታከልበት ሀሳብ አቅርበዋል ።

ሆኖም ሊቀመንበሩም ቢሆን በሌቱ በተለያዩ መንገዶች ሊታገድ ስለሚችል የተቃዋሚውን ወገን መብት ይገድባል የሚለው ሥጋት መኖር እንደሌለበት ገልጸዋል ።

ከዚያም አቶ ሽምሳጂን አህመድ ከክልል 5 አንቀጽ 13 የሚገልጸው በአካሄድ ላይ ወይም ተከላክሎ የሚገባ ተብላል፡፡ ወደ ውሳኔ እንዲሁም ሀሳብ ማቅረብን ከሆነ የነደሳው ሰላሳ በተሰጠው ውሳኔ ሀሳብ ላይ 1 የድጋፍ 1 የተቃውሞ ሀሳብ እንዲቀርብ ይጠይቃል ፡፡ በተሰጠው የውሳኔ ሀሳብ ላይ ድምፅ ይሰጥታል ፡፡ የሚል በ30ብ አንቀጽ 2 ላይ እንዲታከል አሳስበዋል ፡፡

ሊቀመንበሩ ዶ/ር ነጋሶ ጊዳዳ ይህን ማከል ከጋርላማ አሠራር አንፃር ምን ያህል ጠቁሟል እንደሚኖረው ተጠይቀው ሲያስረዱም አንድ ወይም የሚካሄዱበት ሀሳብ ተጠቃልሎ ወደ ድምፅ ከመሄዱ በፊት በተጠቃለለው ሀሳብ ላይ 1 የድጋፍ 1 የተቃውሞ ሀሳብ ቀርቦበት ለድምፅ እንዲዘጋጅ ተገቢና የተሰማደ አሠራር መሆኑን ገልጸዋል ፡፡

በሌላ በኩል ደግሞ ወ/ሮ አረጋሽ አዳኝ ከክልል 1 አንቀጽ 13 የያዘው ፅንሰ ሐሳብ በአንድ ጉዳይ ላይ በሚገባ ወይም ተካሄዶና ወይም ይቀም በማለት ለቤቱ አቅርቦ የሚያስጠበቅበት መንገድ እንደሆነና ተቃውሞና ድግፍም የሚሰጥበት እንደሆነ ገልጸው በአቶ ሽምሳጂን አህመድ የታከለው ግን የውሳኔ ሀሳብ አቅራቢነትን ድጋፍ አሰጣጥን የሚመለከት 1 ድጋፍ 1 የተቃውሞ ሀሳብ ቀርቦበት ለድምፅ የሚያዘጋጅ እንደሆነና ከሰብሰቡ አፈጻጸም የተሰየ እንደሆነ አመልክተዋል ፡፡

አቶ ሽምሳጂን አህመድ አንቀጽ የሚመለከተው ወይም በሰላሳና ወይም አንቀጽ ከሆነ የውሳኔ አቅራቢ ባይደረግበትም እንደሚሰማው ገልጸዋል ፡፡

በሌላ በኩል ደግሞ አቶ አባይ ፀሐዬ ከክልል 1 በአቶ ሽምሳጂን አህመድ የቀረበው ሀሳብ ወይም ይቀርብ እንደሚባል ወይም አንቀጽ 13 የተቃውሞ ሀሳብ እንዲቀርብ የሚል ሳይሆን ወደ ውሳኔ ከመገባቱ በፊት በረቂቅ የውሳኔ ሀሳብ /ሞሽን / ላይ 1 የድጋፍ 1 የተቃውሞ አስተያየት እንዲሰጥ መፍቀድ እንደሆነ ገልጸው ይህ ደግሞ ሊቀመንበሩ የድጋፍና የተቃውሞ አስተያየት እንዲሰጥ ሊጠይቅ ይችላል ካልተባለ በስተቀር በውስጡ ደንቡ ውስጥ ሳይካተት መታለፍ እንደሚችል ገልጸዋል ፡፡

ወ/ሮ አረጋሽ አዳኝ ከክልል 1 በአቶ ሽምሳጂን አህመድ የቀረበው አንቀጽ 13 ረቂቅ የውሳኔ ሀሳብ አቅራቢነት እንዲሰጥበትም እንጂ ሀሳቡ ትክክል አይደለም አሳስታችውን ጠቀመው የውሳኔ ሀሳብ አሰጣጥ በሚለው አንቀጽ 15 ላይ የሞሽን ጉዳይ ቢገባ እንደሚችል ገልጸዋል ፡፡

ከዚያም ሊቀመንበሩ ዶ/ር ነጋሶ ጊዳዳ የሞሽን ጉዳይ እንደሚገባ ቢያሳስቡም አቶ ግርማ ብሩ ከክልል 4 ግን ሞሽን ግለት አንድ አባል ለውይይት የሚያቀርበው

ሀሳብ በመጨረሻ በአንድ መልክ ተጠቃልሎ በሚደግፍና በሚቃውሞ መልኩ በሀሳብ ነጥብ ሲመጣ ግለት እንደሆነ ገልጸው ይህንን በሚመለከትም በአንቀጽ 11 በመጠኑ የተቀመጠ ስለሆነ የሞሽን ጉዳይ ወደ አንቀጽ 15 ከሚመለከት በአንቀጽ 11/1/ በግልጽ ቢገባ እንደሚችል ሀሳብ አቅርቦዋል ፡፡

የገባኤው ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ በአንቀጽ 11 የተቀመጠው ሀሳብን ለመሳተፍ ሌላ ሰው ከፈለገ የተካሄደውን ሀሳብ ሊቀጥልበት እንደሚችል ለማመልከት መሆኑንና ከሞሽን የተሰየ እንደሆነ ገልጸው የአንቀጽ 13 መንፈስ ግን ገባኤው በአንድ አጀንዳ ሲካሄድ የቆየው ወይም በፊት ነውና ወደ ውሳኔ እንሰፍ በሚል ከቤቱ ወይም ከአመራሩ ሀሳብ ማቅረብ መቻሉንና ይህ ተቃውሞ ከገጠመው በድምፅ የሚወሰን መሆኑን እንደሚያመለክት 1 ውሳኔ አሰጣጡም በሞሽን ይህን ከተባለ የውሳኔ ድምፅ በሚለው አንቀጽ 15 ላይ መግባት እንዳለበት አብራርተዋል ፡፡ አቶ ግርማ ብሩም ከክልል 4 በቤቱ ተስማምተዋል ፡፡

በመቀጠልም የገባኤው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ አንቀጽ 14 በተመለከተ በስጡት ማብራሪያ በአንድ ጉዳይ ላይ ወይም ተካሄዶ በቃላት 1 በወረድተ ነገርና በአንቀጽ ላይ 1 እንዲሁም በጉዳዩ ዝርዝርና አጠቃላይ ነጥቦች ላይ ጥያቄና ክርክር ሊነሳ እንደሚችል 1 ሆኖም ሁሉንም ጥያቄዎች ደባልቆ በአንድ ጊዜ ማስተናገድ ስለሚያስችግር በቅድሚያ የቃላቱ 1 የወረድተ ነገሩና የአንቀጽ ጥያቄ አልባት እንዲሰጠው 1 ቀጥሎ ደግሞ የጉዳዩ ዝርዝር ነጥቦችና የጉዳዩ አጠቃላይ ይዘት መፍትሔ እንዲያገኝ ለሚደረግ የድምፅ አሰጣጥና አወሳሰኑ አካሄድ ደረጃ በደረጃ እንዲከናወን መታሰቡን አስረድተዋል ፡፡

ከዚያም ሊቀመንበሩ ዶ/ር ነጋሶ ጊዳዳ በአንቀጽ 14 ላይ አስተያየት እንዲሰጥ ቢጠይቁም ባለመቅረቡ አቶ ሽምሳጂን አህመድ ከክልል 5 በአንቀጽ 15 እንዲካተት ያቀረቡት ሀሳብ እንዲገልጹ ስለተፈቀደላቸው "ወይም ተጠቃልሎ ድምፅ እንዲሰጥበት ቤቱ ሲወሰን የገባኤው አመራር ወይም የገባኤው አባል የውሳኔ ሀሳብ እንዲያቀርብ ይደረጋል ፡፡ በተሰጠው የውሳኔ ሀሳብ ላይ 1 የድጋፍ 1 1 የተቃውሞ ሀሳብ እንዲቀርብ ይጠየቃል ፡፡ በውሳኔ ሀሳቡም ላይ ድምፅ ይሰጥታል ፡፡ " የሚል እንዲጨመር የሚለውን አቅርቦዋል ፡፡

የገባኤው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ በበኩላቸው በአቶ ሽምሳጂን አህመድ የቀረበው ሀሳብ ተጠቃልሎ የውሳኔ ድምፅ የሚከድባትን እንጂ የሞሽን ጉዳይ እንዳልሆነ ቢያሳስቡም ሀሳቡ ከተጠቃለለ በኋላ በግልጽ ድምፅ እንዲሰጥበት የመደረጉ ሁኔታ የውሳኔ ሀሳብ መሆኑን አቶ ሽምሳጂን አህመድ በድጋሚ አስረድተዋል ፡፡

ቀጥሎም ሊቀመንበኑ ዶ/ር ነጋሳ ጌዳዳ የሞሽንን መወባባት የሚቃወም ካለ እንደሚቻል በገንዘብ መሠረት በቀረበው አስተያየት ወይም ተካሄደ ከቤቱ አለፈ ወይም አመራር ከርዝኑ ይቀም የሚል ሀሳብ ሲቀርብ በጉዳዩ ላይ የሚካሄደው ወይም በሰላም እናቁም ወይም አልበለልም እንቀጥል ብሎ ቤቱ በደምፅ የሚወሰነው እንጂ 1 የድግፍ 1 የተቃውሞ ሀሳብ እንዲቀርብ ማድረግ ተገቢ እንዳልሆነ ተገልጿል ።

ሊቀመንበኑ ዶ/ር ነጋሳ ጌዳዳ የቀረበው አስተያየት ሞሽንን የሚመለከት ስለሆነ ሌላ ተቃዋሚ ካለ እንዲናገር ዕድል ስለሰጡ አቶ ታደሰ ካሳ ከክልል 3 የተገኘው ጉዳይ በሚገባ ተብላልፏልና ወይም ይቀም ተብሎ ከአመራሩ ሆነ ከቤቱ ሀሳብ እንደሚቀርብና ይህም በደምፅ የሚወሰን እንደሆነ 1 የውሳኔ ሀሳብ /ሞሽን/ አቀራረብም ከቤቱ ሆነ ከአመራሩ የሚነሳ ሆኖ 1 ድጋፍና 1ተቃውሞ አስተያየት እንዲሰጡ ከተደረገ በኋላ የሚወሰንበት መሆኑን አመልክተዋል ።

ይሁንና ሞሽንን አሠራር ከቃላት ጀምሮ ሀሳብን አያስተካክሉ መሄድን ስለሚጠይቅ ጊዜን እንደሚያገኙት ፣ በመሆኑም በተወካዮች ምክር ቤት አሠራር እንደታየው በአንድ ጉዳይ ላይ በቤቱ ውስጥ የታዩ ልዩነቶችን ሊቀመንበኑ ስሎ በማቅረብ በሁለቱ ሀሳቦች ላይ በድምፅ የሚያስወሰንበት አሠራር መከተል ከሞሽን አካሄድ ተመራጭነት እንዳለው ፣ ለዚህም "ሊቀመንበኑ ልዩነቶችን ስሎ ድምፅ ይሰጣል ።" የሚል እንዲቀመጥ አሳስበዋል ።

በሌላ በኩል ደግሞ የማቋም ውሳኔ የቤቱ እንደሆነና ወይም ትን ለማስቀጠል ግን አንድ አባል ያልበሰለ ነጥብ አለ ብሎ ምክንያቱን በግልጽ ሊጠይቅ እንደሚችል ፣ ይህ ከተፈቀደለት ወይም ሊቀጥል እንደሚችል ፣ ካልተፈቀደለት ግን የድምፅ አስጣጦ እንደሚቀጥል ሻለቃ አድማሴ ዘለቀ ከክልል 14 የፓርላሜንታሪ አሠራር ነው የሚል እንደረዳሽን አቅርበዋል።

ከዚያም ለቀመንበኑ ዶ/ር ነጋሳ ጌዳዳ የሞሽንን አቀራረብ የሚደግፍ 1 ሰው ፣ የሞሽንን አቀራረብን በመቃወም ደግሞ 1 ሰው አስተያየት እንዲሰጥና ጉዳዩ እንዲቋቋም አሳስበዋል ።

በዚህም መሠረት አቶ ካሪቴ ጉሉ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል የውሳኔ ሀሳብ ማቅረብ ያለበት በቤቱ ሀሳቡ አልቋሪም ያለ አክራሪ ጉዳይ ተመርቶለት ከመረመረ በኋላ የሚያቀርብ ካሚቴ መሆን እንዳለበት ገልጸዋል ።

አቶ ዓለምገባድ ገ/አምላክ ከክልል 1 ደግሞ በአቶ ሸምሶዲን አህመድ የቀረበው ሀሳብ ጉባኤው ውሳኔ ላይ ከመድረሱ በፊት የውሳኔ ሀሳብ ተጨምቆ እንዲቀርብና

ከርዝኑን በሚገባ የሚወክሉ 1 ደጋፊና 1 ተቃዋሚ ተናግረው ውሳኔ ይሰጥ የሚል ሲሆን ፣ በአቶ ታደሰ ካሳ የቀረበውም የሞሽንን አሠራር ጊዜ ስለሚፈጅ ይቅር የሚል እንጂ ከዚህ የተለየ ስለሌለው የክርዝኑ ነጥቦች በሊቀመንበኑ አጠር ብለው ከቀረቡ በኋላ 1 ደጋፊና ሌላ ተቃዋሚ እንዲናገሩ ተደርጎ ቤቱ የመጨረሻ ውሳኔ የሚሰጥበት አሠራር ቢቀመጥ ሁለቱን እንደሚያስታርቅ ገልጸዋል ።

አቶ ሸምሶዲን አህመድ ከክልል 5 እና አቶ ታደሰ ካሳ ከክልል 3 በቀረበው አስታራቂ ሀሳብ የተስማሙ ሲሆን " ማጠቃለያ ሀሳቡ ተከሎ ከተቀመጠ በኋላ 1 ድጋፍና 1 ተቃውሞ ቀርቦ ወደ ድምፅ ይከዳል ። " የሚል እንቀጽ 15/1/ ሆኖ እንዲገባ የሚለውን ጉባኤው ተቀብሎታል ። የማጠቃለያ ሀሳቡ የግድ ከመድረኩ ብቻ መቅረብ እንዳልለበት በሰጠበት ተጠቅሟል ።

በሌላ በኩል አቶ ሀበን ኢብራሂም ከክልል 5 ኢትዮጵያ በሕዝቦች ፈቃድ እንድትገባ ጥረት በሚደረግበት በአሁኑ ሰዓት ከባድ ክርክር የሚያስነሱ ጉዳዮች በድምፅ ብልሚ ወስኖ ማለፍ ቅር ስለሚያስኝ አከራካሪ የሆኑ ጉዳዮች በድምፅ ብልሚ ሳይሆን በኮንሰንሰስ ወይም ከምጋርማይዝ መወባን እንደሚገባው አሳስበዋል ።

ሊቀመንበኑ ዶ/ር ነጋሳ ጌዳዳ ኮንሰንሰስ ወይም ከምጋርማይዝ የጠቀ እንደሆነ ምን ማድረግ እንደሚቻል ጠይቀው በመቅረብ ላይ ያለው ለአናሳዎች ልዩ መብት /Affirmative Action/ ይሰጥ የሚል እንደሆነ አስተያየት እንዲሰጥበት ጋብዘዋል ።

በዚህም መሠረት አቶ ገሰሱ ስልጢ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል የሕግ መንግሥት ጉባኤ በተሰጠው ኃላፊነት ሕገ መንግሥቱን በአብላጫ ድምፅ ሥርዓት አልፎ መሄድ እንጂ ከጉባኤው ውጭ ለሆነ ለወረዳ ፣ ለዞን ወይም ለክልል ያልተወሰነ ጉዳይን አሳልፎ መስጠት እንደማይገባ አሳስበዋል ።

ቀጥሎም አቶ አለማየሁ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል ይህንኑ በመደገፍ የሚፀድቀው ሕገ መንግሥት ለኢትዮጵያ መንግሥቱ ከመሆኑ አንፃር ጉባኤው የሚያሳልፋቸው ውሳኔዎች በተቻለ መጠን የሁሉንም ፍላጎት የሚያስማሙ ቢሆኑ እንደሚመረጥ ፣ ሆኖም ጉባኤተኛው በመሉ አንድ ዓይነት አስተሳሰብና ፍላጎት ሊኖረው ስለማይችል በድምፅ ብልሚ ካልተወሰነ ያለመስማማት ችግር እንደሚፈጠር በመሆኑም የክልሎች የብሔር ብሔረሰቦችና አናሳ ሕዝቦች መብቶች በሕገ መንግሥቱ ብቻ ሳይሆን በወረዳ ፣ በዞንና በክልል በሚወጡ ዝርዝር ሕጎች እንደሚከሰቱ ተገንዝቦ ሕገ መንግሥቱ በአብላጫ ድምፅ ወስኖ ማለፍ እንደሚመረጥ ገልጸዋል ።

ቀጥሎም አቶ ዓለምገባድ ገ/አምላክ ከክልል 1 በበኩላቸው በአሁኑ ሰዓት ጥረት በመደረግ ላይ ያለው ያሰራውን የታሪክ ገፍታ አስማራ እንገራትን በአዲስ

አቅጣጫ ለመምራት መሆኑ አጠያያቂ እንደሆነ ፣ ምንም እንኳን የሕገ መንግሥት ጉባኤ አባላት በጥቅሉ ቢታይ የሕዝብ ተወካዮች ቢሆኑም የአካባቢያቸው ተወካዮች መሆናቸውን በዚህ ሁኔታ የአጠቃቀሙ ፍላጎት እየታየ በድምፅ ብልጫ ብቻ ሲወሰን የአካባቢው ሕዝብ ፍላጎት ያለመታየት ችግር እንደሚያጋጥመው ፣ ይህንን ችግር ደግሞ እንዲሁ ማለፍ በለማይቻል በአብላጫ ድምፅ መወሰንን እንደ ዋና የአሠራር መንገድ መውሰድና ለዚህም መንገድ የተወሰነውን ግን የአንድ ክልል ተወካዮች ከግማሽ በላይ ሆነው እንደገና እንዲታይላቸው ከጠየቁ እንዲታይላቸው የማድረግ ዕድል ቢካፈሉት የዚህ ዓይነት ጥያቄ የሚያቀርቡት ከጠቅላላው የጉባኤ አባላት አንፃር ቢታይ ጥቂት ስለሚሆኑ ችግር እንዳያመጣ አሳስበዋል ።

አቶ ሀሰን ኢብራሂም ከክልል 5 በቤቱ የሚደረገው ስምምነት ከሁሉም ወገን የመነጨ እንደሆነ በአብላጫ የተወሰነው እንደገና እንዲታይ ከተፈቀደ ጉባኤው ለአናሳው ወገን የሰጠውን ግምት ስለሚያሳይ የቀረበውን ሀሳብ እንደሚቀበሉት አመልክተዋል ።

በማስከተልም ከክልል 5 አንድ የጉባኤ አባል የግለሰቦች ሀሳብ ማፈን ተገቢ ባልሆነ አንድ ሰው ሀሳብ ሲያቀርብ ሀሳቡን እስከ መጨረሻው ሊገፋበት እንደሚገባና ስምምነት ላይ ያልተደረሰባቸው ጉዳዮችን በተመለከተ የአንድ ክልል ተወካይ ሲጠይቁ ራሳቸው ተወያይተው ያቅርቡ እንጂ ውሳኔው ለቤቱ መሆን እንደሌለበት ገልጸዋል ።

በሌላ በኩል ደግሞ ዶ/ር አብዱልመጅድ ሁሴን ከክልል 5 የጉባኤው አባላት ተወካዮች የመጡት የግል ወይም የፖለቲካ ድርጅቶችን አላማ ይዘው ስለሆነ ከአንድ ክልል የመጡት ሁሉ አንድ ዓይነት አቋም ይዘው ይመጣሉ ማለት እንደሚያቻል ፣ በዚህ ረገድ ውሳኔ በክልል ወይም በብሔረሰብ ሲባል ችግር እንደሚያመጣ ፣ ለምሳሌ ሁላት ሁለት ተወካዮች ካላባቸው የድራዳዎ ልዩ ክልል ወይም ከክልል 13 ከመጡት አንዱ ውሳኔው እንደገና ይታይልኝ ቢሉ 525 ሰው በድምፅ የወሰነውን እንደገና መግልበጥ እንደሚሆን ፣ ይህ ቢታይም ለአናሳዎች ይጠቅማል ተብሎ ከግማሽ በላይ የክልል ተወካዮች ውሳኔ እንደገና እንዲታይላቸው የሚለው በአሠራር ላይ ችግር እንደሚኖረው ፣ በድምፅ ብልጫ የሚለው አሠራርም የክልል 5 የተወካዮች ይዘውት የመጡት አቋም መሆኑን በራሳቸውና በእትዮያ ለማሳደግከራያዊ ሊግ ስም ተናግረዋል ።

ከዚያም አቶ አባዩ ፀሐዬ ከክልል 1 በዲሞክራሲያዊ አሠራር ቀላሉና ትክክለኛው የአብላጫ ድምፅ ውሳኔ እንደሆነ ፣ ሆኖም ከአንድ አካባቢ የመጡና ወይደት የሚደረግበት ጉዳይ የሚያሳስባቸው ሆኖ ነገር ግን ጉዳዩ ለጊዜው ግልጽ ባይሆንላቸውና ወዲያውኑ ለመወሰን የሚያስችግር ቢሆን ተጨማሪ ጊዜ ሰጥቶ

በጉዳዩ ላይ ከተወያዩ በኋላ እንደገና እንዲታይላቸው ሲጠይቁ መፍቀዱ የወከሉትን ሕዝብ ለማሳመን እንደሚረዳ አብረርተዋል ።

እያይዘውም ስለአንድ ክልል ሲወጣ ማየት የሚገባው ተወካዮች 1 ወይም 2 መሆናቸውን ሳይሆን የወከላቸውን ሕዝብ ስለሆነና እንደገና ይታይልን የሚለውን ጥያቄ ማስተናገዱም ይህን መሰል አጀንዳዎች በጣም ጥቂት ሊሆኑ ከመቻላቸው አንፃር ጉባኤውን የሚጠይቀው ነገር ቢኖር ጊዜ ብቻ እንደሆነ ፣ ብዙ ዓይነት ሕዝቦችና የተለያዩ አመለካከቶች በሚገኙበት አገር ውስጥ የቻሉትን ያህል በሕዝቦች መካከል መተማመን ለመፍጠር ዋናው አሠራር የአብላጫ ድምፅ ሆኖ በልዩ ሁኔታ ግን እንደገና የማየት ዕድልን ክፍት ማድረግ እንደሚገባ ፣ ይህ ቢባልም ሙሉ በሙሉ መተማመንን ያመጣል ማለት እንደሆነ አመልክተዋል ።

ቀጥሎም አቶ ዓለምስገድ ህ/አምባክ ከክልል 1 በአቶ አባይ ፀሐዬ የቀረበውን ሀሳብ በመደገፍ በአንድ ጉዳይ ላይ ውሳኔ ከተሰጠ በኋላ የአንድ ክልል ተወካዮች ተወያይተው እንደገና እንዲታይላቸው ሲጠይቁ ዕድሉን መስጠት ጉባኤው ለክልሉች ለሰላቸው ከሚገባቸው መብቶች እጅግ ዝቅተኛው እንደሆነ ፣ ጉዳዩ እንደገና እንዲታይላቸው የሚጠይቁት ክልሎች ተወካዮች ማንስ ይህንን ዕድል ላለማግኘት ምክንያት ሆኖ መቅረብ እንደሚያገባው ፣ ለምሳሌ ከክልል 13 ፣ 3 ተወካዮች መካከል አንዱ ውሳኔው እንደገና እንዲታይለት ሲጠይቁ የጠያቂው አንድ መሆን ሳይሆን የወከሉውን ሕዝብ ከግምት ውስጥ በማስገባት ጥያቄውን መቀበሉ ጉባኤው ለወከዩ ሕዝብ የሰጠውን ክብር ከማመልከት በስተቀር ችግር እንደሚኖረው ፣ በዚህ ሁኔታ የቀረበውን ጥያቄ የተቻለውን ያህል ተጨማሪ ጥረት አድርጎ ለማሳመን መመከር በመጨረሻ ግን በዋናው የአሠራር መንገድ በአብላጫ ድምፅ ጉዳዮችን መወሰን እንደሚጠቅም ገልጸዋል ።

ከዚያም ዶ/ር አብዱልመጅድ ሁሴን ከክልል 5 ውሳኔ በብሔር/ ብሔረሰብ ወይም በክልሉች ጥያቄ እንደገና መታየት እንደሌለበትና ይህም የሕዝቦችን መብት እንዲታፈን ከመፈለግ ሳይሆን እንደገና ይታይልኝ የሚለው ጥያቄ የሚያሳይ ይሆናል በሚል ግምት ውስጠ ደንቡ ውስጥ ማስቀመጥ የማይገባ መሆኑን በማስብና የብሔር/ብሔረሰቦችና የክልሉች ጥያቄ ተደባልቆ መታየት ስለሌለበት እንደሆነ አስገንገበዋል ።

እያይዘውም ለጉባኤው የተወከሉ ጉባኤተኞች በግልም በፖለቲካ ድርጅትም ተወካዮች ሲመጡ የየግላቸው የፖለቲካ አመለካከት ወይም የድርጅቶቻቸው የፖለቲካ መስምር ይዘው እንጂ አንድ ወጥ የሆነ የአንድ ክልል አቋም ስላልሆነ ከግማሽ በላይ የክልሉ ተወካዮች በሚያቀርቡት ጥያቄ ውሳኔ እንደገና ይታይ የሚለውን ማስተናገድ አስቸጋሪ እንደሚሆን ገልጸዋል ።

ከዚያም የገባኤው ሊቀመንበር ዶ/ር ነጋሳ ጌዳዳ አንቀጽ 15ን በተመለከተ የሚደረገው ውይይት የበለጠ መብላት እንደሚገባውና ልሳነቱም ለርብ ስለሆነ የአልልምና ሃይማኖት ተዘጋቶች የመስጋሽ ጊዜ ለመስጠት ውይይቱ ቆም ከቀኑ 9.00 ሰዓት እንደሚቀጥል ለስታውቀው ገባኤው ለሻይ ፅረፍት ተነስቷል ።

ከሰዓት በኋላም ገባኤው ውይይቱን በአንቀጽ 15 ላይ ከመጀመሩ በፊት በገባኤው 505 የሰነ መገንጠት ገባኤ አሳሳት እንደተገኙ የገባኤው ዋና ፀሐፊ ለስታውቀዋል ።

ገባኤው ውይይቱን በ9:10 ሰዓት ላይ በአንቀጽ 15 በመጀመር ዶ/ር አብዱልመጅድ ሀሳን ከክልል 5 ገባኤው በሚታ ስብሰባው በአንቀጽ 15 ንዑስ አንቀጽ 1 ላይ ባደረገው ውይይት የገባኤው ውሳኔ የአንድኛ ክልል ሕዝብ ወይም ብሔር / ብሔረሰብ የሚንካ ከሆነና ከክልሉ ሕዝብ ተወካዮች ከግማሽ በላይ የሆኑት ወሳኔው እንደገና እንዲታይላቸው ከጠየቀ ገባኤው ንዳዩን እንደገና እንዲያየው እንዲደርግ ሀሳብ መቅረቡን ጠቁመው ይህ ሀሳብ የገባኤውን አላማ ወደ ኋላ የሚጎትት ፣ የብሔር ብሔረሰቦችን በፈቃደኝነት አብሮ መኖር የሚጎትት ፣ በሕዝቦች መካከል ምንም ዓይነት መተሳሰር የለም ወደሚል አቅጣጫ የሚያመራ እንደሆነ አብረርተዋል ።

በሌላ በኩል ደግሞ አቶ ዩስፍ መሐመድ ከክልል 2 ገባኤው ከባዝ ብሔር ብሔረሰቦች የተዋቀረ እንደሆነና የሚያስተላልፋቸውም ወሳኔዎች አናሳ ብሔር ብሔረሰቦችን ያበድሳሉ ብለው እንደሚገምቱ ጠቁመው በውሳኔዎች ቅሬታ ያላቸው የክልል ወይም የብሔር ብሔረሰቦች ተወካዮች ውሳኔዎች እንደገና እንዲታይላቸው የሚቅረብ መላክ መፍቀድ ገባኤው ለሕዝቡ በተሰጠው ለአናሳ ብሔር ብሔረሰቦች ያለውን ከፈራታ እንደሚያመለክት ገልጿል ።

ቀጥሎም አቶ ማርቆስ ልህሳንን ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል ገባኤው ማናቸውንም ውሳኔዎች ለተወሰኑ ክልሎች ወይም ብሔር ብሔረሰቦች ተወካዮች የሚታው በላመሀኑ የብሔር/ብሔረሰቦች ወይም ሕዝቦች መላክ የሚነኩ ውሳኔዎች እንደገና እንዲታዩ በክልሉ ተወካዮች አብዛኛዎቹ ድምፅ ከተጠየቀ መታዋት እንደሰጠት አብሰዋል ።

ከዚያም የገባኤው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ የገባኤው አባላት የወላባቸውን ሕዝብ ፍላጎት እንዲገልጹና ሕገ መንግሥቱን በዲሞክራሲያዊ መንገድ ለሚርቀቅ እንዲችሉ ቤቱ ከተቀበላቸው ሌሎች የደንበኑ አንቀጽ አንቀጽ 15 ንዑስ አንቀጽ 1 እንደሚያልደ ፣ ሆኖም ግን የክልሉ ተወካዮች ሀሳባቸውን ለመግለጽና

የሕዝባቸውን ፍላጎት እንደገና ለማቅረብ የበለጠ ዋስትና ለመስጠትና በግልጽም ለማስቀመጥ አንቀጽ 15 ንዑስ አንቀጽ 1 ፣

ሀ. ገባኤው ወደ ውሳኔ ከመድረሱ በፊት የክልሎችን ወይም የብሔር የብሔረሰቦችን መላክ ሊነካ በሚችል ንዳይ ላይ ሲፈና ግልቅ ውይይት እንዲደረግበት ያደርጋል ።

ለ. ከሰፊና ጥልቅ ውይይት በኋላ ውሳኔ ተገባቶባት የአንድ ክልል ሕዝቦች ወይም የብሔር / ብሔረሰቦች መላክ የሚንካ ከሆነ ለዳግም ውሳኔ በክልል ወይም ብሔር / ብሔረሰብ ተወካዮች አብዛኛዎቹ ድምፅ ሊጠየቅ ይችላል።

በመጨረሻም ንዳዩ በገባኤው ድምፅ ብልሟ ይወጣል የሚል ሀሳብ በንዑስ አንቀጽ እንዲታከል ሀሳብ አቅርቧል ።

በሌላ በኩል ደግሞ አቶ ሙሉጌታ ሂሳይውት ከክልል 1 ገባኤው የሰጠውን ውሳኔ በ12:35 ድምፅ መሻር እንደሚቻል በደንቡ ከተቀመጠ ሌላ የአንድ ክልል ሕዝቦች ወይም ብሔር/ብሔረሰቦች መላክ ሊነካ የሚችሉ ውሳኔዎች ቅሬታ ከቀረበላቸው እንደገና ሊታዩ እንደሚችሉ ማስቀመጡ ገባኤው ሀሳት ዓይነት ውሳኔ ማለትም የተወሰነን ንዳይ እንደገና የማይ ሥርዓት እንዲኖሩት ያደርጋል የሚል አስተያየት የሰጠሩ ሲሆን ለዚህም ከገባኤው ሊቀመንበር ከጸ/ር ነጋሲ ጌዳዳ በተሰጠው ምላሽ በአንቀጽ 15 ንዑስ አንቀጽ 1 ውሳኔ የመመለሻ ሥርዓት የክልሎችን ወይም የብሔር ብሔረሰቦችና ሕዝቦች መላክ ለሚነኩ ንዳዳች በልዩ ሁኔታ እንደሚታይ ፣ በአንቀጽ 15 ንዑስ አንቀጽ 4 ስሌቶች የገባኤው ውሳኔዎች እንደገና የሚታዩበት በአጠቃላይ ከገባኤው አባላት አብዛኛዎቹ ድምፅ ሲወሰን እንደሆነ አስረድተዋል ።

በመጨረሻም በጉዳዩ ላይ በበቂ ሁኔታ ቤቱ መወያየቱ ተገልጾ በድምፅ እንዲወሰን በቡድኑኛ የገባኤ አሳሳት በመደገፍ የገባኤው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ በአንቀጽ 15 ንዑስ አንቀጽ 1 ላይ እንዲታከል ያቀረቡት የማሻሻያ ሀሳብ ለድምፅ ቀረብ 485 የድጋፍ ፣ 5 የተቃውሞና 22 የድምፅ ተሳታፊ በመመዝገቡ ማሻሻያው ተቀባይነት አግኝቷል ።

ከዚያም ገባኤው በሌሎች የአንቀጽ 5 ንዑስ አንቀጽ ውይይቱ የተጠበ ሲሆን ከላይ በአንቀጽ 5 ንዑስ አንቀጽ 1 የተሰጠው ውሳኔ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 ከተጠቀሰው ሀሳብ ጋር ያሳው ልዩነት ምን እንደሆነና እንዲብረራላቸው አቶ ተራራ መስቀሌ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል ግምቁ በላቀረቡ አንቀጽ 15 ንዑስ አንቀጽ 1 የክልሎችን ወይም የብሔር / ብሔረሰቦችን መላክ የሚንካ ውሳኔዎች

አንደኛ ለማቅረብ የሚችል መሆኑን ፣ በዚህ አንቀጽ 30ብ አንቀጽ 4 ሌሎች
ውሳኔዎች በማንኛውም የጥሪ አባል ጥያቄ እንደገና እንዲታይ በጉባኤው አባላት
አብዛኛ ድምፅ መደገፍ እንዳለበት የጥሪው ዋና ፅሁፍ አቶ አዲሱ ለገሠ ምክር

ሰተጥሞል ።
ቀጥሎም ዶ/ር አረጋግዶ እነሱም ከክልል 1 ጉባኤው የሚያደርጋቸው ወደደብቶች
ቀጥሎም ዶ/ር አረጋግዶ እንደሚያምኑና ከዚህ በኋላም ምንም ምርጫ

ግልጽ መሆን እንዳለባቸው አንቀጽ 5 ንብሰ አንቀጽ 2 "ጉባኤው እንደሚከፈልው
እንደሚደረግ ገልጾው በአንቀጽ 5 ንብሰ አንቀጽ 2 "ጉባኤው እንደሚከፈልው
ድምፅ ለሰጠው በግልጽ እንደሚመጣቸው ወይም በሚሰጥር እንደሆነ ያደርጋል ።

ድምፅ ለሰጠው በግልጽ እንደሚመጣቸው ወይም በሚሰጥር ድምፅ ለሰጣቸው ሃዲ አቶ
በሚል ለምን እንደተቀመጠ እንዲባራራቸው ጠይቀው የጉባኤው ዋና ፅሁፍ አቶ
አዲሱ ለገሠ አንዳንድ ውሳኔዎች በሚሰጥር ድምፅ ለሰጣቸው ሃዲ አቶ

ሌያላቸውም እንደሚችል እንዲሁም ወደፊት የሚደረጉ ምርጫዎች የሌላ
አንዳልተባለ ገልጾው የአንቀጽ መቀመጥ እንደማይገደድ አመልክተዋል ።

አቶ ቴዎድሮስ በነቱ ከክልል 3 የሳይ ወሳኔው ውሳኔ ነገ ከሚያያቸው ጉዳዮች
ጋር የተያያዘ እንደሆነ ገልጾው ውሳኔው በመቃወም በአንቀጽ 15 ንብሰ አንቀጽ 1
መሠረት እንደገና ማቅረብ የሚችሉት ውሳኔው ከተሰጠ ከምን ያህል ጊዜ በኋላ

እንደሆነ እንዲወስን ጠይቀዋል ።
በዚህም በውሳኔው ላይ እንደገና ለመወያየት በአንቀጽ 5 /ሐ/ ላይ

አንደተቀመጠው በ23ኛ ድምፅ መደገፍ እንዳለበት ፣ በአንቀጽ 15 ንብሰ አንቀጽ 1
የክልል ሕዝቦች ወይም ባሕር/ባሕር/ባሕር/ባሕር የሚነኩ ውሳኔዎችን እንደገና ለማየት

ከክልሉ ተወካዮች በአብዛኛ ድምፅ ከተረበ በልዩ ሁኔታ እንደሚታይ ፣ በአንቀጽ
15 ንብሰ አንቀጽ 4 ላይ ውሳኔው እንደገና እንዲታይ ከጉባኤው አባላት በአብዛኛ

ድምፅ ከተወሰነ ጉዳዩ በድምጽ ለውደይት እንደሚቀርብ ከተለያዩ የጉባኤ አባላት
ከመድረኩ ማብራሪያ ተሰጥቶ ጊዜው ግን እንዲወስን ሀሳቦች ቀርበዋል ።

አቶ አሊ አብደ ከክልል 14 የክልሉ ወይም የባሕር/ባሕር/ባሕር/ባሕር መብት
የሚነኩ ውሳኔዎች እንደገና እንዲታይ ከተጠየቀ ዳግም ውሳኔውን ለመዘር

የሚቻለው በአብዛኛ ድምፅ ነው ወይንበ በ23ኛ ድምፅ ነው የሚል ጥያቄ አቅርበው
የጉባኤው ሊቀመንበር ዶ/ር ነጋሰ ጊዳዳ ዳግም ውሳኔው እንደሌሎች የጉባኤው

ውሳኔዎች በአብዛኛ ድምፅ እንደሚተላለፍ ምሳሌ ሰተዋል ።
ከዚያም ገብአው ውሳኔው እንደገና እንዲታይ የሚቀርብ ጥያቄ ውሳኔው

ከተሰጠ ከምን ያህል ጊዜ በኋላ ሊቀርብ ይችላል በሚለው በአቶ ቴዎድሮስ በኩል
ከክልል 3 በተረበው ጥያቄ ላይ ወደይቱን የቀጠለ ሲሆን አቶ መሀመድ ደረፈ

ከክልል 5 በሰጡት አስተያየት በተለይ የክልሎች ወይም የባሕር / ባሕር/ባሕር/ባሕር

መብት የሚነኩ ውሳኔዎች እንደገና እንዲታይ የሚቀርብ ጥያቄ ገብአው ሕገ
መንግሥቱ ማርቀቀን አስብሎምናቅ ድረስ ሊሰተናገድ እንደሚገባ ገልጸዋል።

በሌላ በኩል ደግሞ ገብአው የሕገ መንግሥቱን አንቀጽ በማወቅ ሂደት ከገፈ
በኋላ ውሳኔ ያባረሰባቸው ጉዳዮች እንደገና እንዲታይ ከተረቡ የጉባኤው ሂደት

እንደገና ወደ ኋላ የሚመለሱ በመሆናቸውና የሕገዱ ውሳኔ መዘር ሌላውንም
በሰሚያባላቸው ጉዳዩ እንደገና እንዲታይ በጋርላሚንታሪ አሠራር የተለመደው የ24

ሰዓት ጊዜ ንደብ እንደሆነ ፣ የጉባኤው ውሳኔ የአንድን ክልል ወይም ባሕር /
ባሕር/ባሕር መብት የሚነካ መሆን አሳመነውን ለመገምገም 24 ሰዓት እንደሚበቃ

አቶ አሰፋው ቀኖ ከክልል 4 ፣ ዶ/ር ተክተል ፎርሲዶ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች
ክልል ፣ አቶ ሐሰን አህመድ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል ፣ አቶ ሸምሳደን

አህመድ ከክልል 5 ፣ አቶ አሊ አብደ ከክልል 14 አስተያየት ሰጥተዋል ።
በሌላ በኩል ውሳኔው ከተሰጠ በኋላ ከሚለው ዕረፍተ ነገር ቀጥሎ በሚነሱት

የሰጠበት ቀን የሚሉ ሀሳቦች ከተለያዩ ተወካዮች ቀርቦ በመጨረሻ ውሳኔ እንደገና
እንዲታይ የሚቀርብ ጥያቄ በአንቀጽ 15 ንብሰ አንቀጽ 4 ከመጀመሪያው ዕረፍተ

ነገር ቀጥሎ "በልዩ ሁኔታ ገብአው ካልወሰነ በስተቀር ውሳኔውን እንደገና ለማየት
በሚቀጥለው ስብሰባ ጥያቄው መቅርብ አለበት ።" የሚል ዕረፍተ ነገር እንዲታይ

የጉባኤው ሊቀመንበር ያቀረቡትን ሀሳብ ቤቱ ተቀብሎታል ።
ቀጥሎም የክልሉ ወይም የባሕር / ባሕር/ባሕር/ባሕር መብት የሚነኩ

ውሳኔዎች እንደገና እንዲታይ በንት ጊዜ ሊጠየቅ ይችላል የሚል ጥያቄ አቶ አሊ
አብደ ከክልል 14 ጥያቄ አቅርበው የጉባኤው ሊቀመንበር እነዚህ ጉዳዮች

የመጀመሪያ ውሳኔያቸውን ከማንኛቸውም ቤት ጥልቅና ሰፊ ወደይት
እንደሚደረግላቸው ፣ እንዲሁም ሆኖ ውሳኔ ከተሰጠባቸው በኋላ እንደገና እንዲታይ

ከተጠየቀ ሊሰተናገዱ የሚችሉበት እንደ ጊዜ ባይቻል እንደሆነ አብራርተዋል ።
የጉባኤው ዋና ፅሁፍ ከዚህ ጋር በማያያዝ በአንድ ጉዳይ ላይ ውሳኔው

እንደገና ይታልኝ የሚል ጥያቄ አንድ ጊዜ ባይቻል እንደሚቀርብ ፣ ይህም በአንቀጽ
15 ንብሰ አንቀጽ 4 ላይ በውስጡ ታዋቂነት እንደተቀመጠ ፣ ሆኖም ያልረባ ጉዳይ

አየተደጋገመ በመቅረብ የጉባኤውን ሂደት የሚያንት ከሆነ በስብሰባ ሥነ ሥርዓት
መከላከል እንደሚቻል አሳስበዋል ።

ከዚያም በአንቀጽ 15 ንብሰ አንቀጽ 5 ላይ አንድ የጉባኤ አባል በስብሰባ
ወቅት ድምፅ ተኣቅቦ ያደረገበትን ምክንያት ወዲያው ለጉባኤው በቃል ሊገልጽ

የሚችልበት በግልጽ ካልተቀመጠ በስተቀር "ሊቀመንበር ድምፅ ተኣቅቦ ያደረጉትን

ግንኙነታቸውን በፀሐፊው እንዲያቀርቡ ሊያዝ ይችላል ። " ድምፁ ተለቅቦ 16
ወዲያውኑ የመንግሥቱን መብት ሊያግድ ይችላል የሚል ሀሳብ አቶ አዳሙ ደገቱ
ከክልል 14 በላቀረቡ ንዑስ አንቀጽ በጠየቁት መሠረት እንደሚሰተካከል የገባሉው
ሊቀመንበር አመክልተዋል ።

ቀጥሎም ገብአው በአንቀጽ 16 ላይ ወይይቱን የቀጠለ ሲሆን ግንኙነት ስንግ
ናፍም ሊሆን እንደሚችል አቶ መኮሪያ ታሪስ ከክልል 14 ገልጸው በስወጣ ደንቡ
ያልተጠቀሱ ግን የገባሉውን የወይይት ሥነ ሥርዓት የሚመለከቱ ጉዳዮች ቢኖሩ
ተፈጻሚነታቸው ቢጋርሳማ አሠራር ደንብ መሠረት እንደሆነ የሚገልጽ ማሟያ ንዑስ
አንቀጽ ሊቀረጽ ይገባል የሚል ሀሳብ አቅርበዋል ።

በሌላ በኩል አቶ መስመድ አህመድ ከክልል 5 ደንቡ የሚፀድቀው በአብዛኛ
ድምፅ በመሆኑ መሻሻል ያለበት ከአብዛኛ ድምፅ ከፍ ባለ ድምፅ ሊሆን ስለሚገባ
በጋ/3ኛ ድምፅ ሊሻሻል ይችላል ተብሎ አንቀጹ እንዲሻሻል ሀሳብ አቅርበዋል ።

ቀጥሎም አቶ ሸምሰዲን አህመድ ከክልል 5 በደንቡ ተፈጻሚ ሊሆኑ የማይችሉ
ጉዳዮች ደንቡን በማሻሻል ሊስተናገዱ ስለማይችሉ ቢጋርሳማ አሠራር ደንብ
መሠረት ተፈጻሚ እንደሚሆኑ የሚገልጽ ንዑስ አንቀጽ በአንቀጹ ውስጥ መጥቀስ
አስፈላጊ እንደሆነ ገልጸዋል ።

ከዚያም አንቀጽ 16 " በደንቡ ተፈጻሚ ሊሆኑ የማይችሉ ጉዳዮች ቢጋርሳማ
አሠራር ደንብ መሠረት ተፈጻሚ ይሆናሉ ። " ተብሎ እንዲቀመጥ የቀረበው ሀሳብ
ላድምፅ ቀርቦ በአንድ ድምፅ ሲደገፍ በአብዛኛው የገባሉው አባላት ተቃውሞ
ስለነጠመው ውድቅ ሆኗል ።

በሌላ በኩል አንቀጽ 16 ደንቡ በጋ/3ኛ ድምፅ ሳይሆን በአብዛኛው ድምፅ
ሊሻሻል ይችላል የሚለው ሀሳብ ከሁሉት ተቃውሞ በስተቀር በአብዛኛው የገባሉ
አባላት ድጋፍ ተቀባይነት አግኝቷል ።

ከዚያም አንቀጽ 17 " ደንቡ ተዘጋጅቶ ለአባላት ከተሰራጨበት ጊዜ ጀምሮ
ሥራ ላይ ይውላል ። " ተብሎ እንዲሟላ ቤቱ ተሰማምቷል ። በመጨረሻም
በአጠቃላይ የገባሉው ውስጠ ደንብ እንዲፀድቅ ላድምፅ ቀርቦ ከአንድ ድምፅ ተለቅቦ
በስተቀር በገባሉው አባላት ተደግፎ ፀድቋል ።

ቀጥሎም ገብአው ቢቃለገብአ ቀጥሮ 3 ወይይቱን የቀጠለ ሲሆን
የሚከተሉትን እርምጃቶችን አድርጓል ፤

- በገጽ 5 ላይ ፤
- አቶ ወንድሙ ቱሮ ብሔረሰባቸው ከሌ ፤
- አቶ አቶ በሺር ሼክ በይድ ብሔረሰባቸው ሶማሌ ፤
- አቶ ሳህል ግራር ብሔረሰባቸው ኩናማ ፤

አቶ አብዱራህማን አብዱልቃድር የሚለው ሐጂ አብዱራህማን አብዱልቃድር
ተብሎ እንዲሰተካከል ።
በገጽ 6 ላይ ፤

ኸለቃ አድማሴ ዘለቀ ብሔረሰባቸው አማራ

• አቶ አብራሂም አህመድ ብሔረሰባቸው ቢርታ አባታቸው መስመድ
አቶ ዴቪድ አካዌር ብሔረሰባቸው አጃዋክ
ተብሎ እንዲሰተካከል ተደርጓል ።

አስከትለውም የገባሉው ሊቀመንበር ዶ/ር ንጋሳ ጌዳዳ ከማስተካከሪያው በመገላት
የገባሉው አባላት በገባሉው ጠቅላይ ሲናገሩ ስማቸውንም ሆነ ሀሳባቸውን ግልጽ በሆነ
መንገድ እንዲገልጹ ፤ ቃለገብአ እዘጋጅዎቻም ሆነ ጋዜጠኞች በስብሰባ ወቅት
የተነሱ ነጥቦችና የተናጋሪዎችን ስም በትክክል እንዲይዙ አሳስበው ቃለገብአ ቀጥሮ
3 ከየማሻሻያው እንዲፀድቅ ላድምፅ ቀርቦ በሙሉ ድምፅ ተቀባይነት አግኝቷል ።

ከዚያም አስተዳደራዊ ጉዳዮችን በተመለከተም ወይይት የቀጠለ ሲሆን
በቅድሚያ የገባሉው ምክትል ፀሐፊ አቶ አባተ ከሺ በስጦት ማብራሪያ ገብአው
የራሱ አስተዳደር ሠራተኞች ሊኖሩት እንደሚገባ ፤ ለዚህም መቅጠር ጊዜ
ስለሚፈጅ እስከአሁን የሕን መንግሥት ከሚሸገን ሥራ ሲያከናውኑ የቆዩት ልምድ
ያላቸው ሠራተኞች የገባሉው ሠራተኞች እንዲሆኑ ገብአው ፅውቅና እንዲሰጥ ፤
እንዲሁም የፀደቀውን ውስጠ ደንብ ተግባራዊ ለማድረግ የዳስጥሊን ከሚቴ
ማቋቋሙ አስፈላጊ እንደሆነ ፤ ይህንንም በምርጫ ማቋቋሙ ጊዜ ስለሚፈጅ
እያንዳንዱ ክልል አንድ ተወካይ መርጦ እንዲያቀርብ የገባሉው አመራር ሀሳብ
ማቅረቡን ገልጸዋል ።

አያይዘውም የገባሉው ፀሐፊ የሕገ መንግሥት ከሚሸገን ሠራተኞች የገባሉው
የሠራተኞች እንዲሆኑ ገብአው ፅውቅና መስጠት ተጨማሪ ሠራተኞችን መቅጠናና
ለሥራ በሚያመች መልኩ ማደራጀቱን እንደሚያስከክል ፤ የዳስጥሊን ከሚቴ
አባላትም ከየክልሉ መመከላቸው የየክልሉቹን ጉዳይ ለማየት ከማስቻሉም በላይ ከዚህ
በፊት በከሚቴዎች ምርጫ ገብአው የተከተለውን የብሔር / ብሔረሰቦች ተወካዮች
ሰብጥሮ ሊያንፀባርቅ እንደሚችል ጠቁመዋል ።

ከዚያም ገብአው የሎጂስቲክ መረጃ ከሚቴ ሊኖረው ይገባል የሚል ከአንድ
የገባሉ አባል ለተሰከረው አስተያየት የሎጂስቲክ መረጃ ጉዳይ በአስተዳደራዊ
አደራጃጀት የሚጠቃለል በመሆኑ በሚቀጥለው ሳምንት በሚቀርበው አስተዳደራዊ
መዋቅር ካልተጠቀሰ ያሌ ሊነሳ እንደሚችል የገባሉው ሊቀመንበር አመልካቀዋል ።

ቀጥሎም ቤቱ በጉባኤው አመራር አባላት በቀረቡት ሁለት ሀሳቦች በተወያየበት ወቅት እስከ አሁን ቃላታቸውን በማስረጃው ፣ በምግብና መኝታ መስተጋግዶ

አንዲሁም በአባል ክፍያ በኩል የሰነ መንግሥት ኮሚሽን ወራተኞች ለጉባኤው መሳካት ያሳዩት ጥረት አርቢ አንድሆነ ፣ የዲስፕሊን ኮሚቴ አባላት ከየክልሉ መወከላቸው የባሕር / ብሔረሰቦችን ስብሰባ የሚጠብቅ መሆኑ የቀረቡት ሀሳቦች ተቀባይነት ሊያገኙ እንደሚገባ ከተለያዩ አባላት አስተያየቶች ተሰንገሮ ቤቱ ሀሳቦችን በመሉ ድምፅ ተቀብሏቸዋል ።

የጉባኤው ምክትል ፀሐፊ አቶ አባተ ኪሾ እስተዳደራዊ ጉዳዮችን በተመለከተ በሌሎች ተጨማሪ ማሳራሪያ ብር 7,067,200.08 ለሕገ መንግሥት ጉባኤ ሥራማስኬሻ በተወካዮች ምክር ቤት መፀደቅ ፣ የገንዘቡ መጠን ነገስም ተጨማሪ ሊጠየቅ እንደሚቻል ከሰነዱ ጋር የተያያዘው ደብዳቤ እንደሚገልጽ ፣ ከተፈቀደው ገንዘብ ውስጥ ጉባኤው ሥራ ከጀመረበት ቀን ጀምሮ ምን ያህሉ ወጪ እንደሆነ የሂሳብ ሪፖርት ገና እንዳልተዘጋጀ ፣ ሪፖርቱ ሊዘጋጅ ለጉባኤው ሊቀርብ እንደሚችል አብራተው ለጥቃቅ ወጪዎች መሸፈኖ ለእያንዳንዱ አባል በወር ብር 500 መፈቀዱን ገልጸዋል ።

ከዚያም የጉባኤው ሊቀመንበር ጉባኤው እስከ አሁን ለሥራው አመቺ የሆኑ መሥራቻዎች እያሟላ መቆየትን በቀጣይ ስብሰባው ግን በረቂቅ ሕገ መንግሥቱ ወይደቱን እንደሚጀምር ፣ በመሆኑም አባላቱ የሕገ መንግሥት ኮሚሽን ረቂቅ ሕገ መንግሥቱን በሚመለከት ያዘጋጀውን አቅርቦ ማሳራሪያ በማንበብ ፣ በረቂቅ ሕገ መንግሥቱ መግቢያና ጠቅላላ ድንጋጌዎች ተዘጋጅተው እንዲመጡ አሳስበው የኮሚቴዎች አባላት ከስብሰባው በኋላ እንዲተዋወቁ ሀሳብ ቢያቀርቡም የፀሎት ጊዜ መድረሱን ሐጂ አብዱራህማን አብዱልቃድር በማሳለባቸው ትውውቁ ለሚቀጥለው ቀን ጧት ተላልፏል ።

የጉባኤው አባላት ከተለያዩ ብሔር/ብሔረሰቦች የተወሰሉ እንደመሆናቸው መጠን በሽግግር መንግሥቱ ለውድድር ቀርቦ አሸናፊ የሆነውና ትምክህተኞች የሚጠሉትን መዝሙር የጉባኤው አባላት አጥጋተው በየፀሐፍ ጉባኤው ሲጀመርና ሲጠናቀቅ እንዲዘመር ዶ/ር አብዱልመጃድ ሁሉን ከክልል 5 ሀሳብ ቢያቀርቡም ጉዳዩ በቀጣዩ ስብሰባ እንደሚታይ ሊቀመንበሩ ገልጸው የፀሐፍ ስብሰባ ከምሽቱ 12.05 ሰዓት ላይ ተጠናቋል ።

ጥቅምት 28 ቀን 1987 ዓ.ም በ3.00 ሰዓት በሕገ መንግሥት ጉባኤ አዳራሽ የተካሄደው የኢትዮጵያ የሕገመንግሥት ጉባኤ ጉባኤ የተመራው በጉባኤው ሊቀመንበር በዶ/ር ነጋሳ ጌዳዳ ሲሆን በትድሚያ የጉባኤው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ በፅሁፍ የተገኙ የጉባኤ አባላት ብዛት 523 ሰዎች ስብሰባውን መጀመር እንደሚቻል ባስታቁት መሠረት ውይይቱ ተጀምሯል ። የፀሐፍ አጀንዳም ፣

1. የኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት ጉባኤ ቃላት ቁጥር 4 መርምሮ ማፅደቅ ፣
2. ጠኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት ተወካዮች ምክር ቤት በፀደቀው በመጀመሪያ ጉባኤው ቃላት ቁጥር 4 ገጽ በገጽ የተመለከተው ሲሆን በመጀመሪያ ጉባኤው ቃላት ቁጥር 4 ገጽ በገጽ የተመለከተው ሲሆን

-ገጽ 1 ወ/ሮ እንወይን ገ/መድህን የሚለው ፣ ወ/ሮ እንወይ ገ/መድህን ፣
ገጽ 2 አቶ ሐመድ አባው የሚለው አቶ ሐመድ አባውካይ ፣
ገጽ 3 አቶ አብዱራህቅ መሐመድ ከክልል 12 የሚለው ከክልል 14 ፣

አቶ ሀሙድ ዓሊ የሚለው ፣ አቶ ሰመዱ ዓሊ ፣
አቶ ካራቴ ቡሎ የመለው ፣ አቶ ካራቴ ጉሎ ፣
አቶ ሴጥሮስ ማርሱ ብሔረሰብ ቀበሌ የሚለው ፣ ብሔረሰብ ቤንች ፣

አቶ ተመሳ ብሩ ብሔረሰብ ጋሞ የሚለው ፣ ብሔረሰብ ዳውሮ ፣
በሚል እንዲሰተካክል ።

ገጽ 4 አቶ ሸፈራው ገሊታ ከደቡብ ክልል የሚለው፣ ከካንታ ብሔረሰብ የሚል እንዲጨመርበት ፣

አቶ ዳተራ ዳራ የሚለው ከክልል 2 ፣ አቶ ኃይለ ሐሰርም ከክልል 14 ተብሎ እንዲሰተካክል ፣

ገጽ 5 አቶ መሐመድ ሞድኢዴ የሚለው ፣ አቶ አህመድ ሞዴኢዳ ፣
አቶ ሰይድ ፌድዋን ከሰልጤ ብሔረሰብ ፣

አቶ ኡማደሌ ከዘይላ ብሔረሰብ
አቶ ኃምራት በየን ከጊድላ ብሔረሰብ
ተብሎ እንዲሰተካክል ፣

ገጽ 6 አቶ ኒሃልጋታ ዲንግ ከኦራ ብሔረሰብ የሚለው ከኦዌር ብሔረሰብ ተብሎ እንዲታረም ፣

ገጽ 7 አቶ ሊሳ ኢዳዎ የሚለው አቶ ዴሳ ኢዳዎ ፤

ገጽ 8 አቶ ቀኝያለው ሳሌ ከትረጢ ብሔረሰብ የሚለው ከጠምሣሮ

አቶ ማቴዎስ መንታሞ ከጠንባሮ ብሔረሰብ የሚለው ከሚኢኒት ብሔረሰብ ፤

ብሔረሰብ ፤

አቶ ዐጋዬ ገሌታ ከሚኒት ብሔረሰብ የሚለው አቶ አለማ ምስግና ፤

አቶ አለማ ምስጋና የሚለው አቶ አሊ አብዱ ከክልል 5

አቶ አሊ አብዱ ከክልል 14 የሚለው አቶ አሊ አብዱ ፤

በሚል እንደሰተካከል ተጠይቆ በቤቱ ተቀባይነት አግኝቷል ፡፡

ቀጥሎም አንድ የክልል 5 ተወካይ ብዙዎቹ ከክልል አምስት የመጡ የገባሉ አባላት አማርኛ ቋንቋ ማገባብ እንደሚገባ ጠቁመው የገባሉው ቃለገባላት ያካሄዱ ተወካዮቹ ወደሚያውቁት ቋንቋ እንዲተረጎሙ የጠየቁ ሲሆን በቃለገባሉ ያካሄዱ የተመደቡት ሰዎች በአማርኛ ቋንቋ የሚያዘጋጁ እንደሆነ ፤ እንዲሁም ገባሉው በአማርኛ ቋንቋ ስለሚካሄድ ቃለገባላትም የገባሉውን ውይይት በማካተት በአማርኛ ቋንቋ እንደሚጻፍ ፤ ስለዚህ በቃለገባላትም አይ ውይይት ከመደረጉ በኋላ ቃለገባላት ለአባላት ስለሚሰጡ አማርኛ ቋንቋን የሚያውቁ ከተሳያዩ ክልሎች የአማርኛን ቋንቋ ለማያውቁ በትብብር በመተርጎም መረዳዳት ይኸላል እንጂ በገባሉው ለሚሳተፉ የአማርኛ ቋንቋን ለማይገባቸው ብዙ ሰዎች ቃለገባላትን በየቋንቋቸው ተርጉሞ ለማቅረብ አስቸጋሪ እንደሆነ ሊቀመንበኛ አስረድተዋል ፡፡

ከዚያም አንድ የገባሉ አባል የዜና ማሰራጨዎች የገባሉ አባልን ስምና ብሔረሰብ ስህተት በሆነ መንገድ ስለሚያስተላልፉ ተወካዩን ከወከለው ብሔረሰብ ጋር የሚያጋጭ ሁኔታ ሊከሰት እንደሚችል ሥጋታቸውን በመጠቀም ስህተቱ እንዲሰተካከል የጠቀሱ ሲሆን እንዲሁም አቶ አበበ አበራ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል በተሰይዘው የኮሚቴ አባላት በምርጫ ሂደቶች ፤ የምርጫው፤ የብሔረሰቦችና የክልሎች ተዋፅኦ በቃለገባላት በትክክል ቢሰናፍም መገናኛ ብዙሃን አብዛኞቹ በተዛባ መልኩ ስለሰተካሉ የሚቋቋመው የሕግ አገልግሎት አስተካከሎ በማስተላለፍ ስህተቶች እንዲታረሙ አስተያየት አቅርበዋል ፡፡

ቀጥሎም የገባሉው ሊቀመንበር ዶ/ር ነጋሶ ጊዳዳ ከዚህ በፊት እንደተገለጸው የገባሉው አባላት በገባው ውስጥ በሚወያዩበት ወቅት ሃሳብ አቅራቢ አባል ራሱን ቢያስተዋውቅ ሊቃለገባሉ አዘጋጆችና ለጋዜጠኞች ግልጽ እንዲሆንላቸው ድምፁን ከፍ አድርጎ መናገር እንዳለበት ፤ በተሰይዘው የቋንቋን ብሔረሰብ ተወካዮች ወይም የብሔረሰቦችን ስም ከትምክህተኞች ወገን በትክክል ያለመጻፍ እንዳለ በመረዳት

ጋዜጠኞች ቢጠነቀቁ እንደሚሻል ፤ የገባሉ አባላት ስምና ብሔረሰብ እንዲሁም ክልል በመዘርዘር ከምርጫ ከሚሸን ተዘጋጅቶ በቀረበው ሰነድ ላይ ስህተት ካለው ወደ ቃለገባሉ ፀሐፊዎች በመሄድ መስተካከል እንደሚገባ ፤ ሰነዱም ጋዜጠኞችና ቃለገባሉ አዘጋጆች በትክክል ለመጻፍ እንደሚረዳቸው ፤ መገናኛ ብዙሃን በተዛባ መልኩ እንደያስተላልፉ በተደጋጋሚ ግብረሰያ መስጠቱንና ትክክል ያልሆነ ተላልፎ ከሆነ እንደገና አስተካከለው የማስተላለፍ ግዴታ ስላለባቸው በትክክል ያልተላለፈው ምን እንደሆነ ቢጠቀስና የተስተካከለው በጽሑፉ ላይ ለቤት ሊተላለፍ መገናኛ ብዙሃን ቀደም ሲል የተሳሳተውን አስተካከለው ለማስተላለፍ እንደሚችሉ አስረድተዋል ፡፡

በመጨረሻም ቃለገባሉ ቁጥር 4 ከማስተካከያዎቹ ጋር እንዲፀድቅ ለድምፅ ተርብ ከአንድ ድምፅ ተሳቅቦ በስተቀር ያለምንም ተቃውሞ በገባሉው አባላት ተደጋፎ ፀድቋል ፡፡

በማስከተልም የገባሉው ምክትል ፀሐፊ አቶ አባተ ኪሾ የዲስፕሊን ኮሚቴ አባላትን ክልሎች መርጠው እንዳቆረቡና አባላት ራሳቸው የሥራ ክፍል አድርገው ሥራቸውን ከሰለቴ ማለትም ከጥቅምት 28 ቀን 1967 ዓ.ም ጀምሮ እንደሚያካሂዱ በመጠቀም የኮሚቴውን አባላት ለቤቱ ለማስተዋወቅ ሲባል የሰም ዝርዝርራቸውን እንደሚከተለው አቅርበዋል ፡

- 1. አቶ ዓለምሰጊድ ህአምሳክ ከክልል 1
- 2. አቶ ኡርባ አባህብ ከክልል 3
- 3. አቶ አቡኔ መንገሻ ከክልል 3
- 4. አቶ ኃይሉ ገመዳ ከክልል 4
- 5. አቶ መሐመድ ሼክ መሐመድ ከክልል 5
- 6. አቶ ዊልያም አማህያ ከክልል
- 7. አቶ ማርቆስ ዳሞ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል
- 8. አቶ ወይናቶ አበራ ከክልል 12
- 9. አቶ ኢብራሂም ዘከርያ ከክልል 13
- 10. አቶ ተስፋዬ ሻረው ከክልል 14
- 11. አቶ አህመድ አብማን ከድራዳዋ ልዩ

ናቸው ፡፡

ቀጥሎም የገባሉው ሊቀመንበር ገባሉው በረቂቅ ሕገ መንግሥቱ ላይ መወያየት እንደሚጀምር ጠቁመው ውይይቱ የሚካሄድበት ሁኔታና የተመረጡ የተሳያዩ ኮሚቴዎች አባላት ሥራቸውን እንዴት እንደሚያከናውኑ አመራሩ

የተወያየበት ስለሆነ የታሰበውን የአሠራር ሂደት የገባለው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ እንዲገልጹ ጠይቀዋል ።

በዚህም መሠረት የገባለው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ የገባለው አባላት የሕገ መንግሥቱን መግቢያና የመጀመሪያውን ክፍል እንብበው እንዲመጡ ተብሎ እንደነበረ አስታውሰው በሕገ መንግሥቱ ላይ የሚደረገው ውይይት በምን መልኩ መሆን እንዳለበት የገባለው አመራር አካል ጥቅምት 27 እና 28/1987 ዓ.ም እንደደተወያየበት ፣ በመሆኑም በአመራሩ የታሰበው የተዋቀሩ ኮሚቴዎች በሰነዱ ውስጥ ያሉትን መሠረታዊ ጉዳዮችን በተመለከተ ከቤቱ ሆነ ከሌላ አቅጣጫ የሚነሱ ጥያቄዎችና ልዩነቶችን እየጠበሰሰና በጥልቀት እየተወያዩ ገብአው እንዲያው ለማድረግ ሲሆን በሕገ መንግሥቱ መግቢያና በምዕራፍ አንድ ሥር ጠቅላላ ድንጋጌዎች በሚል የተጠቀሰውን ግን ለኮሚቴዎች ሳይመራ ከወዲሁ ገብአው ሊወያይበት እንደሚችል ፣ ሌሎች አንቀጾች ግን ኮሚቴዎች ከባለሙያ ጋር በመተጋገዝ ተከፋፍለው እንዲወያዩባቸው መታሰቡን አመልክተዋል ።

አያይዘውም መግቢያው የሕገ መንግሥቱን መሠረታዊ ሀሳቦችን አጠቃልሎ ስለሚገልጽ በሕገ መንግሥቱ ይዘት ገና በሚገባ ውይይት ሳይደረግ በግቢያው ላይ መወያየቱ ለአካሄድ አመቺ ስለሚይሆን በመግቢያው ላይ መጨረሻ ለመወያየት ጠቅላላ ድንጋጌዎች ግን አጠቃላይ የሆኑ ነጥቦችን ስላላከተተ ውይይቱን በእኩ ሳይ ለመጀመር እንደታሰበ ፣ በተጨማሪም ኮሚቴዎች ከቤቱም ሆነ ከሌላ አቅጣጫ የሚነሱትን አይተው ለመወያየት ጊዜ ሊኖራቸው ስለሚያስፈልግ በተለይ ቤት በድንጋጌዎቹ የሚወያይበት ጊዜ ከሰዓት ቤት እንዲሆን ከሰዓት ቤታላ ግን ኮሚቴዎች የራሳቸውን ሥራ የሚያከናውኑበት እንዲሆን መታሰቡን ፣ ይህም የታሰበበት ምክንያት የጊዜ አጠቃቀሙ ሂደት ተቆራጭነት እንዳይኖረውና ገብአው ቤቱና በኮሚቴዎች አማካይነት ጉዳዮችን በጥልቀት ለመመልከት ጊዜ እንዲኖረው ለማድረግ መሆኑን አውስተው በመጨረሻም ከአመራሩ በቀረቡ ሀሳቦች ላይ ቤቱ አስተያየት እንዲሰጥበት ጠይቀዋል ።

በዚህም መሠረት አቶ ዮሴፍ ቦራጎ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል ለረጅም ጊዜ የተሳበው ሥርዓት እንዲሁም አስተዳደሩ የግብአውን ተፅዕኖና ጠመዝግቧ ሂደት በአንክሮ መመልከት አዲሲቷን ኢትዮጵያን ለመመሥረትና ሰፊው የኢትዮጵያ ሕዝብ አዲስ ሕይወት ይዞ ለመንቀሳቀስ እንዲችል ገብአው የተጣለበትን አደራ በባቃት መወጣት እንዳለበት ፣ ከመድረኩ የቀረበው ሀሳብ ገብአተኛውም ሆነ ኮሚቴዎች በሕገ መንግሥቱ ለመወያየት ሰፊ ጊዜ እንደሚያገኙና ኮሚቴዎች ተጨባጭ ጉዳዮችን እያቀረቡ ቤቱ እያጠናከረና እያዳበረው እንዲሄድም በጣም ጠቃሚና አመቺ የአሠራር ሂደትን የሚፈጥር እንደሆነ ገልጸዋል ።

አስከትለውም አቶ አብዱልራሰቅ መስመድ ከክልል 14 በመግቢያው ጠቅላላ የሰነዱን ይዘት መግለጽ ስላለበት ከድንጋጌው ጀምሮ አስከ መጨረሻው ምዕራፍ ውይይቱ ከተካሄደ በኋላ መግቢያውን መቅር በጣም የተሻለና ብቸኛ አማራጭ መሆኑን ጠቁመው እያንዳንዱን የሕገ መንግሥት ይዘት በስፋት ተወያይቶ ውዝልናን በአግባቡ መወጣት ቢያስፈልግም በተቻለ ፍጥነት መሥራት ስለሚያስፈልግ ጧት ለጠቅላላ ገብአ ፣ ከሰዓት በኋላ ደግሞ ለኮሚቴዎች ሥራ መመደብ አግባብ ሲሆን ከተወሰኑ ጊዜያት በኋላ ግን ሰፊውን ሥራ ለገብአው የሚሰጥበት ሁኔታ መታሰብ እንዳለበት በግሳብሳ በጠቅላላ መንደርደርያነት የመድረኩን ሀሳብ እንደሚደገፍ አስታውቀዋል ።

ከዚያም የገባለው ሊቀመንበር ገብአው በጠቅላላ ድንጋጌዎች ላይ ተወያይቶ እስከሚጨርስ ጥቂት ቀናት ድረስ ከሰዓት በኋላ ባለው ጊዜ ኮሚቴዎች ከሰነዱ በተጨማሪ ከተለያዩ ሰዎች ግንዛቤ በማግኘት ለማህጋጅት እንደሚችሉ ፣ ኮሚቴዎች ተዘጋጅተው ከጨረሱ በኋላ ግን ሰፊ ጊዜ በመስጠት የገባለውን ውይይት ማረዘም ስለማይፈለግ ከሰዓት በኋላ ለኮሚቴዎች የውይይት ጊዜ ተብሎ እንደሚመደብ አመልክተዋል ።

ቀጥሎም ሐጂ አብዱራህማን አብዱልቃድር ከክልል 13 ገብአው የሕገ መንግሥቱን መግቢያ መጨረሻ ላይ ሳይሆን አስቀድሞ መወያየት እንደሚገባና ከሰዓት በኋላ ኮሚቴዎች ዝግጅት የሚያደርጉበት ጊዜ ሆኖ የቀሩት የገብአ አባላት ማረፋቸው አስፈላጊ እንደሆነ ሀሳብ አቅርበዋል ።

በዚህም የገባለው ሊቀመንበር ሲመልሱ ከሰዓት በኋላ ለኮሚቴዎች የዝግጅት ጊዜ ቢመደብም ሌሎች የገብአ አባላት በግልም ሆነ በቤቱን በሕገ መንግሥቱ ላይ ለመወያየት ስለሚችሉ እንደ ፅረፍት እንደሚቆጠር አስገንዝበዋል ።

ከዚያም አቶ መሀመድ ድሪር ከክልል 5 ከዚህ ቀደም የገበሩት ሕገ መንግሥታት የመጀመሪያው የሰጡታ ሲሆን የፋሽስታዊ ደርግ ሥርዓት ደግሞ ከምስራቃውያን የተቀዳሪ ሆኖ በመግቢያነቱም ሆነ በይዘቱ የላብ አድራጊ አምባገነንነት ለማረጋገጥ የሚል የይስሙላ ሕገ መንግሥት እንደነበረ አስታውሰው ገብአው የሕገ መንግሥቱን ይዘት በማወቅ ኮሚቴዎችን እንዳዋቀረና መግቢያው ግን የሕገ መንግሥቱን መሠረታዊ ሀሳቦች ብቻ ሳይሆን ቃልስዳንም ያካተተ በመሆኑ ገብአው ለኢትዮጵያ ብሔር ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ምን ዓይነት ሕገ መንግሥት ለማፅደቅ የመጣ እንደሆነ በቀድሞ ማሳወቅ ስለሚያስፈልግ ቃል ኪዳንን ለማስቀደም እንዲቻል ከመግቢያው እንዲጀመር የሚል ሀሳብ አቅርበዋል ።

ቀጥሎም አቶ ተመስገን ማዋ ከክልል 14 ቢሥነ ጽሑፍ አካሄድ ብዙውን ጊዜ ጽሑፍ ከተተነበረ በኋላ መግቢያ ፣ መቅድም እንደሚዘጋጅ ጠቀመው የሕገ መንግሥት መግቢያ ግን ሁሉንም ይዘት ስላካተተ ወይም በመግቢያው ቢጀመር ችግር እንደሚፈጥር ገልጸዋል ።

በሌላ በኩል አቶ ኩማ ደመቅሳ ከክልል 14 ኮሚቴዎች የተቋቋሙት አያያዥያ ጉዳይ በገብአውና በኮሚቴዎች ሰፊ ውይይት ተደርጎበት በልዩነት ደረጃ የሚቀመጡት ዕልባት አያገኙ ለመወገድ ይህ ሁኔታ ሳይከናወን የከፋይነት አባይትና አክራሪ ጉዳዮችን ባካተተው በመግቢያው ላይ ውይይት ቢጀመር ውይይቱ የተሟላ እንደማይሆን ፣ በሌላ መንግሥቱ አንቀጾች ላይ ገብአው ከተወያየና ከወሰነ በኋላ በመግቢያው ላይ መጨረሻ መወያየት እንደሚያስፈልግና ታሪካዊ ሰነዱ ለአቅጥሎ ሕዝብ መብትና ጥቅም የሚያረጋግጥ መሆኑንም በዚያን ጊዜ ቃል መግባት እንደሚቻል አመልክተዋል ።

አስከትለውም ወ/ሮ ፅጌ አስፋው ከክልል 3 በቤቱ የሚነሱትን ጥያቄዎችን ወደ መደምደሚያ ለማድረስና ከተለያዩ ክፍሎች መረጃ ካስፈለገም ለማቅረብ እንዲቻል ኮሚቴዎች መዋራቶችና የኮሚቴዎች መዋቀር ግን የሀሳቦች መደምደሚያ እንዳልሆነ ጠቅሰው በመግቢያው ላይ ያሉት ነጥቦች ብዙ ሊያወያዩና ሊያከራክሩ ስለሚችሉ በየገዳገዱ ጉዳይ ላይ ውይይት ተካሂዶ መግቢያው መጨረሻ ላይ ቢታይ የሚል ሀሳብ አቅርበዋል ።

በሌላ በኩል አቶ አዳሙ ደገቱ ከክልል 14 መግቢያ ለአንድ ሰነድ መጀመሪያ እንጂ መጨረሻ ስላልሆነ ገብአው ውይይቱን በድንጋጌዎች ላይ ቢጀምር ሥራ አስፈጻሚው ገብአውን ተመልክቶ ገብአው ተመልሶ ሊወያይበት እንደሚችል ገልጸው የመግቢያው መጨረሻ ሆኖ በማስረጃነት መታየት እንደሚቀርቡለት አመልክተዋል ።

ቀጥሎም የገብአው ሊቀመንበር ዶ/ር ነጋሶ ጌዳዳ የኢትዮጵያ ሕዝብን ወኪሉ የተገኘው ገብአ ሕገ መንግሥቱን ከምዕራፍ አንድ ጀምሮ እስከ መጨረሻው ድረስ ባሉት የተለያዩ ጉዳዮች ውይይትና ክርክር በማካሄድ ከተሰማማ በኋላ በሰነ መንግሥቱ መስማማቱን በመግቢያው ላይ ቃል መሀላ መግባት ይሻሻል በሚል አመራሩ ስለተመለከተው እንጂ በመግቢያው ይዘቶች ላይ የሚካሄደው ውይይትን ወደ ኋላ ለማስቀረት እንዳልሆነ አብረርተዋል ።

ከዚያም አቶ መሀመድ ድፎር ከክልል 5 ገብአው በቅድሚያ በመግቢያው ላይ እንዲሰማማና በሌሎች ጉዳዮች ላይ ውይይቱን እንዲቀጥል ማድረጉ የነበረ ቢሆንም በይዘቶቹ ላይ በጥልቀት ወይም ትንሹ ክርክር ተካሂዶ በመጨረሻ ስምምነት ላይ ከተደረሰ በኋላ ለሥራ ቅልጥፍና ስለሚያመች ቃል መሀላ በመጨረሻ መግባት

ለሰሚቻል ውይይቱ ከመግቢያው አንዲጀመር አቅርበውት የነበረውን ሀሳብ ማንስታችውን ገልጸዋል ።

በማስከተልም ሻለቃ አድማሴ ዘለቀ ከክልል 14 ሕገ መንግሥቱ ሕዝቡ ስለተወያየበትና የሕዝቡንም ፋላነት ስለማግኘባቸውና ለሰላዊ መብትንም ስለሚካ እንጂ ክርክር ውስጥ እንደሚገደቡ አስታውቀዋል ።

የገብአው ሊቀመንበር ገብአው ውይይት ከሂመረ ጀምሮ ሻለቃ አድማሴ ዘለቀ ጽሑፎች አሉኝ ፣ ሀሳቤን በሕሎት አቀርባለሁ ብወው ቢያስታውቁም በገብአው ውስጥ ደንበ መሠረት እስከ አሁን ምን ዓይነት ጽሑፍ እንዳላቀረብ ፣ ጽሑፎች ካሏቸው ለቤቱ ጠቃሚ የሆኑ ሀሳቦች ሊኖርባቸው ስለሚችል ለኮሚቴዎች ማቅረብ እንደሚችሉ ፣ ከዚህ ውጭ ግን ጽሑፍ አላኝ ብወው የሚደጋግሙት ጊዜ ለመጨረስ ካልሆነ በስተቀር ጥቅም ስለሌለው እንዲያስዘቡት አስገንዝዋል ።

ቀጥሎም ሻለቃ አድማሴ ዘለቀ ከክልል 14 ፣ 30 ገጽ ጽሑፍ እንዳላቸውና ሳይታላቸው ቀረ እንጂ የመጀመሪያውን 3 ገጽ አምጥተው እንደነበር ፣ እንዲሁም በሌሎችት መድረክ ላይ እንደሚያቀርቡ ስለጠቀሱ የገብአው ሊቀመንበር ሻለቃ አድማሴ ዘለቀ በገብአው የሚናገሩትን ቤቱ እንደሚለማቸውና ለመናገር ዕድል እንደሚሰጣቸው ፣ በጽሑፍ የሚያቀርቡት ሀሳብ ካል በገብአው ውስጥ ደንብ መሠረት እንዲያቀርቡ አላስበዋል ።

እያይዘውም የገብአው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ ማንኛውም የገብአው ተሳታፊ ሥርዓት ጠብቆ በአጀንዳው መሠረት ሀሳቡን የመግለጽ መብት እንዳለውና ቀደም ሲል ገብአው ባወደቀው ውስጥ ደንብ መሠረት በአንድ አጀንዳ ላይ ውሳኔ ከተላለፈበት በኋላ ተመልሶ መገባት እንደሌለበት መጠቀሱን ፣ በመሆኑም በገብአው ውስጥ በማንኛው መልኩ ማንም ከማንም በላይ ስላልሆነ ሁሉም አባል ለደንቡ ተገዢ መሆን እንዳለበት ፣ በሁኑ ውይይት መግቢያውን አሁን እንወያይበት እና አንወያይበት በመጨረሻ ላይ እንወያይበት/ የሚሉ ሁሉት ሀሳቦች እንደሉ ፣ ስለዚህም በሁሉም ሀሳቦች ላይ በጥልቅ ውይይት አልተካሄደም ከተሳለ ተጨማሪ የመናገር ዕድሎች በመስጠት ወይም መቀጠል እንዳለበት ማሳሰቢያ አቅርበዋል ።

አስከትለውም የሻለቃ አድማሴ ዘለቀ ሀሳብ በሕገ መንግሥቱ ላይ አንወያይበት የሚል መሆኑን ፣ ነገር ግን ገብአው በሕገ መንግሥቱ ላይ እንዲወያይበት ቀደም ሲል በድምፅ ብልሟ መደገፉን ፣ ስለዚህ ቤቱ ከሚነጋገርበት አጀንዳ ውጭ ሻለቃ አድማሴ ዘለቀ ባፈለጉት መንገድ ገብአውን ሊወስዱት እንደሚችሉና ከአጀንዳ ውጭ ከአጀንዳ ጋር ባልተያያዙ ሲናገሩ ዝም

መባሉ ቀርቶ ሥርዓት መከተል እንዳለባቸው፣ እስከ አሁን ድረስ ሀሳብ ሲያቀርቡ ገብአው ከሚወያይበት አጀንዳ ውጭ ለመግባት በመምከር ቤቱ ተወያይቶ መደምደሚያ ላይ ሲደርስ መልሱም ሀሳቡን በማንሳት የቤቱን ወይይት በተደጋጋሚ ስለሚያገኙት የቤቱን መብት እየተጋፉ መሆናቸውን፣ ስለሆነም የአንድ ሰው መብት ብቻ ሳይሆን ከ500 በላይ የሆኑ ተሳታፊዎች መብትም መከበር እንዳለባቸውና ሽልቃ አድማሲ ዘለቀ ግን በአንድ በኩል ስለሰብአዊ መብት መከበር የሚናገሩ ሲሆን በሌላ በኩል ግን አንድን መብትን እንደሚጋፉ ስለሚታይ ሀሳባቸውን በሥነ ሥርዓት መግለጽ እንዳለባቸው አመልክተዋል።

ቀጥሎም ዶ/ር አብዱልመጂድ ሁሴን ከክልል 5 የሕገ መንግሥቱ የመጨረሻው ፓራግራፍ " ይህ ሕገ መንግሥት ከዚህ በላይ ለገለጽናቸው ዓላማዎችና ፅሁፍት ማስረጃ እንዲሆን እንዲወክሉን መርጠን በላከናቸው ተወካዮቻችን አማካይነት በሕገ መንግሥት ገብአ አፅድቀዋል። " ስለሚል በቅድሚያ በሕገ መንግሥቱ ይዘቶች መወያየት እንጂ በመግቢያው ከተጀመረ አስቸጋሪ እንደሆነ ጠቁመው በጉዳዩ ላይ በቂ ወይይት ስለተነሳረበት ድምፅ እንዲሰጥባት የውሳኔ ሀሳብ አቅርበዋል።

በማስከተልም የጉባኤው ሊቀመንበር ጉባኤው ወደ ድምፅ አስገጥ እንዲገባ በቀረቡት ሁለት ሀሳቦች ላይ የተቃውሞና የድጋፍ ሀሳብ ጠይቀዋል።

በዚህም መሠረት አቶ ረሺድ መንግሥቱ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል በጉዳዩ ላይ በቂ ወይይት እንደተነሳ ገልጸው መግቢያ በመጨረሻ ላይ ይታይ የሚለውን ሀሳብ እንደሚቀበሉት፣ በመድረኩ አመራርም ሆነ በኮሚቴ አማካይነት ለሰነዱ ሌላ መግቢያ ሊዘጋጅ እንደሚገባው አስተያየት ሰገዝረዋል።

በሌላ በኩል ወ/ሮ አረጋሽ አዳነ ከክልል 1 መግቢያው የሕገ መንግሥቱን አጠቃላይ ይዘት ስለሚያስቀምጥ ብቁ መሆኑን ወይም አለመሆኑን ምላሽ የሚያገኘው ጠቅላላ የሕገ መንግሥቱን ይዘት ከታየ በኋላ ስለሆነ ሌላ መግቢያ ይዘጋጅ የሚል ሀሳብ አሁን መነሳት እንደሌለበት ጠቁመው የቀረበውን የውሳኔ ሀሳብ መሠረት በማድረግ ድምፅ ወደ መስጠት እንዲገባ አሳስበዋል።

በተጨማሪም አቶ አለምስገድ ሄኤልክ ከክልል 1 መግቢያው አሁን ባለበት ቦታ እንጂ ወደ ኋላ የማይቀየር መሆኑንና ጥያቄው አሁን እንደሚደረግ ወይስ ቢይዙት ላይ ተወያይተን ከጨረሰን በኋላ ይሁን የሚል እንደሆነ ጠቅሰው ሌላ መግቢያ እንዲዘጋጅ የቀረበው ሀሳብ የጉባኤውን ወይይት በተሳሳተ መልክ ከመረዳት እንደሚመስላቸው አመልክተዋል።

ቀጥሎም የጉባኤው ሊቀመንበር በጉዳዩ ላይ የሚነሳው ወይይት ይቆም ወይስ ይቀጥል የሚለውን ሀሳብ ለድምፅ አቅርበውት ወይይት ይቆም የሚለው ሀሳብ ከ3 ድምፅ ተአቅቦ በስተቀር በተቀሩት የጉባኤው አሳሳት ተደግፎ ፀድቋል።

እስከትለውም የሕገ መንግሥቱ መግቢያ ከአሁን ጀምረን እንደሚደረግ የሚልና በሌሎች የሕገ መንግሥቱ ይዘቶች ላይ ከተወያየና እነሱን ካጠናቀቅን በኋላ በመግቢያው ላይ ተመልሰን እንደሚደረግ የሚሉ ሁለት ሀሳቦች ለድምፅ አቅርበው የሕገ መንግሥቱን መግቢያ በመጨረሻ ላይ እንደሚደረግ የሚለው ሀሳብ 514 የድምፅ ድምፅ፣ 5 ድምፅ ተአቅቦና ያለምንም ተቃውሞ በማግኘቱ በድምፅ አልፏል።

ቀጥሎም አቶ አሊ አብዱ ከክልል 14 ጉባኤው ታሪካዊ ሕገ መንግሥቱን ለማፅደቅ በሕዝብ ተመርጦ የተወከለ በመሆኑ ያለውን ጊዜ በዲሞክራሲያዊ አካሄድ በመጠቀም የተጣለበትን ጋላፊነት መወጣት እንዲችል የሚቀርቡትን ሀሳቦች ግንዛቤ ውስጥ ማስገባት ስላለበት የነፍጠኞችን ቅጥትና የተረት አሳቶች ተረትን ለማዳመጥ ጊዜ እንደሚጀምረው፣ ስለዚህ በተወካዮች ምክር ቤት ፅድቅ የቀረበውን ሕገ መንግሥት ለገብኤው መነሻ ይሆናል በሚል ጉባኤው ወሰኖ ስለተቀበለውና ሌላ አማራጭ ስላልመጣ ከ30 እስከ 80 ገጽ በጽሑፍ እየቀረበ የጉባኤውን አመራር አካላት ጊዜ ማብከን ተገቢና አስፈላጊ ስለሚይዙ መድረኩ ተገቢውን ትኩረት እንዲያደርግ አሳስበዋል።

በሌላ በኩል አቶ ዘለሌ ፀጋሥላሴ ከክልል 14 በጉባኤው ውስጥ ከ500 በላይ የሕዝብ ተወካዮች ያሉ መሆናቸውንና ምናልባት አብዛኛዎቹ ተመሳሳይ አመልካቾች ሊኖራቸው እንደሚችል ጠቅሰው ተቃውሞ ሆነ የተለየ ሀሳብ ያለው ሰው በሚያቀርበው ሀሳብ ተቃውሞ ካለ ሥነ ሥርዓት ባለው መልክ ማቅርብ እንጂ ሞራልን በሚነካ መንገድ መሆን እንደሌለበት፣ ለምሳሌ ሽልቃ አድማሲ ዘለቀ በሚመስላቸው አመልካቾች እርሳቸው በሚገባቸው መልክ ተቃውሞችን እንደሚያቀርቡ፣ ሥነ ሥርዓት ካልጠበቁና ማቅረብ የሚገባቸውን በተገቢው ቦታ ካላቀረቡ በማሳሰቢያም ሆነ በሌላ መልክ እንዲያስተካክሉ መደረግ እንደሚኖርበት፣ ከዚህ ውጭ ነፍጠኛ፣ ትምክህተኛ እየተባለ ሰዎችን እንዲያደናገሩ አፍ የማስያዝና የማሽማቀቅ አካሄድ ትክክል እንዳልሆነ ገልጸዋል።

ከዚያም የጉባኤው ሊቀመንበር ባደረጉት ገለጻ ሽልቃ አድማሲ ዘለቀ የጉባኤው አመራር አካል ሰብአዊ መብትን ኢየሱስና ዲሞክራሲያዊ አይደለም በማለት በግልጽ ሲናገሩ የገቢ ሊሆን አቶ አሊ አብዱ የተናገሩት ግን ቀደም ሲል ተነስቶ

በሰብረው የሥነ ሥርዓት ግንባቢያ እንጂ በሰላም አድማሴ ዘለቀ ባለመሆኑ የአቶ ስለሰብረው የሥነ ሥርዓት አስተያየት ተቀባይነት እንደሌለው ፣ ሻሊቃ አድማሴ ዘለሌ ፀጋሥላሴ የሥነ ሥርዓት ጉዳዮች ካሉ በጉባኤው ውስጠ ደንብ መሠረት ዘለቀ ግን በጽሑፍ ያስፈረዋቸው ጉዳዮች አሉን ባለው ደጋግመው በጉባኤው ውስጥ ለማቅረብ እንደሚችሉ ነገር ግን ጽሑፍ አሉን ባለው ደጋግመው በጉባኤው ውስጥ ማንሳት እንደሌለባቸው አስገንዝበዋል ።

ማንሳት እንደ የግላሴ አባል ሕገ መንግሥቱ ሕዝብ ያካራፈሰት ነው ሲባል ተጥሎም እንደ የግላሴ አባል ሕገ መንግሥት የተለያዩ ታዛቢዎችና የዜና ተናጋሪው የሚወክለውን ሕዝብ ለማሳት መድረኩ ወደ ቀጣዩ ሂደት እንዲያመራ ማስረጫ አውታሮች እንዲሁም በትክክል ቋንቋው የማይዘባቸው አካላት ሊገነዘቡት እንደሚገባ አሳስበዋል ።

በመሠረቱም አቶ ዓለምሰነድ ገ/አምላክ ከክልል 1 የጉባኤው አመራር በመደይቱ እነዚህ ግንባቢያው ይጠቅማል ካለ ሊቀበል ፣ አደጠቅምም ካለ ደግሞ ብዙ እጅም ቢወጣ ላይቀበል እንደሚችል ጠቁመው በማሳሰቢያ ምክንያት ጊዜን ላለማጥፋትና ወደይቱን ላለማንተት መድረኩ ወደ ቀጣዩ ሂደት እንዲያመራ አሳስበው ጉባኤው ከጧቱ 4.45 ለሻይ ዕረፍ ተነሱልዋል ።

ከሻይ ዕረፍት በኋላ ጉባኤው ወደይቱን የቀጠለው በሕገ መንግሥት ኮሚሽን ተዘጋጅቶ በተወካዮች ምክር ቤት ቢታየውና ጉባኤው ጥቅምት 19 ቀን 1987 ዓ.ም በተሰበሰበው የሕገ መንግሥት ረቂቅ ላይ ነው ።

በመጀመሪያም የጉባኤው ሊቀመንበር ዶ/ር ነጋሳ ጊዳዳ ጉባኤው ቀደም ሲል በመሳሰለው መሠረት ወደይቱ በምዕራፍ አንድ በጠቅላላ ድንጋጌዎች ከሚለው ጀምሮ አንቀጽ በአንቀጽ እንደሚቀጥል ገልጸው በአንቀጽ 1 የኢትዮጵያ መንግሥት ስያሜ በሚለው ላይ አስተያየት ማቅረብ እንደሚቻል ገልጸዋል ።

በዚህም መሠረት አቶ አብዱራህማን መሐመድ ከክልል 6 በሰጡት አስተያየት የኢትዮጵያ መንግሥት ስያሜ ሲነሳ በቅድሚያ በኢትዮጵያ የነበሩት አገዛዞች ማየት እንደሚያስፈልግ ፣ ንጉሣዊው የዘውድ አገዛዝ የጥቂቶች አምባገነንነትን የሰፈነበት ፣ በአንዳንድም የሕዝብ የበላይነት ያልነበረበት እንደሆነ ጠቁመው የብሔር ብሔረሰቦች መብትና ሕልውና የተረገጠበት እንደነበር አመልክተዋል ።

አያይዘውም ከንጉሣዊ አገዛዝ የአምባገነኑ የደርግ መንግሥት አገዛዝ የሰው ሕይወት ርካሽ የነበረበት እና ብሔር ብሔረሰቦች ከራሳቸው አካባቢ ወይም ከጉባኤታቸው እንዲፈናቀሉ የተደረገበት እንደነበር አወከተው ሕዝቡ ከፍተኛ ትግል ያደረገውና ዛሬም አዲስ ሕገ መንግሥት ያስፈለገው ከዚህ ዓይነት ጭቆና ለመላቀቅ መሆኑ በአሁኑ ጊዜ በኢትዮጵያ መቀረጽ ያለበት ሕገ መንግሥት የብሔር

ብሔረሰቦችን እኩልነት የሚረጋገጥበት ፣ መብታቸው የሚከበርበት ፣ ለአንድ መቶ ዓመት ያህል የተነጠቁትን የፖለቲካ ሥልጣን እንዲያገኙ ሁኔታዎችን የሚያመችና ዲሞክራሲያዊ መሆን እንዳለበት ገልጸዋል ።

አስከትለውም ድርጅታቸው የቤንሻንጉል ሕዝብ ነፃነት ጉባኤ / ቤሕንጎ / እና የቤንሻንጉል ሕዝብ ኢትዮጵያን ከመቢታተን የሚያድናት መሠረታዊና ቁልፍ ጉዳይ ፌዴራላዊ የመንግሥት አደራጃጀት እንደሆነ የሚያምን በመሆኑ ስያሜው በረቂቁ በተቀመጠው መልኩ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ በሚለው መቀመጡ እንደሚደግፍ አመልክተዋል ።

ቀጥሎም አቶ ዚያድ ዳውድ ከክልል 5 ጉባኤው የኢትዮጵያ ሕዝቦች በራሳቸው የመብት ጥያቄ ላይ የሚነጋገሩበት በመሆኑ ታሪካዊ እንደሆነ ፣ ከዚህ ቀደም የነበሩት ሥርዓቶች የአንድ ወገን የኢኮኖሚ መዋቅር ፣ ባህልና የአኗኗር ሥርዓት በሌሎች ላይ የሚያስርው እንደነበሩ ፣ ይህንንም ለማስወገድ ሕዝቦች መሣሪያ እንዲያነሱ መገደዳቸውንና ለዚህ ዲሞክራሲያዊ መድረክ መደራረብ አስፈራጊው የኢትዮጵያ ሕዝቦችና ብሔር/ብሔረሰቦች ከዚህ ቀደም የነበረውን ብሶትና ሰቆቃ የሚያስወግድ ፣ ተከብብረውና ተፈቃቅረው ለመኖር የሚያስችል መንገድ እንዲቀየስ በአጠቃላይ አዲስ የመንግሥት ሥርዓት ጉባኤው እንዲቀርጽ የሚጠበቅ መሆኑን ገልጸዋል ።

አያይዘውም የመንግሥት ስያሜን በተመለከተ የኢትዮጵያ ብሔር ብሔረሰቦች እንዳልነሩበት ፣ አሁን ለአዲስቲ ኢትዮጵያ አዲስ ስም ማውጣት እንደሚያስፈልግና በረቂቁ ላይ የተቀመጠው ስያሜም ፌዴራላዊነትና ዲሞክራሲያዊነትን ያካተተ በመሆኑ እንደሚደግፉት ፣ በአጠቃላይ የኢትዮጵያ ብሔር ብሔረሰቦች በዲሞክራሲያዊ ሥርዓት ተፈቃቅደው የሚኖሩበት ፈቃዳቸውም ሆኖ የሚለያዩበት ሁኔታ ከወዲሁ ግልጽ መሆን እንዳለበት አመልክተዋል ።

አቶ አለማህሉ አለሙ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል በበነዱ ላይ የተቀመጠውን ስያሜ በመደገፍ በሰጡት አስተያየት የኢትዮጵያ መንግሥት ስያሜ ምን ይሁን የሚለውን ለመመለስ ከዚህ በፊት የነበሩ መንግሥታት አዋቃቀሮች ለሕዝቡ ያስገኙት ጥቅም ምንድነው ? የሚለውን መመልከት ተዛቢ እንደሆነ ገልጸው አወቃቀሩ አሃዳዊ ሆኖ ሕግ የማውጣት ሆኖ የመተርጎም ሥልጣን በሞሮፖል ተይዞ አመራር ከላይ ወደታች እየወረደ ሕዝቦችን በአምባገነንነት ለመግዛት የሚያስችል እንደነበረ አስረድተዋል ።

[illegible][illegible][illegible]

አሳብበው ገብኤው ከግድት 4.45 ባህሪ
ክንጀ ወራች በኋላ ገብኤው ውጪቱን የቀጠለው በስን መንግሥት ኮሚሽን
ተዘጋጅቶ በተወያየች ምክር ቤት በታየውና ገብኤው ጥቃት 19 ቀን 1987 ዓ.ም

... ሊቀነስ አይችልም ::

በተረከበው የአገ መንግሥት ረዳት ሰራተኛ ሰው ለጥገናው ለሚገባው ለቀደም ሲል በመጀመሪያም የግብአት ሊቀመንበር ዶ/ር ነጋሳ ጌደዳ ግብአት ቀደም ሲል በመስኩ መሠረት ወደይፍ በምህራፍ አገዳ በጠቅላላ ድንጋጌዎች ከሚሰሩት ጅምሮ አገዳጅ በአገዳጅ አገደሚቀጥል ገልጸው በአገዳጅ 1 የኢትዮጵያ መንግሥት ስያሜ ማቅረብ ይገባል፡፡

በሚልሉ ላይ አስተያየት ማቀርጠን ስንገባ፡

በዚህም መሠረት አቶ አብዱራህማን መስመድ ከክልል 6 በስጡት አስተያየት የአ.ት.የአ.ያ መንግሥት ሲያሟሉ ሲነሱ በትድሚያ በአ.ት.የአ.ያ የነበሩት አገዛዞች ማየት እንደሚያስፈልገው ግንኙነታቸው የዘመድ አገዛዝ የጥቂቶች አምባገነንነትን የሰፈነበት ፣ በአንፃሩም የሕዝብ የበላይነት ያልነበረበት እንደሆነ ጠቁመው የብሔር ብሔረሰቦች መሳታትና ኋላውና የተረጎመበት እንደነበር አመልክተዋል ።

እያደገውም ከንጉሣዊ አገዛዝ የአምባገነኑ የደርግ መንግሥት እገዛዝ የሰው ሕይወት ርካሽ የሚሰጡ እና ብሔር ብሔረሰቦች ከራሳቸው አካባቢ ወይም ከንብረታቸው እንዲፈናቀሉ የተደረገበት እንደነበር አውስተው ሕዝቡ ከፍተኛ ትግል ያደረገውና ዛሬም አዲስ ሕገ መንግሥት ያዘልለው ከዚህ ዓይነቱ ጭቆና ለመጥቀት መሆኑ በሕጉና ጊዜ በሊትቶልያ መቀረጽ ያለበት ሕገ መንግሥት የብሔር

ብኩረብናችንን አካልነት የሚረገግበት ፣ መብታቸው የሚከበብን ፣ ለእኛ ድመቶ ላይ ያህል የተነበቁትን የፖለቲካ ሥልጣን እንዲያገኙ ሁኔታዎችን የሚያመቻችና ዲሞክራሲያዊ መሆኑን እንዳሳብን ገልጻል ።

አስከትለውም ድርጅታቸው የሚጓጓዩል ሕዝብ ነፃነት ጥቅናቄ / ቤልንን / አኖ
 የሚጓጓዩል ሕዝብ ኢትዮጵያን ከመባታተፃ የሚያድናት መሠረታዊና ቁልፍ ጉዳይ
 ፌዴራላዊ የመንግሥት አደራሻጆች አንዳይሆነ የሚያምን በመሆኑ ስያሜው ቢረቂቅ
 ባተቀመጠው መልኩ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ በሚለው መቀመጡ
 አንድሚገድግት አመልክተዋል ።

ቀጥሎም ስቶ ዚያድ ዳውድ ከክልል 5 ጉባኤው የኢትዮጵያ ሕዝቦች ቢራሳቸው የመጣት ጥያቄ ላይ የሚነጋገሩበት በመሆኑ ታሪካዊ እንደሆነ፣ ከዚህ ቀደም የነበሩት ሥርዓቶች የእንድ ወገን የኢኮኖሚ መቆቅር፣ በክልልና የአኗኗር ሥርዓት በሌሎች ላይ የሚያስርው እንደነበሩ፣ ደህንንም ለማስወገድ ሕዝቦች መሣሪያ እንዲያነሱ መገደዳቸውንና ለዚህ ዲሞክራሲያዊ መድረክ መደራሰብን አስረድተው የኢትዮጵያ ሕዝቦችና ባሕር/ባሕረሰቦች ከዚህ ቀደም የነበረውን ባለትና ሰቃቃ የሚያስወግድ፣ ተከታባሪውና ተፈቃቅሪው ለመኖር የሚያስችል መንገድ እንዲቀየብ በሌሎች ላይ እዲስ የመግንጠት ሥርዓት ጉባኤው እንዲቀርብ የሚጠበቅ መሆኑን ሰልፈዋል።

አያይዘውም የመንግሥት ስያሜን በተመለከተ የኢትዮጵያ ብሔር ብሔሰቦች እንዲሰሩበት ፤ አሁን ለአዲሲቷ ኢትዮጵያ አዲስ ስም ማውጣት እንደሚያስፈልግና በረዲቄ ላይ የተቀመጠው ስያሜም ፌዴራላዊነትና ዲሞክራሲያዊነትን ያካተተ በመሆኑ እንደሚደግፍት ፤ በአጠቃላይ የኢትዮጵያ ብሔር ብሔረሰቦች በዲሞክራሲያዊ ሥርዓት ተፈቅዶው የሚኖሩበት ፈቃዳቸውም ሆኖ የሚገደዩበት ሁኔታ ከወዲህ ግልጽ መሆን እንሰበብት አመለካከተዋል ።

አቶ አለማየሁ አላመ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል በህንድ ላይ የተቀመጠውን ስያሜ በመደገፍ በሌሎች አስተያየት የኢትዮጵያ መንግሥት ስያሜ ምን ይሁን የሚለውን ለመመለስ ከዚህ በፊት የነበሩ መንግሥታት አዋቂነታቸውን ለሕዝቡ ያስነኩት ጥቅም ምንድነው ? የሚለውን መመልከት ተገቢ እንደሆነ ገልጽው አወቃቀሩ አሃዳዊ ሆኖ ሕግ የማውጣት ሆኖ የሙተርነም ሥልጣን በየዓምታል ተይዞ አመራር ከላይ ወደታች አየወረደ ሕዝቦችን በአምባገነንነት ለመግዛት የሚያስችል እንደነበረ አስረድተዋል ።

አስከትለውም ይህንን በመቃወም ሕዝቦች ለዘመናት ታግለው ለሳፊው ምዕራፍ መድረሳቸውን ጠቅሰው ንብሉው መነጋገር፣ ያለበትም የኢትዮጵያ ብሔር/ብሔረሰቦች የራሳቸውን ዕድል በራሳቸው እንዲገኝ መመስገን እንደሚችሉና አዲሲቷን ኢትዮጵያ እንዲገኝ በመፈቃቀር ሊሻቡ ይችላሉ በሚለው ላይ መሆን እንዳለበት ፤ ከዚህ አንፃር እንደ ኢትዮጵያ ያለች ብዙ ብሔር/ብሔረሰቦች ለማኖሩባት አገር ተስማሚው የመንግሥት አወቃቀር ፌዴራላዊ መሆኑን ጠቁመው ፌዴራሊዝም ብሔር/ ብሔረሰቦች የራሳቸውን ዕድል በራሳቸው እንዲወሰኑ ፤ የአካባቢያቸውን ንዲያ በአካባቢያቸው እንዲያዩ ፤ በሀሳባቸውን እንዲያሳድሩ ፤ መብታቸውን እንዲያስከብሩና በአጠቃላይ ተፈቃቅረው በአንድነት እንዲኖሩ የሚያስችል መንግሥት አወቃቀር እንዲሆንና ሊሆን እንደማይችልና አወቃቀሩም ሕዝቦች ሊሞክሩ ያለ ፌዴራሊዝም ዕውን ሊሆን እንደማይችልና አወቃቀሩም ሕዝቦች በማስካዊ መንግሥት ተገቢ ወክልና እንዲኖራቸው ሊያደርግ እንደሚችል እንዲሁም የኢትዮጵያ መንግሥት ስያሜ የሚረቀቀውን ሕገ መንግሥት ይዘት የሚገጥሟበት መሆን እንዳለበትና በራቂቱ የተቀመጠው የመንግሥት ስያሜ ፌዴራላዊና ሊሞክሩላዊ በመሆኑ እንደሚገኝባቸው አብረርተዋል ።

አቶ አብዱልራሲት መከመድ ከዘለል 14 የሚበጀው የመንግሥትን ሥርዓት ለመምረጥ የአገሪቱን ያለፈ ታሪክ መቃኝት አግባብ እንደሆነ በሰቡት አስተያየት በኢትዮጵያ የፖለቲካ መድረክ የአንድነትና የብሔራዊ መብት ጥያቄ ቁልፍና አንገብጋቢ ሆኖ ለዘመናት መቆየቱን ፤ ይህም በአገሪቱ ለተነሣደሩት ጦርነቶችና ግጥሞች ብቸኛ መንስኤ እንደሆነ ፤ ሰፊ የብሔር ብሔረሰብ ተዋጽኦና ወክልና ያለው ይህ ንብሉ በመጀመሪያ ደረጃ መንደርደሪያ አድርጎ ቀደም ሲል የነበሩትን እንዲቆሩ ሊወገዱ የሚችሉባቸውን ሁኔታዎች ማየት እንዳለበት አባሰዋል ።

አይደለውም የጠነከር አንድነት በመፈሰግ ገዢዎችና አፈንገዳች ሳይካሄዱት የቆዩት ጦርነትና የግዛት አንድነት አመለካከት እንደነበረ ግን እንዳላዋጣ ፤ በጥላም ከዘነቱት 1966 ዓ.ም በፊት የኢትዮጵያ ተማሪዎች አንቅስቃሴ ከኖተኛ ደረጃ ላይ እንደደረሰ ተማሪዎች ቀስ በቀስ በተለያዩ የፖለቲካ ኃይሎች በተለያዩ መልካና ደረጃ ሲገኙበት ቆይተው በሽግግሩ ምርተር የሰፈረው ዲሞክራሲያዊ የሕዝቦች አንድነት እንዲመጣ በመርህ ደረጃ እንደተቀመጠ ፤ እሁንም የጠነከር አንድነት እንደት ይመጣል የሚለውን ማየት እንደሚያስፈልግ አስረድተዋል ።

ተግባራዊ በአማራጭ አንድ ፤ አንድነት ቢያይል ፤ በሀምብ በማረስ እና ሕዝብ ላይ ሜና በማሳደር ሊመጣ እንደሚችል ከራሳችን ታሪክ መማር እንደሚቻል ገልጸዋል ።

ከሽግግር መድረክ ወዲህ እየታየ ያለው ከላተኛው አማራጭ መሆኑንና ይህም የጠነከር አንድነት በሕዝቦች ናት፣ ፤ መተማመንና እኩልነት አንድነት ሊመጣ ይችላል የሚለው ለሆነ ሀገራችን የብዙ ብሔር/ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ሀገር በመሆኗ እያንዳንዱ በሽግግር መድረኩ በተመቻቸው ሁኔታ የራሱን አካባቢያዊና ክልላዊ ንዲያችን ራሱ ካሞና በፌዴራላዊ ትስስር ክልሎች ወደ ጠነከር አንድነት እንደሚመጡ ጠቅሰው ፌዴራላዊ ትስስር ክልሎች በጋራ የሚያገናኝቸውን ንዲያት በማወቅ የሚፈቱበት ፤ የራሳቸውን ንዲያ ራሳቸው የሚያዩበትና የሚፈቱበት ሥርዓት እንደሆነ አብረርተዋል ።

አይደለውም የጠነከር አንድነት ሊመጣ የሚችለው ልዩነቶችን አምጦ በመቀበል በልዩነቶች ውስጥ የጠነከር አንድነት ለማምጣት አንቅስቃሴ ሲደረግ መሆኑን ገልጸው ይህም ሕዝቦች ለጋራ ጥቅምታቸው ተባብረው እንዲኖሩ የሚያደርጋቸው በብሔራዊ ማንነት ልዩነት ላይ የሚሞረኩዝ አንድነት እንደሆነ ፤ ፌዴራሊዝም የሕዝቦች ቋንቋ እንዲያድግ ፤ ታሪካቸው እንዲከበር ፤ በአካባቢያዊ ንዲያች ላይ ለመመስገን የሚያስችላቸውን ማንነታቸውን ለማረጋገጥ የሚያደርጉት ትግል የሚያገለግላቸውና የጠነከር አንድነትንም የሚያመጣ መሆኑን አስረድተዋል ።

እነዚህ ነገሮች ለከበሩ የሚችሉት በፌዴራላዊ ትስስር ሕዝቦች በመፈቃቀድ ፤ በነፃ እምነታቸውና ናላንታቸው ይበጀናል ብለው የሚቀበሉት መድረክ ሲመቻች መሆኑን ያለውም መድረክ ይህን የሚያመቻች እንደሚመለከታቸው ገልጸዋል ።

በመጨረሻም ፌዴራሊዝም ያለ ሙሉ ዲሞክራሲ ተግባራዊ ሊሆን እንደሚችል ፤ ዲሞክራሲያዊነትም የሕዝባዊ ሉዓላዊነት መሠረት ያደረገ በራሱም ሆነ በጋራ ጉዳዮች ላይ ያልተገደበ ናላንታን ሊገልጽበት የሚችልበትን ሁኔታ የሚያመቻችና የራሱን ዕድል ለመወሰን የሚያስችል መብት እንደሆነ ፤ የሚመሠረተውም ፌዴራላዊ ብቻ ሳይሆን ዲሞክራሲያዊውም መሆን ስለለበት በአንቀጽ የተቀመጠው ስያሜ ተገቢ እንደሆነ አመልክተዋል ።

አቶ አስራራል ቶጋ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል የኢትዮጵያ ስያሜ ምን ይሁን በሚለው ላይ ሲመክሩ በመላደታኝታቸው ኩራት እንደሚሰማቸውና ይህንን በተመለከተም በሰቡት አስተያየት አዲሱ አወቃቀር ቀደም ሲል የነበረውን ልዩነት የሚያስመግድ ልዩነቱ የፈጠረውን ጦርነትና ሰደት የሚገኝ ኢትዮጵያም እንደ እናት ልጆቿን ለብስባ መምገብ የሚያስችላት እና በአጠቃላይ የብሔር /ብሔረሰቦች መብት የሚከበርበት ፤ በሀልና ቋንቋቸው የሚደብርበት እንደሆነ ጠቅሰው ሕገ መንግሥቱ ብሔር /ብሔረሰቦች የራሳቸውን ዕድል በራሳቸው ለመወሰን የሚችሉ መሆን እንዳለበትና ከዚህ አንፃርም የአዲሲቷ ኢትዮጵያ ስያሜ በራቂቱ ላይ

እንደተቀመጠው ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መብሉን እንደሚደግፉ አመልክተዋል።

አቶ ሀብን መስመድ ከክልል 4 በስተቀር ትናንት የኢትዮጵያ ሕዝብ ለስወር ባርነት ተዳርጎ የቆየበት ወቅት እንደነበር አስታውሰው ይህ እንዳይደደግም አዲስ በልት መቀየስ አስፈላጊ መሆኑን ገልጾው ህጩ ኢትዮጵያዊነት ካይፈልጉት የሚወጋ ሳይሆን የእያንዳንዱ ኢትዮጵያዊ መላዎና ክብር እንደሆነ ጠቅሰዋል።

አስከትለውም የመንግሥት አወቃቀር በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ መሆን እንዳለበትና ይህም ብሔር/ብሔረሰቦች በራሳቸው እንዲተማመኑ ብቻ ሳይሆን በመንፈሳዊ ቅናት በመነሳት ለልማትና በአጠቃላይ ለማህበራዊ ዕድገት ልዩ መሠረት የሚገባ እንደሆነ ጋርገጥኖ በአንድነትና በህልውና ዕድገት ምቹ ሁኔታን እንደሚፈጥርም እንደ ቢዊዘርላንድ፣ ጀርመንና ጣሊያን ካሉ የአውሮፓ አገሮች መመሪያ እንደሚቻል ጠቁመው በአጠቃላይ ስያሜው ይበልጥ የሚያፈቃቅርና ለአንድነት የሚያነሳ ፣ ለመባታተን ተቃርባ የነበረችውን አገር የሚያድን በመሆኑ በረቂቅ ላይ የተቀመጠው ስያሜ እንደሚደግፍት አስረድተዋል።

አቶ አወጣ ገብሩ ከክልል 3 ስያሜውን በመደገፍ በስጡት አስተያየት ባለፉት ሦስት ሰዓታት ሥልጣን በመናገሩ ተይዞ ብሔራዊና መደባዊ ጭቆናዎች በሰጠው ሕዝብ ላይ ሲፈረቁበት እንደነበር ፣ ስያሜው ይህንን ብቻ የሚያስመግድ ሳይሆን ተግባራዊ ሊሆን የሚችል እንደሆነ ጠቅሰው ሕዝቡ በረቂቅ ሕገ መንግሥቱ ላይ ወደደረጉ ሲደረጉ እነሱ በተመረጡበት አካባቢ ያለው ሕዝብ በረቂቅ የተቀመጠውን ስያሜ መደገፉን ይህንኑ ስያሜ እንዲያወድቁት መላካቸውን አመልክተዋል።

በሌላ በኩል አቶ ዳንኤል በላይነህ ከክልል 14 በመርህ ደረጃ ፌዴራላዊ አወቃቀርን በመደገፍ በአንቀጽ የተቀመጠውን ስያሜ እንደሚቀበሉት ገልጾው አወቃቀሩ ግን በረቂቅ ሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 47 እንደተቀመጠው የትግራይ፣ የአፋር፣ የአግራ፣ የኦሮሞ፣ የሶማሊ፣ የቤንሻንጉል፣ የደቡብ ሕዝቦች፣ የጋምቤላ፣ የሐረር በሚል በነሳ ላይ የተመሠረተ መሆን እንደሌለበት ፣ በነሳ ላይ የተመሠረተ ፌዴራላዊ አወቃቀር ወንድማማችነትን የሚያረርቅ ፣ ሕዝቡን የሚባታትንና አብሮ የመኖር ተስፋን የሚያጨልም ፣ በአጠቃላይ አንዲት ኢትዮጵያን አንድ አድርጎ ከመንግሥት ይልቅ ለመባታተን ከፍተኛ አስተዋጽኦ የሚያደርግ እንደሆነ ገልጸዋል።

አያይዘውም በአካቸው እና በክልል 14 ወረዳ 16 ሕዝብ እምነት የፌዴራሉ አባል ከሌሎች በላይ ኃይለ ሥላሴ የነበሩት 14 ጠቅላይ ግዛቶች ለምሳሌ ነጃም፣

ወለጋ ወዘተ... እንጂ በረቂቅ የተቀመጡት ዘጠኙ መሆን እንደሌለባቸው አወስተዋል።

በሌላ በኩል አቶ ታሪኩ ወፊ ከክልል 14 በስተቀር ስያሜው ተቃዋሚ ፓርቲዎችን የሚጋብዝ በመሆኑ እንደሚቀበሉት አስታውቀዋል።

አንድ የክልል 5 ተወካይ በሰጡት አስተያየት አንቀጽን በመደገፍ የተገለጹትን ሀሳቦች እንደሚቀበሉ ፣ ከስያሜው ውስጥ "ዲሞክራሲያዊ" የሚለውን ቃል ግን ዲሞክራሲን የማይረዳ አምባገነን መንግሥታት ለማስመለል የሚጠቀሙበት በስያሜ ሳይሆን በተግባር በመሆኑ ቃሉ በራሱ ያለመተግመንን ከማመልከቱ ባሻገር የሚሰጠው ፋይዳ ስለሌለው ቢወጣ እንደሚመርጥ አስረድተዋል።

ይህን ሀሳብ በመደገፍ አቶ መኰሪያ ታፈሰ ከክልል 14 በስጡት አስተያየት "ዲሞክራሲያዊ" የሚለው ቃል የሚቀንሰው ወይም የሚጨምረው ነገር ባለመኖሩ ቢወጣ የተሻለ እንደሚሆን አመልክተዋል።

በሌላ በኩል ደግሞ አቶ ዘበሌ ወጋሥላኪ ከክልል 14 በስጡት አስተያየት ስያሜው ፌዴራላዊ የመንግሥት ሥርዓትን የሚደነግግ በመሆኑ ሙሉ በሙሉ እንደሚቃወሙት ፣ ኢትዮጵያ ለኮሪ ታሪክ ያላት ፣ በእንደነድቷ ታሪክና ተከባሪ የኖረች ግን ሚዛናዊ መሪና ትሁት አስተዳደር ያላገኘች አስታውቀዋል።

አያይዘውም በተለያዩ አጋጣሚዎች በሰጡት ሥልጣን የያዙ መሪዎች ኢትዮጵያውያንን በእኩል ዓይን አለግቶታቸውን ፣ ሲጨፈጭፋና ሲያርዱ የኖሩ አምባገነኖች እንደነበሩና ውስጣዊ ሉዓላዊነትን ተዳረው ከፍተኛ በይዘት መፈጸማቸውን ፣ መሪዎች ቢፈረቁም ሕዝቦች ባይነጣጠሱ አገሪቱ እንደ ዋና መቆያቸውን አመልክተው ከዚህ አንፃር የነበረውን ጭቆና የሚያስቀረው ፌዴራላዊ የመንግሥት አወቃቀር ነው የሚለውን እንደሚያቀርቡትና ዲሞክራሲያዊ መንግሥት አወቃቀሩ እሳዳዊ ወይም ፌዴራላዊ ሊሆን ስለሚችል ሁለቱም ያጣጣሙ ዲሞክራሲያዊ ማስከላዊነትን የጠበቀ አደረጃጀት ወይም አወቃቀር መደንገግ እንዳለበት ፣ ስያሜውም የኢትዮጵያ ማህበራዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ በሚል እንዲቀመጥ ሀሳብ አቅርበዋል።

አቶ ግርማ ብሩ ከክልል 4 ቀደም ሲል የተነሱትን ነጥቦች በተመለከተ በስጡት አስተያየት ፌዴራሊዝም እንደተባለው አንድነትን የሚገድ ባለመሆኑ ገብኤው ቢቀበለውም የተሻለ እንደሚሆንና ፌዴራላዊ አደረጃጀት ካለ ደግሞ ዲሞክራሲያዊ

መሆን ስለሰባት ዲሞክራሲያዊ የሚለው ቃል የፅንሰ ሐሳብ እንዝ የሚያደርግ በመሆኑ ቢቀመጥ የሚሠራር ቢወጣ ግን የሚያገኛል እንደሆነ አብራርተው

ዲሞክራሲያዊ የሚለው ቃል ይቀመጥ ግለሰብ ግን ከዚህ ቀደም አምባገነኖች እንደተጠቀሙበት ለሽፋን ብሉም ለጥፋት እንገልግለን ግለሰብ እንዳልሆነ

ገልጻል ::

አቶ ዓለምበገድ ገ/አምላክ ከክልል 1 በበኩላቸው በሰጡት አስተያየት በአንድ አገር የተሟላ ዲሞክራሲያዊ ሥርዓት ሳይኖር የተሟላ ፌዴራላዊ አስተዳደር ስለማይጠበቅ "ዲሞክራሲያዊ" እና "ፌዴራላዊ" የሚሉት ቃላት የተሰነሱበት ሁኔታ መኖሩን በአንፃሩ ደግሞ "ፌዴራላዊ" የሚለው ቃል የሥልጣን ክፍፍል በማዕከልና መኖሩን በአንፃሩ ደግሞ "ዲሞክራሲ" የሚለው ደግሞ በሕዝብ ላይ መመሥረትን በክልል በመሆኑን ቃላቱ የተለያዩ ፅንሰ ሐሳቦችን የሚገልጹና አንዱ አንዱን ሊተካ የሚገልጽ በመሆኑ ቃላቱ የተለያዩ ፅንሰ ሐሳቦችን መጠበቅ አንድሚይችል አብራርተዋል ::

በተጨማሪም በሀገራችን ያለ ፌዴራላዊ አስተዳደር የሕዝቡን መብት መጠበቅ አንድሚይችል ፤ አወቃቀሩ ማሳሰቢያ ይሁን ከተባለ ግን የኢትዮጵያ ሕዝቦች ተመክሮ እንዳላቸውና በሕግ ሥልጣንን የመከፋፈል ልምድ ጋር መኖሩ ብሔር ብሔረሰቦች የሚገባንን ሥልጣን ካልተሰጠን አናምንም ሊሉ እንደሚችሉ ፤ በአጠቃላይ ሁሉም ነገር በመንግሥት ፈቃድ ይሁን እንደሚገባት ነው ብለዋል ::

አያይዘውም ቀደም ሲል እንደተባለው ፀረ ዲሞክራሲ ኃይሎች በራሳቸው አለመተማመን ዲሞክራሲያዊ የሚለውን ቃል ሲጠቀሙበት መቆየታቸውን ነገር ግን እነርሱ የተጠቀሙበት ሁሉ እርኩስ ነው ከተባለ እነርሱ ያልተጠቀሙበት ቃል ሊታጣ እንደሚችል ጠቆመው ቢቱ በጉዳዩ ላይ ስፊ ወይይት ማካሄዱን ግምት ውስጥ አስገብቶ እንዲወሰን ጠይቀዋል ::

አቶ መኮሪያ ታፈሰ ከክልል 14 በሰጡት አስተያየት ፌዴራል የሚለው ቃል ዲሞክራሲ የሚለውን እንደሚያጠቃልል በአንፃሩ ግን ሪፐብሊክ የሚለው ዲሞክራሲን እንደሚያካትት ፤ ዲሞክራሲ የሚለውን ቃል መጠቀሙ አላስፈላጊና ወደ ጥንቱ አስተሳሰብ ይወስዳል የሚል ተቃውሞ አቅርበዋል ::

በመጨረሻም የግብአውሊቀመንበር በጉዳዩ ላይ በቂ ውይይት መደረጉንና ከቤቱም ወደ ውሳኔ እናምራ የሚል ሀሳብ መቅረቡን ገልጸው በረቂቅ ሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 1 ላይ "ዲሞክራሲያዊ" እና "ፌዴራላዊ" የሚሉትን ቃላት ይወጡ ወይም አይወጡ በሚሉት ላይ ተራ በተራ ድምፅ እንዲሰጥባቸው ጠይቀዋል ::

በዚህ መሠረትም "ፌዴራላዊ" የሚለው ቃል አንዳለ ይሁን የሚለውን በመደረፍ 524 ፤ በመቃወም 1 ፤ ድምፅ ተአትቦ 2 ተመዝግቦ ቃሉ እንዳለ እንደሆነ ሲወሰን "ዲሞክራሲያዊ" የሚለው ቃል አንዳለ ይሁን የሚለውን በመደረፍ 524 ፤ በመቃወም 2 ፤ ድምፅ ተአትቦ 1 ተመዝግቦ ቃሉ እንዳለ እንደቀመጥ ተወስኗል ::

ከዚያም አንቀጹ እንዳለ መፅደቁን ለማረጋገጥ በተሰጠው ድምፅ ድጋፍ 525 ድምፅ ተአትቦ 4 ተመዝግቦ ያለምንም ተቃውሞ አንቀጽ ፀድቆ የሰላቱ ለብሰባ ከቀኑ 7.15 አብቅቷል ::

ጥቅምት 29 ቀን 1987 ዓ.ም ከጧቱ 3:00 በኋላ መንግሥት ጉባኤ አዲሽ የተካሄደው ተግባር የሰነድ መንግሥት ጉባኤ በብላጥ የተመራው በጉባኤው ለመግባቱ በደረጃ ነጋሳ ጌዳዳ ሲሆን በቅድሚያ የሰላቴ ለጌዳዳ በረቂቅ የሰነድ መንግሥት አንቀጽ 2 የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን በሚለው ላይ ውይይት እንደሚካሄድ አውባተው በአንቀጽ 4ይ አስተያየት ካለ ለቀርብ እንደሚችል ማቅረብ እንደሚችል ገልጸዋል ።

በዚህም መሠረት አቶ ሪምሪም ሀብታሙ ከክልል 3 አንቀጽ 3 እንደ ከዚህ ቀደሙ ኢትዮጵያዊ ማለት ሌሎች ኢትዮጵያዊ ነው ብለው የሚወስኑት ሳይሆን ራሱ ሕዝቡ ኢትዮጵያዊ ነኝ ብሎ የሚወስንበትና ኢትዮጵያ ማለትም በፈጽራሽን አባልነት የሚጠቃለሉት ብሔር / ብሔረሰቦችና ሕዝቦች አብረው ለመኖር እስከ ፈቀዱ ድረስ የሚኖሩበትን አካባቢ የሚያጠቃልል መሆኑን የሚያመለክት እንደሆነ በተወሰነም አንቀጽ ኢትዮጵያ የፈረማቻቸውን ዓለም አቀፍ ስምምነቶችን የሚያከብር በመሆኑ ከነረበት አገሮች ጋር መልካም ጉርብትናንና ዝምድናን የሚያስከር በመሆኑ የአንቀጽ አቀራረጽ በተቀመጠው መልኩ ትክክለኛ እንደሆነ ገልጸዋል ።

ቀጥሎም ወ/ሮ ራህመት የሱፍ ከክልል 3 በስጡት አስተያየት ከዚህ ቀደም ኢትዮጵያውያን ለአብዚራ እርስ በእርስ አልቲትና ደም መፋሰስ የዳረጉት የኢትዮጵያ ዳር ድንበር ሕዝቦቿ በነፃ ፈቃዳቸው ሳይሆን ሌሎች ከዚህ እስኪያ ብለው በመወሰናቸው መሆኑን ፤ አንቀጽ 2 ግን ሕዝቦች በነፃ በፈቃዳቸው አብረው ለመኖርና ራሳቸውን በራሳቸው ለማስተዳደር ያላቸውን መብት የሚያረጋግጥ ፤ የዓለም አቀፍ ስምምነቶችን በማክበር በዓለም አብሮ መኖርና መልካም ጉርብትናን የሚያመጣ በመሆኑ አቀራረቡ ተገቢ መሆኑን አመልክተዋል ።

አቶ መሀመድ ድረረ ከክልል 5 በስጡላቸው የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን የፈጽራሉን አባሎች የሚያጠቃልልና በዓለም አቀፍ ስምምነቶች መሠረት እንደሚወሰን የሚገልጸው አንቀጽ 2 ፈጽራላዊ ሆኖ የምትመሠረተው ኢትዮጵያ የፈጽራሉ አባላት የሚኖሩበትን ሥፍራ የሚያጠቃልል መሆኑን በሰሚያመለክት የኢትዮጵያ መንግሥት ፈጽራላዊና ዲሞክራሲያዊ ሆኖ እንደሚዋቀር የሚገልጸው አንቀጽ 1 ጋር የጠበቀ ቁርኝት እንዳለው ፤ የፈጽራሉ አባላት ቢባልም አርታራን እንደሚያመራና አርታራም የኢትዮጵያ አካል ያልሆነች ሉዓላዊ አገር መሆኗ መታወቅ እንዳለበት ፤ የኢትዮጵያ የግዛት ወሰንም ከዚያ ፤ ከሰማሊያ ፤ ከጄቡቲ ፤

ከአርታራና ከሱዳን ጋር የሚዋሰን መሆኑን ግብረገጥ እንደሚገባ ገልጸው በተወሰነም ኢትዮጵያ ከሌሎች አገሮች ጋር በዓለም ለመኖር እንደሚችላት ዓለም አቀፍ ስምምነቶችን እንደያቃክብር ለሰሚገልጽ እንዳለ እንዲያልፍ የውሳኔ ሀሳብ አቅርበዋል ።

ከዚያም ለጉባኤው ሊቀመንበር አንቀጽ እንዳለ እንዲቀመጥ የደነቱት ሰዎች የተናገሩትን ጠቅሰው አጠቃላይ በአንቀጽ 4ይ ተቃውሞ ወይም በአንቀጽ 4ይ የተሰየ ሀሳብ ያለው ማቅረብ እንደሚችል ገልጸዋል ።

በዚህም መሠረት አቶ ደስታ ቁናሳ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል የአንቀጽ አቀጣሚውን እንዳለ መሆኑን ተቀብለው “የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን” ከሚለው ርዕስ ውስጥ “ግዛት” የሚለው ቃል ቤቱ በመወያየት በሌላ ቃል እንዲተካው ወይም በምትኩ “ዳር ድንበር” የሚለው እንዲቀመጥ አሳበው ይህ ነፃተደረገ ግን የኢትዮጵያ ሕዝቦች ራሳቸውን የሚያስተዳድሩ ሳይሆኑ እንደቀድሞው ሌላ ኃይል የሚገካቸው እንደሚያስመለል አመልክተዋል ።

ቀጥሎም አቶ ዳንኤል በላይህ ከክልል 14 በስጡላቸው የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን በዓለም አቀፍ ስምምነቶች መሠረት የተወሰነ መሆኑን ራሳቸውና የወከላቸው የክልል 14 ወረዳ 16 ሕዝብ እንደሚቀበሉት ፤ የማይተሰሩበትም የአንድ አገር ሕገ መንግሥት ቢቀረጽ አብዩ ተግባር የአገሪቱን አንድነት ፤ ወሰኗንና የሕዝቦቿን ሉዓላዊነት የሚያረጋግጥ መሆኑን በላለበትና የኢትዮጵያ ሕገ መንግሥትም ይህንን ማድረግ ስለሚጠበቅበት እንደሆነ አመልክተው አባቶቻችንና ደማቸውን አፍሰሰው አጥንታቸውን ከከሰሰው ፤ ይህ ነው የማይባል መስዋዕትነት ከፍለው ለዚህ ለአንድነት ያበቋትን ኢትዮጵያ ይህ ሕገ መንግሥት ማስጠበቅ እንደሚኖርበት አሳስበዋል ።

እያይዘውም ያለው የሽግግር መንግሥት በሽግግር ወቅት ኢትዮጵያውያን ሳይመክሩበትና ሳይዘክሩበት የኢትዮጵያ አካል ለሆነችው አርታራ የመገኛጠል

ዕውቅና መስጠቱ አግባብ እንዳልሆነ በራሳቸውና በወከላቸው ወረዳ 16 ሕዝብ ዘንድ ተቀባይነት እንደሌለው ጠቅሰው በሕገ መንግሥቱ የሚቀረጸው ሕግ የኢትዮጵያን የግዛት ወሰን ቢያስቀምጥ አርታራን ብቻ ሳይሆን የቀይ ባህር ደሴቶችንም ጭምር መሆን እንዳለበት አመልክተዋል ።

ከዚያም አቶ ዘለለ ወጋሥባል ከክልል 14 የኢትዮጵያ የፈጽራሉ አባሎች የግዛት ወሰናቸውን ራሳቸው በፈቃዳቸው እንደሚወስኑ መገለጹን ፤ ይህ ግን እያንዳንዱ የፈጽራሉ አባል በፈለገው ጊዜ እየተነሳ የድንበር ወሰኔ ይህ ነው እንዲልና በላዊላኝ ክልሎች መካከል የርስ በርስ ግጭት አስከትሎ ውስጣዊ ሉዓላዊነትን እንደሚያሳጣጥ ይህ ከሚሆን የፈጽራሉ አባሎችን የድንበር ወሰን በሕገ መንግሥቱ ለይቶ ማስቀመጥ

አንደኛውም ፣ በአንቀጽ 47 የተቀመጠው የፌዴራል አባሎች ዝርዝርም ወደ አንቀጽ 2 ተዛውሮ መቀመጥ አንዳለበት አሳስበው ኢትዮጵያ በአራቱም አቅጣጫዎች የምትዋሰኑትም ካሉበት አገሮች በስም ተጠቅሰው በአንቀጽ ውስጥ መካተት አንዳለባቸው ገልጸዋል ።

አቶ መስመድ ጣሪር ከክልል ና ደግሞ በሰጡት አስተያየት ከዚህ በፊት የገቢው የወሰነ ለክልልና የአገር አንድነት የተባለው በሕዝቦች ፍላጎት የመጣ ሳይሆን ቢኃይልና በሥራት አንድነብር ፣ በዚህ ምክንያትም ኢትዮጵያ ለስቃይ መደረግና ፣ ያላፈውን ለክልል አንቀሳቃሽ ጣባት ያለፈውን ስቃይ መደረግም አንደኛውም ገልጸው በአንቀጽ 2 የተቀመጠው የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን የኢትዮጵያ ብሔር / ብሔረሰቦችና ሕዝቦች የሚገንጠሩትና ኢትዮጵያዊነትም በፍላጎትና በመፈቃቀድ ላይ የተመሠረተ አንድሆነ የሚያመለክት ስለሆነ ተገቢ አንድሆነ ፣ ኤርትራ የተገነባለችው በሕዝቦች ፍላጎት በመሆኑ የዚያን ሕዝብ መብት መግፈፍ አገሪቱን ወደ ጦርነትና ወደልተራሰገ መጥፎ ስለታዘነ አንድሚከታት አሳስበዋል ።

በማህበራዊ የሰብአዊ ሊቀመንበር የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን የሚለው አንቀጽ 2 በተመለከተ ግዛት የሚለውም ቃል አንዲቀየር ወይም ስለላ ቃል አንዲተካ የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን ለክልል የአገሪቱን አንድነት የሚያስጠብቅና ኤርትራን ምዋሚያዊም ፣ መሆን አንዳለበት ፣ በአንቀጽ የክልሎች ወሰንና ዝርዝራቸው መቀመጥ አንደኛውም ገቢው ፣ እና የኢትዮጵያ ካሊቤት አገሮች በስም ተጠቅሰው በአንቀጽ መግባት አንዳለባቸው አስተያየት መገንዘባቸውን ገልጸው ጉዳዩ የሚያወያይ ከመሆኑ አንፃር ተጨማሪ ውይይት ስለሚያስፈልገው አስተያየቶች አንዲቀርቡ ቤቱን ጋብዘዋል ።

በዚህም መሠረት አቶ ግርማ አዲኛ ከክልል 4 ባለቶች መንግሥታት የባሰረው የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን ለክልል በሕዝቦች ፈቃድ ላይ ያልተመሠረተ ገቢዎች ለአስተዳደር አንዲያመቻቸው ብቻ ተደርጎ የተቀመጠ ስለነበረ ለዘመናት በሕዝቦች መካከል ደም መፋሰስ አንዲኖር ፣ አያሌ ንብረት አንዲወድም ምክንያት አንድሆነ ገልጸዋል ።

አስከትለውም የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን ከታሪክ ጋር ማያያዝ በራሱ ፋይዳ አንድላለውና ተግባራዊ የሚሆነውም ሕዝቦች አምነውብትና ፈቃድው ሲከለል አንድሆነ ገዥዎችና ትምህርቶች ኢትዮጵያ ከራሳ ነባር አስከ ራሱ ዲሚራ አንድምትክረጋ ቢናገሩም በሕዝቦች አለመፈቃቀድ ምክንያት በደረሰው ሽኩቻ ለደቀቀው ኢኮኖሚ መፍትሔ ሊያመጣ አንዳልቻለ ፣ የኢትዮጵያ ሕዝቦች በአንድነት ፣ በሕትማማትና በመረዳዳት ፣ በደብዳቤና በተደራ መኖር የሚችሉበት ሁኔታ ሊመጣ የሚችለው የሕዝቦችን ፈቃድ ከገምት ውስጠ ያስገባው አንቀጽ 2 አንዳለ ሊቀመጥ

አንድሆነ ፣ ይህንን የማይቀበሉ ቢኖሩ ክስፈው ታሪካቸው መማር የማይፈልጉ ትምህርቶችና ጠባቦች ብቻ አንድሆኑ አስገንዝበዋል ።

ቀጥሎም በቀደሙት ሥርዓቶች ኢትዮጵያ የዓለም አቀፍ ለምድካችን የማታከበር በመደረግ ሕዝቦች ከካሊቤት አገሮች ጋር የገቢራቸው ግንኙነት የወንድማማችነት ሳይሆን በጥርጣራ የመተያየት አንድነብር ፣ ከሰማሊያ ጋር በተነካይነት ጦርነት አያሌ ሕዝቦች ያላቀቁትም በዚህ ምክንያት አንድሆነ ፣ የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን ኤርትራንና ቀይ ባህርን ያስታልባል የሚለው አባባልም አሮጌ ታሪክን ያዞ መንገታቸውና ኤርትራም የተገነባለችው ሕዝቦች በደረሰባቸው ስቃይ መሆኑን መርሳት አንድሚሆን ያብረሩ ሲሆን ኢትዮጵያ ከካሊቤት አገሮች ጋር ያለ አንዳች ሥጋት ጉርብትናዋን አንድነታቸው ከተፈለገ በአንቀጽ የተቀመጠው ተግባራዊ መሆን አንድሚኖርብት አመልክተዋል ።

በማህበራዊም አቶ ተስፋዬ ፋታላ ክደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል የኢትዮጵያ ሕዝቦች ትክክለኛ ትርጓሜው ተነፍሳት አንድቆየ ፣ የኢትዮጵያ ዳር ድንበርም ከተሰራፈዎች ታሪክ ጋር ተቆራኝቶ እየተለጠጠ ፣ ሕዝቦች ብሔራዊና ሰብአዊ ሕልውናቸው ተገናኛ ለጅምላ ሕልዲት ተዳርገው የአገሪቱ የግዛት ወሰንም እስከ እዚህ ነው ብሎ መወሰን አማይቻለበት ደረጃ ተደርጎ አንድነብር ገልጸዋል ።

አያይዘውም የአንድ አገር የግዛት ወሰን እስከቶ አንድሆነ ከመኖር በፊት በቅድሚያ በዚያ የግዛት ወሰን ውስጥ አብሮ ለመኖር ያለውን ፈቃደኝነትና የመሬት ባለቤትነት ሚረጋገጥ አንድሚገባ ፣ ሕዝቡ አብሮ ለመኖር የሚፈልገውም መሠረታዊ መብቶቹ ሊታወቁለትና ሊከበሩለት አንድሆነ ፣ ከዚህ ውጭ ያለ ሕዝቦች ነፃ ፈቃድ ብሔራዊ አስተዳደርን በመጨረሻቸው ግዛቱ ነው የሚለው አነኳድ የትም አንዳልደረሰ፣

በዚህ ረገድ የአንቀጽ 2 ድንጋጌ የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን የኢትዮጵያ ሕዝቦች አብሮ የመኖር ነፃ ፈቃድ ከገምት ውስጥ ያስገባና የዓለም አቀፍ ድንጋጌዎችን መሠረት ያደረገ በመሆኑ የኢትዮጵያ ሕዝቦች የሌሎች አገሮችን ዳር ድንበር የሚያከብሩ ሕግና ሥርዓት የሚገዛቸው መሆኑን በላሚያመለክት አንዳለ ቢያልና አንድሚጠቀም አብረርተዋል ።

ለክልሉም የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን ኤርትራን ይጨምራል የሚለውን አገልለጽ መጠቀም ዲሞክራሲያዊ መብት ቢሆንም ባለፈው ሥርዓት ይህን መሰል የመሰሉት ፖሊሲ ስላሳዎች ለሆኑ ሕዝቦች ግን ለጆሮ የሚቀፍ መሆኑን አንድ ደቡብ ሕዝቦች ተወላጅነታቸው አስገንዝበዋል ።

በመጨረሻም የኢትዮጵያ የፌዴራል መንግሥት አባላት ዝርዝር በአንቀጽ 47 የተቀመጠው አንድሚሰቃና ወደ ጠቅላላ ድንጋጌ አንቀጽ 2 ውስጥ ማምጣት

አንደኛያባሰረልን ጠቅሰው "ግዛት" የሚለው ቃልም የመሰላፋት ስሜትን የሚገልጽ በመሆኑ "ተራተራ" ወይም "ብውንድራ" የሚለውም የእንግሊዝኛ ቃል የሚተካ ከተገኘ "ግዛት" የሚለውቃል ቢለወጥ እንደሚሰማሙ ገልጸዋል ።

ቀጥሎም ዶ/ር አብዱላመጂድ ሁሉን ከክልል 5 "ግዛት" የሚለው ቃል ተራተረ የሚለው ቃል መተካያ እንደሆነና ብዙም እንደማያስረክር ጠቁመዋል ።

አያይዘውም አቶ ዳንኤል በላይነህ ከክልል 14 ወረዳ 16 የሚሰገዝናት ሃሳብ

የወከላቸው ሕዝብ ሀሳብም እንደሆነ ሲናገሩ የወከላቸውን ሕዝብ ብዛትም ቢናገሩ ለሀሳባቸው ክብደት ሚዛን እንደሚረዳ አሳስበው ከክልል 5 የመጡት ገብአተዋች እያንዳንዳቸው ከ13 ሺህ በላይ በሆነ ሕዝብ ተመርጠው እንደተሳኩና በአንፃሩ ግን አቶ ዳንኤል በላይነህ ወካይ ሕዝብ ቀጥሮ 6981 እንደሆነ ጠቁመዋል ።

ቀጥለውም የአንድ አገር የግዛት ወሰን መከለል ያለበት ከሆነኛው እስከ እስኪያኛው ተራራ የሚዘረጋ መሬት አላች በሚል ሳይሆን ሕዝቦች ተፈላልገውና ተፈቃዳይው የሚመሠረቱት ፤ የመሬት ስፋት ሳይሆን የሕዝቦች ፍላጎት ቅድሚያ ተሰጥቶት መሆን እንዳለበት አሳስበው የኢትዮጵያ ዳር ድንበር እስከ ሕንድ ውቅያኖስ ወዘተ... ይዘረጋል የሚለው ለከት የለሽ ምቅት በደርግና ከደርግ ቤት የግብርው ችግር አሁን የተጀመረው የተስፋ ወቅት መልሶ እንደሚያደልፍምና ለዳግም ችግር የሚደርግ እንደሆነ አስገንዝበው ያሰሩውን መሬት የማስቀደም የዳር ድንበር አወሳሰን እንከተል የሚሉ ሰዎች ራሳቸውን ችግር ውስጥ እንዳይከቱ አስጠንቅቀዋል ።

የኦርትዶን መገንጠልን በተመለከተ ኦርትዶን ያስገነጠላት የሽግግሩ መንግሥት ሳይሆን በኖቬምበር 1974 ዓ.ም ጀነራል አማን አምዶምን ገድሎ የኦርትዶን ሕዝብ ያስከረፈው የደርግ መንግሥት እንደሆነ ጠቅሰው ከዚያ ቤት በሁለቱ የኦርትዶን ነፃ አውጪ ግንባሮች ተሰልፎ የነበረው የኦርትዶን ሕዝብ ቀጥሮ ከ4000 ሰላጊነት ሺህ / የማይለልጥ እንደነበር አስታውሰው ጀነራሉ በተገደሉ ሰድስት ወር ባልሞላበት ጊዜ ውስጥ ግን ሁለቱ ግንባሮች ከ25 ሺህ ያላነሰ ደጋፊ ከሳቸው ማለልፍ እንደፈታሉ ተናገረዋል ።

አያይዘውም የሽግግሩ መንግሥት ከመቆላፈል ጥቂት ቀደም ብሎ የትኛው የኦርትዶን ክፍል ይቆጣጠር ነበር ? ቢሉ ጠይቀው በሴሁኑ ሰዓት ኦርትዶን ተገንጠልች ማለት መሬቷ በታውን ለቆ ሄደል ማለት እንዳልሆነና በሁለቱ ሕዝቦች መካከል ከተፈጠረው መልካም ግንኙነት አንፃርም እንደገና አንድ ላይ የመሆን ተስፋ ከፍተኛ መሆኑን ጠቅሰው የመልካም ግንኙነት ሁኔታ ሲያስረዱም ከ3 ዓመት ቤፊት የሽብር ግንኙነት የነበራቸው ሕዝቦች በሴሁኑ ጊዜ በሁለቱም ወገን 90% የሚሆነው ሕዝብ

መልካም ግንኙነት እንደሚፈልግ 10% ቢሆን ቅንነት ላነደሳቸውና መጥፎ አስተሳሰብ ላላቸው እንደሚተዉት ጠቁመው ይህ ሊሆን የቻለው እንደሆነሉ በተለየ ሳይሆን በመፈቃቀድ አብሮ የመኖርን ፅድል በማመቻቸት እንደሆነ ፤ በኃይል ከሆነ ግን እንዲን ኦርትዶን ክልል 5ም አብሮ የመኖር ፅድሉ የጠበቀ እንደሚሆን አስገንዝበዋል ።

ማብራራቸውን በመቀጠልም ባለፉት ሥርዓቶች የሚፈለገው የሰማሌ ሕዝብ የሚኖርበት መሬት እንጂ ራሱ ሕዝቡን ባለመሆኑና ሰማሌ ሲባልም እንደ ኢትዮጵያዊ የሚቆጠር ስላልነበረ ከግማሽ በላይ የሚሆነው ለስደት ተደርጎ እንደኖረበሁኑ ሰዓት ግን አብሮ ለመኖር አመቺ ሁኔታ በመፈጠሩ ከ95% በላይ የሚሆነው የሰማሌ ሕዝብ ከሌሎች ኢትዮጵያውያን አብሮ ለመኖር ዝግጁ መሆኑን አረጋግጠው እንደቀድሞ መሬታችሁን እንጂ ሰማሌዎችን እንፈልጋችሁም የሚል ከመጣ እንደ ኦርትዶን ክልል 5ም ገፍቶ ማለወጣት እንደሆነ አመልክተዋል ።

አካለውም አብዮቶችን ለኢትዮጵያ እንድትት የመታገላቸው ታሪክ ሲወስ ሰማሌና አሮሞ እንዳልታገሰ እንደሚቆጠርና የደብብ ሕዝቦች ደግሞ በትግሉ ጭራሽ ሰማቸው እንደሚይነባ ፤ ሐቁ ግን ይህ ሳይሆን በይበልጥ የታገሉት ሰማሌዎችና ሌሎች ሕዝቦች እንደሆኑና ለዚህም እንደጀዝማች ዑመር ስመተርጎ መጥፋቱ እንደሚባሉ ገልጸው በመልወል ጦርነት ለወደቁት ሐውልት ሲሠሩ ለወሎነትና ታጋዮች ሳይሆን ሽሽተው ሲያመልጡ በአውሮፕላን ተመተው ለሞቱት እንደሆነ ጠቁመዋል ።

አስከትለውም በትናንቱ ጀግንነት ሣፊ መኖር እንደማይቻልና የጊዜው የጀግንነት መለኪያ ጦር ማንሳት ሳይሆን የውስጥ ችግሮችን አስቀድሞ መፍታት እንደሆነ ፤ የወሰን ጥያቄ በሕዝብ ፍላጎት የሚመለስ መሆኑ ገና ኢትዮጵያ እስከ ጁቡቲ ፤ ሰማሊያ ወዘተ... ትዝራጋለች የሚለው ሕልምም የሁሉም ሕልም ቢሆንም ተግባራዊነቱ ግን ከሕዝብ ፈቃድ ውጭ ስለማይታሰብ ሕልሙን ቀንሶ የውስጥ ግንኙነትን ማጥበቅ እንደሚሻል ገልጸዋል ።

ቀጥሎም አቶ ሀሰን አሊ ከክልል 4 የኢትዮጵያ የግዛት ወሰንን በሚመለከት ሁለት አበይት ጉዳዮች ማለትም ኢትዮጵያ ከዚህ ቀደም የዝብቻቸውን ዓለም አቀፍ ስምምነቶች መከበርና የውስጥ የድንበር ወሰኑ አስከልልም በሕዝቦች ፈቃድ ላይ ተመሥርቶ መሆን እንዳለበት በአንቀጽ 2 መገለጹን ጠቁመው ኢትዮጵያ የአፍሪካ አንድነት ድርጅትና የተባበሩት መንግሥታት ድርጅት ቻርተሮችን ፤ ከነረቤት አገሮች ማለትም ከኬንያ ፤ ከሱዳን ፤ ከኦርትዶን ፤ ከጄቡቲና ከሰማሊያ ጋር ውሎችን እንደፈረመች ገልጸው እነዚህን ውሎች ተቀብላ ካለወደቀች ኢትዮጵያን ለዓለም አቀፍ ሕገና ሥርዓት የማትዝ የአገሮችን ሉዓላዊነት የማታከብር አድርጎ ስለሚያስቀጥራት ከዓለም የመገለል አደጋ አስከትሎ የሚጎዳው አኛ ራሳችን ነው ቢሉ አስገንዝበዋል ።

የክልሉችን ዳር ድንበር እዚህ በጉባኤው ይወሰን በሚል የተሰነዘረው አስተያየትን አስመልክተው የክልሉችን ዳር ድንበር የሚወስነው ባለቤቱ የክልሉ ሕዝብና የሚመክሰው የክልል ምክር ቤት እንጂ ጉባኤው አይኖረውም ሆኖ የእርሚያን ክልል ፣ የክልል 5 ወዘተ... ወሰን እስከዚህ ድረስ ብሎ መወሰን እንደማይቻል አመልክተው በክልሉች መካከል አስመግባባት ከተፈጠረም ሊፈታ የሚችልበት መንገድ በዚህ ረቂቅ ሕገ መንግሥት በአላ አንቀጽ ስለተቀመጠ በሰነዱ ሊደረግበት መውያቸው እንደሚቻል ወቅመዋል ።

እስከትለውም ስለኢርትራና ከኢርትራ ጋር ስለተያያዙ ታሪክ ማውሳት ከርሰሰ ጉዳዩ መውጣት ቢሆንም በሂረር አብዱልመጂድ ሱልጌ የተነገረውን ግን መስተካከል እንዳልበት ፣ የኢርትራ ሕዝብ ለመገንጠል ያቤቀው ዋናው ምክንያት የጀጅፊል አማን አምዶም በደርግ መንገድ ባይሆን ኢርትራዊያን ለዲሞክራሲያዊ መብታቸው ያደረጉት የትግል ውጤት መሆኑን እስገንዝበው በፌዴሬሽኑ ጊዜ የፌዴሬሽኑ ውህደት እንደግጥሙ በመቀጠር ፣ የፌዴሬሽኑን ውህደት ሂደትም ዲሞክራሲያዊ ባለመሆኑ እንቀበልም ያሉ ኢርትራዊያን እንደነበሩ አስታውሰው የሕዝቦች ለዲሞክራሲያዊ መብት መታገል ከሰንድ ገለበጠ መሾም ፣ መሻር ወይም መምቀት ጋር ማያያዝ ስህተት ስለሆነ ሊሰተካከል እንደሚገባው አሳስበዋል ።

ቀጥሎም አቶ ዳንኤል በሳይኒ ከክልል 14 የወረዳ 16 ሕዝብ አቋሙን እንደነፃፀርኝ መርጦ ልኮኛል ቢሉ የተናገሩትን አስመልክተው አቶ ሁሉን አሊ በስጡት አስተያየት አቶ ዳንኤል በሳይኒ ኢትዮጵያ ዓለም አቀፍ ስምምነቶችን እንዳትቀበልና ብሎም የነፈሱት አገሮችም ሉዓላዊነት እንዳይታከብር በመናገር የጦርነት ጥሪ እንዳስተጋቡና ይህም ደግሞ የወረዳ 16 ሕዝብ አቋም ሊሆን እንደማይችል ገልጸው ሕዝቡ መከራኛል በሚል ስም ወደ ተባብተ መንገድ መራመድ ተገቢ እንዳልሆነ አመክተዋል ።

ከዚያም አቶ አባይ ፀሐይ ከክልል 1 "የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን የፌዴሬራላን አባሎች ወሰን የሚያጠቃልል ሆኖ በዓለም አቀፍ ስምምነቶች መሠረት የተወሰነ ነው ።" የሚለው አንቀጽ 2 ባለፉት ሥርዓቶች ከነበረው የግዛት ወሰን አስባለልና አመለካከት መሠረተ ሀሳብ የተለየ ፣ የአገርን አንድነት በፅኑ መሠረት ላይ በማቆም መባታተንና መከፋፈልን የሚያስቀር ፣ በረቂቅ ሕገ መንግሥቱ ከተካተቱና ሥር ነቀል ለውጥ ያመጣሉ ተብለው ከሚገመቱት አንቀጾች መካከል አንዱ እንደሆነ ገልጸው የዓለም አቀፍ ስምምነቶች እንዲከበሩ በመደገገጥም በአገር ውስጥ እንዲሰፍን ብቻ ባይሆን ከአገራባች አገሮች ጋር ያለው ግንኙነትም በመልካም ግንኙነት ላይ የተመሠረተ በጦርነት ከመፈሰሰ የሚያድን እንደሆነ አስገንዝበዋል ።

አይደዘውም ከዚህ ቀደም የካብሩት የድንበር አካላሉች ሕዝቦች ፈቅደው ኢትዮጵያውያን ነን ብለው በመሰከት ባይሆን አንድ ንጉሥ ወይም ፈተውረረ ከነሠራዊቱ ተንቀሳቅሶ ሊደርስ የቻለበት መሬት እንደነበር ፣ ይህም ቢኃይል የተያዘው ሕዝብ እምቢ አልነበረም ቢል በጦርነት ለማሳመን በተደረገው ጥረት ከሰላም ይልቅ ጦርነት ከአንድነት ይልቅ መባታተን በአገሪቱ ሰፍኖ እንዲኖር እንዳደረገ ገልጸዋል ።

እነሰውም በአንቀጽ 2 መሠረት ግን ሕዝቦች ፈልገው ኢትዮጵያውያን ነን ያሉበት ሥፍራ ሁሉ የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን እንደሚሆን መቀመጥን ይህም ወሰን አካለል መንሻው መሬት ባይሆን ነዋሪው ሕዝብ መሆን እንዳልበት የሚቀበል ፣ ሕዝቡ ፈቅዶ እስከነፃ ድረስም በግድ ኢትዮጵያዊ ዙን ብሎ ጦር ከመምዝዝ ሥጋት እንደሚያድን ጠቅሰው ሕዝቦች ፈቅደው ኢትዮጵያውያን ነን ከሉ ማንም ኃይል ኢትዮጵያውያን አይደላችሁም ሊላቸው ወይም ኢትዮጵያውያን መሆን እንዳልላግም ከሰው ማንም ኃይል በግድ ኢትዮጵያውያን ሊያደርጉቸው የማይችል መሆኑ ሊታወቅ እንደሚገባ አስገንዝበዋል ።

አቶ አባይ ፀሐይ ማብራሪያቸውን በመቀጠልም ሕዝቡ ኢትዮጵያዊ ነኝ እንዲል ማድረግ የሚቻለው ልማትን በማሳደግ ፣ ፍትሕን በማስፈንና መብትን በማስከበር የኢትዮጵያዊነት መንፈስና ፍቅር በማሳደር እንጂ የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን እስከ ቀይ ባህር ወዘተ... ነው ብሎ በሕግና በሕገ መንግሥት በመደንገግ ወይም በጋዜጣ ላይ በመጻፍ አለመሆኑና ሕዝቡን በገዴታ ነትቶ ማምጣትም ሆነ አንድነትን ማስጠበቅ የማይቻል መሆኑን የ30 ዓመት ተመክሮ እንዲረጋገጠ ጠቅሰው በአንቀጽ 2 የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን የፌዴሬራል አባሎች ወሰን ተብሎ መጠቀመጡ ካለፈው ስህተት ለመዳኃ እንደሆነ ገልጸዋል ።

እስከትለውም የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን የፌዴሬራል አባሎች ወሰን እንዲሆን መደረጉ ለአንድነት ፅኑ መሠረት ከመጣለም በተጨማሪ ሕዝቦች ተፈቃቅደውና ተከባብረው ለመኖር የሚችሉበትን ሁኔታ እንደሚያመቻች ፣ አሳቢሊዚያ ግን የመባታተን አደጋ ስለሚከተል ለመጠንቀቅ በማስከላዊ መንግሥት ለአስተዳደሩ በአጠቃላይ ለኢትዮጵያ ሕዝብ ትምህርት እንደሚሰጥ አስገንዝበዋል ።

ቀጥለውም የሽግግር መንግሥቱ የፈረማቸው ዓለም አቀፍ ስምምነቶች ሕዝቡ ባይመክርበት የተፈረሙ በመሆናቸው ተቀባይነት የላቸውም የሚል ሀሳብ እንደቀረበ ፣ ሆኖም አዲስ ሚንሊክ ሆኑ አዲስ ኃይል ሥላሴ ስምምነቶችን ሲፈርሙ ሕዝቡን ስላላማከሩ ባለመቀበል የቀረበው ሀሳብ ስህተት እንደሆነ ፣ በተጨማሪም የአንድን ሕዝብ ዕድል ራሱ ባይሆን ሌላው ይወስንላት የሚለው መሠረተ ሀሳብ የተባላተና የተዛባ አገላለጽ

መሆኑን ጠቅሰው የኢትዮጵያ ሕዝብ ግን በሌላ ሕዝብ ላይ ለመወሰን በጠናቅና በጋጠል ልገጠል የሚል እንዳልሆነ አመልካታል ::

ከዚህ አንፃር የኦርቶዶክስ ሕዝብ የራሱን ስድል በራሱ መወሰኑና የሽግግር መንግሥቱም የፈረንሳይ መንግሥት መብት መሠረተ ሀሳብ የተካተተ ሲሆን ይህ መሠረራው የሕዝቦችን የዲሞክራሲ መብት መሠረተ ሀሳብ የተካተተ ሲሆን ይህ መንግሥት በምንምኛችን መፈረም ያለበት መሆኑን ከሚያመለክተው የኢትዮጵያ ታሪክ እና ከሃላም አቀፍ ስምምነቶች አፈራረም ሥርዓት ጋር የተስማማ እንደሆነ ገልጿል ::

እነሱም የክልሉን ስም ዝርዝርና ጠላት በአንቀጽ 2 እንዲገባ የተረጋገጠ ሀሳብ እስመከተውም በሌላ መንግሥቱ የኢትዮጵያ የሆነ ጠላት የፌዴራል አባሎች የኢትዮጵያ የሆነ ጠላት የኢትዮጵያ አካል እንደሆነና የሚሉት የፌዴራል አባሎች የሚሉው ሕዝቦች ነው :: የሚለው እንደሚባሉ ከዚህ ልውውጥ የኢትዮጵያ ክልል ጠረፍ 1 ወንዝ 1 እነዚህ ጠባብ... በስም በአንቀጽ ልውውጥ መዝርዝር እንደሚታይ የፌዴራል አባሎች ዝርዝርም የመንግሥት አወቃቀር በሚሉው አንቀጽ ሥር እንደተቀመጠ 1 ወደ አንቀጽ 2 ማምሳትም እንደሚያስረዳ ጠቅሰው ለኢትዮጵያ እንደነበረ ሰነድ ሲባል አንቀጽ 2 እንዳለ ገብሎ እንዲያወድቅ አስበዋል ::

ከዚያም አቶ ዳንኤል በሰይህ ክልል 14 ሀሳቦችውን የሚያቀርቡት የመረጣቸውን የወረዳ 16 ሕዝብ አስተሳሰብ ወኪሉው እንደሆነ በመግለጻቸው የወረዳው ሕዝብ ቢመርጣቸውም ጠቅላላ አመለካከቱን ሊወክሉ ስለማይችሉ በወረዳው ሕዝብ ስም መናገር ከሥነ ሥርዓት ውጭና የነዋሪዎችን መብትም መጋታት እንደሆነ ከጉባኤው ሊተመንበር ማሳሰቢያ ተሰጥቷቸዋል ::

አቶ ዳንኤል በሰይህ ክልል 14 የፌዴራል አባሎች ዝርዝር በአንቀጽ 2 መነሳት አለበት ያሳሰቡን ምክንያት ሲያስረዱም ዝርዝራቸው ካልተጠቀሰ እንዲሁ ክልል የልሳውን ቀርቦ የመውሰድ ችግር እንደሚመጣና በትርቡም የሰንደር እኩል የሆነው ሰባት ሁመራ ተቆርቦ ወደ ትግረይ ክልል እንዲገባ እንደተደረገ ገልጸዋል ::

የዚህም ሊተመንበር የተጠቀሰው የክልሎች ጉዳይና በክልሎች የሚፈታ በመሆኑ ስለ ጉዳዩ መናገር ከአርዕስት መውጣት መሆኑን አመልካታል ::

ከዚያም አቶ ዳንኤል በሰይህ ማኅበራዊቸውን በመቀጠል ቤት ኢትዮጵያውያን አባቶቻችንና አያቶቻችን ደማቸውን አፍሰሰው አጥንታቸውን ከሰከሙ የኢትዮጵያን አንድነት ማስከበራቸው ሐቅ እንደሆነ ባናገረ ሁሉም የኢትዮጵያ ሕዝቦች መታገላቸውን እንደገደቡ አውስተው ደርገው አብዱልመጂድ ሁሉን ግን ለማለ፣ አሮምና ደብብ ሕዝቦች እንዳልታገሉ ተቆጥረዋል በማለት መናገራቸው ያልተባለውን እንደሆነና

ይህም እንዳሳስበናቸው ዝልጹው የሚያንገሳቸው ሀሳብ የመርኅት ጭ ያዘና ወኪሉን የሚሉት የወረዳ 16 ሕዝብ አስተሳሰብ ሊያግዝባቸው የሚችሉ እንደሆነ በአቶ ሀሳን አሊ ከክልል 4 ለተሰነዘረው አስተያየት ሲመልስ የወረዳ 16 ሕዝብ ከአቶ ሀሳን አሊ ይልቅ ራሳቸው እንደሚያውቁትና አውቋቸውም እንደመረጣቸው አመልካታል ::

ቀጥለውም ለኢትዮጵያ አንድነት እንታገለግን እያሉ የሚያወድቁት ነፍጠኞችና ጠባቦች እንደሆኑ የተረጋገጠውን አስተያየት አስመልክተውም ቢናገሩ ነፍጠኞች ወይም በሌላ ስያሜ ቢጠራም ለኢትዮጵያ አንድነት ከታገለ ሐቀኛ ኢትዮጵያዊ ነው ብለው እንደሚያምኑና ጠባብ ብሎ ሌሎችን ከመሰደብ ቤት በቅድሚያ ሕይወት ግን ? ብሎ ራሱን መጠየቅ እንደሚገባ 1 ለሰተምፊ ለሰማ ለማሰራጫ ያሳቃችን አገር በሌላንድነቷ አለማሰብ የበሉትን ወዳጆች ደፊ እንደሆነ ገልጸዋል ::

ከዚያም አቶ ዓለሞስገድ ዝላምብ ከክልል 1 በጉባኤው አባቶቻችንና አያቶቻችንም ያቆዩትን ታሪክ መጠበቅ እንዳለበት በተደጋጋሚ እንደተነገረና ከአባቶቻችን ከአያቶቹ ሳይማር ለሥልጣኔ የባህቃ ሕዝብ ቢታሪክ በሌላታቸው የሚሉው አባባሎ ተባቢ ቢሆንም ከአባቶች የወረደነው ታሪክ ግን ጤቃሚነቱና ግዴታው እየታየ እንጂ ሁሉንም በጅምላ እንቀበል ማለት የትም እንደሚያደርስ 1 ለምሳሌም አሜሪካውያን ከአባቶቻቸው ጥሩውን ወስደው መገደብን እየጣሉ ባያሉ ፍጅ በሕጉ ሰንጠረዥ ዲሞክራሲና ኢኮኖሚ ብልፅገና ምሳሌ መሆናቸው ቀርቶ እንደአባቶቻቸው የባሪያን ንግድ የሚያካሄዱ ይሆኑ እንደነበር 1 ከዚህ አንፃር የኢትዮጵያ ታሪክ ሲመላ አባቶች የሕዝብን መብት ቢረግጡ የነበረ ቢሆንም እኛም እነርሱን እንከተል ማለት እንደሚያስፈልግ ሊብረርተዋል ::

እነሱምም የኦርቶዶክስ ሕይወት በተመለከተም ኦርቶዶክስ ከአዲሱ ሚንልክ አስከ አፄ ኃይለ ሥላሴ የመጀመሪያ የንግሥና ዘመናት የኢትዮጵያ አካል እንዳልነበረች 1 በዚህ ሁኔታ በአባቶቻችንና በአያቶቻችን ጊዜ ኦርቶዶክስ የኢትዮጵያ አካል ነበረች ተብሎ አስተያየት ሲሰጥ የትኞቹ እያቶችና አባቶች የሚሉውን ሰይፍ ማመልከት እንደሚገባ አሳስበው የኦርቶዶክስ ሕዝቦች ራሳቸውን ነፃ ያወጡት ግንቦት 16ቀን 1983 ዓ.ም ቢሆን ደርግ ተሸንፎ ሥልጣን የሰጠው ግን ግንቦት 20 ቀን 1983 ዓ.ም መሆኑ እየታወቀ ባይቋቋም ለተፈጸመው ድርጊት የሽግግር መንግሥቱ ኦርቶዶክስ እንዳስገነጠለ አድርጎ ማወራት አግባብ እንዳልሆነ አስገንዝበዋል ::

አያይዘውም በፌዴሬሽኑ ወቅት አንድነትን የሚፈልገውና መንጠል የመረጠው የኦርቶዶክስ ሕዝብ ቢታይ አካል 50% በ 50% ያለል እንደነበረ መገመቱንና ከ30 ዓመታት ትግል በኋላ ግን በፌዴራሊዝም 99.9% መገንጠልን መምረጡንና ከሕዝቡ ይልቅ መሬቱን በመፈለግ የኃይለሥላሴና የደርግ መንግሥታት በነዚህ ዓመታት

ምክንያት እንደሆነ ፣ የፈረንሳይውም ሐላፊዎች ዓለም ከመስከረብ በኋላ የሽግግር መንግሥቱ አማራጭ የሕዝቡን ልዩነት ተቀብሎ ስላምን ማስፈን እንደነበረ

አስረድተዋል ።

አቶ ዓለምስነድ ገለጽላለን ማሳሰቢያውን በመቀጠልም የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን ኢርትራንም እስከ ቀይ ባህር ድረስ ያጠቃልል ሲባል ኢርትራ እንዴት ልትመጣ እንደሚችል ከዚህ ቀደም ከነበረው የጦርነት አማራጭ የተለየ ተግባራዊ ዘዴ መጠቀም ካልተቻለ እባቡ ባዶ ሕልም እንደሚሆን ፣ ከተወሰነ ጊዜ በኋላ የኢርትራ ሕዝብ በፈቃዱ ይመለሳል የሚል የግል ፅምንት እንዳላቸው ገልጸዋል ።

በግንኙነትም የክልሎች ዝርዝር በአንቀጽ 2 ይቀመጣ ለተባበረውም የክልሎች ዝርዝር በመንግሥት አወቃቀር ሥር መግባት ስለበባትና በዚያም ሰዓሪ እንደሚገኝና ወደ ጠቅላላ ድንጋጌ ውስጥ መምጣት እንደሚያስፈልገው አመልክተዋል ።

ከዚያም የግብአው ሊቀመንበር በአንቀጽ 2 ላይ በቲ ውይይት እንደተካሄደበት ገልጸው በተሳሳት ነጥቦች ላይ ውሳኔ እንዲሰጥባት ለቤቱ አቅርበዋል ።

በዚህም መሠረት የግብአው ዋና ፅሕፈ አቶ አዲሱ ለገሠ የኢትዮጵያ የግዛት ወሰንን በተመለከተ የተሰነዘሩትን አስተያየቶች ሲያጠቃልሉም ፣

የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን ኢርትራንና በቀይ ባህር የሚገኙትን ደሴቶችንም

እንዲያካልል ፤

የኢትዮጵያ ፌዴራል አባሎች ዝርዝርና ድንበር እዚህ በግብአው ተወስኖ

በአንቀጽ ውስጥ እንዲካተት ፤ እና

“ ግዛት ” የሚለው በሌላ ቃል እንዲተካ

የሚሉ እንደሆኑ አመልክተው በእነዚህ ጉዳዮች ላይ በሁለቱም ወገን በቲ ውይይትና ከጋር የተካሄደ ስለሆነ በቀረቡበት ቅደም ተከተል መሠረት ውሳኔ እየተሰጠ እንዲታለፍና በመጨረሻም በአጠቃላይ አንቀጹ ላይ መወሰን

እንደሚጠቅም አሳስበዋል ።

በዚህም መሠረት የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን ኢርትራንና በቀይ ባህር የሚገኙትን ደሴቶችንም ማካለል አለበት የሚለው ለድምፅ ቀርቦ ድጋፍ 2 ፣ ተቃውሞ 526 ፣ ድምፅ ተሳታፊ 5 በመመዝገብ ሀሳቡ ተቀባይነት ሳያገኝ ቀርቷል ።

ተገሎም “ግዛት” የሚለው ቃል ተቀይሮ በሌላ ቃል እንዲተካ የቀረበውን ሀሳብ ተጨማሪ ውይይት ማድረግ አስፈላጊ ከሆነ አስተያየት ሊቀርብ እንደሚችል የግብአው ሊቀመንበር አመልክተዋል ።

በዚህ መሠረት አቶ ፀመር አብዱሳታር ከክልል 13 “ግዛት” የሚለው ቃል “ዳር ድንበር” በሚለው እንዲተካ ሀሳብ አቅርቧል እንደነበር አውስተው ሆኖም “ዳር ድንበር”

የሚያመለክተው መሬትን ብቻ ሊሆን ግዛት የአየር ክልንም የሚያጠቃልል በመሆኑና በሌላ መንግሥቱም ደግሞ ሰፊ ያለ ፅንሰ ሐሳብ የሚያመለክት ቃልን መጠቀም ስለሚችል ላይቀየር እንዳለ ቢቀመጥ እንደሚመረጥ ገልጸዋል ።

አቶ ማዖ ገደብ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል በበሁላቸው “የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን” “ከሚለው ውስጥ” “ግዛት” የሚለው ቃል ወጥቶ “የኢትዮጵያ ወሰን” በሚል ብቻ እንዲቀመጥ ወይም “ግዛት” “አስተዳደር” ተተካቶ “የኢትዮጵያ የአስተዳደር ወሰን” እንዲባል የሚሉ ሁለት አማራጮችን አቅርበዋል ።

ከዚያም የግብአው ሊቀመንበር ዶ/ር ነጋሳ ጊዳዳ ግዛት የሚለው ቃል ይህም ወይም እንዳለ ይቀመጥ የሚለው አሁን የሀሳብ ልዩነት ስለሚታይበት በድምፅ እንዲወሰን ሀሳብ አቅርበው ግዛት የሚለው ቃል እንዳለ ይቀመጥ የሚለው ለድምፅ ቀርቦ 478 ድጋፍ ፣ 39 ተቃውሞ ፣ 9 ድምፅ ተሳታፊ ተመዝግቦ የፀደቀ ሲሆን በመጨረሻም አንቀጽ 2 እንዳለ እንዲፀድቅ ለድምፅ ቀርቦ 524 ድጋፍ ፣ 1 ተቃውሞ ፣ 5 ድምፅ ተሳታፊ ተመዝግቦ እንደሰ ፀድቋል ።

ቀጥሎም አንድ ግብአ አባል ድምፅ ያልሰጡበትን ምክንያት ለመግለጽ ጠይቀው ስለተፈቀደላቸው አንቀጽ 2ን በተመለከተ ከቤቱ በርካታ የተለያዩ ሀሳቦች እንደተሰነዙ፣ ነገር ግን የውሳኔ ሀሳቡ አተረራብ ከተሰጠው ሀሳብ የተነሳ መሆኑና የኢትዮጵያ የግዛት ወሰን በዓለም አቀፍ ስምምነቶች መሠረት እንዲወሰን ተደንግጎ እያለ የነበረበት አገሮች ሰንጠረዥ ተጠቅሰው አለመዘርዘራቸው ተገቢ ባለመሆኑ ድምፃቸውን እንዳቀሩ ገልጸዋል ።

ከዚያም ግብአው ለሻይ ዕረፍት ተነስቷል ።

ከሻይ ዕረፍት መልስ በኋላ የግብአው ሊቀመንበር በረቂቅ ሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 3 የኢትዮጵያ ሰንደቅ አላማ በሚለው ሥር ያሉትን ግዕዝ አንቀጾች በንባብ ካሰሙ በኋላ ግብአው ውይይቱን በእነዚህ ግዕዝ አንቀጾች ላይ እንደሚቀጥል አሳስበዋል ።

በዚህም መሠረት አቶ ተፈራ መከታላ ከደቡብ ኢትዮጵያ ሕዝቦች ክልል በአንቀጽ አቀማመጥ ብዙም ችግር እንደሌለላቸው ጠቀመው ችግሩ ያለው የተለያዩ ሕሳቦች ለሀገራዊው በሚሰጡት ትርጉምና ድብት እንደሆነ ገልጸው በአገር እንድንትና በሀገራዊ ስም በርካታ ብሔር / ብሔረሰቦች ወይም ሕዝቦች መብት ሲታረገና ሲረዥ ለዘመናት መቆየቱን ፣ እዚያችኛ ድርጊት በሀገራዊው እየሞላ ልጅ ያለአሳት የሚሰጥ ያለበል ፣ እርሷት ያለሳይ ማስቀረታቸውን የሁሉም የቅርብ ጊዜ ትዝታ መሆኑን አስረድተዋል ።

እነሁም ከዚህ ሕኪም ትኩረት መስጠት ያለበት ለንግድ ተሰሙ ወይም ለጨቀ ሳይሆን ትርጉሙ ላይ መሆን እንዳለበት ፣ ሀገራዊው የኢትዮጵያ የሚገኝ የብሔር/

ብሔረሰቦችን ወደም የሕዝቦችን እና የሃይማኖቶችን ስኩልነት የሚያንባርቅ ብሔራዊ ስርዓት ሊቀመንበት እንደሚገባ አስገንዝበዋል ።

ከዚያም በአንቀጽ 3 ንዑስ አንቀጽ 3 የተቀመጠው ክልሉች የራሳቸው ባንዲራና ከዚያም እንዲኖራቸው የሚገልጽ እንደሆነና እንደሚቀበሉት አመልካቸዋል ።

በመቀጠልም አቶ ግርማ ታደሰ ከክልል 14 በአንቀጽ 3 ንዑስ አንቀጽ 1 የተቀመጡት የባንዲራው ቀለሞች ብዙም እንደማያንጋግሩ ፣ የኢትዮጵያ ብሔር ፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ባንዲራው የእኛ ነው በሚል ሊያከብሩትና ሊሞቅሉት የሚችሉት ብሔራዊ ማንነታቸው ሲጠበቅ ፣ ሰብአዊ መብታቸው ሲከበር ፣ ከሀገሪቱ አካላዊ መጠቀም ሲችሉና የሀብታቸው አዛዥ ሊሆኑ እንደሆነ ገልጸው በባንዲራው ስም የተደረገው አሳስፈላጊ እልቂት መቀጠል እንደሌለበት ፣ በሕዝቦች ፈቃድነት ላይ የተመሠረተች ኢትዮጵያን ለመገንባት የብሔር/ብሔረሰቦችና የሕዝቦች እንዲሁም የሃይማኖቶች ስኩልነት ሊኖር እንደሚገባ አስረድተዋል ።

አያይዘውም በባንዲራው ይሰጥ የነበረውን ትርጉምና የሰብአዊ መብት ረገጣን በመቃወም አላላፍ ሕዝቦች ለትጥቅ ትግል መጎሳታቸውንና መሞታቸውን ፣ በባንዲራው ቀለም ይሰጥ የነበረው መልካታዊ ትርጉምም ስህተት እንደሆነ ፣ የባንዲራውን ቀለም መለወጥ አስፈላጊ ቢሆን ኖሮ እያንዳንዱ የፖለቲካ ድርጅት ለትግል ይጠቀምበት የነበረውን ስርዓት በማንገብ እስከ አሁን ይቆይ እንደነበር ፣ ነገር ግን ፍሬ ነገሩ የባንዲራው ትርጉም በመሆኑ አሁንም ብሔሮች / ብሔረሰቦች እንዲሁም ሃይማኖቶች በእኩልነት የሚያስተሳስር ስርዓት እንዲኖር ማድረግና ትርጓሜውን በዚህ መለወጥ መቻሉ እንደሆነ ፣ ሕዝቦች የእኛ ነው ሌሎች የሚችሉትን ይህ ስርዓት ሊታከልበት ብቻ መሆኑን አስገንዝበዋል ።

በዚህም መሠረት አንቀጽ 3 ንዑስ አንቀጽ 2 ላይ የተቀመጠው አግባብ መሆኑን ጠቁመው አንቀጽ በመሉ ባለባት መልኩ ቢቀመጥ እንደሚደግፉ አመልካቸዋል ።

ቀጥሎም አቶ ታሪኩ ፅጌ ከክልል 14 ባንዲራን በተመለከተ በአንቀጽ 3 ንዑስ አንቀጽ 2 ላይ የብሔር / ብሔረሰቦችና የሃይማኖቶችን ስኩልነት የሚያረጋግጥ ብሔራዊ ስርዓት እንደሚኖር በእነ መንግሥቱ መቀመጡ አግባብ እንደሆነና እንደነትን ለማምጣት እንደሚጠበቅና የባንዲራውን አተረጓጎም ካስፈው ትርጉም እንደሚለወጥ ግልጽም አንቀጽ በመሉ እንደሚቀበሉት አስታውቀዋል ።

ከዚያም አቶ ግርማ ብሩ ከክልል 4 በአንደኛ አላማና በባንዲራ መካከል ያለው ልዩነት ምን እንደሆነ ጠይቀው ልዩነታቸውን የሚያውቅ ካለ ሀሳብ በሚሰጥበት ጊዜ እግረ መንገዱን እንዲያብረሩ የተባሉው ሊቀመንበር ቢያሳስቡም ምላሽ ሳይሰጥ ቀርቷል ።

በሌላ በኩል አቶ አዳሙ ደገፋ ከክልል 14 በመደቱ ሄደች የሰብአዊ መብትና የሰነድነት ታሪክ እንዲያነሳ ገደብ አየተደረገ ቢሆንም ባንዲራውን ያስረከቡን ወገኖች ብለው እንዳልሆነ ፣ ባንዲራ የአዝር መታወቂያ መላያ በመሆኑ ከብር እንዳልሙ ገልጸው ሕዝቡ ጨርቅ ብሎ እንደማይጠራው ፣ ሕዝቡ ብር ፣ ተወካዮች ሰላ ስለሆኑ ሕዝቡ እንዲይተፋቸው ተገቢውን የሕዝብ ፍላጎት ይዞ መረመድ እንደሚገባ ፣ ከዚህ አኳያም በአንቀጽ 3 ንዑስ አንቀጽ 1 እና 3 ላይ ያሉት እንዳሉ ሆኑም ንዑስ አንቀጽ 2 አስፈላጊ ስላልሆነ እንዲሰረዝ ሀሳብ አቅርበዋል ።

ቀጥሎም ሻሊቃ አድማሴ ዘበቀ ከክልል 14 የአንደኛ አላማ ጉዳይ የኢትዮጵያ ሕዝብ ጠነፍተኛ ጉቃት የሚከታተለው እንደሆነ ፣ በአንደኛ አላማ ላይ የተለያዩ ብሔር ብሔረሰቦችና ሃይማኖቶችን የሚያንጸባርቅ ብሔራዊ ስርዓት እንዲያስፍር በተወካዮች ምክር ቤት ሲወሰን ሕዝቡ ብዙ ነገሮችን እንደተቸ ፣ በባንዲራ ስም ብዙ ግፍ ቢደርግም ብዙ መልካም ነገሮችም እንደተፈጸሙና ብዙዎችን ነፃ እንዳወጣ ፣ ለምሳሌ የጦሩ እስላም አላይ ዋ ለከበር ስላለ ምሳሌ ሲቆረጥ እንደነበር ፣ ባንዲራው ወደ ደቡብ ከመዝለቅ በፊት እንደ ባለባት ሲሞት ሰባት ሰው ከነገሱ ይቀበር እንደነበር ፣ ሌት ልጆች ሲወለዱ ከነገሱሳቸው ይቀበሩ እንደነበር ፣ እኩሆን ድርጊቶች ባንዲራው እንዳስቀረ አመልካቸው ደካማ ነገር ብቻ ሳይሆን ጠንካራ ንጉሥ መጠቀስ እንዳለበት አስረድተዋል።

አያይዘውም እንደ ፈረንሳይ ፣ ማሊያ የመጣሰሉ ዶዶት በአንደኛ አላማቸው ላይ ምንም ምልክት እንዳልሉ ፣ ምልክቱ ባለመኖሩ በእነዚህ አገሮች ዲሞክራሲ የለም ማለት እንዳልሆነ ፣ ዲሞክራሲ የሚኖረው በአንድነት አላማ ላይ ምልክት በማድረግ ሳይሆን በአስተዳደር የብሔር / ብሔረሰቦች ስኩልነት ሲጠበቅ መሆኑን ፣ ይህ ማለት በአንድ መንግሥት ሁለት ዓይነት አስተዳደር ሳይኖር ፣ የመንግሥት መሥራያ ቤቶች በአንድ ብሔር ሳይያዙ ፣ ለአንዱ የተደረገው ሰልፋው ሳይነፈግ ማለት እንደሆነ ጠቀሰው ዲሞክራሲ በመረቀት ላይ እንዲሰፍር ብቻ ሳይሆን እንደነ ማንድላ ነጮች የፈጸሙብንን እርሱት ፣ እንደ የመን የርስ በርስ ጦርነት እርሱት በማለት ለወደፊት ሲታሰብ እንጂ አንዱ ብሔረሰብ በሌላው ላይ በመቀሰብ ዲሞክራሲ ሊመጣ እንደሚችል አስረድተዋል ።

እነዚህም የኢትዮጵያ ሰንደቅ አላማ በጠላት ዘመን በአርሶትና የነበሩትን ከብር ገልጸው እንድንታችን የሚፀናው አንዱን ልጅ ሌላውን የእንጂራ ልጅ ማድርግ ቀርቶ ሁሉም እኩል ሲታይ መሆኑን አስገንዝበዋል ።

በመጨረሻም ከአንደኛ አላማው ላይ አንድ ነገር ቢጨመር ወይም አንድ ነገር ቢቀንስ የኢትዮጵያ ሕዝብ እንደሚያዝንና ሕገ መንግሥቱንም እንደማይደግፍ ጠቅሰው ሕዝቡን የሚከፋፍሉው የሽግግሩ መንግሥት እንደሆነ ጠቁመዋል ።

ከዚያም አቶ ሀሰን አሊ ከክልል 4 ባንዲራን በተመለከተ ሦስት አባይት ጉዳዮች ስለሚከሰቱ የባንዲራው ኅብረ ቀለማት ፣ የሕዝቦችን ሕክልነት የሚያመለክት ለርማ መኖር ፣ እና ክልሎች አርማና ባንዲራ እንዲኖራቸው የሚሉት መሆናቸውን ጠቁመዋል ።

አያይዘውም በታሪክ የተለያዩ ገዢዎች የራሳቸው አርማ እንደነበራቸው ፣ አረንጓዴ ፣ ብዙ ፣ ቀይ ቀለም ያለው ባንዲራ ግን ተግባራዊ መሆን የጀመረው በአፄ ሚንሊክ ዘመን መገንጋት መሆኑን ጠቅሰው ግፍ ሲፈጽሟቸው የነበረው ሕዝብ በባንዲራው ነፃ ወጥቷል ተብሎ የተገለጸው አዲስ ፍልስፍና እንዳልሆነ ፣ አፍሪካን ተቀራምተው ሲገዛች የነበሩት ቅኝ ገዢዎችም የመጣናው ባርነትን ልናስወግድ ነው ፣ ስብአዊ መብት ልናስከብር ነው ይሉ እንደነበር አስታውሰው ይህ አገላለጽ ከቅኝ ግዛት አስተሳሰብ የሚመነጭ እንደሆነ ሕዝቡ ሲገነዘቡ እንደሚገባ ገልጸዋል ።

እነሰውም ሁሉም አገሮች ባንዲራ እንዳላቸውና ሁሉም ግን ጨርቆች እንደሆኑ ፣ ማንሳት የሚፈለገው በባንዲራው ስም የደረሱትን በደሎች እንጂ የባንዲራውን ከብር አልመሆኑን ፣ ብዙ ግፍ ያደረሰውም ጨርቁ ሳይሆን ሥርዓቶች እንደነበሩ ፣ ሕዝቡም የአባቶቻችንን ስህተቶች በሚረም ፈንታ ምክንያት በመፍጠር ትክክለኛ አድርጎ ማቅረቡ አግባብ እንደሌለሆነ ጠቁመው የሕዝቦች መብት በዚህ ባንዲራ ሥር ታፍኖ እንደኖሩና ሕዝቡም ደግሞ በዚህ ባንዲራ ሥር ነፃ እንደመገ አስገንዝበዋል ።

ቀጥለውም ባንዲራው ላይ አንድም ነገር መጨመር ወይም መቀነስ የለበትም የሚለውን እንደሚቃወሙ ጠቅሰው ባንዲራው ላይ የብሔር ብሔረሰቦችና የሃይማኖቶች ሕክልነት የሚያገፃፀርቱ አርማ መታከሱንና የፌዴራሉ አባሎች የራሳቸውን ባንዲራና አርማ እንዲኖራቸው መደረጉን እንደሚደግፉ ገልጸዋል ።

ከዚያም አቶ አሊ አብዱ አሊ ከክልል 5 ኢትዮጵያን በተመለከተ ከዚህ ቀደም ምን ይመስል እንደነበረ መዳሰስ እንደሚያስፈልግ ፣ የቀድሞዋ ኢትዮጵያ በጠመንጃ አፈመዝ የተገነባች እንደነበረች ፣ በብሔሮችና በብሔረሰቦች መካከል ልዩነቶች እንደነበሩ ፣ ሕዝቧ አባቶቻችን እየተባሉ የሚነሱት የእርሳቸውን አባት የሳይሉ እንደሆኑና በቤተሰባቸው የተነገራቸው ጨቋኝ አላ እየተባለ በመሆኑ የእርሳቸው አላማም ጨቋኝን ለመግደል እንደነበረ አስታውቀዋል ።

እነሰውም የባራቲ ኢትዮጵያ በሕዝቦቿ ፍላጎት የተገነባች ስለነበረች ሕዝቧ ለወደፊት በኢትዮጵያውያን መካከል ወንድማማችነት እንዴት መስፈን አለበት ? በሚለው ላይ መወያየት እንደሚያስፈልግ ፣ በሀም የሚያሳዝናቸው ትክክል ያልነበረውን ታሪክ ትክክል እንደነበረ ተደርጎ ሲቀርብ መስማታቸው እንደሆነ ፣ ኢትዮጵያም የምትመሠረተው በሕዝቦቿ ፈቃደኝነት ላይ ነው ከተባለ የነበረው በንደቅ

አላማ መቀጠል እንደሌለበት ፣ የክልላቸው ሕዝባም ይህንን ባንዲራ ማግኘት ስለማይፈልግ ከደርግ ውድቀት በኋላ በመጀመሪያ ማቃጠል ይገባ እንደነበረ ፣ ምን ተፈርቶ ባንዲራው እንዲቀጥል እንዳልተደረገ እንደማያውቁ ፣ ኢትዮጵያ ውስጥ ሕዝቧ ያለው አስተዳደር በክልሎች የተደረጀ ስለሆነ ኢትዮጵያ የሚባለው ክልል 14 ብቻ ከሆነ እነሱው በባንዲራው ሊጠቀሙበት እንደሚችሉ ተናግረው ሆኖም ባንዲራው አብዮታውያን ኃይሎች እያባቡት ስለሆነ ከሦስቱ ቀለማት በተጨማሪ ነጭ ቀለም ተደርጎበት እና የሽግግር መንግሥቱ አርማ በመሥራት ታከሉበት እንዲቀጥል አስገንዝበዋል ።

ቀጥሎም ወ/ሮ አላማሽ ግርማይ ከክልል 1 ባንዲራው በመሠረቱ አርማ መሆኑን ፣ በባንዲራው ስም በአንዳንድ አካባቢዎች በተለያዩም በትግራይ ክልል ላምረ በተባለ ቦታ ቦታጋዮች ሳይሆን በስላማዊ ሰዎች ላይ ደርግ ጉዳት ማድረሱን ፣ በረቂቅ ሕገ መንግሥቱ ወይይት ወቅት ጨፍጫፊው ባንዲራው ሳይሆን ሰዎች እንደሆኑ እንደተገነዘቡና የባንዲራው ቀለም ሳይለወጥ በንዑስ አንቀጽ 2 ላይ የተቀመጠው ከታከለበት አንቀጽ እንዳለ እንደሚቀበሉት ገልጸዋል ።

ከዚያም አቶ ተቀባወርቅሰው አስረሱ ከክልል 3 አንቀጽ 3 ንዑስ አንቀጽ 1 ላይ ያለው እንዳለ እንዲቀመጥ ፣ ያለፈው ታሪክ በሚመዘገቡ ጊዜ ዕውነታውን ማስፈር አስፈላጊ እንደሆነ ገልጸው ባንዲራው የሕዝቦች ሳይሆን የገዢ መደቦች የመጨቆኛ መሣሪያ እንደነበር ፣ ሕዝቧ የምናዘጋጀው ባንዲራ ግን የሕዝቦችንና የሃይማኖቶችን ሕክልነት በሚያረጋግጥ መልኩ መሆን እንዳለበት ፣ ይህም ሀሳብ እርሳቸውና የወካዳቸው ሕዝብ እምነት መሆኑን አስታውቀው አንቀጽ 3 ንዑስ አንቀጽ 3 ባለበት መልኩ እንደሚቀበሉት አመልክተዋል ።

ቀጥሎም አቶ ዩስፍ መሐመድ ከይር ከክልል 2 በየመጽሐፍት እንኳን የአፋር ሕዝብ ግመሉም ባንዲራውን ያውቀዋል ተብሎ ይጻፍ እንደነበር አስታውሰው በመሠረቱ የአፋር ሕዝብ ከስደትና ከዎንቀት ባንዲራው እንዳላጸነው ጠቁመው በባንዲራው ላይ ነጭ ምልክት እንዲቀመጥ ሀሳብ አቅርበዋል ።

ከዚያም የግብአው ዋና ፀሐፊ አቶ አዲሱ ለገሠ በአንድ በኩል ባንዲራው ባለፈው ታሪክ ሕዝቦችን ነፃ ያወጣ ፣ ከኋላ ቀርጎትና ከዎቆፍ ያላቀቀ ፣ የአገር አንድነትን ያስጠበቀ ፣ ሕዝቦች በውስጣቸው ያለውን ኋላ ቀር አስተሳሰብ እንዲያድፉ ያደረገ ፣ በአጠቃላይ ያለፉት አባቶች ሕዝቡን በማስልጠን ሆነ የሀገር ነፃነትን በማስጠበቅ የተገለገሉበት መሆኑ ሳይነገሩና ምንም ሳይነካ እንዳለ መቀመጥ አለበት የሚል ሀሳብ መቅረቡን ፣ በሌላ በኩል ግን ባንዲራው መለያ እንደሆነና እስከ ዛሬ ድረስ አረንጓዴ ብዙ ፣ ቀይ ባንዲራ ለሕዝቦች ነፃነት የቆመ ሳይሆን ሕዝቦች የታሪኩበትና

የተጨረሰው ለእኛ ሕዝቦችን ነፃ ሲያመጣ አልታየም ፤ ከዚህም አኳያ ባንዲራው የሕዝቦችን ሉዓላዊነት፤ የብሔር / ብሔረሰቦችን መብት መግፈፈያ ሆኖ እንደቆየ ፤ ይህን እንዲ ይህንን ያደረገውና ሕዝቦችን የጨረሰው የነበሩት ሥርዓቶች በመሆናቸው በባንዲራው ላይ የብሔር / ብሔረሰቦችንና ሃይማኖቶችን እኩልነት የሚያንባርቅ ብሔራዊ እርምጃ እንዲታከልበት የሚል ሀሳብ መቅረቡንና በሌላ በኩልም በባንዲራው ላይ ነጭ ርግብ እንዲጨመርበት የሚል ሀሳብ ማርቡን አብራርተዋል ።

ከዚያም የገባለሁ ሊተመንበር በእንቀጽ 3 ላይ የበለጠ ውይይት ያስፈልገናል የሚል ካል አስተያየት ማቅረብ እንደሚቻል ባሳስቦት መሠረት በእንደ በኩል ወይይቱ ይቀጥል በሌላ በኩል በቂ ውይይቶች ስለተደረገበት ውይይቱ ቆሞ ድምፅ ይሰጥበት የሚሉ ሁለት ሀሳቦች ከዚህ አቅርበው የገባለሁ ሊተመንበር በሁለቱ ሀሳቦች ላይ ድምፅ እንዲጥ አድርገው ውይይቱ ይቀጥል የሚለው 285 ፤ ውይይቱ ይብቃ የሚለው 230 ፤ ድምፅ ተአቅቦ 1 ተመዝግቦ ገባለሁ በጉዳዩ ላይ በሚቀጥለው ቀን ውይይት እንደሚደርግ ወስኖ ከቀኑ በ7:10 የሰለቱ ውይት ተጠናቋል ።